

Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ δ. φ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΛΕΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Π. Κ. Ε. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΚΑΙ ΑΦΘΟΝΩΝ ΑΤΚΗΣΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος Α'. Η Ασία (πλὴν τῆς Ασ. Τονού-
χίας καὶ Ασαβίας), Η Αφρική, ἡ Αμερική
καὶ ἡ Ωκεανία φυσικῶς καὶ πολιτικῶς.

Μέρος Β'. Φυσική καὶ Μαθηματική Γεω-
γραφία.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1908

Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ δ. φ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΆΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Π. Κ. Ε. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΩΝΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΚΑΙ ΑΦΘΟΝΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

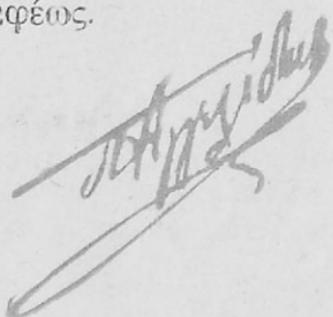
Μέσος Α'. Ἡ Ἀσία (πλήν τῆς Ἀστραφῆς καὶ Αραβίας). Ἡ Ἀφρική, ἡ Ἀμερική καὶ ἡ Ωνεανία φυσικῶς καὶ πολιτικῶς.

Μέσος Β'. Μαθηματικὴ Γεωγραφία.

EN ΑΘΗΝΑΙΣ

1908.

Πᾶν ὅντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγ-
γραφέως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

1. ΑΣΙΑ

(Έκτασις 44 $\frac{1}{2}$ χιλιόμετρα—κάτ. 860 έκατ.).

Θρια.—Η Ασία είναι ή μεγίστη ἐκ τῶν πέντε ἡπειρων τῆς Γῆς, (4 $\frac{1}{2}$ φοράς περίπου μεγαλυτέρα τῆς Εύρωπης). Όριζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὀκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ειρηνικοῦ Ὀκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰρδικοῦ Ὀκεανοῦ, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν Οὐραλίων ὁρέων, τοῦ ποταμοῦ Μάριτς, τοῦ Εὐξείνου πόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αίγαλον πελάγους, τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Θάλασσαι.—Εἰς τὴν Βόρειαν παγ. ωκεανὸν είναι ή Καρυκή· εἰς τὸν Μέγαν ωκεανὸν ή Βεργίγγειος, ή ὁ Οχοτσική, ή Ιαπωνική, ή Κιτρίνη, ή Αρατολική καὶ ή Νότιος Σιρική θάλασσα. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ωκεανὸν ή Ἐρυθρὰ θάλασσα· εἰς τὴν Μεσόγειον ή Προποντίς, ο Εὐξείνος πόντος καὶ ή Αζοφική θάλασσα.

Κόλποι.—Ἐπισημότεροι εἰς τὸν Β. παγ. ωκεανὸν είναι ὁ Οβικός, εἰς τὴν Βεργίγγειον θάλασσαν ὁ Αραδυρηός, εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν ὁ τοῦ Πετσιλῆ, εἰς τὴν νότιον Σινικήν θάλασσαν ὁ τοῦ Τοργκίου καὶ ὁ Σιαμικός. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν

ώσεων ὁ Ὁμαρικός, ὁ Περσικὸς καὶ ὁ τοῦ Ἀδερ, καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον ὁ Ἰσσικός, ὁ τῆς Ἀτταλείας, ὁ Συνυραϊκὸς καὶ ὁ Ἀδραμυτηρός.

Χερδόνησοι.—Πρὸς Α ἡ Καμτζάτκα, καὶ ἡ Κορέα· πρὸς Ν. ἡ Ἰ. δοκτρα μετὰ τῆς Μαλάκκας, ἡ Ἰνδικὴ καὶ ἡ Ἀραβία καὶ πρὸς Δ ἡ Μικρὰ Ασία.

Νησοί.—Η Ἄσια ἔχει πολλὰς καὶ μεγάλας νήσους· ἐκ τούτων ἐπιστρέψτεραι εἶναι εἰς τὸν Ειρηνικὸν ώσεων ἡ Σαχαλίη, αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι (Ἰεσώ, Νιπών κλπ.), ἡ Φορμόζα, αἱ Φιλιππίτραι, ἡ Βόρεος, ἡ μεγίστη νῆσος τῆς Ἄσιας (734 χιλ. □ χλμ.), ἡ Ιάβα, ἡ Σουμάτρα. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ώσεων ἡ Κεϋλάνη καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἡ Κύρδος, ἡ Ρόδος, ἡ Κῶς, ἡ Μυτιλήνη, ἡ Χίος, ἡ Σάμος καὶ ἄλλαι.

Πορθμοί.—Ο Βερίγγειος (11 χλμ. πλάτος), δστις χωρίζει τὴν Ἄσιν ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, ὁ τῆς Σούνδης, δστις κείται μεταξὺ τῶν νήσων Σουμάτρας καὶ Ιάβης, ὁ τῆς Μαλάκκας, δστις χωρίζει τὴν χερσόνησον ταύτην ἀπὸ τῆς νήσου Σουμάτρας· ὁ Ὁρμούζιος, δστις χωρίζει τὴν Περσικὴν ἀπὸ τῆς Ἀρχείας· ὁ τοῦ Βαθ-ἔλ-Μανδὲθ, δστις χωρίζει τὴν Ἄσιαν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς· ὁ Ἐλλήσποντος καὶ ὁ Βόσπορος, οἱ ὅποιοι χωρίζουσι τὴν Ἄσιαν ἀπὸ τῆς Εύρωπης.

Διώρυξ.—Η τοῦ Σουέζ (πλατ. 75 μέτρο καὶ μῆκος 160 χιλιομ.), δι' ἣς συγκοινωνεῖ ἡ Μεσόγειος μὲ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

Ἀκρωτήρια.—Σπουδαιότερα εἶναι πρὸς Β. τὸ Τσελγουσκίτρον, τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς Ἄσιας· εἰς τὰ ΒΑ. τὸ Λάρατολικόν, τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Ἄσιας ἄκρον· πρὸς Ν.

ἡ Καμβόδζα, ἡ Ρωμαία (Βουοῦ), τὸ νοτιώτατον ἄκρον, τὸ Κομορήγον καὶ τὸ Ἀδερ, καὶ πρὸς Δ. τὸ Λεκτόν, τὸ δυτικότατον τῆς Ἀσίας ἄκρον ετὲν

"Οροί. — Η Ἀσία ἔχει τὰ ὑψηλότερα τῆς Γῆς ὅρη, τὰ ὄποια ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μέχρι τῆς Κορέας ἐκτενόμενα, σχηματίζουσι ζώνην ὥροπεδίων, ἡ ὄποια διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα. Καὶ τὸ μὲν ἐν τμήμα, τὸ δυτικόν, τὸ ὄποιον καὶ μικρότερον καὶ χαμηλότερον εἶναι, περιλαμβάνει τὰ ὅρη Καύκασον, Ταύρον, Ἀρτίανον, Λίβαρον, Ἀραράτ (4912 μ. ὅψ.), καὶ Ἐλισουρον ἐν τῇ Περσίᾳ (5680 μ. ὅψ.). Τὸ δὲ ἄλλο τμήμα, τὸ ἀνατολικόν, τὸ ὄποιον ἐνοῦται μετὰ τοῦ δυτικοῦ τμήματος διὰ τοῦ Ιρδονούχου (6 χιλ. μ. ὅψ.), πλησίον τοῦ ὄποιου εἶναι τὸ Παμίρ (όυοπέδ. 7 χιλ. μ. ὅψ. περίπου) καὶ εύρυτερον καὶ ὑψηλότερον εἶναι· πριλεγμέναις δέ τὰ εἴης ὅρη: τὰ Ἰμαλάϊα, τῶν ὄποιων ἡ ὑψίστη κορυφὴ Γραουρισαγκάρ ἡ Ἐθέρεστον ἔχει ὅψ. 8340 μ. καὶ εἶναι τὸ ὕψος τοῦ ὅρος τῆς Γῆς, τὰ Καρακουρούι, (ΒΔ. ὑψίστη κορυφὴ Δαππάγγη 8620 μ. ὅψ.), τὰ Θιερσάρια (7340 μ. ὅψ.), τὰ Αιτάϊα, τὰ Σαϊάικα, Ιαμβλόνια, Σάροβα καὶ τὰ Ιρδοσιρικά. Ασχετα πρὸς τὸ μέγα τοῦτο ὥροπεδίον εἶναι τὰ Ουράλια, τὰ ὅρη τῆς Ἀραβίας, Κορέας καὶ Καμτσάτκας.

Πεδιάδες. — Πέντε εἶναι τὰ μεγάλα βαθύπεδα τῆς Ἀσίας, τὸ Σιβηρικόν, τὸ μέγιστον βαθύπεδον τῆς γῆς, τὸ Τουρανικόν, τὸ Σιρικόν, τὸ Ιρδοσιρικόν καὶ τὸ τῆς Μεσοποταμίας.

Ποταμοί. — Τὰ μεγάλα ταῦτα βαθύπεδα διαρρέουσι πολλοὶ ποταμοί, ἐκ τῶν ὄποιων ἀξιολογώτεροι εἶνε οἱ εἴης:

1) Ὁ Λέρας, ὁ Ινρεσθης, καὶ ὁ Ὀθ, αἵτινες διαρρέουσε

τὴν Σιβηρίαν, καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Β. παγ. ὥκεανόν.

2) Ὁ Ἀμούρ, ὅστις διαρρέει τὴν Μαντζουρίαν, ὁ Χοαγγ-Χὼ (Κιτρινός), ὁ Γιαγγιτσὲ-Κιάγγ (Κυανοῦς), οἵτινες διαρρέουσι τὴν Σινικὴν πεδιάδα, ἐκβάλλουσι δὲ ἀπαντες εἰς τὸν Ειρηνικὸν ὥκεανόν.

3) Ὁ Σαλονέρης καὶ Ἰραβάδης, οἱ δίδυμοι Βραμαποτέρας καὶ Γάγγης, ὁ Ἰρδός, οἱ δίδυμοι Τίγρης καὶ Εὐφράτης, οἱ ὅποιοι διαρρέουσι τὴν Μεσοποταμίαν ἀπαντες οὗτοι ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανόν.

4) Ὁ Ὤξος (Ἀμού-Δάχρια), καὶ ὁ Ιαξάρης (Σύρ-Δάχρια), διαρρέοντες τὴν πεδιάδα τοῦ Τουρκεστάν (Τουρκικὸν βαθύ-πεδον) ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην.

5) Ὁ Κύρος (Κούρ), ὅστις δέχεται καὶ τὸν Ἀράξην καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ὁ Ἄλυς, ὁ Ἡρίς καὶ ὁ Σαργάριος εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον, ὁ Μαλαρδρός καὶ ὁ Ἐρμός εἰς τὸ Αίγαιον, καὶ ὁ Ἰορδάνης, ὅστις χύνεται εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν.

ΖΩΙΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

1. Προβατόβους.
2. Γαλῆ.
3. Αἴξ.
4. Ἀρκτοπίθηκος.

Λίμναι. — Ἐπισημετρεχοι εἶναι ἡ Κασπία θάλασσα (440

χιλ. □ χλμ.), ἡ μεγίστη λίμνη τοῦ κόσμου· τὰ ὄδατα αὐτῆς εἶναι ἀλμυρά· ἡ Ἀράλη πρὸς Α. τῆς Κασπίας, ἡ Βαϊκάλη,

ἡ Τάττα, ἡ Τίβερις καὶ ἡ Νεκρὰ θάλασσα, τῆς ὅποιας ἡ ἐπιφάνεια εἶναι κατά 400 περίπου μέτρα χαμηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

"Ερημοι.—"Εχει πολλάς ἑρήμους ἡ Ἀσία, ἐκ τῶν ὅποιων μεγίστη εἶναι ἡ Γόβη εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν, καὶ ἡ Νεφούδη εἰς τὴν Ἀραβίαν.

Κλῖμα.—Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας ἔνεκα τῆς μεγάλης αὐτῆς ἑκτάσεως εἶναι ποικιλώτατον. Καὶ εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε φυρότατον, εἰς δὲ τὰ νότια θερμόν· ἐκ δὲ τῶν μεταξὺ χωρῶν, ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία, ἡ Περσία, ἡ Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία ἔχουσιν εὔκρατον κλίμα, τὰ δὲ εἰς τὸ κέντρον, φυχρόν.

"Ἐδαφος.—Τὸ ἔδαφος εἰς τὰ βόρεια εἶναι ἄγονον· ἡ καλλιεργία τοῦ σίτου ἀρχετεῖ ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς Σιβηρίας· εἰς δὲ τὰ μεσημβρινὰ καὶ νότια εὐφορώτατον.

Προϊόντα.—Ποικίλχ καὶ ἄρθρονα εἶναι τὰ φυτικὰ προϊόντα τῆς Ἀσίας, ἐκ τῶν ὅποιων τὰ κυριώτερα εἶναι: δημητριακοὶ καρποί, ὄρυζα, σήσαμος, καφές, ἵνδικην, ζαχαροκάλαμος, βάμβαξ, κάνναβις, φοινίκες καὶ ἄλλοι διάφοροι καρποί, κινάμωμον, πέπερι, τέιον, γουταπέρια, μοσχοκάρυα κλπ. κλπ.

Ζῷα.—Πάμπολλα ζῷα εύρισκονται ἐν τῇ Ἀσίᾳ. Καὶ ἄγρια μάνδρα, λέοντες, τίγρεις, πάνθηρες, ἐλέφαντες, ρινοκέρωτες, ἄρκτοι,

1. Τοπεῖον ἐν Σινικῇ καὶ Τεϊόδενδρον.

2. Ἀλέκτωρ τῆς Κοχυγνίνης.

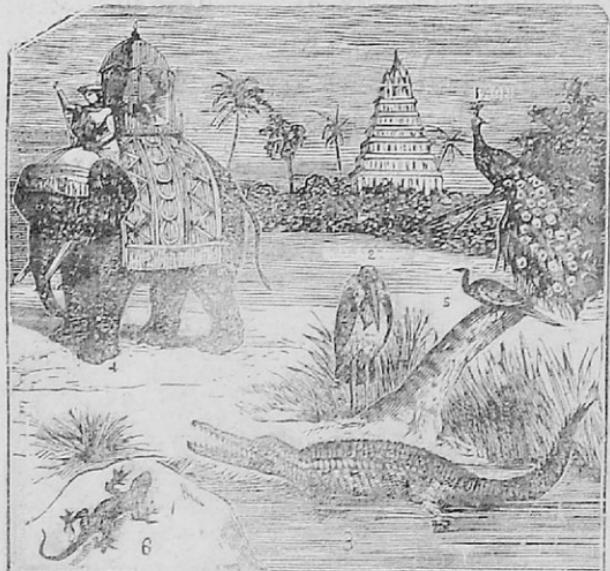
3. Χελώνη. 4. Νῆσσα. 5. Δένδρον

Baamboū. 6. Μεταξοσιώληξ. 7. Σαλα-

τῆ Ασία. 8. Κοκκοφοινῖξ καὶ Bararéa.

πιθηκοί, ὄναγροι, ἔλαφοι, λεοπαρδάλεις. Τῶν δὲ κατοικιδίων ζώων, οἷον τοῦ ὄνου, ἵππου, βόβης, αἴγαδος, προβάτου, καμήλου κλπ., πατρὸς εἰναι ἡ Ἀσία. Ἐκ τῶν πτηνῶν μεταξὺ ὄλλων ὑπάρχουσι: ταῦνες, φασιανοί, ινδικαὶ ὄρνιθες, ἀετοί, γῦπες, ίέρακες, ψιττακοί καὶ πλεισταὶ ὄλλα εἴδη. Ἐκ τῶν ἐρπετῶν τρέφει ἡ Ἀσία κροκοδελους, βόας, καὶ ὄλλους ὄφεις.

Οουκτά.—Δένυ ὑπάρχει πολύτιμον ὄρυκτὸν νὰ μὴ εὑρί-

1. Ταύν.
2. Πελαργός.
3. Κροκόδειλος.
4. Ἔλέφας.
5. Φασιανός.
6. Ἐρπετὸν (gecko).

χλπ.). ἄργυρος (Κίνα, Ἰαπωνία κ. ἄλ.). Εἰς πλειστας δὲ χώρας τῆς Ἀσίας εὑρίσκονται σίδηρος, χαλκός, μελυσθός, καστελλερός, γχιάνθρακες (Κίνα).

Φύλαι.—Ἐκ τῶν 860 ἑκατομ. κατοικιων τῆς Ἀσίας, οἱ πλειστοι (575 ἑκατ.) ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν γεωληήν (Κινέζοι, Μογγόλοι, Τούρκοι, Ἰάπωνες, Κορεάται κλπ.). Ἐκ

σηκται ἐν τῇ
Ἀσίᾳ: Πολύτι-
μοι λίθοι (σάρ-
δοι, ίάσπιδες, ἀ-
χάται, ὅπαλλια,
ρουβίνια, σάπ-
φειροι κ. λ. π.).

Αδάμαντες
(Βόργεος, Δεκάν,
Ούραλια). Πο-
λύτιμα μέταλ-
λα, χρυσός (Ἰα-
πωνία, Θιβέτ,
Τογκίνον, Μα-
λάκκα, Ούραλια

δέ τῶν ὑπολειπομένων 252 ἑκατομ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καν-
χανᾶς φυλὴν ("Ελληνες, Αργανοι, Ἰνδοι, Πέρσαι, Ἰουδαιοι,
Ἄραβες, Κοινοδοι κλπ.), 33 δέ ἑκατ. εἰς τὴν Μαλαικῆν
φυλὴν (οἱ κατοίκοι τῆς Μαλάκιας καὶ τῶν Ιδικῶν νήσων).

Θρησκεῖαι.—Οἱ πλειττοι τῶν κατοίκων τῆς Ἀστας εἰναι
εἰδωλολάτραι (Βραχμανισται, Βουδδισται καὶ Κουρουκισται*)
80 ἑκατομ., εἶναι Μωαμεθανοι, 15 ἑκατομ. Χριστιανοι καὶ 1/2
ἑκατομ. Ερριτοι.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

"Η Ἀστα χωρογραφικῶς διαιρεῖται εἰς τέσσερα τυμηνάτα.

Α') Εἰς τὴν **Βόρειον Ἀσίαν**, ἡ ὥποια περιλαμβάνει τὴν Ἀματικήν Ρωσίαν.

Β') Εἰς τὴν **Δυτικὴν Ἀσίαν**, ἡ ὥποια πειλαυνεῖ τὴν Ἀματικήν Γουρκλαρ μετὰ τῆς Ἀραβίας, τὸν Περσικόν, τὸν Ἀργανιστάρ, τὸ Βελούχιστάρ, τὴν Βουχάραν καὶ Χι-
βαρ, αἱ ὥποια ὑπάγονται εἰς τὴν Ρωσίαν, καὶ τὸ Σουρκεστάρ.

Γ') Εἰς τὴν **Νότιον Ἀσίαν**, ἡ ὥποια πειλαυνεῖ τὴν

* Αἱ δάχτυλοι θρησκείαι διαιροῦνται εἰς Μονοθεϊστικάς καὶ Πολυ-
θεϊστικάς.

Μονοθεϊστικά λέγονται αἱ θρησκείαι, αἱ δικοῖαι πρεσβεύουσιν ἔτρα-
καὶ μόροι Θεών τοιαῦται εἶναι: ἡ Λριστιανική, Μωαμεθανική καὶ
Ἰουδαική θρησκεία.

Πολυθεϊστικά δὲ θρησκείαι λέγονται δικοῖαι πρεσβεύουσι πολλοὺς
Θεοὺς (πνεύματα, κτίσματα, εἴδωλα κλπ.). Τοιαῦται εἶναι οἱ Φετι-
χισμός, διτις παραδέχεται ὡς θεοὺς ἔμψυχα καὶ ἔψυχα ἵντικά μενα
(λίθους, σφίτες, δένησα, θηρία κλπ.), καὶ αἱ θρησκείαι τοῦ Βράχμα,
Βούδδα καὶ Κουρουκλον.

έντευθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικήν, τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικήν (Ἰνδοκίναν), καὶ τὰς νήσους τῶν Ἀρατολικῶν Ἰρδιῶν.

Δ') Τὴν Ἀνατολικὴν Ἀσίαν, ἡ ὅποια περιλαμβάνει τὴν Σινικήν, τὴν Κορβαρ καὶ τὴν Ιαπωνίαν.

Ἄσκησεις. Ὁρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ κράτη τῆς Ἀσίας. Τίνας θκάσσας, τίνας κόλπους, καὶ τίνας πορθμοὺς ἔχει καὶ ποῦ ἔκαστα κινοῦται; Ποῖαι εἶναι αἱ κυριώτεραι χερσόνησοι τῆς Ἀσίας, ποῦ τὰ κυσιώτερα ἀκρωτήρια, καὶ ποῦαι αἱ ἐπισημότεραι λίμναι; Ποῖα τὰ ὑψηλότερα τῶν δρέων, τίνες οἱ σημαντικώτεροι τῶν ποταμῶν, καὶ ποῦ οὗτοι ἐκβάλλουσιν; Εἴπατε τὰς ἐπισημοτέρας πεδιάδας· τίνες ποταμοὶ διαρρέουσιν αὐτάς; Ποῦ τὸ κλήμα εἶναι θεριόν, ποῦ εὔχρατον, ποῦ ψυχρόν; Ποῦ τὸ ἔδαφος εἶναι χρονον, ποῦ γόνιμον; Τίνα προϊόντα ἔχει φυτικά, τίνα ζῷα διαιτῶνται, τίνα δρυκτὰ ἐξάγονται; Πόσοι τῶν κατοίκων εἶναι Χριστιανοί, πόσοι Ελδωλολάτραι, πόσοι Μωαμεθανοί; Εἰς ποιας φυλάς ἀνήκουσι; Πόσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν, ποῖοι εἰς τὴν Μογγολικήν καὶ ποῖοι εἰς τὴν Μαλαικήν φυλήν;

Εἰς ποσα τμήματα διαιρεῖται ἡ Ἀσία; Εἴπατε τὰ εἰς ἔκαστον τμῆμα κράτη (Χαρτογραφία).

Α' ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ

(Ἐκτασις 17 ἑκατομ. □ χλμ.—κάτοικοι 25 ἑκατομ.).

Ορια.—Η Ἀσιατικὴ Ρωσία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. Παρ. Ὡκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μερ. Ὡκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σινικῆς (Κίνας), τοῦ Ἀφρανιστάρ, τῆς Περσίας, καὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν Οὐραλλῶν ὁρέων, τοῦ ποταμοῦ Μάντες, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

Περιλαμβάνει ή 'Ασιατική Ρωσία· 1) τὴν Σιβηρίαν· 2) τὴν Καυκασίαν καὶ 3) τὴν Κεντρικήν Ασίαν (Δυτικὸν Τουρκεστάν, Χιζίκιαν, Βουγιάρχην).

1. ΣΙΒΗΡΙΑ

(Έκτασις $12 \frac{1}{2}$ έκατ. □ χλμ.—κάτ. 6 περίπου έκατ.).

Η Σ. Βηρίκη είναι μεγαλύτερα τῆς Εύρωπης ὅλης κατὰ τὴν έκτασιν· έκτεινεται δὲ ἀπὸ τῶν Οὐραλίων ὅρεων μέχρι τοῦ Μεγάλου Ωκεανοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ Β. Ωκεανοῦ μέχρι τοῦ θύμιπέδου τῆς Κεντρικῆς Ασίας. Είναι χώρα πεδινή, ἐκτὸς τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς μέρους, τὸ ὅποιον εἶναι ὁρεινόν.

Θάλασσαι.—Η Καρική, ή Βερεγγειος, ή Οχοτσική καὶ ή Ιαπωνική.

Κόλποι.—Ο Όθινδος καὶ ὁ Αραδυρωνός.

Προθυμοί.—Ο Βερεγγειος, ὃστις χωρίζει τὴν Σιβηρίαν ἀπὸ τῆς Αμερικῆς.

Χερσόνησοι καὶ νησῖδοι.—Χερσόνησον ἔχει τὴν Καμτσάτκα· νήσους δὲ τὴν Σαχαλίην εἰς τὸν Ειρηνικόν, καὶ τὰς νήσους τῆς Νέας Σιβηρίας εἰς τὸν Β. περγ. ώκεανόν.

Άκρωτηνοια.—Τὸ Τσελγούσκι, τὸ βορειότατον ἄκρον, τὸ Ανατολικόν, εἰς τὴν Λοπάτκαν (Καμτσάτκας).

"Ορη.—Τὰ Οὐράλια, Αλτάϊα (3350 μ. ὅψ.), Σαΐαρικά, Δαυρικά, Ιαμβλόνια, Στάροββα καὶ τὰ τῆς Καμτσάτκας (4864 μ. ὅψ.), εἰς τὰ ὅποια ὑπάρχουσιν ἐνεργὰ ἥρχιστεια.

Ποταμοί.—Ο Όθ, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς ὅλης Ασίας (3 έκατ. □ χλμ. ὑδατοπέδιον), ὁ Ιενεσέης, ὁ δεύτερος ποταμὸς τῆς Ασίας (2,710,000 □

χλμ. ύδατοπέδιον), δέ λέγεται καὶ ὁ Ἰνδιγέρχας, εἰς ὃ ποταὶ διαρρέουσι τὸ Σιβηρικὸν βαθύπεδον καὶ ἐκβάλλονται εἰς τὸν Β. παγ. ώκεανόν, ὁ Ἀμούρ, ὃστις ἐκβάλλει εἰς τὴν Ὁχοτσκήν θέλασσαν.

Αίγυπτοι. — Η Βαϊκάλη (34 χιλ. □ χλμ.), ἐκ τῆς ὥποις πηγαζεῖ ὁ Ἀγγάρας, παραπόταμος τοῦ Ιενεσένη.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἶναι ψυχρότατον ἴδιως τὸν χειμῶνα, ὅτε τοῦ ἔδαφος αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ πολλῆς χιόνος· ἐπὶ τρεῖς δὲ μόνον μῆνας τὸ θέρος θερμανεται τὸ ἔδαφος σχετικῶς πολύ, καὶ τοῦτο συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν χόρτου καὶ πλουσίων δασῶν.

Προϊόντα αὐτῆς εἶναι ξυλεῖα, σισύσαι, διάφορα μέταλλα

(χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, σιδηρός), ὄρυκτον ἐλεφάντινον. ὄστον, γαιάνθρακες κλπ.

Ζῷα δέ ἔχει ἄρκτους, λύκους καὶ λοπὰς ἄγρια θηρία, ταράνδους, πρέβεζας καὶ ἄλλα κατοικίδια. Ονομαστοί δέ εἶναι οἱ κύνες τῆς Καμτσάτ-

1. Ἀργάλιον (ἄγοιον κοιδὸν τῆς Σιβηρίας).
2. Κυνανῆ ἀλώπηξ.
3. Δευκοϊκής.
4. Λύκος,
5. Σαμοῦραι.

κακούς, εἴτινες σύρουτιν ἐλκηθρα.

Κίτοικοι. Οἱ κατοικοὶ τῆς Σιβηρίας εἶναι Ρώσοι καὶ Πολωροί, ἀποικοὶ καὶ ξέριστοι, καὶ διάφοροι Μογγολικαὶ φυλαὶ, αἱ ὁποὶ εἰς ζώσι βούν πλάνητα ὡς ποιεύες καὶ κυνηγοί.

Πόλεις. — Επιστρέψας πόλεις τῆς Σιβηρίας, ἡ ὥποις

διαιρεῖται εἰς 4 κυβερνήσις καὶ 4 τοπαρχίας, εἶναι αἱ ἑξῆς : Τοβόλισκη πρωτ. τοῦ κυβερν. Τοβόλισκη, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Τοβόλη καὶ τοῦ Ἰρτυσχ, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν διφθερῶν. Πετροπανιόβσκη (18 χιλ. κ.) Τόμσκη (52 χιλ. κάτ.), πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου κυβερνήσου, παρὰ τὸν Ὁθ ποταμόν, μετὰ Πανεπιστημίου εἶναι πόλις ἐμπορικὴ διενεργοῦσα ἐμπόριον δερμάτων. Βαργαούλη παρὰ τὸν Ὁθ (20 χιλ. κάτ.), κέντρον τῆς μεταλλουργίας τῆς Δ. Σβηρίας. Ἰρκούτσκη (55 χιλ. κάτ.), ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, πρωτ. τοῦ κυβερνήσου Ἰρκούτσκης, παρὰ τὴν λαγήν Βκιάλην, ἐδρα γενικοῦ κυβερνήσου. Εἶναι πόλις βιομηχανικὴ καὶ κέντρον τοῦ μεταξύ Κίνας, τῶν Ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀσίας καὶ Πετρουπόλεως ἐμπορίου (τείου, διφθερῶν κτλ.). Τσίτα (20 χιλ. κάτ.), διενεργοῦσα σπουδαίον διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον. Νικολαϊέφσκη (7 χιλ. κάτ.), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀμούρ. Βλαδιβοστόκ (30 χιλ. κάτ.), ἐπίνειον τῆς Σιβηρίας καὶ πολεμικὸς λιμὴν ἐν τῇ Ιαπωνικῇ θαλάσσῃ. Ἐνταῦθα τελειώνει ὁ ὑπερσιβήρειος Σιδηροδρομος, ὃστις ἐκ Πετρουπόλεως ἀρχόμενος διέρχεται διὰ τῶν πόλεων Μόσχας, Σαμάρας, Οὐράς, Σιάτονστ, Πετροπανιόβσκη, Ὄμσκης, Ἰρκούτσκης, Τσίτας, Χάρビγ, ἐνθα διαχωρίζεται εἰς δύο γραμμές, ἐκ τῶν ὅποιων ἡ μία διευθυνομένη πρὸς Ν. διὰ Μούκδετ ταῦτα κατελήγει εἰς τὸ Πόρτ-Ἀρθούρ, ἡ δὲ ἄλλη ἀκολουθῶστε τὴν πρὸς ἀνατολὰς διεύθυνσιν καταλήγει εἰς Βλαδιβοστόκ.

Τῆς δὲ ὥρεινῆς χερσονήσου Καμτσάτκας, τῆς ὥποιας ὅλος οἱ κάτοικοι εἶναι 10 χιλ. περίπου, πόλις ἀξία μνείας εἶναι ἡ Πετροπανιόβσκη.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἀκατοίκητοι νῆσοι Νέας Σιβηρίας, καὶ ἡ Σαχαλίη (ἐκτ. $75 \frac{1}{2}$ χιλ. □ χλμ. κάτ. 30 χιλ.), τῆς ὥπολας τὸ ἥμισυ πρὸς νότον μέρος ἀνήκει, ἀπὸ τοῦ Ρωσοϊαπωνικοῦ πολέμου, εἰς τοὺς Ἰάπωνας.

*Ασκήσεις. Τίνας ποταμούς, λίμνας, ὕρη, πόλεις ἀξίας λόγου ἔχει ἡ Σιβηρία; ὅποιη ἡ ἔκτασις καὶ ὅποιοι οἱ κάτοικοι αὐτῆς; Ταξιδεύων τις ἐκ Κωνσταντιούπολεως διὰ Σεβαστοπόλεως εἰς Χάρβιν, ποίαν θάλασσαν θὰ διαπλεύσῃ, τίνας δὲ πόλεις σπουδαιότερας σιδηροδρομικῶς θὰ διέλθῃ; (Σεβαστόπολις, Χάρκοβον, Ὁρελ, Τούλχ, Σαμάρα κτλ.). Σιδηροδρομικῶς διὰ Βιέννης μεταβαίνοντες εἰς Βλαδιβοστόχ, ποίας πόλεις θὰ διέλθωμεν; Ποία νῆσος ἀνήκει εἰς τὴν Σιβηρίαν, καὶ εἰς ποίους ἀνήκει τὸ νότιον μέρος αὐτῆς;

2. Η ΚΑΥΚΑΣΙΑ

(*Ἐκτ. 473 χιλ. □ χλμ.—κάτ. 9,290,000).

Η Καυκασία κείται πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας μεταξὺ τοῦ Εὗξενου πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, διασχίζει δὲ αὐτὴν τὸ ὄρος Κακασος, τὸ ὅποιον ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Εύρωπης καὶ Ἀσίας, καὶ τοῦ ὅποιου ἡ οψία στη κορυφὴ καλεῖται Ἐλμουρος (5667 μ. ὅψ.).

Περιλαμβάνει ἡ χώρα μέρος τῆς ἀρχαίας Σκυθίας πρὸς Β., τὴν Κολχίδα δὲ καὶ Ἰθηρίαν πρὸς Ν.

Ποταμοί.—Ο Κουβάρ καὶ ὁ Φάσις, οἵτινες χύνονται εἰς τὸν Εὗξενον πόντον, ὁ Τερέζης καὶ οἱ διδυμοὶ Κύρος καὶ Ἀράξης εἰς τὴν Κασπίαν.

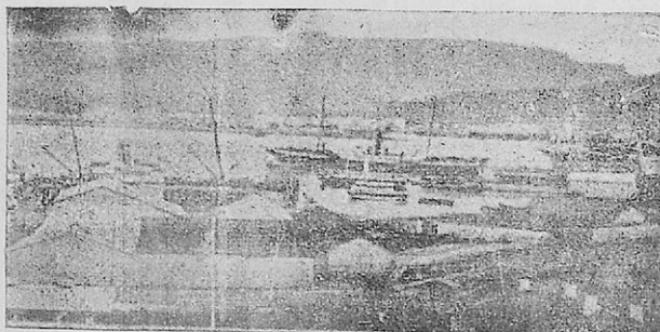
Λίμναι.—Η Κασπία, ἡ μεγίστη τῆς Γῆς λίμνη (440 χιλ. □ χλμ. καὶ ἡ Γότσια.

Κλιμα, ἔδαφος, προϊόντα.—Τὸ κλίμα εἶναι εὐφρατοῦ καὶ ύγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρεινόν, ἀλλ' εὔφορον. Παράγει δὲ ἡ χώρα βάσιβακα, διαφόρους ὄπωρας, ἔρια, μέταξαν, πετρέλαιον κλπ., ἔχει δὲ καὶ βιομηχανίαν ταπήτων καὶ μεταξωτῶν σφασμάτων. Παρὰ τὸν Εὔζεινον δὲ πόντον εὑρίσκονται λαχιπρᾶδάση.

Φυλαί.—Διάφοροι λαοὶ κατοικοῦσι τὴν Καυκασίαν, ἐκ τῶν ὅποιων ἄλλοι μὲν χνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν (Γεωργιανοί, ὁ ώραιότερος τύπος τῆς Καυκασίας φυλῆς, Κιρκάσιοι, "Ελληνες, περὶ τὰς 100 χιλ., Ρώσοι), ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν (Γάταροι κλπ.).

Διοίκησις.—Ἡ Καυκασία ἀποτελεῖ ἐν γενικὸν κυβερνεῖον, ὑποδιαιρούμενον εἰς 11 κυβερνεῖα, διοικητὴς δὲ τοῦ γενικοῦ κυβερνεἵου εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν αὐτόθι Ρωτ. στρατευμάτων.

Πόλεις.—Ἐπισημάτερχι εἶναι ἡ *Tiflis* (160 χιλ. κατ.)

Batoúm.

παρὰ τὸν Κύρον, πρωτεύουσα τῆς Καυκασίας, ἐμπορικωτάτη πόλις, συγδεομένη σιδηροδρομικῶς [άφ' ἐνὸς μὲ τὸ *Batoúm*]

(30 χιλ. κατ.) πόλιν εύλκμενον. καὶ τοῦ Πότι εἰς τὸν Εὔξεινον, καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν Βαχοῦ (112 χιλ. κατ.) λιμένα ἐπορικώτατον εἰς τὴν Κασπίαν θαλασσαν, ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ἀγερών· ἐνταῦθι ὑπάρχουσι πλουτιώταται πηγαὶ πετρελαῖοι· ὁταύτως δι' ἄλλης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς συγκοινωνεῖ ἡ Βαχοῦ μετὰ τῶν πόλεων Βασικανάσου (45 χιλ. κ.), καὶ Σταυροπόλεως (42 χιλ. κατ.). Βορειότερην δέ ταύτης διασταυροῦται ἡ σιδηροδρομική γραμμή τοῦ Νοβορρώσισκ (25 χιλ. κατ.), πόλεως, ἥτις παράγει νάρθην καὶ ἔχει ἀκμαῖον ἐμπόριον, καὶ τοῦ Λίκατερινούδηρ 66 χιλ. κατ.) μὲ τὴν γραμμὴν Βακοῦ-Σταυροπόλεως, ἥτις ἐκτείνεται μέχρι Ροστόβ, ἔνθι ἐνοῦται μὲ τοὺς σιδηροδρόμους τῆς Ειρωπικῆς Ρωσίας.

Πρὸς τὰ τουρκικὰ σύνορα εὑρίσκεται τὸ Κάρος (35 χιλ. κ.), ὅχυρὰ πόλις, καὶ πρὸς τὰ περσικὰ τὸ Ἐριβάρ (30 χιλ. κατ.) καὶ ἐνατολικώτερον ταύτης ἡ Ἐ.τ. παβετόπολις (33 χιλ. κατ.).

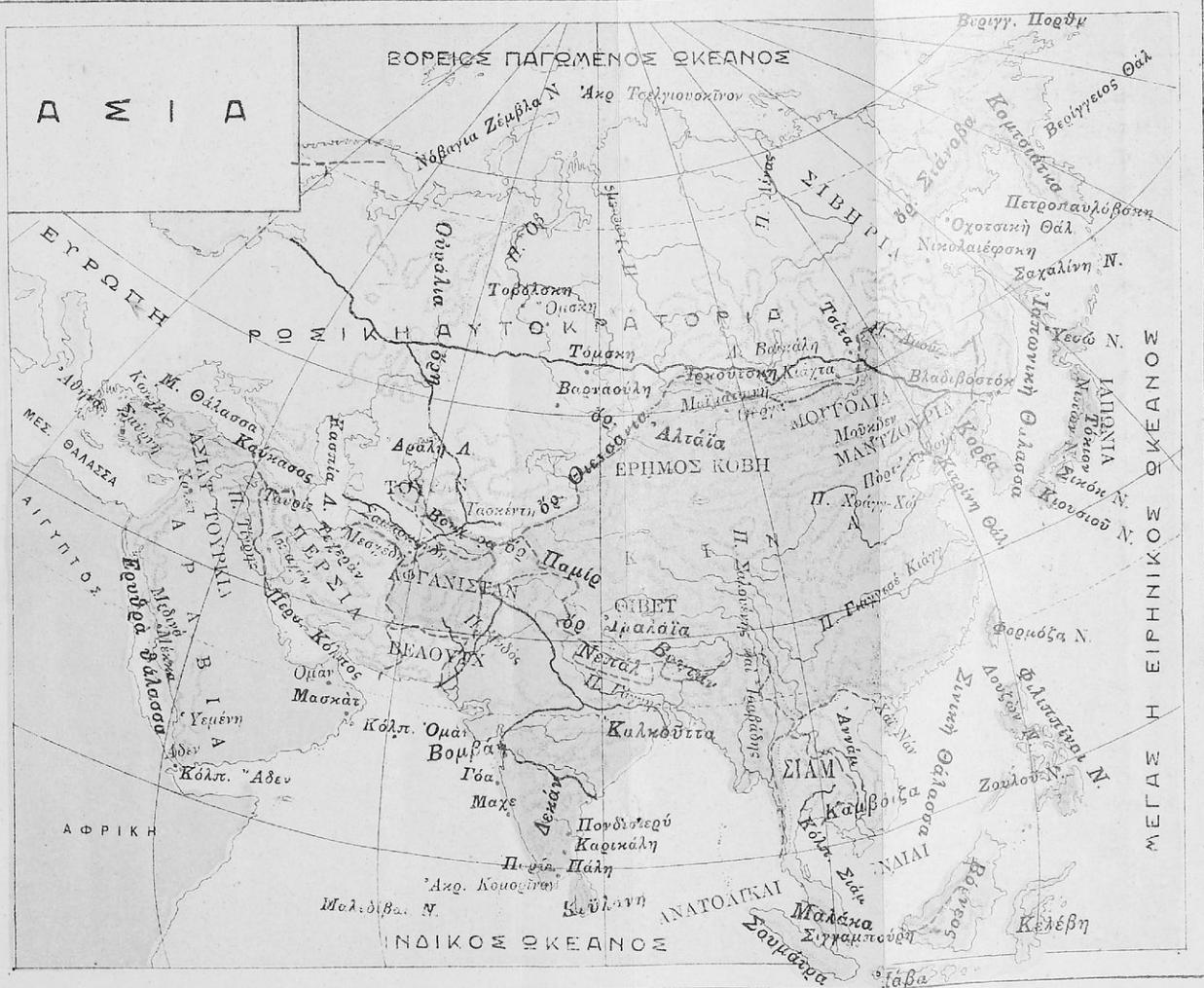
3. Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ

(Ἐκτ. 3,647,060 □ χλμ. —κάτ. 9,230,000).

Ἡ χώρα αὕτη κειμένη μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Παμίρ, περιλαμβάνει τὸ Δυτικὸν Τουρκεστάν, τὸν Βουχάραν καὶ Χίβαρ. εἶναι στεππώνης, καὶ μόνον περὰ τοὺς ποταμοὺς εἶναι κατοικίσιμος καὶ εὐρητάτη παράγει σταφυλάς, σῦκα, πέπονας, βάμβακα, καὶ τρέφει πολλὰ ποίμνια, καμήλους, βοῦς καὶ μεταξοτικώληκας.

Ποταμοί.—Σημαντικώτεροι εἶναι ὁ Ὤξος ('Αμοῦ-Δάρια) καὶ ὁ Ιαξάρτης (Σύρ-Δάρια), χυθμενοί εἰς τὴν Αράλην λίμνην.

ΜΕΓΑΣ Η ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Δ Μ Ι Δ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λίμναι.— Η Ἀράλη (68 χιλ. □ χλμ.), ή τετάρτη κατά τὸ μέγεθος λίμνη τῆς Γῆς, καὶ η *Balχάση*.

Ἡ χώρα κατοικεῖται ύπὸ Περσῶν, Κιργισίων, Τατάρων, Τουρκομάνων κλπ., ὅλων Μωαμεθανῶν κατὰ τὸ θρήσκευμα.

Πόλεις.— *Τασκέντη* (160 χιλ. κατ.), πρωτεύουσα τοῦ γενικοῦ κυβερνείου, οὐχὶ μακρὰν τοῦ Ἱαξάρτου ποταμοῦ, ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἥτις ἀπὸ τῆς Σαμάρας (Εύρωπ. Ρωσ.) διακλαδίζομένη κατέρχεται ΝΑ. διὰ τῶν πόλεων Ὁρεμβούργου (Εύρωπ. Ρωσ.), *Τασκέντης* καὶ *Σαμαρκάνδης*, ἐνθα ἔνοιται μετὰ τοῦ ὑπερκασπίου σιδηροδρόμου. Ἡ *Τασκέντη* εἶναι πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος. *Χοκάνδη* (85 χιλ. κ.) παρὰ τὸν Ἱαξάρτην καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπερκασπίου σιδηροδρόμου, ἐπὶ τοῦ ὄποιου κείνται καὶ αἱ πόλεις *Σαμαρκάνδη* (55 χιλ. κ.), ἐντὸς εὐφορωτάτης κοιλάδος, ἐνθα σώζεται τὸ ἔχρινὸν μέγαρον καὶ ὁ τάφος τοῦ *Ταμερλάρου*. *Βουχάρα* (70 χιλ. κ.). *Μέρβ* (12 χιλ. κ.) καὶ *Κρασογόρδονη* παρὰ τὴν Κασπίαν, ἐξῆς πόλεως ἀρχεται ὁ ὑπερκασπίος σιδηροδρόμος.

Τὸ *Εμιράτον* τῆς Βουχάρας (ἀρχ. Σογδιανή), μὲ ὅμως νυμον πρωτεύουσαν, κειμένην ὡς ἀνωτέρῳ εἰπομένῳ, ἐπὶ τοῦ ὑπερκασπίου σιδηροδρόμου, ἔχει 1,250,000 κατ. Ἡ πρωτεύουσα *Βουχάρα* κείται ἐν μέσῳ εὐφορωτάτης ὀάτεως.

Τὸ *Χανᾶτον* τῆς *Xībaς* (Χοβερσμία) κείται μεταξὺ Ἀράλης καὶ Βουχάρας καὶ ἔχει 800 χιλ. κατ. μὲ πρωτεύουσαν *Xībar* (32 χιλ. κ.).

Καὶ αἱ δύο αὗται χῶραι εἶναι ὑποτελεῖς εἰς τὴν Ρωσίαν, διοικούμεναι ύπὸ ἐγχωρίων ἡγεμόνων.

Μεταξὺ τῆς λίμνης *Balχάσης* καὶ τῶν κάτω ῥῶν τοῦ Ούράλη ποταμοῦ εἶναι αἱ στέππαι τῶν *Κιργισίων*, αἱ ὄποιαι

κατοικοῦνται ύπὸ νεμάδων κτηνοτρόφων, ἀποτελοῦσι δέ ἐν γενικὸν κυβερνεῖσαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ὁμοκηρ (38 χιλ. κ.) ἐπὶ τοῦ ὑπερσιβηρίου σιδηροδρόμου καὶ τοῦ ποταμοῦ Ἰρτυσχ.

Ασκήσεις. Ἐκτασίς, πληθυσμός, ὅρη, λίμναι καὶ ποταμοὶ τῆς Καυκασίας καὶ Κεντρικῆς Ἀσίας.

Ταξίδια. Ἀπὸ Σμύρνης διὰ Πότι, παραλίας πόλεως τῆς Καυκασίας, εἰς Βακοῦ, καὶ διὰ Νοβορρώσισκ, εἰς Βλαδικαύκασον. Ἀπὸ Biérrης εἰς Μόσχαρ καὶ ἔχειθεν διὰ Ροστόβ εἰς Τιφλίδα.

Β' ΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ

Τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Ἀσίας περιλαμβάνει τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν μετὰ τῆς Ἀραβίας, καὶ τὰ κράτη τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Ἰράρ, ἥπερ τὴν Περσίαν, τὸ Ἀργανιστάρ καὶ τὸ Βελούτχιστάρ.

Σημ. Περὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ Ἀραβίας ἐγένετο λόγος εἰς τὸ Β' Τεῦχος τῆς Γεωγραφίας, ἐνθα παραπέμπομεν πρὸς ἐπανάληψιν καὶ ἀνάμνησιν τῶν χωριστέρων.

1. ΠΕΡΣΙΑ

(Ἐκτ. 1,645,000 □ χλμ.—κάτ. 9 ἑκατ.).

Ορια. — Ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κιντρικῆς Ἀσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀργανιστάρ καὶ Βελούτχιστάρ, πρὸς Ν. καὶ ΝΔ. ὑπὸ τῶν κόλπων Ὁμάρ καὶ Περσικοῦ, καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Κόλποι. — Ο Περσικὸς καὶ ὁ τοῦ Ὁμάρ.

Ορο. — Ἐπισημότερα πρὸς Β. ὁ Ἐλβούρς (5680 μ. ὅψ.) καὶ πρὸς Δ. τὰ ὅρη τοῦ Κουρδιστάρ (Ἐλβένδ) καὶ Λουριστάρ.

Ποταμοί.—Ο Άράξης ὅστις χωρίζει τὴν Περσίαν ἀπὸ τῆς Καυκασίας, ὁ Κίρχας παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, καὶ ὁ Καρούρ.

Λίμναι.—Η Κασπία καὶ εἰς τὰ ΝΔ ταύτης ἡ Οὐρμία.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα, βιομηχανία, ἐμπόριον.—Τὸ κλῖμα εἶναι εὔκρατός καὶ ύγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνυδρον καὶ ἀγονον, καὶ μόνον εἰς τὰς κοιλάδας εὔφορον. Η βιομηχανία εἶναι ἀναξία λόγου ὡς καὶ ἡ συγκοινωνία, ἐνῷ τὸ ἐμπόριον εἶναι ἀρετὰ ζωηρόν. Ἐξάγει ὅπιον, μέταξαν, ροδέλαιον, καπνόν, δέρματα, τάπητας ὄνομαστούς, βάμβακα, πολυτίμους λίθους (περουζέδες) κλπ.

Πολίτευμα, θρησκεία.—Τὸ πολίτευμα τῆς Περσίας εἶναι Μοναρχία Συνταγματική. Ο νῦν μονάρχης καλεῖται Μωάμεθ-Άλη-Μιρζά. Ως πρὸς τὴν θρησκείαν θὲ οἱ Πέρσαι εἶναι Μωχμεθανοὶ αἵρετικοι (Σχινταὶ καὶ Σουνίται).

Πόλεις.—Ἐπισημότεραι εἶναι Τεχεράνη (280 χιλ. κ.) πρὸς Ν. τοῦ Ἐλβούρς πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ἔχουσα λαμπρὸν βιομηχανίαν ταπήτων. Χαμαδάρ (35 χιλ. κ.) ΝΔ. τῆς Τεχεράνης· ἐνταῦθα ἔκειντο τὰ Ἐκβάταρα. Ταυρίς (200 χιλ. κάτ.) πρὸς Α. τῆς Ούρμίας λιμνῆς, πόλις ἐμπορική. Ρέχτ καὶ Ἀστραβάδη, λιμένες εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Βαλγρούς (50 χιλ. κ.) παρὰ τὴν Κασπίαν, κέντρον ἐμπορίου μετάξης καὶ βάμβακος μεταξὺ Ρωσίας καὶ Περσίας. Ἰσπαχάρ (80 χιλ. κάτ.) πρωτεύουσα ἀλλοτε τοῦ Κράτους· εἶναι τὸ κέντρον τῆς περσικῆς βιομηχανίας. Μεσχέδη (70 χιλ. κ.), ιερὰ πόλις τῶν Σχιυτῶν, ἔχει ἀκμαῖαν βιομηχανίαν ταπήτων καὶ ἐμπόριον ζωηρόν. Σουστέρη (30 χιλ. κάτ.) ΝΔ. τῆς Ἰσπαχάν, ἥπου ἀλλοτε ἔκειντο τὰ Σούσα. Σιράζ πρὸς Β. τῆς ὁποίας

έκειτο ἡ ἀρχαλα Περσέπολις. Μπενδὲρ-Ναχὲλ καὶ Μπενδὲρ-Αβὰδ λιμένες εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Σημ. Ἡ Περσία περιλαμβάνει τὰς ἀρχαλας χώρας Μηδίας, Σωσιαρήν, Περσίδα, Παρθία, Ὑρκανία καὶ μέρος τῆς Ἀσσυρίας.

Ἄσκησεις. Ποῖαι εἶναι αἱ ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Περσίας; Ποῦ κείται τὸ ὄψιλότερον αὐτῆς δρός καὶ πῶς καλεῖται; Ποίας λίμνας καὶ ποίους ποταμοὺς ἔχει; Εἴπατε τὰ σπουδαιότερα προϊόντα. Ποῖον πολίτευμα ἔχει; Τίνα θρησκείαν πρεσβεύουσιν οἱ κάτοικοι;

Ταξίδια. Ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Μπένδερ-Ναχὲλ τίνας θαλάσσας, τίνα διώρυχα, ποίους ποταμοὺς θὰ διαπλεύσωμεν; Ἀπὸ Σμύρνης διὰ Κωρσαντιρούπολεως-Βατούμ καὶ ἔκειθεν σιδηροδρομικῶς διὰ Βακοῦ εἰς Ἀστραβάδην ἢ Ρέχτ. (Περιγραφὴ τῶν μερῶν δι’ ὃν θὰ διέλθῃ ὁ ταξιδεύων). Χαρτογραφία.

2. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

(Ἐκτ. 624 χιλ. □ χλμ. — κάτ. 5 ἑκατομ.).

Ορια.—Πρὸς Β. τὸ Τουρκιστάρ, πρὸς Α. τὸ Ἰρδοστάρ, πρὸς Ν. τὸ Βελούτχιστάρ καὶ πρὸς Δ. ἡ Περσία.

Ορο.—Τὸ Ἰρδοκούχορ καὶ τὰ Κόχι-Βάθα (5,500 μ. ὅψις).

Ποταμοί.—Ο Χίλμεδ ἐκ τοῦ Ἰνδοκούχου πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὴν λίμνην Χαμούν.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα.—Τὸ κλίμα εἶναι ως τὸ πολὺ ξηρὸν καὶ ψυχρόν, εἰς τὰ ΝΔ. ὅμως κατὰ τὸ θέρος ὁ καύσων εἶναι ἀφρητος. Τὸ ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ βραχώδες, ἀλλ’ ὑπάρχουσι καὶ εύφορώταται κοιλάδες, αἵτινες παράγουσι δημητρια-

κούς καρπούς, όρυζαν, ζαχαροκάλαμον, φοίνικας, καπνόν, ίνδι-
κόν· ἔχει δὲ βιομηχανίαν σαλιών καὶ σισυρῶν, καὶ τρέφει ἄγρια
ζῷα (λέοντας, λεοπαρδάλεις, ἄρκτους κτλ.) καὶ ἡμερα (πρό-
βατα, ἵππους, καμήλους).

Πολίτευμα.—Τὸ Ἀφγανιστάν εἶναι ἡγεμονία ἀπόλυτος.
Ἡγεμών (ἐμίρης) εἶναι ὁ Χαμπίμπ.

Θρησκεία.—Μωαμεθανοὶ καὶ Σουνίται.

Συγκοινωνία.—Αὕτη εὑρίσκεται εἰς νηπιώδη κατάστα-
σιν· ἔκτελεῖται διὰ καμήλων καὶ ἄλλων φορτηγῶν ζῷων. Μόνη
ἄμαξιτὸς ὁδὸς ὑπάρχει ἀπὸ Καβούλ εἰς Πεσχαθέρ (Ίνδοστάν).
ἡ δὲ κυριωτέρα μετὰ τῆς Ρωσίας συγκοινωνία εἶναι ἡ διὰ τοῦ
Μέρος.

Πόλεις.—Καβούλ (60 χιλ. κ.) Νίκαια ὀνομασθεῖσα ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, παρὰ τὸν ὄμώνυμον ποταμόν,
δοστις χύνεται εἰς τὸν Ἰνδόν. Εἶναι πόλις ἐμπορική. Μαϊμέρη
(60 χιλ. κ.) ΒΔ. τῆς Καθούλ. Χεράτη (30 χιλ. κ.) παρὰ τὰ
Ρωσοπερσικὰ σύνορα ἐπὶ ὥραιοτάτης, τοποθεσίας (δι' ὅ καὶ πόλις
τῶν 100 χιλιάδ. κήπων καλείται) κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάν-
δρου τοῦ Μεγάλου ('Αλεξάνδρεια 'Αριών). Εἶναι πόλις ἐμπορ-
κωτάτη, διότι δι' αὐτῆς διενεργεῖται τὸ μεταξύ Ἰνδιῶν, Ἀφ-
γανιστάν καὶ Δυτικῆς Ασίας ἐμπόριον. Καρδαχάρη ('Αλε-
ξάνδρεια ἡ ἐν Ἀρχχώτοις 30 χιλ. κ.) ΝΔ. τῆς Καθούλ, ἐπὶ
εὐφόρου πεδιάδος.

Σημ. Τὸ Ἀφγανιστάν περιλαμβάνει τὰς ἀρχαίας χώρας
'Aqdar, 'Aqachoslar καὶ μέρος τῆς Baxtrianῆς.

3. ΒΕΛΟΥΤΧΙΣΤΑΝ

(Ἐκτ. 224 χιλ. □ χλμ. — κάτ. 502 χιλ.)

Θοια.—Τὸ Βελουτχιστάν, τὸ ὄποιον κατέχει τὴν ἀρχαὶ ἔρημον Γελρωσίαν, κεῖται μεταξὺ τοῦ Ἀργανιστάν (Β.), Ἰνδοστάν (Α.) καὶ Περσίας (Δ.). Πρὸς Ν. βρέχεται ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ ὘μάρ.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα.—Τὸ κλίμα εἶναι ποικιλον· εἰς τὰ ὁροπέδια ὁ χειμών εἶναι παρὰ πολὺ δριμύς, εἰς δὲ τὰ χαμηλὰ μέρη ὁ καύσων κατὰ τὸ θέρος ὑπερβολικός· τὸ δὲ ἔδαφος ὁρεινόν.

Αἱ ὑπό τινων παραποτάμων τοῦ Ἰνδοῦ βρεχόμεναι πεδιάδες παράγουσι βάμβακα, ὅρυζαν καὶ ὄλιγα δημητριακά. Ζῷα ἄγρια ἔχει λέοντας, τίγρεις καὶ περὶ πάντων ὄντας.

Θρήσκευμα, πολίτευμα.—Ως πρὸς τὸ θρήσκευμα οἱ κάτοικοι εἶναι Μωαρεθανοί (Σχιταί) ζῶντες ὡς τὸ πολὺ βέον νομαδικόν, διατελοῦσι δὲ ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν διαφόρων (7) ἀρχηγῶν, εἰτινες ὑπακούουσιν εἰς τὸν Χάρ τῆς Κελάτης.

Πόλεις.—Πρωτεύουσα τοῦ Βελουτχιστάν εἶναι ἡ Κελάτη, πόλις ἐμπορικὴ μὲ 13 χιλ. κ., Καράτση, λιμὴν εἰς τὴν ἀραβικὴν θάλασσαν.

Τὸ Βελουτχιστάν εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀνήκον εἰς τὸ Ἀγγλοϊνδικὸν Κράτος, ὅπερ κατέχει τὴν Κονατάνη καὶ τὴν δίσδον Βολάρ, μετὰ τημήματος τοῦ Βελουτχιστάν.

Άσκησεις. Ποίας γύρωρας περιλαμβάνει ἡ Δυτικὴ Ἀσία; Πόσοι εἶναι οἱ κάτοικοι καὶ εἰς πόσας διοικήσεις διαιρεῖται ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία; Εἴπατε τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς ὅρη, τοὺς σημαντικωτέρους κόλπους, ποταμούς, τὰς μεγαλυτέρας νήσους καὶ πόλεις καὶ τὰ

χυριώτερα προϊόντα. Ποῦ κεῖται ἡ Ἀραβία, ποῖον κλίμα ἔχει, τίνα προϊόντα παράγει; Ποῦται εἶναι αἱ ἐπισημότεραι πόλεις αὐτῆς; Διὰ ποίας διώρυχος γωρίζεται ἡ Ἀραβία τῆς Ἀρριχῆς, διὰ ποίων δὲ πορθμῶν ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία τῆς Εύρωπαϊκῆς Τουρκίας; Ποῖοι κόλποι τῆς Εύρωπαϊκῆς Τουρκίας κείνται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν; Ποῖον κράτος εἶναι πρὸς Ν. τῆς Εύρωπ. Τουρκίας, πόσην ἔκτασιν καὶ πόσον πληθυσμὸν ἔχει; Εἴπατε τὰ σπουδαιότερα τῆς Ἑλλάδος δῆρη, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς ἐπιεικούτερα πόλεις. Ποῖον τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος, ποῖα προϊόντα παράγει; Εἰς ποίους νομοὺς ἡ διοικήσεις τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας κείνται αἱ πόλεις Θεσσαλονίκη, Βεράτιον, Κυδωνία, Ἰκόνιον, Κῶς, Ἀδριανούπολις, Ἀδαρα, Ἀμισός, Λίος, Μαγνησία, Βαρδάτη, Δούμα, Μέδεια, Καβάλλα, Προύσα, Ἱερονομάνημ, Σμύρνη, Κερασοῦν, Μιτυλήνη, Ιωάννινα, Σκούταρι καὶ Ἰόπη;

Τί γνωρίζετε περὶ Περσίας; (ἔκτασις, κάτοικοι, κλίμα, προϊόντα, πολίτευμα, θρησκεία, ἐπισημότεραι πόλεις). Ποῦ ἔχειντο τὰ ἀρχαῖα Ἐκβάταρα; Ποῦ ἡ Περσέπολις; Εἴπατε τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις τοῦ Ἀργανιστᾶρ καὶ τοῦ Βελοντχιστάρ, ώς καὶ τὰς πόλεις ἃς ἔκτισεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ ποῦ ἔχειντο.

Ταξίδια διάφορα.—Χαρτογραφία Ἀσιατικῆς Τουρκίας, Περσίας, Ἀργανιστᾶν καὶ Βελοντχιστάν.

Γ' ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. Η ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ

(Ἐκτ. 3,730,000 □ χλμ.—κάτ. 300 ἑκατομ.).

Σχῆμα, ὄρια.—Η χώρα αὗτη σχηματίζει ἀκανθώστον τετράγωνον.

Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἰμαλατῶν ὁρέων, πρὸς τὰ ΒΔ. ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, πρὸς τὰ ΝΔ. ὑπὸ τῆς Ἀραβικῆς

θαλάσσης, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς.

Κόλποι. — Ο *Βεγγαλικός*.

Νησοί. — Αἱ *Λακκαδίβαι*, αἱ *Μαλεδίβαι* καὶ ἡ *Κεϋλάρη* (64 χιλ. □ χλμ.).

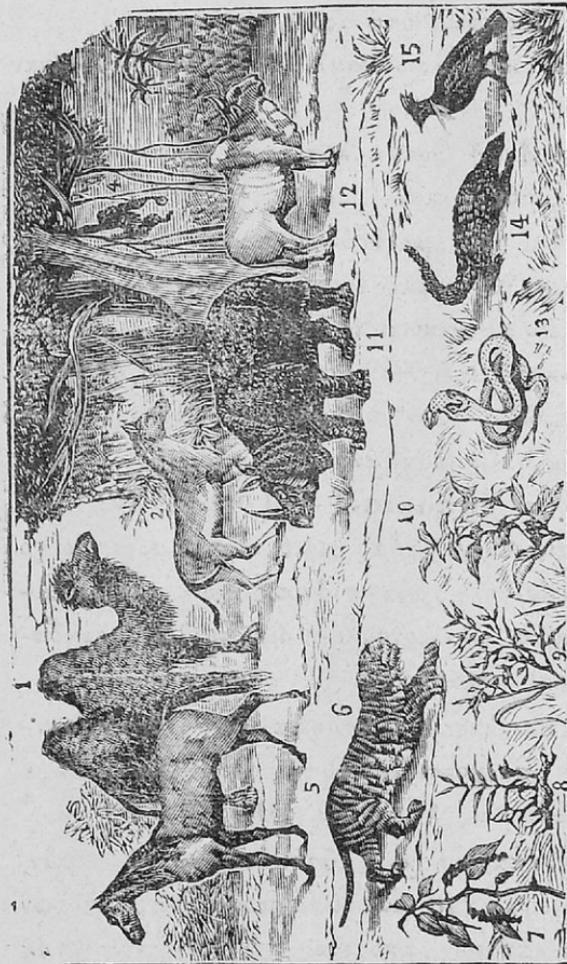
Χερσόνησοι. — Ἐὰν ἀπὸ τῶν ἔκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τῶν ἔκβολῶν τοῦ Γάγγου σύρωμεν γραμμήν, ἡ χώρα χωρίζεται εἰς δύο ἀνίστα τριγωνικὰ τμήματα καὶ τὸ μὲν ἐν πρὸς Β. καλεῖται *Ἰνδοστάρ*, καὶ εἶναι βαθύπεδον, διαιρούμενον εἰς δύο μικρότερα, εἰς τὸ τοῦ Γάγγου καὶ *Βραμπούτρα*, καὶ εἰς τὸ στεππώδες τοῦ *Ινδοῦ*. Τὸ δὲ πρὸς Ν. *Δεκάρ*, τὸ ὅποιον εἶναι ὄροπέδιον, ἀποτελεῖ χερσόνησον.

Ουπού, ἀκρωτήρια. — Πρὸς Β. τὰ *Ιμαλάϊα* καὶ τὰ *Καραχορούμ*: εἰς τὸ μέσον τὰ *Βίρδνα*, καὶ κατὰ τὰς δύο τῆς χερσούσης *Δεκάρ* ἵκτας, ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν, τὰ *Αρατολικὰ* καὶ *Δυτικὰ Γατατα*, ἥτινα ἀπολήγουσιν εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Κομορέτρο*.

Ποταμοί. — Ἐπισημότεροι: εἰς μὲν τὸ *Ἰνδοστάν* ὁ *Ινδός*, ὁ ὅποιος δέχεται καὶ ἄλλους πέντε παραποτάμους, (ἐξ οὗ ἡ χώρα τὴν ὅποιαν διαρρέει καλεῖται *Παντζάπ—πενταποταμία*) ἐκ τῶν *Ιμαλαΐων* πηγάζων ἔκβαλλει εἰς τὸν *Ουμανικὸν* κόλπον, ὃπου σχηματίζει δέλτια ἐλῶδες, καὶ οἱ δίδυμοι *Γάγγης* καὶ *Βραμπούτρας*, οἵτινες ὠταύτως ἐκ τῶν *Ιμαλαΐων* ὄρέων πηγάζοντες ἔκβαλλουσιν εἰς τὸν *Βεγγαλικὸν* κόλπον, σχηματίζοντες κατὰ τὰς ἔκβολὰς τὸ μέριστον *Δελτα* τῆς *Γῆς* (44 χιλ. □ χλμ.), τὸ ὅποιον ἐπίσης εἶναι ἐλῶδες καὶ θεωρεῖται ως ἡ ἐστία τῆς *Ασιατικῆς* χολέρας· εἰς δὲ τὴν ὄρε-

νὴν χειρόνησον *Δεκάρ* ὁ Νερβάδας, ὁ Ταπτῆς, ὁ Γουλαβέ-
ρης, ὁ Κρισχρᾶς καὶ ἄλλοι πολλοί.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἶναι ποι-
κιλον καὶ εἰς μὲν τὰ ὑψηλὰ γλυκὺν καὶ ύγιεινόν, εἰς δὲ τὰ βα-

ΖΩΙΑ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΑΣΙΑΣ

1. Κάμηλος. 2. Ἡμίονος. 3. Βανάν φυτόν. 4. Οὐρανοτάρχος.
5. Άραβινός ἵππος. 6. Τίγρεις. 7. Πεπερέα φ. 8. Γίγκον φ. 9. Όρυζα φ.
10. Καφέα φ. 11. Ρινόκερως. 12. Γέβονς. 13. Ὀφρις (Ναγιοῦ).
14. Μυρεμηκοφάγος (Παρκούντον). 15. Δοφρόδος.

θύπεδα (Ίνδοςτάν) θερμόν, καὶ εἰς τινα μέρη νοσηρόν. Αἱ ὥραι
τοῦ ἔτους ἔξαρτωνται ὑπὸ τῶν ΝΔ. ἀνέμων, *Mουσσώρων*

καλουμένων. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι εύφορώτατον καὶ παρχγει ἄφθονα καὶ ποικίλα περιζήτητα προϊόντα: π. χ. ὅρυχν, δημητριακοὺς καρπούς, βάχυβακκ, ὅπιον, τέττυν, καφέ, ἴνδικόν, μοσχοκάρρια, ζαχαροκάλχμον, ἴνδικὰ κάρυα, κιννάμωμον, πέπερι, βινάνας, καὶ ἄλλας διαφόρους ὄπωρας.

Ἡ βιομηχανία τῶν ὑφασμάτων, σαλίων, καὶ ταπήτων εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη.

Εἰς τὰ ἔκτεταμένα δχοη ζώτι πολλὰ ἄγρια θηρία (λέοντες, τίγρεις, ρινοκέρωτες, πίθηκοι κτλ.), εἰς δὲ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ ἔλη κροκόδειλοι καὶ ὄφεις, μεταξὺ τῶν ὄποιων καὶ ἡ δηλητηριωδεστάτη ἀσπίς. Οἱ ἐλέφας ἐνταῦθα ἔχει τὴν πατρίδα του, ἐκτελεῖ δὲ ὑπῆρεσ ας κατοικίδιου ζώου. Καὶ ἡ κτηνοτροφία προβάτων, βιών κλπ. εἶναι λίαν σημαντική. Οὐχὶ δε ὀλίγα ἐγκλείει τὸ ἔδαφος ὄρυκτά, οἷον σιδηρον, λιθάνθρωπας, ἄλλας καὶ πολυτίμους λίθους, ιδίᾳ ἀδάμαντας.

Συγκοινωνία καὶ ἐμπορία. — Ἡ συγκοινωνία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη: εἰς 43 χιλιαδας χιλιόμετρα ἀνέρχεται τὸ μῆκος τῶν διασχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων· καὶ ἡ ἐμπορία δὲ εἶναι εἰς ἀκμήν, διενεργουμένη διὰ πολλῶν καραβίων, σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοίων.

Θρησκείαι. — Ἐπικοκτεῖσα θρησκεία εἶναι ὁ Βραχμανισμὸς (εἰδωλολάτραι) ὑπάρχουσι: δὲ καὶ οὐς ὀλίγοι Μωαμεθανοί (60 περίου ἑκατ.) καὶ τίνες Χριστιανοί (200 χιλ.).

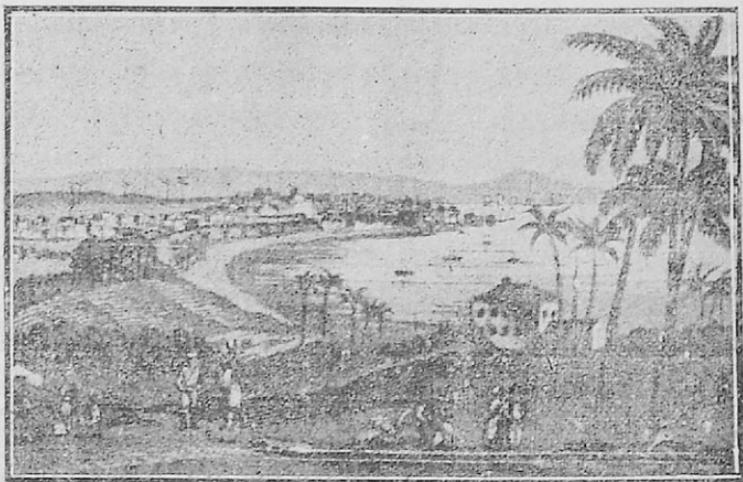
Πολίτευμα. — Ἀπασα ἡ χώρα αὗτη, ἐκτὸς μ.: ρῶν μερῶν, τὰ ὄποια κατέχουσιν οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Πορτογάλοι, μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ἰρδοκίας κτήσεων, ἀποτελεῖ τὴν Ἀγγλοϊρλανδίην ἀντοχρατορίαν, ἥτις διοικεῖται ὑπὸ Ἀντιβασιλέως, διοριζόμενου ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήτεως, μετὰ συμβουλίου

Εἰς τὴν Ἀγγλοϊνδικὴν Αὐτοκρατορίαν ὑπάγονται περὶ τὰ 600 κράτη. ὑπὸ ἐντοπίους ἡγεμόνας, ἀτιναχαγνωρίζουσι τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Ἀγγλῶν, ἢ διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν.

1) ΑΓΓΛΙΚΗ ΙΝΔΙΚΗ. — Ἐπιτημότεραι πόλεις παρὰ τὸν Γάγγην, *Καλκούττα* (1 ἑκτ. περὶ που κάτ.) χειμερινὴ καθέδρα (έαρινὴ Σιγλίχ) τοῦ ἀντιβασιλέως, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ βραχίονος τοῦ Γάγγου, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης 130 χιλιόμετρα. Εἶναι πόλις λίαν ἐμπορική, ἔχει δὲ πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, τὸν ὥραιότατον βοτανικὸν κήπον τοῦ κόσμου, καὶ πολλὰ ἀγάθα καὶ κατώτερα ἐκπαιδευτήρια, πρὸς δὲ ἀκμήιαν βιομηχανίαν βάριθακος κτλ. Ἐν αὐτῇ κατοικοῦσι καὶ Ἕλληνες, ἀποτελοῦντες κοινότητα, ἔχοντες δὲ καὶ Ἐγκλησίαν. *Πάτνη* (180 χιλ. κ.), λίξιέλογον ἐμπορείον ὄπιου. *Βεναρὲς* (210 χιλ. κ.) ἡ ἀγία τῶν Βραχμανιστῶν πόλις, καὶ κέντρον αὐτῶν ἐπιστημονικόν. Ἐχει βραχμανικὸν πανεπιστήμιον, καὶ ἐμπόριον ὑρασμάτων καὶ ἀδαμάντων. *Allaχαβάḍη* (200 χιλ. κ. Θεοῦ πόλις) ἐπίσης ἱερὰ πόλις τῶν Βραχμανιστῶν καὶ ἐμπορείον βάριθακος. *Δελχὴ* (210 χιλ. κ.) ἡ πάλαι λαμπρὰ τῆς Ἰνδικῆς πόλις καὶ ἔδρα τοῦ *Μεγάλου Μοργόλου* τοῦ αὐτοκρατοροῦ τῶν Ἰνδιῶν. "Απασαὶ αἱ ἀνωτέρω πόλεις συνδέονται διὰ σιδηροδρόμου, οὗτις, ἀρχόμενος ἀπὸ Καλκούττας διευθύνεται πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, διερχόμενος διὰ τῆς *Λαχώρης* (205 χιλ. κ.) ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἰνδοῦ, ἦτις εἶναι ὄνομαστὴ διὰ τὰ λαχούρια.

Πόλεις δὲ ἐπιτημότεραι παρὰ τὸν Ἰνδὸν εἶναι ἡ *Κασμίρος* ἢ *Σεριάραρ* (130 χιλ. κ.) ἐπὶ τοῦ παρχποτάμου τοῦ Ἰνδοῦ *Tζελάμ*, παράγουσα λαμπρὰ κασμήρια ὑφάσματα. *Καρατσῆ* (120

χιλ. κ.) πρὸς Β. τοῦ Δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ, ἐμπορικὴ πόλις, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Κανδαχάρης ('Αργανιστάν), Λαχώρης, Καλκούττας καὶ Βομβάνης (850 χιλ. κ.). Η Βομβάνη κείται ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Δεκάνη, ἐπὶ νησίδος· συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Καλκούττας καὶ εἶναι τὸ σπουδαιότερον κέντρον τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῆς Σινικῆς, Περσικοῦ κόλπου, Ἐρυθρᾶς καὶ Μεσογείου θαλάσσης.. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι πολὺ νοσηρόν. Μαδρᾶς (510 χιλ. κ.) ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς

Βομβάνη.

παραλίας, ἡ τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Καλκούττας καὶ Βομβάνης· ἔχει λαμπροὺς λειμῶνας καὶ κήπους, διενεργεῖ δὲ ἀξιόλογον ἐμπορίαν βάμβακος, δερμάτων, καπιοῦ, τείου, καφέ, ἵνδικοῦ καὶ πρὸ πάντων μαργαριτῶν καὶ πολυτέμων λίθων.

Εἰς τὰ μεσόγεια τῆς χερσονήσου Δεκάνη κείται τὸ ὑπο-

τελίς κράτος Χαιδεραβάδας ($11\frac{1}{2}$ έκατ. κατ.) υπὸ Μουσουλμάνων κατοικούμενον. Πρωτεύουσα Χαιδεραβάδη (450 χιλ. κ.).

Νησοί.—Πρὸς τὰ ΝΑ. τοῦ ἀκρωτηρίου Κομορένου εἰναι ἡ νῆσος Κεϋλάνη, (64 χιλ. □ χλμ., ἵση περίπου μὲ τὴν Ἑλλάδα· κάτ. 3 έκατ.. Οἱ ἀρχαῖοι τὴν ὄνομαζον Ταπροβάνηρ. Ἡ νῆσος χωρίζεται τῆς Ἰνδικῆς διὰ τοῦ πορθμοῦ Πάλη, ἐνθι ἀλιεύονται μαργαριτοφόρα ὅστρατα.

"Οροί.—Ἡ νῆσος ἔχει πρὸς Ν. πολλὰ ὅρη, ἐξ ὧν ἐπισημδερὸν τὸ ὅρος Αδάμ (2265 μ. ὅψ.). τὸ δὲ ἥμισυ πρὸς Β. μέρος εἰναι πεδινόν. Τὸ κλῖμα εἰναι θερμόν· προϊόντα παράγει πολλὰ καὶ ποικίλα, ἵδια κανέλλαν· ἐξορύσσονται δὲ πολύτιμοι λίθοι.. Πρωτ. Κολόμβος (115. χιλ. κ.).

Ἡ νῆσος Κεϋλάνη ἔξαρταται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀγγλίας.

Αἱ μικραὶ κοραλλιογενεῖς νῆσοι Μαλεβίδαι (30 χιλ. κάτ.), κατάφυτοι υπὸ φοινίκων, ἀποτελοῦσι Σουλτανάτον υπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. Αἱ δὲ Λακκαδίβαι υπάγονται εἰς τὴν Ἀγγλοϊνδικὴν αὐτοκρατορίαν.

2) ΕΕΝΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ.—Ἐκ τῶν εύρωπαϊκῶν κρατῶν ἡ μὲν Πορτογαλία κατέχει τὰς νησίδας Άλορ καὶ Άμαρ, ἐκατέρωθεν τοῦ κόλπου Καμβαλή, καὶ τὴν Γόαρ (τὸ ὅλον 450 χιλ. κ.).

Ἡ δὲ Γαλλία τὴν Μαχὲ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Μαλαβάρης, καὶ τὰς πόλεις Καρικάληρ, Πορδισιερύ, Ιαράορ, καὶ Σαρδεραγώρη, ὀλίγῳ βορειότερον τῆς Καλκούττας (τὸ ὅλον 250 χιλ. κάτοικοι).

3) ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ.—Τοιαῦτα εἰναι: α') Τὸ Κράτος Νεπάλ (ἔκτ. 154 χιλ. □ χλμ. — κάτ. 3 έκατ.), τὸ

όποιον κείται εἰς τὴν Ν. αλιτύν τῶν Ἰμαλαίων ὄρέων πρωτ. Κατμαρδοῦ (50 χιλ. κάτ.).

6') Τὸ Κράτος Βουτάν (34 χιλ. $\square$ χλμ.—κάτ. 200 χιλ.) δυσώδης χώρα πρὸς Α. τοῦ Νεπάλ.

2. Η ΕΚΕΙΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ

(Έκτ. 2,100,000 $\square$ χλμ.—κάτ. 40 έκατ.).

Ἡ χώρα αὕτη, κατέχουσα τὴν ΝΑ. γωνίαν τῆς Ἀσίας, καλεῖται Ἰνδοκίνα καὶ Ἰνδοαιρική.

Ορια.—Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σινικῆς, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Νοτίου Σινικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου.

Θάλασσαι.—Ἡ Σινική.

Κόλποι.—Ο τοῦ Μαρταλάρ, ὁ τοῦ Σιάμ καὶ ὁ τοῦ Τογγίνου.

Πορθμοί.—Ο τῆς Μαλάκκας καὶ Σιγγαπούρης.

Ισθμοί.—Ο ισθμὸς Κρὰ ἐν Μαλάκκα.

Χερδόνησοι.—Ἡ τῆς Μαλάκκας.

Ορο.—Ἡ Ἰνδοκίνα εἶναι ὁροπέδιον. Πέντε παράλληλοι ὁροστοιχίαι μὲ διεύθυνσιν ἐκ τῶν ΒΔ. καὶ ΝΑ. ἀποσπώμεναι ἐκ τῶν ΝΑ. ὄρέων τοῦ Θιβέτ διασχίζουσι τὴν χώραν.

Ἐκ τῶν ὁροστοιχιῶν τούτων σπουδαιότεραι εἶναι ἡ Βιρμανικὴ πρὸς Δ. καὶ ἡ Σιαμικὴ εἰς τὸ μέσον, ἥτις καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Βουροῦ (Ρωμανία), τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Ἀσίας καὶ ἡ Ἀραμικὴ πρὸς Α.

Ποταμοί.—Οἱ ἐπισημότεροι τῶν ποταμῶν, οἵτινες διαρρέουσι τὰς μεταξὺ τῶν ὁροστοιχιῶν κοιλάδας, εἶναι ὁ Ἰραβάδης

καὶ Σαλονένης ἐκβάλλοντες εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μαρταβάρ,
ἡ Μεράχ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ ὁ Μεκόργ εἰς τὴν Ν.
Σινικήν θάλασσαν.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλῖμα εἶναι θερμὸν
καὶ οὐχὶ τόσον υγιεινὸν ἵδιος διὰ τοὺς ξένους ἐποίκους, ἀφ' οὗ
καὶ ἡ Ἰνδοσινικὴ εἶναι ἐστία τῆς χολέρας καὶ τῆς πανώλους·
τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορωτατον, παράγον ποικίλα καὶ ἄρθρονα
προϊόντα. Τὸ κυριώτατον τῶν προϊόντων εἶναι βάμβαξ, μέ-
ταξα, ὅρυζα, κιννάμωμον, σάιγχρον, ἔθενος.

Ζῷα ἄγρια καὶ κατοικιδία ὡς καὶ ὄρυκτὰ ἔχει τὰ αύτὰ τῆς
ἄλλης Ἰνδικῆς· καὶ αἱ δύο δὲ ὁμοῦ καλοῦνται Ἀρατολικαὶ
Ἰρδιαι πρὸς διάκρισιν τῶν Δυτικῶν Ἰρδιῶν, δηλαδὴ τῶν νή-
σων τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

Κάτοικοι, Θρησκεία. — Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν
Μογγολικὴν φυλὴν, πλὴν τῶν κατοίκων τῆς Μαλάκκας, οἵ
ὅπεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μαλαικὴν φυλὴν ὡς πρὸς δὲ τὴν
Θρησκείαν οἱ πλειστοι εἶναι Βουδδισταί, τινὲς δὲ εἶναι ὄπαδοι
τοῦ Κομφουκίου.

Πολιτικὴ διαίρεσις. — Η Ἰνδοσινικὴ διαιρεῖται 1) εἰς
τὰς Ἀγγλικὰς κτήσεις· 2) εἰς τὸ ἀγενάρτητον Βασιλειον
τοῦ Σιάμ καὶ 3) εἰς τὰς Γαλλικὰς κτήσεις.

1) ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Ταύτας ἀποτελοῦσι τὸ Ἀσσάμ, τὸ πρὸς Ν. τοῦ Ἀσσάμ
ὑποτελές κράτος Μαριπούρ, ἡ Ἀρω καὶ Κάτω Βιρμανία,
ἡ Τερασσερίμ, τὸ πρὸς Ν. μέρος τῆς νήσου Μαλάκκας καὶ
αἱ νῆσοι Ἀρδαμάραι, Νικοβάραι καὶ Σιγγαπούρη.

Πόλεις. — Ἐπισημέτεραι Ραγγούν (235 χιλ. x.) παρὰ
τὸ στόμιον τοῦ Ἰραθαδῆ, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔξαγουσα ὅρυ-

ζαν, ξυλείαν, δέρματα κτλ. *Μαρδαλάν* (185 χιλ. κ.) συνδεομένη σιδηροδρομικώς μεταξύ της Ραγγούν, μεσόγειος πόλεις. *Μαλμέϊρ* (60 χιλ. κ.) παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σαλούεν, ἔχουσα ἐμπόριον ὄρυζης καὶ ξυλείας. *Γεωργετόβη* (60 χιλ. κ.) καὶ *Μαλάκκα* (20 χιλ. κ.) ἐν τῇ χερσονήσῳ Μαλάκκῃ. *Σιγγαπούρη* (140 χιλ. κ.) ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ (185 χιλ. κ.), εἰς ἐκ τῶν κυριωτάτων ναυτικών σταθμῶν.

2) ΤΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΙΑΜ

(Ἐκτ. 634 χιλ. □ χλμ.—κάτ. 6,320,000).

Τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ, τὸ ὅποιον ἔχει ἀπόλυτον μοναρχίαν, κεῖται μεταξὺ τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Γαλλικῶν κτήσεων.

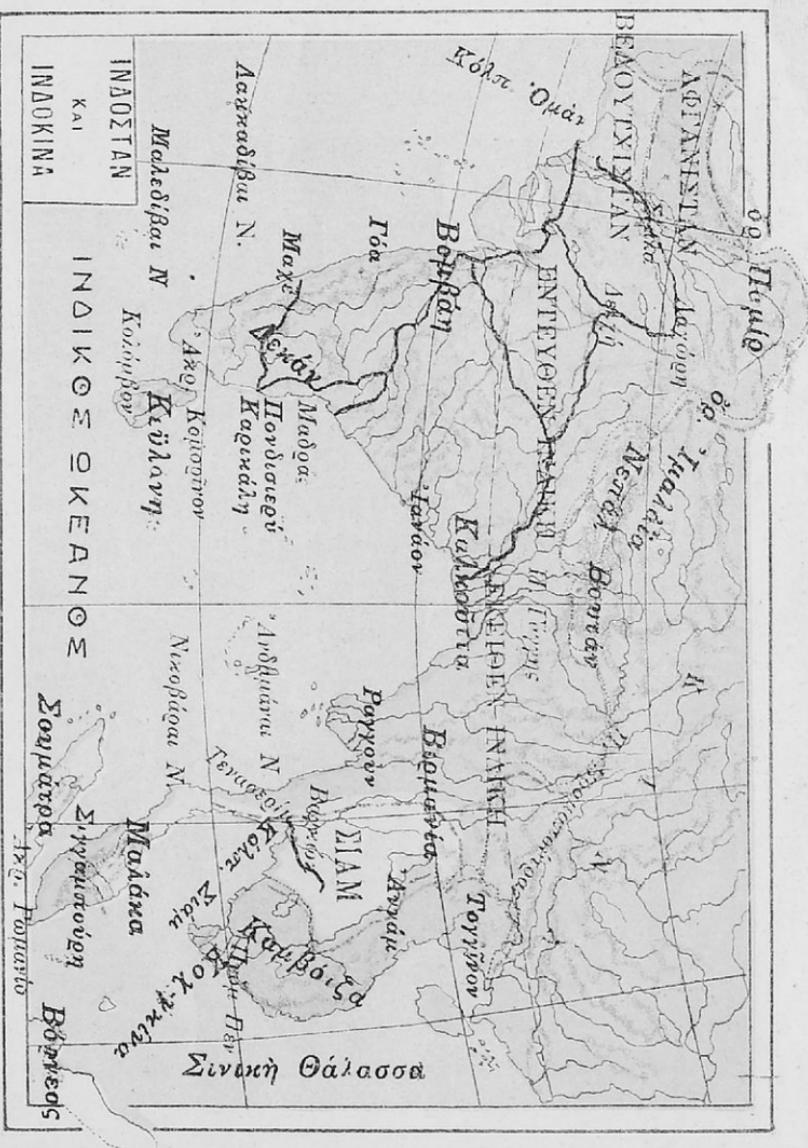
Θρησκεία.—Ἐπικρατοῦσα εἶναι ὁ Βουδδισμός. Κατὰ τὸ 6' ἥμισυ τοῦ IZ' αἰῶνος, ὁ ἐκ Κεφαλληνίας "Ελλην Κωνσταντίνος Γεράχης ἐλθὼν εἰς Σιάμ καὶ τὰ μέγιστα ἴσχυσας παρὰ τῷ τότε αὐτοκράτορι, γενόμενος καὶ πρωθυπουργός, πολὺ συνετέλεσε πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, διενήργησε δὲ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀλλ' ἐματαιώθη τὸ ἔργον του διὰ στάσεως, καθ' ἥν καὶ ἐφονεύθη (1688 μ. Χ.).

Πόλεις.—*Βαγκάκ* (600 χιλ. κ.) ἐπὶ πασσάλων ἐκτιμένη ἐν τῷ ποταμῷ *Μεγάμ* ἐπὶ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

3) ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

(Ἐκτ. 664 χιλ. □ χλμ.—κάτ. 18 ἑκατ.).

Ἡ Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα περιλαμβάνει 1) τὸ τμῆμα τοῦ **Τογγίνου** (7 ἑκ. κ.) μὲ πρωτεύουσαν *Χαρόνη* (150 χιλ. κ.). Ἐχει πολλὰς πεδιάδας, ἐν αἷς καλλιεργεῖται ὄρυζα, βάμβαξ, ζαχαροκάλαμον καὶ ἄλλα. Εἰς τὰ ὄρεινά δὲ μέρη τέτοια,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καπνός, ίνδικόν πρός δὲ βιομηχανίαν μετάξης, ύρκσμάτων, χάρτου καὶ σημαντικὰ ἀνθρακωρυχεῖς καὶ μεταλλεῖς χρυσοῦ.

Τὸ Τογγίνον διατητέται ύπὸ σιδηροδρόμου (Χανόη-Λάγκ-Σὸν κτλ.).

2) Τὸ **Βασίλειον τοῦ Ἀννάμ** (6 ἑκ. κάτ.) πρὸς Ν. τοῦ Τογγίνου κατὰ τὴν Α. ἀκτὴν τῆς Ἰνδοκίνας, μὲ πρωτ. Χουέ (50 χιλ. κ.) διατελοῦν ἀπὸ τοῦ 1884 υπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας.

3) Τὸ **Βασίλειον τῆς Καμβότζης** (1,100,000 κ.) πρὸς Ν. τοῦ Σιάμ, μὲ πρωτ. Ηρόδη-Πέρ. Κυριώτερχ προϊόντα ὄρυζα, μέταξα, καὶ

4) Τὴν **Κοχιγκίνην** (3 ἑκ. περίπου κάτ.) μὲ πρωτ. Σατ-γῶρ (30 χιλ. κ.) ἥτις εἶναι σημαντικὸς ναυτικὸς σταθμός.

Ἡ Κοχιγκίνα διατελεῖ ύπὸ τὴν ἀμεσον διοίκησιν Γάλλου διοικητοῦ.

Ἄσκησεις.—Ποια Κράτη περιλαμβάνει ἡ Νότιος Ασία; Ὁρια τῆς ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς. Ὁρη, γερσόνησοι, νῆσοι, ἀκρωτήρια, ποταμοί, κλῖμα, προϊόντα ἀμφοτέρων τῶν γωρῶν. Κάτοικοι, θρησκεῖαι. Ποίας γύρως κατέχουσιν οἱ Γάλλοι ἐκ τῆς ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, τίνας οἱ Πορτογάλοι; Ποίαι εἰναι αἱ ἐπισημότεραι πόλεις καὶ πόσοι οἱ κάτοικοι αὐτῶν; Ποίαι γύρωι ἀποτελοῦσι τὴν Ἀγγλοϊνδικὴν αὐτοκρατορίαν; Ποίαι εἰναι αἱ ἐπισημότεραι πόλεις τῆς Ἀγγλικῆς Ἰνδικῆς; Ποίαι γύρωι ἀποτελοῦσι καὶ ἐν τῇ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς ἀνεξάρτητα κράτη; Ὁνομασία, πληθυσμός, πολίτευμα, φυλαί, θρησκεία αὐτῶν. Εἴπατε τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις τῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων τῆς Ἰνδοσινικῆς. Πληθυσμός, προϊόντα, θέσις αὐτῶν ὁ πληθυσμὸς ὅλων τῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων ἐν τῇ Ἰνδικῇ καὶ Ἰνδοσινικῇ. Εἴπατε τοὺς σπουδαιοτέρους ναυτικοὺς σταθμούς, τὰς μᾶλλον ἐμπορικὰς πόλεις, καὶ τὰ ἔξ αυτῶν ἔξαγόμενα προϊόντα.

Γεωγραφία Τεῦχος Γ'.

3

Ταξίδια.—'Απὸ Μιτυλήνης εἰς Καλκοῦτταν—ἀπὸ Κων/πόλεως εἰς Τογγίνον. Ποίας θαλάσσας, πορθμούς, καθ.πους, θὰ διαπλεύσωμεν, τίνας δὲ πόλεις, ποῖα ἀκρωτήρια ἢ χερσονήσους θὰ παραπλεύσωμεν;

'Απὸ Πετρουπόλεως εἰς Καλκοῦτταν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι Βουχάρας ἢ Μέρβ: Πετρούπολις, Μόσχα, Ὁρεμπονρρ, Σαμαρκάρδη, Βουχάρα. 'Εκ ταύτης δι' ἀμαζιτοῦ ἔδοῦ εἰς Καβούλ καὶ Πεσιθάρ, εἰς ἃς ψήχεται ὁ τῶν Ἰνδιῶν σιδηρόδρομος, κατευθυνόμενος διὰ τῶν πόλεων Λαχώρης, Δελχῆς, Αλλαχαβάδας, Βεναρὲς εἰς Καλκοῦτταν.

3) ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΙΝΔΙΩΝ

Τοιουτορόπως καλοῦνται αἱ νῆσοι τοῦ 'Ασιατικοῦ ἀρχιπελάγους, αἵτινες κείνται μεταξὺ 'Ασίας καὶ 'Οκεανίας. Φαίνεται ὅτι εἶναι λειψανα ἔγρας, ἡ ὥποια συνέδεε ποτε τὰς δύο ἡπειρούς 'Ασίαν καὶ 'Οκεανίαν.

Τὸ κλῖμα αὐτῶν εἶναι θερμὸν καὶ οὐχὶ ύγιεινὸν διὰ τοὺς Εὔρωπαίους. Τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορώτατον. Οἱ κάτοικοι (Μαλαῖοι καὶ Παποῦοι ἄγριοι, Ἰνδοί, Κινέζοι καὶ Εὔρωπαιοι), ἀνέργοις τε εἰς 75 ἑκατομ. εἶναι δὲ αἱ νῆσοι αῦται αἱ ἑξῆς:

- 1) 'Ανδαμάναι καὶ Νικοθάραι (12 χιλ. κ.).
- 2) Σουμάτρα (ἐκτ. 475 περίπου χιλ. □ χλμ. — κάτ. 3 ἑκατ.) προϊόντα αὐτῆς πέπερι. Ζῷα οὐραγγούταγγοι, ἐλέφαντες, βίνοκέρωτες.
- 3) 'Ιάβα (ἐκτ. 132 χιλ. □ χλμ. — κάτ. 29 περίπου ἑκατ.) ΝΑ τῆς Σουμάτρας χωρίζομένης ἀπὸ τῆς 'Ιάβας διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σούνδης (30 χλμ. πλάτος). Εἶναι μία τῶν εὔφορωτάτων χωρῶν τῆς γῆς· παράγει δὲ σρυζάν, καφέν ἀριστον, σάκαγαρον, καπνόν, τέιον, κίναν κλπ. Πρωτ. Βαταβία (116 χιλ. κ.).

Πρὸς Α. τῆς Ἰάβας κεῖνται αἱ νησίδες Βά.lx, Λομπόχ, Σουμ-
βάβα, Φ.λωρ'ς καὶ Τιμόρ.

4) Ἡ Βόρεος (εκτ. 734 χιλ. □ γλυ.—κάτ. 2 έκατ.), ἡ μεγίστη νῆσος τῆς Ἀσίας καὶ δευτέρα ἐκ τῶν νήσων ὅλης τῆς γῆς πρὸς Α. τῆς Σουμάτρας. Τὸ αλιμαχεῖν θεριόν, ύγρον καὶ νοσηρόν παράγει ὄρυζαν, βάχυσαν, ινδικόν· ἔχει δάση ἀπέρχντα σιδηροξύλου καὶ ἴβενου, εἰς τὰ ἵποικα ζῶτιν ἐκτὸς ἄλλων καὶ παραδείσια πτηνά.

Ἐξάγει ἀδάμαντας, χρυσὸν καὶ ἄλλα μέταλλα.

Τὸ πλεῖστον μέρος ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδούς· εἰς δὲ τοὺς Ἀγγλους τὸ ΒΑ. μέρος, ἐνῷ τὸ πρὸς Β. μέρος κατέχουσι τὰ σουλτανᾶτα Βρούνεϋ καὶ Σαραβάς (ὅμοι 400 χιλ. κάτ.) ὑπὸ τὴν πρεστασίαν τῆς Ἀγγλίας διατελοῦντα.

5) Κελέβην (2 έκ. κ.) πρὸς Α. τῆς Βορέου ἐκ 4 χερσονήσων συνισταμένη· εἶναι νῆσος εὐφοριωτάτη παράγουσα καφέν, κακάον, ὄρυζαν καὶ ἄλλα. Πρὸς Α. τῆς Κελέβης ἔξαπλοινται αἱ Μολούκκαι (ἀρωματώδεις) νῆσοι (375 χιλ. κ.) παράγουσαι καρυόφριλλα, μοσχοκάρυα κτλ.

6) Αἱ Φιλιππίναι νῆσοι καὶ Ζουλού (8 έκατ. κ. περίπου) ΒΑ. τῆς Βορέου ἐκ τῶν ὁποίων μεγαλύτεραι εἶναι ἡ Λουζών μὲν πρωτ. *Mari.lln* (250 χιλ. κ.), ἡ ὁποία παράγει εύώδη σιγάρα, καὶ τὸ *Mindáraor*.

Τὸ αλιμαχεῖν θεριόν. Τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορον παράγει ὄρυζαν, ζαχαροκάλαμον, καφέν, καπνὸν ἀριστον κτλ.

Ἐκ τῶν νήσων τόύτων αἱ μὲν Ἀρδαμάραι, Νικοβάραι καὶ τὸ ΒΑ. μέρος τῆς Βορέου εἶναι κτήσεις Ἀγγλικαῖς αἱ δὲ Σουμάτρα, Ἰάβα μετὰ τῶν πρὸς Α. ταύτης κειμένων νησίδων, πλὴν τοῦ ΒΑ. τοῦ Τιμόρ, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὴν Πορτογαλίαν, ἡ Κε-

λέθη, ἡ Βόρεος (πλὴν τοῦ ΒΑ) καὶ αἱ Μολοῦκαι εἰναι κτήσεις Ὀλλανδικαί. Αἱ δὲ Ζουλοῦ καὶ Φιλιππίται ἀνήκουσαι πρότερον εἰς τὴν Ἰσπανίαν, μετὰ τὸν Ἰσπανοαμερικανικὸν πόλεμον ἐγένοντο κτήσεις τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Ἀσκήσεις.—Εἴπατε τὰς σπουδαιοτέρας νήσους τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν τοὺς χατοίκους ἐκάστης, τὸ κλῖμα, τὰ προϊόντα καὶ τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις. Πούα εἶναι ἡ μεγίστη; Ποῦαί εἰναι τῶν νήσων εἶναι κτήσεις Ἀγγλικαί, πούαὶ Ὀλλανδικαὶ καὶ πούαὶ τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς;

Δ' ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΤΙΑ

1. ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

(Ἐκτασίς 11,139,000 □ χλμ.—κάτ. 370 ἑκατ.).

Ορια.— Η Σινικὴ Αὐτοκρατορίκ, ἡτις εἶναι ἐν ἐκ τῶν μεγίστων κρατῶν τῆς γῆς (ώς πρὸς τὴν ἔκτασιν μεγαλυτέρα τῆς ὅλης Εύρωπης), ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Ρωσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κορέας, τῆς Κιτζίρης θαλάσσης, τῆς Ἀρατολικῆς καὶ Νοτίου Σιρικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰρδοκίας καὶ τοῦ Ἰρδοστάρ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰρδοστάρ, Ἀργανιστάρ καὶ Ἀσιατικῆς Ρωσίας.

Θάλασσαι, κόλποι, νῆσοι.— Η Κιτζίρη θάλασσα εἰς τὴν ὥποιαν εἶναι ὁ κόλπος τοῦ Πετσιλῆ, ἡ Ἀρατολικὴ Σιρικὴ θάλασσα καὶ ἡ Νότιος Σιρικὴ θάλασσα, ἔνθα ὁ κόλπος τοῦ Τοργιτρού. Νῆσοι δὲ ἡ Χὸγγ-Κόργ, ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ Μακάον εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ ἡ Χαϊράν.

Ορον. — 'Επισημότερα είναι ποτές Β τὰ Σαΐάτια, Ιαμ
βλόντια, Αλτήια καὶ Χιγγάνια πρὸς Δ. ὁ Ινδοχοῦχος καὶ τὸ
Καρανουρούμ, πρὸς Ν τὰ Ιμαλάϊα τὰ οψηλότατα ὅρη τῆς
γῆς, ὃν ἡ ψύστη κυριφὴ Εβρέστορ ή Γκαουρισάρκαρ ἔχει
8840 μ. ψ. Ἐν τῇ Σινικῇ ὑπάρχει ἡ μεγάλη ἐργμός Κόβη.

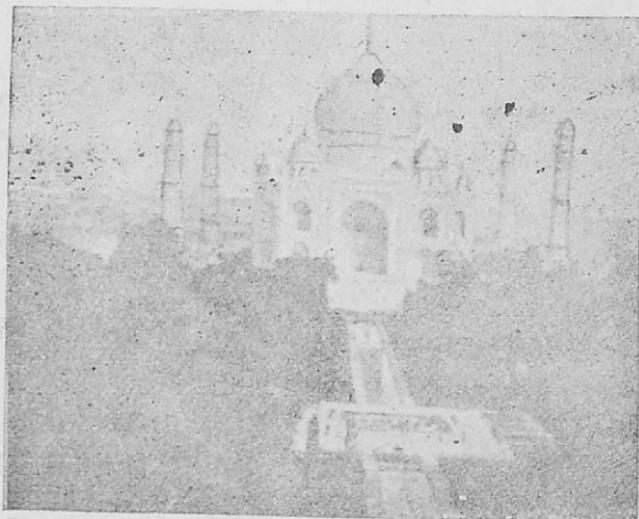
Ποταμοί. — 'Επισημότεροι είναι οἱ Αμούρ ὅστις χύνεται
εἰς τὴν Οχοτσικήν θάλασσαν, οἱ Κίτριος (Χοάγγ-Χώ), οἱ
Κυαροῦς (Γιάγγ-τσέ-Κιάγγ) χυρότεροι ἐκ τῶν Ιμαλαΐων πη-
γάζοντες χύνεται ὁ μὲν Κίτριος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πετσι-
λῆ, οἱ δὲ Κυαροῦς εἰς τὴν Σινικὴν Ανατολικὴν θάλασσαν.

Διώρυξ. — 'Επισημότερα είναι ἡ Αντοχρατορικὴ καλου-
μένη διὰ τῆς ὀποίας συνδέεται ὁ Κίτριος μετὰ τοῦ Κυαροῦ
(200 χιλ. μ. μήκους).

Κλῖμα, ξηλαφος, πυροϊόντα. — Τὸ κλῖμα είναι ποι-
κιλον, τὸ δὲ ξηλαφος εὔφορον, καλλιεργεῖται δὲ καλῶς. Κυριώ-
τερα προϊόντα, δρυζα, βάχυθαξ, ζαχαροκάλαμον, μέταξα, με-
τάξινα ύφασματα, χάρτης, πορτελάιη, γαιάνθρακες, σι-
δηρος κλπ.

Κάτοικοι, θρησκεία, πολιτευμα. — Οἱ κάτοικοι
είναι Μογγολικῆς καταγωγῆς. Οἱ Σιναι, ἡ Κινεζοὶ ἐγνώριζον
τὴν πυρίτιδα, τὸν χάρτην, τὴν ραντικήν πυξίδα. τὴν τυπο-
γραφίαν, τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα, πρὸ τῆς ἐρευρέσεως αὐτῶν
ὑπὸ τῶν Ειρωπαίων. Επειδὴ δὲ δὲν ἦθελον νὰ κοινωνῶσι μὲ
ἄλλα πεπολιτισμένα ἔθνη, ἔμειναν ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν
στάσιμοι, καὶ μόλις ἀπὸ τοῦ 1842, ἤρχισε νὰ εἰσάγηται εἰς
τὴν χώραν ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμός· δι' ὃ καὶ σιδηρόδρομοι
ἐστρώθησαν σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τηλέγραφοι ἴδρυθησαν, καὶ ἡ
ἐμπορία ἐπετράπη εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Ως πρός τὴν θρησκείαν αἱ μὲν ἀνώ· ερχι· πάξεις εἰναι ὄπαδοι τοῦ Κορμόνιου, ἡ δὲ λαὸς τοῦ Βούδδα, ὑπάρχουσι δὲ καὶ 29 ἔκκτομ. Μιωχριθανοί, καὶ 1 $\frac{1}{2}$ ἔκκτομ. Χριστιανοί.

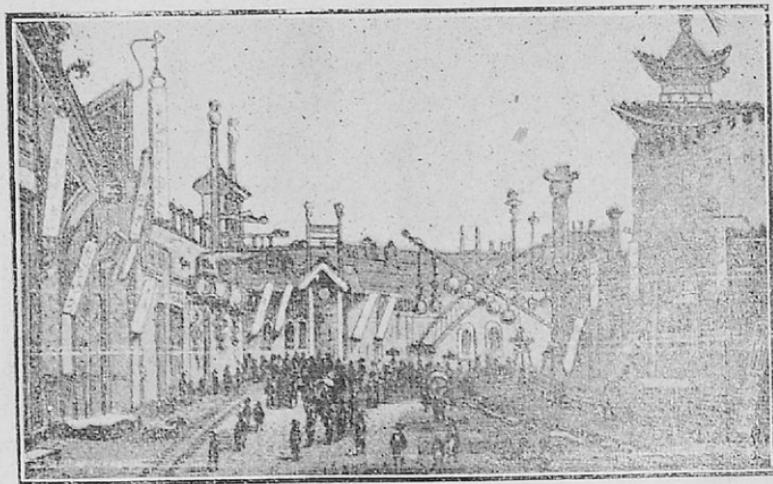
Ναὸς τοῦ Βούδδα.

Τὸ πολίτευμα εἶναι μοναρχία ἀπόλυτος, ὁ δὲ νῦν αὐτοκράτωρ ὀνομάζεται Κονάγκ-Σῆ.

Πολιτικὴ διαιρέσεις. — Η Σινικὴ αὐτοκρατορία ἀποτελεῖται ἐκ τῆς αριστείας κίνας, ἥτις εἶναι πυκνότατα κατωκημένη, καὶ τῶν εἰς τιμήν ὑποτελῶν μερῶν *Martζουρίας*, *Μογγολίας*, Θιβέτ, *Αρατολικοῦ Γουρκεστάρ*, καὶ *Τσουγγαρίας*.

1) **ΚΥΡΙΩΣ ΚΙΝΑ.** — Πλεις ἐπισημάτεωσι *Πεκίνον* (1 ἔκατομμαριον κατ.) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Πεχώ*. Ταύτης ἐπίνειον εἶναι τὸ *Tièr-Tai* (750 χλ. κ.) τὸ ὅποιον συλλέγεται μετὰ τοῦ Πεκίνου σιδηροδρομικῶς. *Bāt-Xāt-Bāt*. εἰς τὴν εἴτοδον τοῦ κόλπου Πετσιλῆ κατεγέμενον ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν. *Κιάου-Τολού*

(84 χιλ. κάτ.) λιμήν κατεχόμενος ύπό τών Γερμανών. Ναγκίν (300 χιλ. κάτ.) παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κυργοῦ ποταμοῦ, ἔχουσα βιομηχανίαν ὑφασμάτων (ναγκίν) καλουμένων, ἐξ ἑρύθρου μεταξοειδοῦς βάμβακος καὶ ἀγγείων ἐκ πορσελάνης. Σουτσέν (500 χιλ. κάτ.) ΝΑ. τοῦ Ναγκίν, ὥραιοτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις. Σαργάν (650 χιλ. κάτ.) ΝΑ. τῆς προπ-

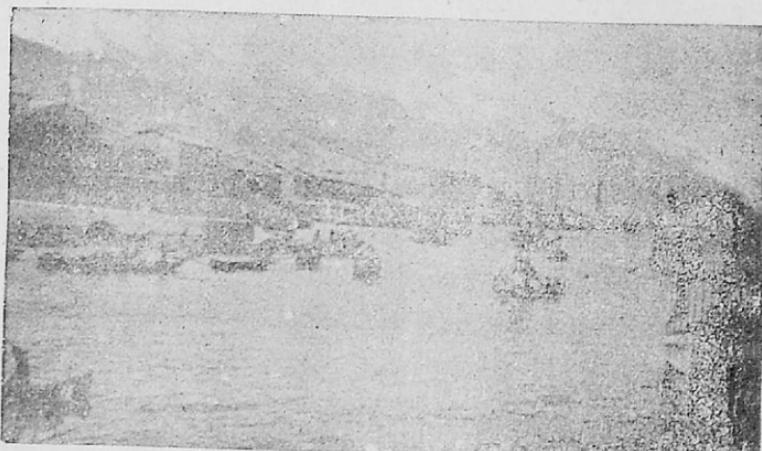
Πεκίνον.

γουμένης, τὸ κυριώτερον κέντρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου καὶ ἔξαγωγειὸς λιμήν μετάξης καὶ τείου. Καντάρ (2 1/2 ἑκατ. κ.) ἡ μεγιστηριακὴ πόλις τῆς Σινικῆς καὶ δῆμος τῆς 'Ασίας· πλεῖσται οἰκισμοὶ τῆς Καντάρης εἰναι ἐπὶ λέμβων ἐκτισμέναι· ἡ πόλις αὗτη εἰναι σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμήν ἐλεύθερος εἰς τοὺς Εὐρωπαίους· ἔχει δὲ βιομηχανίαν μεγάλην μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ὑάλου, λάκκας, χάρτου κλπ.

'Εκτὸς τῆς Καντάρης ἐλεύθεροι λιμένες τῆς Κίνας εἰς τοὺς Εὐρωπαίους εἰναι οἱ ἔξης: Τσίγγ-Κιάγγ (116 χιλ. κάτ.).

Xàrgy-Tséou (870 χιλ. κάτ.). *Nìrgy-Pò* (225 χιλ. κάτ.).
Φoù-Tséou (650 χιλ. κάτ.) και άλλαι.

Παρά τὴν εἰσόδου τοῦ κόλπου τῆς Καντὼν κείνται οἱ νῆσοι *Xòrgy-Kòrgy* μὲν πρωτ. *Bixtaworlar* (160 χιλ. κ.) ἥτις εἶναι ὁ σπουδαιότερος εἰσαγωγικὸς καὶ ἔξαγωγικὸς λιμὴν τῆς Νοτίου

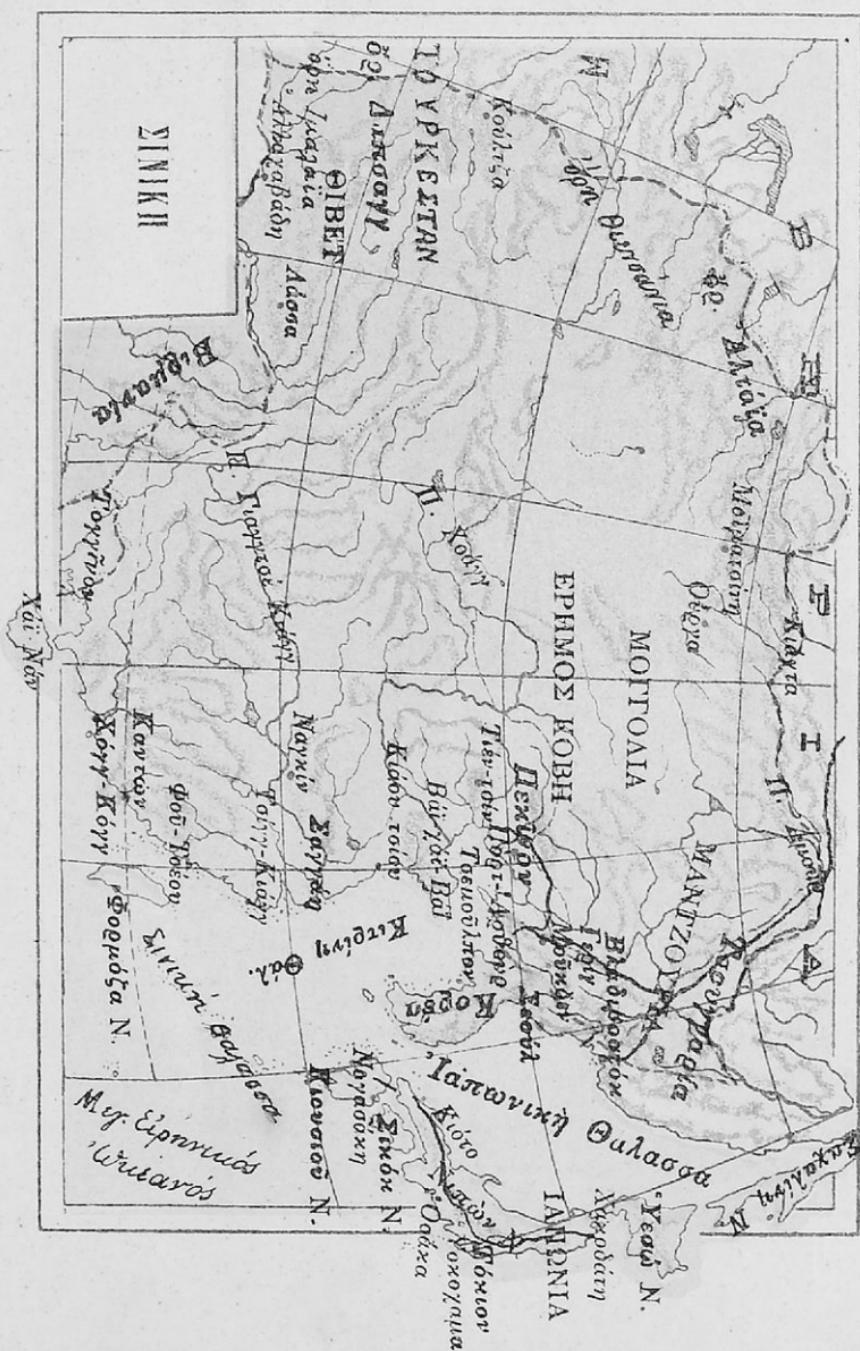

Xòrgy-Kòrgy.

Κίνας ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους, καὶ Μακάον ἀνήκουσα εἰς τοὺς Περτογάλους. Ἡ δὲ παρὰ τὸν κόλπον τοῦ Τογγίνου νῆσος *Xái-Nàr* ἀνήκει εἰς τοὺς Σίνας· τὸν δὲ κόλπον τοῦ *Kouàrgy-Tséou* κατέχει ἡ Γαλλία· Πόρτ-Αρθούρ ὄχυρὸς λιμὴν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πετσιλῆ κατεχόμενος ὑπὸ τῶν Ἰαπώνων.

2) **MANTZOYPIA**.—Αὗτη κείται πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Κίνας κατοικοῦσι δὲ αὐτὴν *Touγγούζοι*, *Kiréζοι* καὶ *Marτζού*. Εἶναι χώρα δασώδης καὶ εὔφορος χωριζόμενη ἀπὸ τῆς Σιβηρίας ὑπὸ τοῦ Ἀμούρ ποταμοῦ.

Πόλεις ἐπισημότεραι: *Moúxder* (170 χιλ. κ.) οιερὰ πόλις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν Σινῶν, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ Πόρτ-Αρθούρ καὶ Πεκίνου. Ἐπίνειον τῆς πόλεως Μοῦκδεν εἶναι τὸ Νιού-Τσάργ. Χαρούρ ἐπὶ τῆς διακλαδώσεως τοῦ ὑπερσιβηρίου σιδηροδρόμου. Γιρίρ (120 χιλ. κ.).

Απὸ τοῦ Ρωσοϊχπωνικοῦ πολέμου (1905) τὴν μεσημβρινὴν Μχντζουρίαν κατέχουσιν οἱ Ἰάπωνες, τὴν δὲ βόρειον οἱ Ρώσοι.

3) ΜΟΓΓΟΔΙΑ.—(1 1/2 ἔκ. κ.). Ἡ χώρα αὗτη κείται πρὸς Δ. τῆς Μχντζουρίας· τὸ πλεῖστον μέρος αὗτῆς κατέχει ἡ ἔρημος Κόδη.

Πόλεις ἐπισημ. ἡ Οῦργα (35 χιλ. κ.) καὶ ἡ Μαϊματσίρη (8 χιλ. κ.) ἀπέναντι τῆς Ρωσ. πόλεως Κιάχτας, ἥτις ὠρίσθη ὑπὸ τῶν Σινῶν ὡς τόπος ἀνταλλαγῆς τῶν Σινικῶν καὶ Ρωσικῶν προϊόντων.

4) ΘΙΒΕΤ.—(2 1/2 ἑκατ. κ.). Τὸ Θιβέτ κείται πρὸς Β. τῶν Ἰμαλαῖων ὄρέων. Είναι τὸ ὑψιστὸν ὄροπέδιον τῆς γῆς τὸ ὅποιον καὶ λίγην ψυχρὸν εἶναι καὶ ὀλιγάνθρωπον. Πρωτ Λάσσα (25 χιλ. κ.) ἡ πρώτη ἵερὰ πόλις τῶν Βουδδιστῶν, καθέδρα τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ καὶ κοσμικοῦ ἀρχηγοῦ Λάλαϊ-Λάμα, ὅστις κατοικεῖ ἐντὸς ἀνακτόρου ἐκ 10 χιλ. δωματίων, πεπληρωμένων ἐξ εἰδώλων. Τὴν Λάσσαν ἀπὸ τοῦ 1905 κατέχουσιν οἱ Ἀγγλοί.

5) ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ.—(1 ἔκ. κ.). Τὸ πλεῖστον μέρος εἶναι ἀγονον, διότι κατέχεται ὑπὸ τῆς ἐρήμου Κόβης. Μόνα εὔφορα μέρη εἶναι αἱ παρὰ τὸν ποταμὸν Ταρίμ κοιλάδες.

Πόλεις ἐπισημ. Κασγάρ (80 χιλ. κάτ.) καὶ Γαρχάνδη (50 χιλ. κ.).

Οἱ κάτοικοι εἶναι νομάδες, μωχμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα. Εἰς

τὰ ΒΑ. τοῦ Τουρκεστάν καίται ἡ χώρα Τσουγγαρία (500 χιλ. κάτ.) μὲ πρωτεύουσαν Κοβ.Ιδζαρ (15 χιλ. κ.).

*Ασκήσεις.—Κατὰ πόσα τετραγ. χλμ. εἶναι ἡ Σινικὴ αὐτοκρατορία μεγαλυτέρη: τῆς Εύρωπης, καὶ κατὰ πόσα μικρύτερά τῆς Ρωσίας; Πόσοι εἶναι οἱ κάτοικοι, τίνα θρησκείαν πρεσβεύουσι, πῶς διοικοῦνται, πῶς «αλεῖται» ὁ αὐτοκράτωρ; Κλῖμα καὶ προϊόντα τῆς χώρας. Ἡ πρωτεύουσα πόλις καὶ αἱ μᾶλλον ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ. Τίνες πόλεις εἶναι ἐλεύθεροι λιμένες^{μείς} τοὺς εὐρωπαίους; ποία πόλις εἶναι ἡ μεγίστη τῆς Ασίας; Ποίους ποταμούς συνενοὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ διώρυξ; Εἴπατε τὰ σπουδαιότερα ὅρη καὶ τοὺς σπουδαιοτέρους ποταμούς.

Ταξίδια.—Απὸ Κων/πόλεως εἰς Πετρούπολιν καὶ ἔκειθεν διὰ τοῦ ὑπερσιβηρίου σιδηροδρόμου εἰς Πεκίνον. Ταξίδια διὰ Θαλάσσης ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Καντῶν (ἀκριβής περιγραφὴ τῶν μερῶν ἀτινα θὰ παραπλεύσῃ ὁ ταξίδευσθν ὑφ' ὅλας τὰς σχετικὰς ἐπόψεις, δηλ. ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς θέσεως, τοῦ κλίματος, τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν προϊόντων, τῆς θρησκείας καὶ τοῦ κράτους εἰς ὁ ἀνήκει). Χαρτογραφία.

2. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ

(Έκτ. 219 χιλ. □ χλμ. Κάτ. $10\frac{1}{2}$ ἑκατομ.)

Ἡ Κορέα εἶναι χερσόνησος ἵση καὶ ὁμοίᾳ σχεδὸν κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ σχῆμα μὲ τὴν Ἰταλίαν. Κείται Ν. τῆς Μαντζουρίας μεταξὺ Κίνας καὶ Ἰαπωνίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς καὶ Κιτζινης θαλάσσης, ὑπὸ τῆς ὁποίας σχηματίζεται ὁ χόλπος τῆς Κορέας. Μετὰ τὸν Σινοϊαπωνικὸν πόλεμον (1895) οὕτα πρότερον υποτελής εἰς τὴν Κίναν, ἐκηρύχθη ἡ Κορέα βασιλείου ἀνεξάρτητων, ἀπὸ δὲ τοῦ Ρωσοϊαπωνικοῦ πολέμου (1905) υπήχθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰαπωνίας. Ο νῦν βασιλεὺς ὄνομάζεται 'Υ. Χιέγγ.

Κλιμα, ξέδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλῖμα τὸν μὲν χειμῶνα εἶναι πολὺ ψυχρόν, τὸ δὲ θέρος θερμότατον· τὸ ἔδαφος ὄρεινὸν ἀλλὰ εὔροπον, ιδίως εἰς τὰ κεντρικὰ καὶ νότια μέρη, τὰ ὅποια εἶναι κεκαλυμμένα ὑπὸ λαμπρῶν δασῶν καὶ φυτειῶν. Παράγει ὅρυζαν, σίτον, καπνόν, δέρματα, βέβακα. ἔξορύσεται δὲ χρυσός καὶ ἄλλα μέταλλα.

Κάτοικοι, θρησκεία. — Οἱ κάτοικοι εἴναι Μογγολικῆς καταγωγῆς συγγενεῖς μάλλον πρὸς τοὺς Ιάπωνας, παρὰ πρὸς τοὺς Κινέζους. Πρεσβεύουσι δὲ τὸν Βουδδισμόν.

Πόλεις ἐπισημ. *Σεούλ* (210 χιλ. κάτ.) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ ποταμοῦ Χάργ-Κώαγγ συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ *Τσεμού*.*Ιπου* τὸ ὅποιον εἶναι καὶ ἐπίνειον τῆς *Σεούλ*. *Φουζάρ* (60 χιλ. κ.) ἐπὶ τῆς ΝΑ. ἄκρης τῆς Κορέας ἐμπρόκειται λιμήν. *Γιενσάρ* (15 χιλ. κ.).

3. ΙΑΠΩΝΙΑ

(Ἐκτασ. 417 $\frac{1}{2}$ χιλ. □ χλμ — κάτ. 50 περίπου ἑκατ.).

Απὸ τῆς νήσου *Φορμόζης* μέχρι τῆς νήσου *Σαχαλίνης*, τῆς ὅποιας τὸ πρὸς νότον ἥμισυ μέρος ἀπὸ τοῦ *Ρωσοϊαπωνικοῦ* πολέμου (1905) ἔχει τὴν Ιαπωνίαν, ἐκτείνονται αἱ Ιαπωνικαὶ νήσοι, αἵτινες ἔποτε λοῦσαν τὴν Ιαπωνικὴν Αὐτοκρατορίαν.

Περιλαμβάνει λοιπὸν αὗτη τὰς 4 μεγάλας νήσους *Τσεώ*, *Νιπώρ*, *Σικὸν* καὶ *Κζουσού*, τὴν *Φορμόζαν*, μέρος τῆς *Σαχαλίνης* καὶ 4 χιλιάδας περίπου ἄλλας μικροτέρες νήσους, ὃν σπουδαιότερηι αἱ *Κουρίλαι* πρὸς Β. καὶ *Ρίου-Κιού* πρὸς Ν.

Θάλασσαι. — Η Ὀχοτσική, η Ιαπωνική καὶ η *Ara-*
τολική Σινική θάλασσα χωρίζουσα τὴν Ιαπωνίαν ἀπὸ τῆς ἔναντι ἡπείρου.

Πορθμοί. — Ο πορθμός της Τσουσίμας μεταξύ Κορέας και των νήσων Νιπάν και Κιού-σοο, διάστημα διὰ τὴν μεταξὺ τῶν Ρώσων και Ιαπώνων μεγάλην ναυμαχίαν (1905).

"Ορος. — Αἰγαῖς ὁρέων ἡφαιστειώδους φύσεως ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς Ἰαπωνίας νήσους. Δι' ὃ καὶ πλείστα ἡ Ἰαπωνία ἔχει ἡφαιστεια, ὥν τὸ κυριώτερον Φονσιγιάμα (ὑψ. 3800 μ.) ἐν τῇ Νιπών.

Κλῖμα, ἔδαφος, ποσιόντα. — Τὸ κλίμα εἶναι εὔκρατος καὶ ύγιεινόν. Οἱ ἄνεμοι Μουσσὼν (ΝΔ. θελάσσαιος) πνέων τὸ θέρος μετοιάζει πολὺ τὴν θερμότητα, καθὼς καὶ ὁ ἄνεμος Κουρσού (ΒΑ.) πνέων τὸν χειμῶνα μετριάζει τὸ φῦχος, τὸ δόπιον ἐτι μαλλον μετριάζεται καὶ δι' ἐνὸς θερμοῦ θαλασσού. ρεύματος τὸ πιστὸν διέρχεται διὰ τῆς Ἰαπωνίας.

Τὸ δὲ ἔδαφος, τὸ δόπιον πρὸς Ν. εἶναι πυκνότατα κατωκημένον, εἶναι ὀρεινὸν ἀλλ' εὔφορον· παράγει τέιον, ὅρυζαν, σίτου, κριθήν, κατλ. Η Ἰαπωνία εἶναι ἡ πατρίς τῶν καμελιῶν καὶ τῶν χρυσανθεμῶν. Τὸ ἐμπόριον ἐσχάτως λίαν προηγθη ἐξέχει δὲ ἡ Ἰαπωνία μέταξαν, τέιον, καλκόν, κάρμφορχν, παρσελάνην κ. ἄ. ἐκ δὲ τῶν ὁρέων τῆς ἐξορύσσεται χρυσός, χαλκός, σιδηρός, λιθάνθρακες.

Κάτοικοι, θρησκεία. — Οἱ Ἰάπωνες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλήν. Παρὰ τῶν Κινέζων παρέλαθον τὴν γραφήν καὶ ἄλλας τινὰς ὀφελίμους γνώτεις. Εἶναι δύμως νοημονέστεροι καὶ φιλομαθέστεροι αὐτῶν.

Απὸ τοῦ 1865 ἡ Ἰαπωνία ἐδέχθη τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν· προηγθη δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἥδη νὰ ἀποβῇ τὸ μαλλον ἴσχυρὸν καὶ πεπολιτισμένον κράτος τῆς Ἀσίας. Η ἐκπαίδευσις, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ συγκειρωτικὰ ἀνεπτύχθησαν σημαντικῶς.

Ως πρός τὴν θρησκείαν ἄλλοι μὲν πρεσβεύουσι τὸ ἱεραῖον θρησκευμάτων Σινά (λατρείαν διαπρεπῶν προγόνων), ἄλλοι δὲ τὸν Βουδισμόν. Άλλὰ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἀριθμεῖ ὥπαδούς (300 χιλ.).

Πολιτευμα. — Η Ἱαπωνία εἶναι μοναρχία συνταγματική· αὐτοκράτωρ (Μακάδος) εἶναι ὁ Μουτσουγίτο.

Πόλεις ἐπισημ. ἐν Ν. πόλην εἶναι *Tókio* ($1\frac{1}{2}$ ἐκ κάτ.) πρωτ. τοῦ κράτους, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον συνδεόμενον σι-

Tókio.

δηροδρομικῶς μετὰ τῆς Υακοχάμας (200 χιλ. κ.), ἥτις κείται εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον καὶ εἶναι σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις.

Τὸ *Tókio* εἶναι ὡραῖα, ὄχυρὸν καὶ λαϊκὸν ἐμπορικὴν πόλιν· ἔχει Πανεπιστήμιον καὶ βιομηχανίαν. Οσάκα (820 χιλ. κ.) ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Ἱαπωνίας ἐμπορικωτάτη καὶ ἄλλοτε πρωτεύουσα. Κιότο (355 χιλ. κ.) πόλις βιομηχ-

νική καὶ ἔσται τῶν γραμμάτων. "Απασα ἡ νῆσος Νιπών, ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλον διασχίζεται διὰ σιδηροδρόμων. Ἐν τῇ νήσῳ Κιοῦ-σοῦ Ναγασάκη (110 χιλ. κ.) μετέξαίρετον λιμένα. Καρυούμα (60 χιλ. κ.) κ. ὅ. Ἐν τῇ νήσῳ Σικόκ, Τοκουνόμα καὶ Κότση (62 χιλ. κ.). Ἐν τῇ νήσῳ Υεσώ ή Χακοδάτη (80 χιλ. κάτ.) παρὰ τὸν χωρίζοντα τὴν Νιπών ἀπὸ τῆς Υεσώ πορθμόν, ἔδρα ὁρθοδόξου Μητροπολίτου.

Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἀνήκουσιν : ἡ νῆσος Φορμόζα (3 ἑκατ. κάτ.) τὴν ὁποίαν ἀφήρεσαν οἱ Ἰάπωνες ἀπὸ τοὺς Κινέζους κατὰ τὸν Σινοῖαπωικὸν πόλεμον, τὸ ἥμισυ τῆς νήσου Σαχαλίης καὶ ἡ ἐν Μαντζούρᾳ χερσόνησος Τονάγρ-Τονγγ (Πορτ-Αρθούρ) τὰ ὁποῖα ἀφήρεσαν ἀπὸ τῆς Ρωσίας κατὰ τὸν Ρωσοϊαπωνικὸν πόλεμον, ἀνέλαβε δὲ ἀπὸ τοῦ πολέμου τούτου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς καὶ τὸ Βασίλειον τῆς Κορέας.

Ἀσκήσεις. — Εἴπατε τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀσίας· τὰ ὅρια, τοὺς ἐπισημοτέρους ποταμούς, τὰ ὑψηλότερα ὅρη, τὰς μεγαλυτέρας γερσονήσους, πεδιάδας καὶ ἐρήμους, τὰς σπουδαιότερας λίμνας, τοὺς μεγαλυτέρους κόλπους, τοὺς σημαντικότερους πορθμοὺς αὐτῆς. Ποιαὶ νῆσοι εὑρίσκονται πρὸς Α. καὶ Ν. τῆς Ἀσίας. Ἐκ πόσων νήσων ἀποτελεῖται ἡ Ἰαπωνία, πόσαι τούτων εἶναι αἱ σπουδαιότεραι, τίνες αἱ ἐπ' αὐτῶν ἔξικαι λόγου πόλεις; Κλῖμα, προϊόντα, πολιτισμός, θρησκεία, κτήσεις τῆς Ἰαπωνίας.

Εἰς πόσα τμήματα διαιρεῖται ἡ ὅλη Ἀσία; Ποια κράτη εὑρίσκονται εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Ἀσίας τμῆμα, ποῦα εἰς τὸ νότιον, ποῦα εἰς τὸ ἀνατολικόν. Εἰς ποῦα κράτη ἀνήκουσιν αἱ πόλεις Τραπεζοῦς, Ραγγοῦ, Τόμσκη, Κελάτη, Καλκούττα, Μέρβ, Πορτογαλία, Χάρβιτ, Ἐρζερούμ, Ἰκόνιορ, Μερσίτρα, Λαζάρα, Μαρδαλάνη, Φεράτη, Πετροπαλόβσκη, Καισάρεια, Βηθλεέλ, Σμύρνη, Σεούλ, Προύσα, Σαμαρκάρδη, Τεχεράνη, Μιχαηλόβσκη, Ρόδος, Βασσόρα κτλ. Εἴπατε τὰς Ἀγγλικάς, Γαλλικάς, Ἀμερικανικὰς κτήσεις ἐν τῇ Ασίᾳ, τὸν πληθυσμόν, τὸ κλίμα καὶ τὰ προϊόντα. Εἴπατε τὰ διάφορα ἀνεξάρτητα κράτη τῆς νοτίου Ἀσίας.

Σύγχρισις Εδρώπης καὶ Ἀσίας ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, τὸν πληθυσμόν, τὰ μέσα συγχοιωνίας κτλ. Εἴπατε τὸ μέγιστον ὅρος τῆς Ἀσίας, τὴν μεγίστην λίμνην, τὴν μεγίστην πεδιάδα, τὴν μεγίστην πόλιν, τὴν μεγίστην νῆσον καὶ τὰ χράτη εἰς ἢ ἔκαστα ἀνήκουσιν. Εἴπατε τὰς σπουδαιοτέρας σιδηροδρομικὰς γραμμὰς τῆς Ἀσίας καὶ τὰς πόλεις διοί ών διέρχονται. (Ταξίδια διάφορα κατὰ ξηράν καὶ θάλασσαν.
Χαρτογραφία).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΚΡΑΤΗ	ΕΚΤΑΣΙΣ εἰς □ χλμ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ἀσιατικὴ Τουρκία . . .	1.766.000	19.000.000
Ἀνεξάρτητος Ἄραβια . . .	2.400.000	2.100.000
Περσία	1.645.000	9.000.000
Ἀφγανιστάν	620.000	5.000.000
Σινικὴ Αὐτοκρατορία . . .	11.139.000	270.000.000
Ἰαπωνία	417.000	50.000.000
Κορέα	218.000	10.500.000
Σιάμ	634.000	6.000.000
Κράτη Ἰμαλαΐῶν (Νεπāλ-Βουτάν) . . .	158.000	3.250.000
ΞΕΝΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ	ΕΚΤΑΣΙΣ εἰς □ χλμ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Ρωσσικαὶ	16.000.000	25.000.000
Ἀγγλικαὶ	7.200.000	300.000.000
Γαλλικαὶ	664.000	18.000.000
Ὀλλανδικαὶ	1.500.000	37.000.000
Πορτογαλικαὶ	20.000	800.000
Γερμανικαὶ	500	120.000
Ἀμερικανικαὶ	296.000	7.500.000

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

1) ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Σμύρνη	250	χιλιάδ.
Δαμασκός	150	"
Βαγδάτη	145	"
Χαλέπιον	130	"
Βυργηττός	120	"
Προῦσα	100	"
Καισάρεια	62	"
Τερουσαλήμ	60	"
Μέσκα	60	"
Ικόνιον	55	"
Τραπεζούντα	50	"
Μαγνησία	40	"

2) ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ

Τιφλίς	160	χιλιάδ.
Τασκεντή	160	"
Βακού	112	"
Τσοκούτσκη	55	"
Τόμσκη	52	"

3) ΠΕΡΣΙΑ

Τεχεράνη	280	χιλιάδ.
Ταρρίς	200	"

**4) ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΟΥ
ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΑΙ**

Καλκούττα	1.000.000	
Βομβάη	850.000	
Μαδράς	510.000	
Βεναρές	210.000	
Δελχή	210.000	
Κολκόμπο	115.000	

5) ΕΚΕΙΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ

ΙΝΔΙΑΙ

Βαγκάρ	600	χιλ.
Ραγγούν	235	"
Σιγγαπούρη	140	"
Χανόη	150	"

6) ΝΗΣΟΙ ΑΝΑΤ. ΙΝΔΙΩΝ

Μανίλα	220	χιλ.
Βαταβία	115	"

7) ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Καντών	2.500.000	
Πεκίνον	1.000.000	
Χάγγ-τσέουν	870	χιλ.
Τιέν-Τσίν	750	"
Σαγγάρη	650	"
Σουτσέουν	500	"
Ναγκίνη	300	"
Μούκδεν	170	"

8) ΚΟΡΕΑ

Σεούλ	210	χιλ.
-----------------	-----	------

9) ΙΑΠΩΝΙΑ

Τόκιον	1 $\frac{1}{2}$	έκατ.
*Οσάκα	820	χιλ.
Κιότο	355	"
*Υόκοχάμα	200	"

2. ΑΦΡΙΚΗ

(Έκτ. 29827000 □ χλμ.—κάτ. 206 έκατ.).

Ορια.— Η Αφρική, ήτις είναι η τρίτη κατά τὸ μέγεθος Ἡπειρος (τριπλασία περίπου τῆς Εύρωπης), κείται πρὸς Ν. τῆς Εύρωπης. Ορίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὥκεαροῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ Ἀτλαντικοῦ ὥκεαροῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεαροῦ.

Θάλασσαι.— Πρὸς Β. ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ πρὸς Α. ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα.

Κόλποι.— Η Αφρική ἔχει ὄλιγίστους κόλπους· ἐκ τούτων ἐπισημείωτεροι είναι ὁ τῆς Τριπόλεως (Μεγάλη Σύρτις) εἰς τὴν Μεσόγειον, ὁ τοῦ Ἀδερ εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανόν, καὶ ὁ τῆς Γουϊρέας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν.

Πορθμοί.— Ο τοῦ Γιβραλτάρ, δυτὶς χωρίζει τὴν Αφρικὴν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, καὶ ὁ τοῦ Βāb-ēl-Mardéb, δυτὶς χωρίζει τὴν Αφρικὴν ἀπὸ τῆς Αραβίας.

Άκρωτηρα.— Σημαντικώτερα είναι πρὸς Β. τὸ Λευκὸν (εἰς τὸν Τύνητα), τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς Αφρικῆς καὶ τὸ παρ' αὐτὸν Καλόρ, πρὸς Α. τὸ Γοναρδαφοβίον, τὸ ἀνατολικώτατον ἄκρον τῆς Αφρικῆς, πρὸς Ν. τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος καὶ Ἀγουλᾶς (Μαγνητικῆς Βελόνης) τὸ νοτιώτατον ἄκρον, καὶ πρὸς Δ. τὸ Πράσιγον, τὸ Λευκὸν καὶ τὸ Βοϊάδορον.

Νησοί.— Καὶ ἐν τῷ Ἰνδικῷ καὶ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ ὑπάρχουσι πλεῖσται νῆσοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Αφρικήν τε καὶ Τεῦχος Γ'.

κήν. Ἐκ τούτων ἐπισημέτεραι εἶναι ἐν μὲν τῷ Ἰνδικῷ ὥκεανῷ ἡ Μαδαγασκάρ (592 χιλ. □ χλμ.) ἡ μεγίστη τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὸ μέγεθος νῆσος τῆς γῆς. Ἐν δὲ τῷ Ἀτλαντικῷ αἱ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου (Κατερδικαί) καὶ αἱ Κανάριοι.

Οροί.— Η Ἀφρικὴ εἶναι ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ὄροπεδίον τριγωνικόν, περὶ τὰ κράσπεδα τοῦ ὅποιου ὑπάρχουσιν ὅρη. Ἐκ τούτων σημαντικώτερα εἶναι πρὸς Β. ὁ Ἀτλας (3800 μ. ὕψ.), πρὸς Α. τὰ ὅρη τῆς Αβησσινίας, τὰ Κέρια (5240 μ. ὕψ.), τὸ ἡφαιστειογενὲς Κιλιμάντζαρο (6000 μ. ὕψ.) τὸ ὕψιστον τῆς Ἀφρικῆς ὅρος, καὶ τὸ Ρουβεντσόρ (5600 μ. ὕψ.) ΒΔ. τοῦ Κιλιμαντζάρου, πρὸς Ν. τὸ Κομπάου (2600 μ. ὕψ.) καὶ πρὸς Δ. τὸ ἡφαιστειογενὲς Καμέρον (4075 μ. ὕψ.) καὶ τὰ ὅρη τοῦ Κόργγου περὶ τὸν κόλπον τῆς Γουΐνεας.

Πεδιάδες, "Ερημοί.— Τὸ μεταξὺ τῶν κόλπων Ἀδεν

1. Οασις. 2. Ερημος. 3. Δρομάς. 4. Πανδανοειδῆ φυτά.

5. Υαινα. 6. Θάσ. 7. Πάνθηρ. 8. Λέων.

καὶ Γουΐνεας βόρειον τμῆμα τῆς Ἀφρικῆς περιέχει τὰς πεδιά-

δ

δας τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Σουδάν καὶ τὴν μεγίστην τῆς γῆς
Ἐρημος Σαχάρας (ἔκτ. 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. □ χλμ.) ἥτις καταστε-
ζεται ὑπὸ πλειστων ὀξεων· τὸ δὲ πρὸς Ν. τμῆμα ἀξιολογω-
τέρων πεδιάδα ἔχει τὴν τοῦ Κόρυγον καὶ ἕρημον τὴν Καρδα-
χάρην.

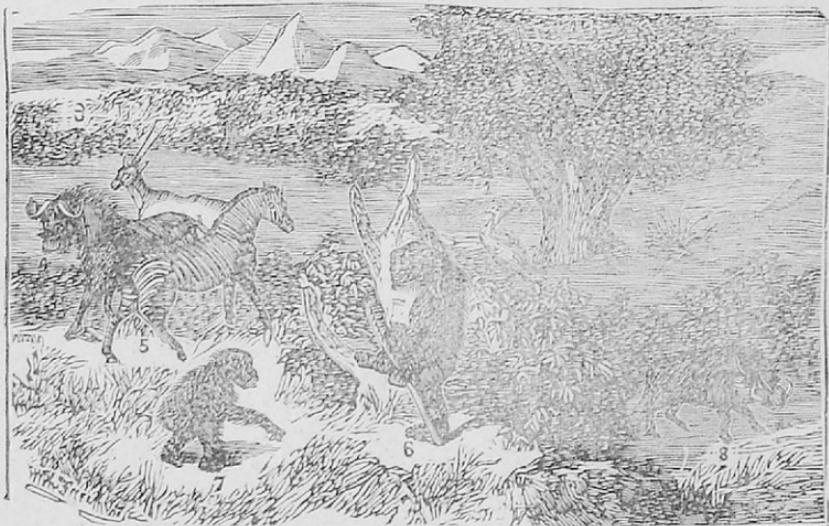
Ποταμοί. — Ἐπισημότεροι εἶναι ὁ Νείλος (6 χιλ. χλμ.
μῆκος), ὁ δεύτερος ποταμὸς τῆς γῆς μετὰ τὸν Μισσισιπήν
κατὰ τὸ μῆκος, ὅστις διαρρέων τὴν Αἴγυπτον χύνεται εἰς τὴν
Μεσόγειον θάλασσαν, ἐνθα σχηματίζει τὸ εὐφορώτατον τῆς
Αἰγύπτου λέπτα, ὁ Ζαμβεζής ὅστις σχηματίζει κατὰ τὸν
ροῦν του πλειστους καταρράκτας, ἐξ ὧν ἐπισημότερος εἶναι ὁ
τῆς Βικτωρίας, καὶ ὁ Αλμποκός χυνόμενος εἰς τὸν Ἰνδικὸν
ώκεανόν, ὁ Ὀράγγης, ὁ Κόρυγος ὁ μέγιστος ώς πρὸς τὸν
ὅγκον τοῦ ὄδατος (3,690,000 □ χλμ. ὄδατοπέδιον) ποταμὸς
τῆς Αφρικῆς, ὁ Νίγερ, ὁ Γαμβίας καὶ ὁ Σενεγάλης εἰς τὸν
Ατλαντικὸν ωκεανόν.

Λίμναι. — Η Βικτωρία Νυάρσα ἡ Οὐκερέβη ἡ τρίτη
κατὰ τὸ μέγεθος λίμνη τῆς γῆς (75 χιλ. □ χλμ.), ἡ Ταγγα-
ρίκα (ἐξ ᾧ πηγάζει ὁ Κόρυγος) ἡ Τσάδα (εἰς τὸ Σουδάν) καὶ
ἄλλαι.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Ἐπειδὴ τὰ $\frac{4}{5}$ τῆς
Αφρικῆς ἀνήκουσιν εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην τὸ κλῖμα
εἶναι ἐν γένει θερμὸν καὶ λίαν ἀνθυγειενὸν διὰ τοὺς Εὐρωπαίους.
Αἱ μᾶλλον θερμαὶ χῶραι εἶναι τὸ Ἀρατολικὸν Σουδάν (Χαρ-
τούμ) καὶ ἡ Μασσαβά ἐνθα ὁ καύσων ἀνέρχεται οὐχὶ σπανίως
εἰς 50° ἑκατονταθάμου. Ἐν Σαχάρᾳ δέ, τὸ μὲν θέρος ἡ θερ-
μότης ἀνέρχεται μέχρις 60° ἑκατονταθέρος, κατὰ δέ τὰς νύκτας

τοῦ χειμῶνος; ἐνεκκ τῆς μεγίστης ψύξεως προερχομένης ἐκ τῆς θερμαντικῆς ἀκτινοθολίας συγκρατίζονται καὶ πάγοι

Τὸ ἔδαφος. ἐκτὸς τῶν ἐρήμων, εἶναι εὔφορον καὶ πρό πάντων ὅπου πλημμυροῦσιν οἱ ποταμοί· παράγει δὲ βάθμακα, δημητριακούς καρπούς, φοίνικας, καφέν, ὄρυζαν, πέπερι, βανάνας, ἵνδικόν, ζαχαροκάλχμον κλπ. Τὰ φυτὰ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ποικίλα καὶ πολλὰ τούτων ἔσωματά ἔχει· τινὰ δὲ καὶ λίαν

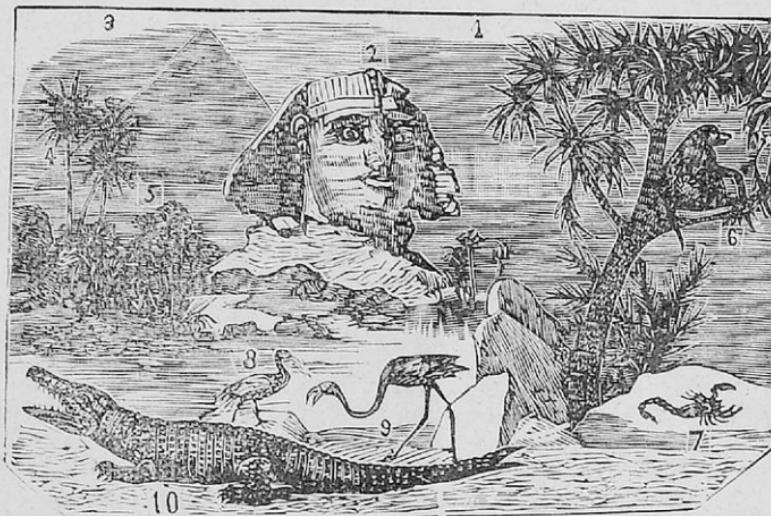

1. Δένδρον Βαοβάβ. 2. Πελεκάν. 3. Ἀντιλόπη. 4. Γνίον.
5. Ζέβρα. 6. Γορίλλας. 7. Χιμπαντζῆς. 8. Φανόχοιρος.

μεγάλα (βαοβάβ, ἀνδασωνία) κλπ. Ὡςαύτως πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι καὶ τὰ ζῷα αὐτῆς ἄγρια καὶ κατοικίδια (λέοντες, τίγρεις, ἐλέφαντες, ἀντιλόπαι, ρινοκέρωτες, πάνθηρες, ὄαιναι, κροκόδειλοι, πίθηκοι διάφοροι, ἵπποπόταμοι, καμηλο-παρδάλεις, κάμηλοι, βούβαλοι, πρόβατα κλπ.) Ἐκ τῶν πνηνῶν διακρίνεται ἡ στρουθοκάμηλος.

Καὶ ὄρυκτὰ ἔχει ἴδιας ἡ Νότιος Ἀφρική ἐνθαῦτα ὑπάρχουσι πλούσια ἀδαμαντωρυχεῖα καὶ χρυσωρυχεῖα (Κατλαδία, Τράνσοβαλ), πολλαχοῦ δὲ ὄρυχεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, γελύθιδου καὶ γαιανθράκων.

Ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον. — Τὰ κυριώτερα εἴδη του

1. Φοῖνιξ Ντούμ. 2. Σφίγξ. 3. Πυραμίς. 4. Φοῖνιξ.
5. Πάπυνος. 6. Μαγώιος. 7. Σκορπιός. 8. Ίβης.
9. Φλάμανδος. 10. Κροκόδειλος.

Ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου είναι φοινικέλαιον, ἐλεφαντόδοις, κόμμι, πέπερι, πτερὰ ττρυποκαμήλου, χρυσός, ἀδάμαντες κτλ.

Φυλαί, θοοποκεῖαι. — Οἱ πλεῖστοι κάτοικοι τῆς Ἀφρικῆς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν φυλὴν (περὶ τὰ 190 ἑκατ.), οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὴν Καυκασίχν (Αἰγύπτιοι, Βέρβεροι) καὶ εἰς τὴν Μαλαιϊκὴν (οἱ Χόθαι τῆς Μαδαγασκάρου).

'Ως πρὸς τὴν θησαυρεῖαν οἱ πλεῖστοι εἶναι εἰδωλολάτραι, εἰς δὲ τὰ βόρεια καὶ βηρειοχνατολικὰ κατοικοῦσι φυλαὶ πρε-

εθεύουσαι τὸν Ἰσλαμισμόν, εἰς δὲ τὴν Ἀβησσινίαν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς κτήσεις ἐπικροτεῖ ὁ Χριστιανισμός.

ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀφρικῇ ὀλίγιστα κράτη διατελοῦσιν ἀνεξάρτητα· τὸ πλειστον δὲ μέρος τῆς ἡπείρου εἶναι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν ἢ τὴν προστασίαν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Τὰ ἔξης δὲ Εὐρωπαϊκὰ κράτη ἔχουσιν ἐν Ἀφρικῇ κτήσεις: 1) ἡ Τουρκία, 2) ἡ Ἀγγλία, 3) ἡ Γαλλία, 4) ἡ Γερμανία, 5) ἡ Ισπανία, 6) ἡ Ιταλία καὶ 7) ἡ Πορτογαλία.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Χωρογραφικῶς ἡ Ἀφρικὴ διαιρεῖται: 1) εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν ἥτις περιλαμβάνει τὸ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νίγερ δι' ὄροζοντείου γραμμῆς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφουσοῦ σχηματίζομενον βόρειον τμῆμα 2) εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν (τὸ πρὸς Ν. ἔτερον τμῆμα) καὶ 3) εἰς τὰς Ἀφρικανικὰς ρήσους.

Ἀσκήσεις. — 1) Χαρτογραφία τῆς Ἀφρικῆς ἵππι τοῦ πίνακος. 2) Διάφοροι ἐρωτήσεις περὶ τῆς ἐκτάσεως, τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν θαλασσῶν, δρέων, πεδιάδων, ἔρήμων, ἀκρωτηρίων, πορθμῶν, ποταμῶν, περὶ τοῦ χλίματος, ἔδαφους, πριόντων, θρησκείας, φυλῶν κλπ. 3) Σύγκρισις δρέων, ποταμῶν, λιμνῶν, πεδιάδων, πολιτισμοῦ, μέσων συγχοινωνίας κλπ. Εὑρώπης καὶ Ἀσίας, πρὸς τὰ δέη, τοὺς ποταμούς κλπ τῆς Ἀφρικῆς.

Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΒΗΣΣΙΝΙΑΣ. — ('Αρχαία Αιθιοπία ἔκτ. 800 χιλ. □ χλμ. κάτ. 8 έκατομ.) καὶ ἡ Ἐρυθραία ἀποικία (ἔκτ. 130 χιλ. □ χλμ. κάτ. 330 χιλ.).

Ποιότης τοῦ ἐδάφους, ποταμοί, λίμναι. — Η 'Αβησσινία εἶναι χώρα ὁρεινή, ἀλλ' εὔροφος τῆς ὁνοίας τὰ ὕψιστα χιονοσκεπῆ ὅρη φθάνουσιν εἰς ὕψος 4500—5000 μ. Πλείστοι ποταμοί ἀνήκοντες εἰς τὸ σύστημα τοῦ Νείλου διαρρέουσι τὴν χώραν. Ἐκ τούτων ἐπισημότεροι εἶναι ὁ 'Αββαΐ καὶ ὁ Σεβάτ.

'Ἐκ τῶν λιμνῶν σημαντικωτέρα εἶναι ἡ Tára ἀφθονοῦσα ἵπποποτάμων.

Κλῖμα, προϊόντα. — Εἰς μὲν τὰ ὁρεινὰ μήρη καὶ ιδίως πρὸς τὰ ἀνατολικὰ τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατές, εἰς τὰ βαθύπεδα καὶ εἰς τὰ παράλια θερμότατον. Ως ἐκ τῆς μεγάλης γονιμότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ποικίλου κλίματος, παράγει ἄφθονα καὶ ποικίλα προϊόντα, ιδίως σίγου, βάμβακα, καφέν, κόμμι, καὶ ἄλλα.

Ζῷα. — Πολλὰ καὶ ποικίλα ὑπάρχουσιν, ὡς ἐλέφαντες, ρινοκέρωτες, ἵπποποτάμοι, βούβαλοι, ἵπποι ἄριστοι, ἡμίονοι καὶ διάφορα ἄλλα κατοικίδια ζῷα. Κτηνοτροφικὰ δὲ προϊόντα ἐλεφαντόδοις, δέρματα, μέλι, κηρός. Ἐκ δὲ τῶν ὄρυκτῶν ἄλας, χρυσοφόρος κόνις κλπ.

Φυλαί, θρησκεία, πολίτευμα. — Οἱ 'Αβησσίνιοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλήν· ὡς πρὸς τὸ θρήσκευμα οἱ πλείστοι εἶναι χριστιανοί μονοφυσῖται, μέ τινας διαφοράς, (περιτομὴν πρὸ τοῦ βαπτισμάτος, ἀργίαν κατὰ τὸ Σάββατον).

Αναγιωρίζουσι δὲ ως ἀνώτατον τῆς ἐκκλησίας ὀργηγὸν τὸν Κέπτην πατριάρχην τῆς Ἀλεξανδρείας. Τπάρχουσι δὲ καὶ Μωαρεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι.

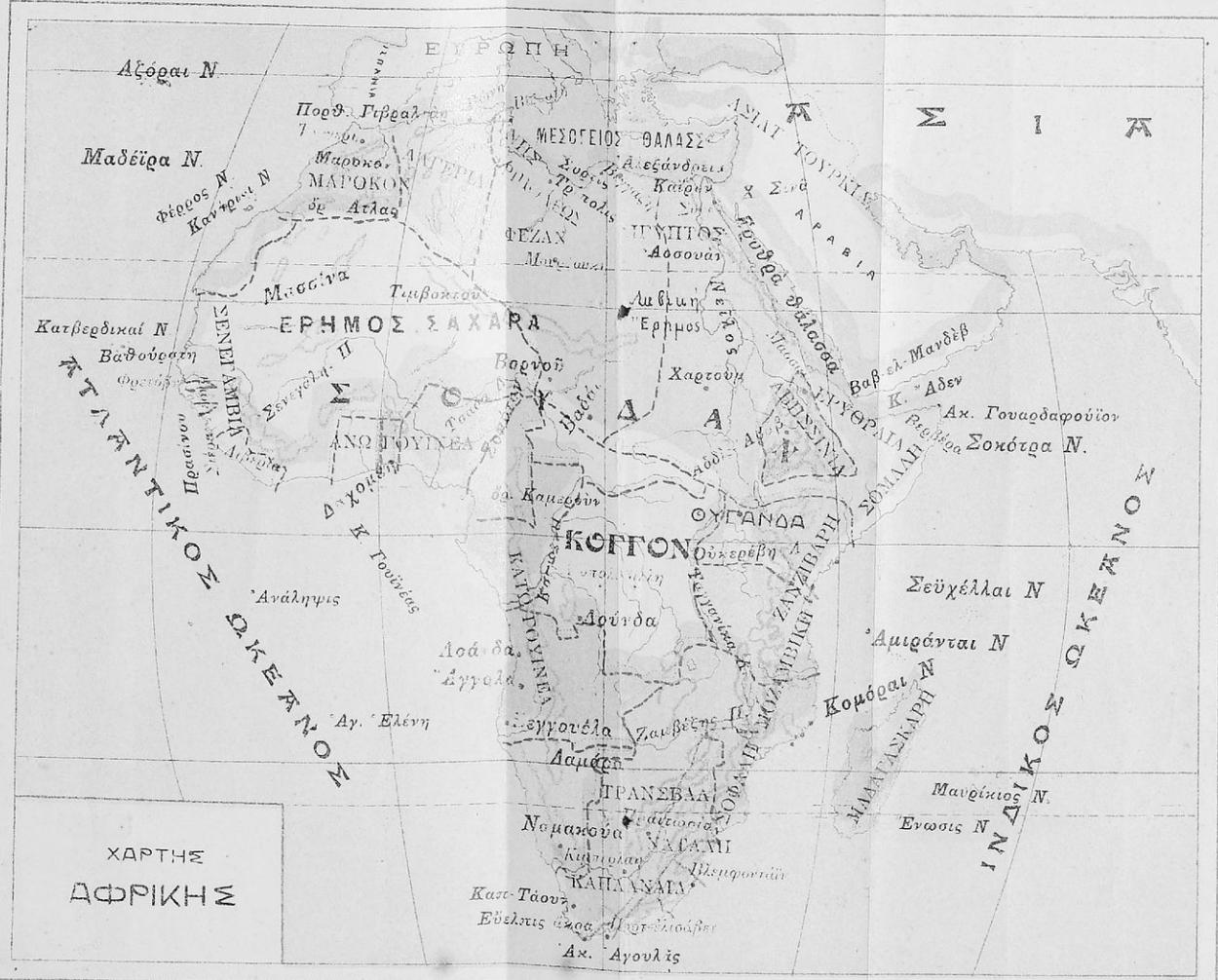
Τὸ πολίτευμα εἶναι Μοραχία δεσποτική· ὁ νῦν αύτοκράτωρ (Νεγούς) καλεῖται Μερελλή.

Πόλεις.—'Αδδίς-'Αλάμ (5 χιλ. κ.) πρωτ. τῆς Ἀβησσινίας τῆς ὄποιας ἡ μεγίστη πόλις εἶναι ἡ 'Αδδίς-'Αβάβα (80 χιλ. κ.). 'Αργοβέρη (7 χιλ. κ.) καὶ πρὸς Α. Χαρράρη (35 χιλ. κ.) συνδεόμενον σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ 'Αβόκη. Πρὸς Α. τῆς Ἀβησσινίας μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἔκτενεται ἡ θερμοτάτη 'Ερυθραία ἀγκουσα εἰς τοὺς Ἰταλούς. Ταύτης ἡ πρωτεύουσα Μασσαΐα (8 χιλ. κ.) εἶναι σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμήν.

Εἰς τὴν προστασίαν τῆς Ἰταλίας διατελεῖ καὶ τὸ Σουλτανᾶτον Ἀουσα καὶ ἡ Σαρακιλῆ· αἱ δὲ χώραι Ὁδόκη, Αζιθούντη καὶ Ταδχούντα διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας (50 χιλ. κ.). Τὴν δὲ παραλίαν τῆς Σουμάλας (Ζέύλαν, Βερβέραν κλπ.) μέχρι περίπου τοῦ Γουαρδαρουνίου κατέχουσιν οἱ Ἀγγλοί (Αγγλικὴ Σουμάλη).

2. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ ΚΑΙ ΝΟΥΒΙΑ.—(Ἐκτ. 2 περίπου ἑκατομ. □ χλμ. κάτ. 4 ἑκατ.). Η ἑκατέρῳθεν τοῦ λευκοῦ Νείλου στεππώδης καὶ ως ἐπὶ τὸ πολὺ ἔρημος χώρα τοῦ Κορδοφάρ, Σεναάρ, ὄνομαζεται 'Αρατολικὸν Σουδάρ ή Αίγυπτιακὸν Σουδάρ, ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἱ Ἀγγλοικύπτιοι ἦνωσαν μετὰ τῆς Αίγυπτου, καταλύσαντες τὸ κράτος τοῦ Μανδρού Μαγδᾶ, μετὰ τῆς ὄποιας καὶ πρότερον ἦσαν ἦνωμέναι ἔμφρότεραι αἱ χώραι.

Πόλεις.—Ἐπισημότεραι Χαρτούμ (60 χιλ. κ.) ἐπὶ τῆς

συμβολῆς τοῦ Κυανοῦ καὶ Λευκοῦ Νείλου συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας.

Σημ. — Σιδηροδρομικαὶ συγχοινωνίαι. — Ἀλεξάνδρεια, Κάτηρος, Σιούτ· Ασουάρ. — Ποταμοπλοΐα μέχρι Χάιφα, ἔκειθεν δὲ ὁ σιδηρόδρομος διασχίζει τὴν Νουβίαν καὶ φθάνει εἰς Χαρτούμ.

*Αλλαὶ πόλεις εἶναι Σεραὰρ (11 χιλ. x.), Κασσάλα (12 χιλ. x.) πρὸς Α. τοῦ Χαρτούμ.

3. ΑΙΓΥΠΤΟΣ¹. — (Ἐκτ. 700 χιλ. □ χλμ. κάτ. 10 ἑκατ.). Ἡ Αἴγυπτος ἔκτεινεται ἀπὸ τῆς Νουβίας μέχρι τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς Δυτικῆς ἐρήμου.

Εἶναι χώρα πεδινή, καὶ μόνον πρὸς Α. ύψοῦνται τὰ Ἀραβικὰ ὅρη, διαρρέει δὲ αὐτὴν ὁ ποταμὸς Νείλος, διτις διὰ τῶν πλημμυρῶν του καθιστᾶς αὐτὴν μίαν τῶν εὔφορωτάτων χωρῶν τῆς γῆς.

Ο Νείλος πηγάζει ἐκ τῆς λίμνης Βικτωρίας Νυάρσης καὶ Ἀλβέρτου Νυάρσης, δέχεται δὲ κατὰ τὸν ροῦν του τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἀθησινίας· παρὰ τὸ Χαρτούμ οἱ δύο αὐτοῦ βραχίονες Λευκὸς καὶ Κυανὸς ἐνοῦνται καὶ παρὰ τὸ Κάιρον διασχίζεται ὁ ποταμὸς καὶ σχηματίζων τὸ εύφορώτατον καὶ πληρες λειμώνων Λελτα, ἐκβάλλει διὰ δύο κυρίως στομάτων εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐμπόριον, βιομηχανία. — Τὸ κλῖμα τῆς Αἰγύπτου εἶναι κάπως εύκρατες εἰς τὰ παράλια, θερμὸν δὲ καὶ νοσηρὸν εἰς τὰ μετέγενα.

1. Περὶ τῆς Αἰγύπτου ἴδε καὶ τεῦχος Α' σελ. 66.

Τὸ δὲ ἔδαφος, ὃσον ἔρδεύεται ὑπὸ τοῦ Νείλου, εἶναι λίαν εὔροον καὶ ἴδιᾳ τὸ Δέλτα, τὸ δὲ ἄλλο ἀγονον. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι Βάμβαξ, σῖτος, δρυζά, ἀραβιστος, φοίνικες, σάκχαρον, κύρμαι κτλ. τὸ ἐμπόριον εἶναι ἀκμαῖον, ἡ δὲ βιομηχανία ἐλάχιστα ἀνεπτυγμένη.

Κάτοικοι, θρησκεία, πολίτευμα. — Οἱ κάτοικοι εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων (Κόπται) Ἀραβίς (Φελλάχοι, Βεδουΐνοι), Σύροι, Ἐλληνες καὶ ἄλλοι Εὐρωπαῖοι.

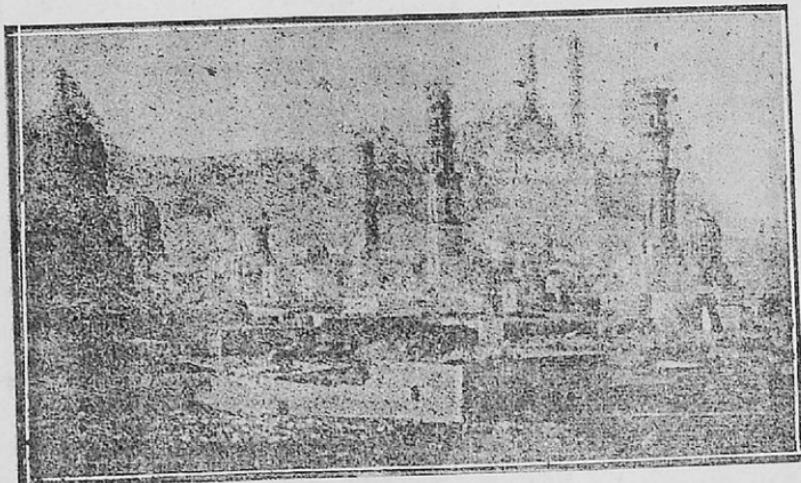
Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ὁ Ἰσλαμισμός ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ περὶ τὰς 700 χιλ. χριστιανοί.

Ἡ Αἴγυπτος διοικεῖται ὑπὸ Ἀντιβασιλέως (Χεδίθου) ὁ νῦν Ἀμπᾶς Χιλμῆ Πασᾶς, ὃστις εἶαι ὑποτελής εἰς τὴν Τουρκίαν. Στρατιωτικῶς δὲ κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων· διαιρεῖται τοπογραφικῶς εἰς Ἀρω καὶ Κάτω Αἴγυπτον καὶ εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Σιρᾶ.

1) ΑΝΩ ΑΙΓΥΠΤΟΣ.—**Πόλεις** ἐπισημότεραι Σιούτη (42 χιλ. κ.) καὶ Ἀσσουάρ (13 χιλ. κ.) ἀμφότεραι παρὰ τὸν Νείλον συνδεόμεναι σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ Καΐρου καὶ Ἀλεξανδρείας. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων παρὰ τὴν κώμην Λουζόρ σφέζονται ἐρείπια τῶν ἀρχαίων ἑκατομπόλεων Θηβῶν.

2) ΚΑΤΩ ΑΙΓΥΠΤΟΣ.—**Κάΐρος** (600 χιλ. κ.) ἡ μεγίστη καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἀφρικῆς ἔδρα τοῦ Ἀντιβασιλέως μετὰ Ἀραβικοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τὴν δεξιὰν ὅχθην τοῦ Νείλου. Πρὸς Ν. ταύτης σφέζονται ἐρείπια τῆς Μέμφιδος καὶ Ἡλιούπολεως καὶ αἱ περιφημοὶ πυραμίδες, ἐκ τῶν διποίων ἡ ὑψίστη τοῦ Χέοπος ἔχει ὑψός 140 μ.

• Αλεξανδρεία (320 χιλ. κ.) πρὸς Δ. τοῦ Δέλτα, ὡραῖα πόλεις καὶ ὁ σημαντικώτερος λιμὴν τῆς Αἰγύπτου, ἔδρα ὁρθοδόξου Πατριάρχου· ἐν αὐτῇ κατοικοῦσι πλέον τῶν 50 χιλιάδ. • Ελληνες διατηροῦντες [άξια] λόγου Σχολεῖα. Δαμιέττη (32 χιλ. κάτ.). Τάρτα (57 [χιλ. κ.]) κέντρον τῶν Αἰγυπτιακῶν

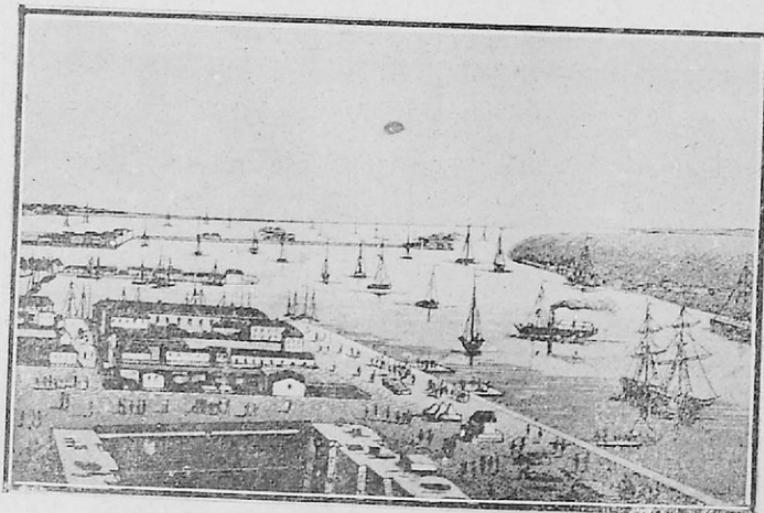
Καϊζον.

σιδηροδρόμων. Ζαγαζίκ (36 χιλ. κάτ.) ἀπαστι εἶναι ἐμπορικαὶ πόλεις. Πόρτ-Σάιτ (42 χιλ. κ.) ἐν τῇ Μεσογείῳ ὅποθεν ἀρχεταὶ ἡ διώρυξ (μῆκος 60 χιλ. μ. πλ. 75 μ.) καὶ Σουέζ (17 χιλ. κάτ.) ἔνθε τελειώνει ἡ διώρυξ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ, καὶ μεταξὺ αὐτῶν Ἰσμαηλία.

Εἰς τὴν Αυθικὴν ἔρημον κεῖται ἡ ὄχοις Σιβᾶ ἐνθα ὑπῆρχε τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμμωνος Διός.

3) ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΣΙΝΑ.—Εἰς τὸ Β. ἦκρον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκτείνεται ἡ χερσόνησος τοῦ Σινᾶ (59 χιλ. χλμ. 24 χιλ. κάτ.) μεταξὺ τοῦ κόλπου Σουέζ καὶ τοῦ

κόλπου 'Ακατάχ. Έν ταύτῃ κείται τὸ περιώνυμον ἐν τῇ 'Ιερᾷ Ἰστορίᾳ ὅρος Σιρᾶ (2802 μ. ὥψ.), ἐξ οὗ καὶ ἡ ὄνομασία τῆς χερσονήσου, εἰς δὲ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἡ ὄνομαστὴ μονὴ τῆς ἀγίας Λίκατερίης. Οἱ κάτοικοι ζῶσι βέον νομοθετικόν.

Διαδρυξ τοῦ Σουέζ.

Χωρογραφικῶς ἡ χερσόνησος Σιρᾶ ἔντκει εἰς τὴν 'Ασταν. Πολιτικῶς δὲ ὑπάγεται εἰς τη Λιγυπτιακὸν χράτος, ὃπερ μετὰ τοῦ Ἀντολικοῦ Σουδάν ἔχει ἔκτασιν 2 ἑκατ. καὶ 700 χιλ. □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν ὑπέρ τὰ 14 ἑκατομμύρια.

'Ασκήσεις. — "Εκτασίς, πληθυσμός, χλίμα, προϊόντα, πολίτευμα, φυλαί, θρησκεία: 'Αθησινίας, 'Ερυθραίας, Αἴγυπτου. Ποῖος εἶναι ὁ ἐπισημότερος ποταμός, πόθεν πηγάζει καὶ ποῦ ἔκβαλλει; Ποῖαι χῶραι εἶναι ὑπὸ τῆς προστασίαν τῆς Ἰταλίας, ποῖαι δὲ ὑπὸ τῆς προστασίαν τῆς Γαλλίας; Κίπατε τὰς σπουδαιοτέρας πόλεις τῆς 'Αθησινίας, 'Ερυθραίας καὶ Αἴγυπτου. Τίς ἔκτισε τὴν 'Αλεξανδρεία; ποῦ ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι Θῆραι καὶ 'Ηλιούπολις; ποῦ τὰ

ιαντεῖον τοῦ "Αμυωνος Διός"; Ποίας γάρ εἰς περιλαμβάνει: τὸ Αἴγυπτιακὸν Κράτος;

Ταξιδεύων τις ἀπὸ Τραπεζούντος εἰς Ἀλεξανδρειαν, ποίας θαλάσσας, πορθμούς, θὰ διαπλεύσῃ, ποίας δὲ πόλεις καὶ νήσους θὰ παραπλεύσῃ; Ποίαι πόλεις εἶναι ἐπὶ τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ; (μῆκος, πλάτος αὐτῆς). Τίνας πόλεις διέρχεται ὁ Αἴγυπτιακὸς σιδηρόδρομος καὶ εἰς ποίαν καταλήγει; (Χαρτογραφία. Ἀθησσινίας, Αἴγυπτου, Ἐρυθραίας).

ΤΡΙΠΟΛΙΣ

(^αΕκτ. 1 ἑκατ. □ χλμ — κάτ. 1 ἑκατ.).

Αὗτη περιλαμβάνει τὴν διοίκησιν Βεγγάζης (Βαριας) καὶ τὸν νομὸν Τριπόλεως μετὰ τοῦ ποτὸς N. κειμένου Φεζάρ. Καὶ ἡ διοίκησις καὶ ὁ νομὸς ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα, κάτοικοι, θρησκεία. — Τὸ κλίμα εἶναι λίαν θερμὸν ιδίως εἰς τὰ μεσόγεια. Τὸ δὲ ἔδαφος ὡς τὸ πολὺ ἀμμῶδες καὶ ἄγονον. "Οπου δὲ ὑπάρχουσιν ὀάσεις παράγει σῖτον, φοίνικας καὶ ἐσπεριδοειδῆ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Μαυροὶ (Μαυριτανοί), προελθόντες ἐκ τῆς ἐπιμικτίας Ἀράβων, Ρωμαίων καὶ Γερμανικῶν φυλῶν. Κατὰ τὴν θρησκείαν εἶναι Μωαμεθανοί.

Πόλεις. — Τῆς διοικήσεως Βεγγάζης (315 χιλ. κ.) διοικούμενης ὑπὸ Μουτεσαρίφου, πρωτ. Βεγγάζη (21 χιλ. κάτ.) παρὰ τὸν κόλπον Σύδρας· τὸ πάλαι ἐνταῦθα ἔγειτο ἡ Βερετίκη μία τῶν πόλεων τῆς Κυρηναϊκῆς πενταπόλεως.

Τοῦ δὲ νομοῦ Τριπόλεως πρωτ. Τρίπολις (Ταραμπολοῦς Γάρμπ 35 χιλ. κ.) ἐν τῇ Μεσογείῳ, σπουδαίᾳ ἐμπορικῇ πό-

λις, διέδη από ταύτης γίνεται ή διὰ Καραβανίων μετά τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς συγκοινωνία.

Τὸ πρὸς Ν. κείμενον Φεζὴ (400 χιλ. □ χλμ. 43 χιλ. κ.) εἶναι ἔρημος τὸ πλεῖστον, καταστίζεται δὲ ὑπὸ πολλῶν ὀξεών λίαν εὐφρόων πρωτ. Μουρζούκη (10 χιλ. κάτ.) κέντρον τῶν ἐκτελούντων τὴν μετά τοῦ Γαλλικοῦ Σουδάν (Τιμβούκτου) συγκοινωνίαν καραβανίων.

T Y N H S

(Ἐκτ. 167 $\frac{1}{2}$ χιλ. □ χλμ.—κάτ. 1,820,000).

Ο Τύνης εἶναι ήγεμονία ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας, κείται μεταξὺ Τριπόλεως, Ἀλγερίου, Σαχάρας καὶ Μεσογείου θαλάσσης.

Τὸ κλῖμα εἶναι εὔκρατον, τὸ δὲ ἔδαφος πρὸς τὸ βόρειον εἶναι ὄρεινόν, πρὸς δὲ τὰ νότια πεδινὸν καὶ ἀμμῶδες, ὃπου ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ εὔφοροι ὀάσεις.

Τύνης.

Προϊόντα, δημητριακοὶ καρποί, ἔλαια, φοίνικες, σπόργοι, φέσια, χαλκός, μόλυβδος κτλ.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Μαύροι, Βέρβεροι, Ἀραβεῖς, Ιουδαῖοι, καὶ Εύρωπαιοι.

Πόλεις. — Τύνης (170 χιλ. κ.) ἐδρα τοῦ Βέη (ήγεμόνος) παρὰ τὴν ἀρχαίαν

Καρχηδόνα ἐμπορικὴ καὶ ὄχυρὰ πόλις ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τῆς ὁμωνύμου λιμνοθαλάσσης, πρὸ τοῦ στομίου τῆς ὁποίας κεῖται ἡ ὄχυρὰ πόλις *Γολέττα*. *Σφάξ* (30 χιλ. κ.) ἐζαγωγικὸς λιμὴν ἔλατου ἀμυγδάλων, πολλῶν σύκων, φιστικίων, τιρόγγων κτλ. *Καρβάνη* (12 χιλ. κ.). *Βιζέρτη* παρὰ τὸ Λευκὸν ἀκρωτήριον ἡ βορειοτάτη τῆς Αφρικῆς πόλις.

Α Λ Γ E R I A

(Ἐκτ. 900 χιλ. □ χλμ. — κάτ. 4,800,000).

Ἡ Ἀλγερία πρότερον ἀποτελοῦσα δῆμοκρατίαν πειρατῶν, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ φόβητρον τῆς Μεσογείου, εἶναι ἀπὸ τοῦ 1830 σπουδαῖα ἀποικία Γαλλική.

Ορια.— Ορίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Τύνητος καὶ τῆς Τριπόλεως, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σαχάρας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μαρόκου.

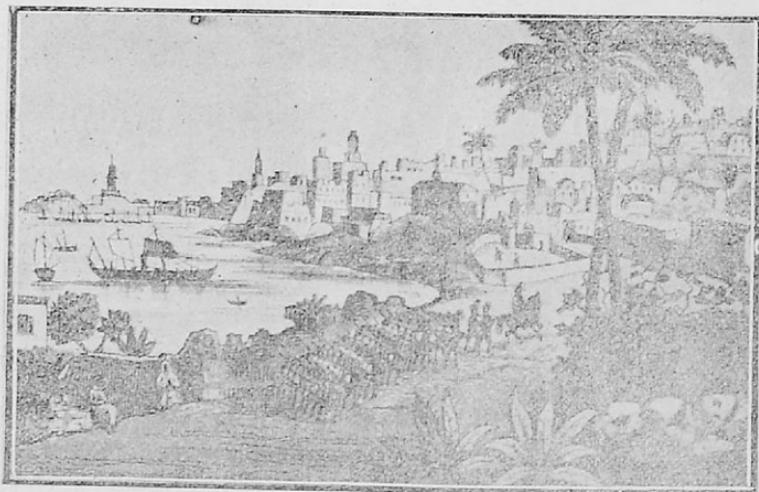
Ορος, ποταμοί. — Τὴν Ἀλγερίαν διατέμνει ὁ Ἀτλας, πολλοὶ δὲ ποταμοὶ ἀρδεύουσι τὰς μεταξὺ τῶν ὄρέων κοιλάδας.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλῖμα τῆς χώρας εἶναι ἐν γένει εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν, ἀλλ' ὁ πνέων ἄνεμος *Χαμσή* εἶναι πολλάκις λίαν φοβερός καὶ νοσώδης. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι ποικίλον, ποῦ ὄρεινόν, ποῦ πεδινόν, ποῦ δὲ ἔρημον, καταστιζόμενον ὑπὸ εὐφόρων ὀάσεων, γενικῶς δὲ εὔφορον. Τὰ κυριώτερά προϊόντα εἶναι: Δημητριακοὶ καρποί, ὅρυζα, βάμβαξ, καπνός, φοίνικες, ἄλφα (σπάρτον κατάλληλον τεφός κατασκευὴν χάρτου καὶ σχοινίων), ἔλαιον, οἶνος, τάπητες, δέρματα.

Εἰς τὰς πεδιάδας βέσκουσι κάμηλοι, ήμένοι καὶ ὄντες εἰς δὲ τὰ παράλια ἀλιεύονται σπόργγοι καὶ κοράλλια.

Κάτοικοι.—Οἱ κάτοικοι εἰναι Εύρωπαιοι, Ἀρχεῖς, Κάβυλοι (ιθαγενεῖς) Ιουδαῖοι καὶ ἄλλοι.

Πόλεις.—Αλγέριον (100 χιλ. κ.) ὡραία καὶ εὐλίμενος πόλις ἐν τῇ Μεσογείῳ, ἔξαγον πλεῖστα λαχανικά. Ὁρὰς

Αλγέριον.

(80 χιλ. κ.) πρὸς Δ. Κωνσταντίνη (50 χιλ. κ.) κληθεῖσα οὕτω ἀπὸ τοῦ ἀνοικοδομήσαντος αὐτὴν Μεγάλου Κωνσταντίου (311 μ. Χ.) πρότερον ἐκκλείστο Κίρτα· ἔχει βιομηχανίαν δερμάτων. Βώρη (40 χιλ. κ.) πρὸς Α. τοῦ Αλγερίου ἐμπορικὴ πόλις.

Ἡ Αλγερία κατέχει τὴν παλαιὰν Νομιδίαν καὶ μέρος τῆς Αρατολικῆς Μαυριταρίας.

ΜΑΡΟΚΟΝ

(Έκτ. περὶ τὰς 900 χιλ. □ χλμ. μετὰ τῆς ὁάσεως Τουάτ. Κάτοικοι $8\frac{1}{2}$ ἑκατομ.).

Τὸ Μαρόκον καίται ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς Ἀφρικῆς μεταξὺ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεαροῦ, τῆς Σαχάρας καὶ τῆς Ἀλγερίας. Ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ.

Τὸ Μαρόκον κατέχει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ἀρχαίας Μαυριτανίας.

Ορος, ποταμοί. — Ἐκ τοῦ ΒΑ. πρὸς τὸ ΝΔ. διατέμνεται ἡ χώρα ὑπὸ τοῦ "Ατλαντος, ὅστις χωρίζει τὸ ΒΔ. εὔφορον τμῆμα ἀπὸ τῆς ἑρήμου. Ἐκ τοῦ Ἀτλαντος κατέρχονται ποταμοὶ σύχι πλωτοὶ διαρρέοντες τὴν χώραν.

Κλῖμα, σδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἰς μὲν τὰ παράλια εἶναι εὔκρατον, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν θερμόν. Τὸ δὲ ἔδαφος πρὸς τὰ ΒΔ. εἶναι λίαν εὔφορον, παράγον ἀραβόσιτον, λαχανικά, φοίνικας. Τρέφει λεπτομάλλους αἶγας καὶ πρόβατα· ἔχει δὲ βιομηχανίαν ταπήτων, μεταξωτῶν ὑφασμάτων, μαροκηνῶν δερμάτων κλπ.

Κάτοικοι, θρησκεία, πολίτευμα. — Οἱ κάτοικοι εἶναι Βέρβεροι, Ἀραβεῖς, Νέγροι, ἀπαντες Μωαμεθανοὶ τὸ θρησκευμα καὶ ὄλιγοι Εύρωπαιοι. Κυβερνᾶται δὲ τὸ Μαρόκον ὑπὸ Σουλτάνου (ό νῦν Ἀβδούλ-Ἄζιζ) δεσποτικῶς.

Πόλεις. — Μαρόκον (50 χιλ. κ.) πρωτ. εἰς τὰς Β. ὑπωρείας τοῦ Ἀτλαντος λίαν ἐμπορικὴ πόλις. Φέζ (150 χιλ. κ.) ἡ πρώτη ὡς πρὸς τὸν πληθυσμόν, ἔχουσα βιομηχανίαν φεστιων καὶ ὄπλων καὶ διενεργοῦσα σπουδαῖον ἐμπόριον. Ταγγέρη,

Γεωγραφία Τεῦχος Γ'.

5

Μεκινέζη, Μογοδώρ, εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν ἀνὰ 20 χιλ. κ. ἐκάστη. Κέουτα ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτᾶρ ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἰσπανούς.

Σημ. Τὸ Σουλτανᾶτον τοῦ Μαρόκου εἶναι λείψανον τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀράβων (700 περίπου μ. Χ.) ίδρυθέντος ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ Ἀραβικοῦ ιράτους.

ΣΑΧΑΡΑ

(Ἐκτ. 6^{1/2} ἑκατ. □ χλμ.—κάτ. περὶ τὰ 3 ἑκατ.).

Θέσις. — Ἡ Σαχάρα εἶναι ἡ μεγίστη τῆς γῆς ἔρημος ἔκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου, πέραν τῶν ὅποιων εἶναι ἡ τῆς Νουβίας ἔρημος φθάνουσα μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἡ Σαχάρα διασχίζεται διαγωγίως ὑπὸ τῶν ὄρέων Τούμμου καὶ Τάρσου (2 χιλ. μ. ὑψ.) τὰ ὅποια διαιροῦσιν αὐτὴν εἰς δύο τμήματα τὸ ἀνατολικὸν τὸ καὶ μικρότερον τμῆμα τῆς Λιβικῆς ἐρήμου, καὶ τὸ δυτικὸν τὸ τῆς ἐρήμου Σαχέλ.

Ἐδαφος. — Τὸ ἐδαφος εἶναι αὐχμηρὸν καὶ ἀγονον, διέτι ποῦ μὲν εἶναι ἀμμῶδες, ποῦ δὲ χαλικῶδες καὶ πετρῶδες, ποῦ δὲ σκληρὸν καὶ ἀργιλλῶδες· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ μέ τηνδρα καὶ εὔφορα κατοικούμενα, ἀτινα καλοῦνται ὁάσεις· αἱ ὁάσεις εἶναι μικραὶ ἡ μεγάλαι κοιλότητες τοῦ ἐδάφους ἐκ τῶν ὅποιων ἀναβλύζει τὸ ὑπογείως ρέον ὕδωρ, ὅπερ καὶ διὸ ἀρτεσιανῶν φρεάτων ἔξαγρμενον καθιστᾷ αὐτὰς λίαν εὐφόρους. Εἰς τὰς ὁάσεις λίαν εὐδοκιμοῦσιν οἱ φοίνικες καὶ ἄλλα ὄπωροφόρα δένδρα.

Κλῖμα. — Τὸ κλίμα τῆς ἐρήμου εἶναι θερμότατον τὸ θέρος (60° ἐκαπονταβάθμου), ὁ θερμὸς ἄνεμος Σιμούν (Χαμσή, Σι-

δικος) μαστίζει έπισης τὴν ἔρημον πνέων μεθ' ὄρμης καὶ ἐγεί-
ει παρμεγίθη γέφη ἄμμου, πολλὰ δὲ καραβάνια πολλάκις
ρυμβάνει νὰ θάπτωνται ὑπ' αὐτά.

Τυποφερτὴ εἶναι ἡ ἔρημος κατὰ τὸν χειμῶνα ὅτε κατὰ τὰς
ἰώντας ἔνεκα τῆς θερμαντικῆς ἀκτινοβολίας καὶ πάγοι σχη-
ματίζονται.

Κάτοικοι, Θρησκεία, πολιτικὴ κατάστασις.—
Οἱ κάτοικοι εἶναι "Αραβες (Βεδουΐνοι), Βέρβεροι καὶ ἄλλαι
ἰγχώριαι φυλαὶ (Ταυαρίκοι, Τεδὰ κλπ.) ἀπαντεῖς πρεσβεύουσι
τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν. Πολιτικῶς δὲ τὸ μέγιστον δυ-
τικὸν τμῆμα τῆς Σαχάρας ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους ἐκτὸς
τοῦ *Rio-nègre* (185 χιλ. □ χλμ. κάτ. 130 χιλ.) ὅπερ
ιατέχουσιν εἰς Ισπανού. Ἐκ τῶν ὁάσεων σημαντικώτεραι εἶναι
ἡ Σιβά, Δαχὲλ πρὸς Α., ἡ Κούφρα, ἡ Φεζάρ, ἡ Γάτης, ἡ
Βιλμα, Ταφιλέλτ κλπ. πρὸς Δ. καὶ Ν.

Εἰς τὴν Σαχάραν διαιτῶνται λέοντες, πίθηκοι, ἀντιλόπαι,
ιαμηλοπαρδάλεις, ἵπποι κτλ.

Άσκησεις.—Εἰς ποιὸν κράτος ἀνήκουσιν αἱ πόλεις *Κωρσταρτίνη*,
Γαγγέρη, *Τρέπουλις*, *Αλγέριον*, *Μαρόκον*, *Βόρη*, *Φεζάρ*, *Βεγγάζη*,
Σφάξ κλπ.; Πῶς διοικεῖται τὸ Μαρόκον; πῶς ὁ Τύνης; Εἰς τίνος
κράτους τὴν ἐπικυριαρχίαν ὑπάγεται ὁ νομὸς Τριπόλεως καὶ ἡ διοί-
κησις Βεγγάζης; "Ορια, ἔκτασις, πληθυσμός, κλῖμα, προϊόντα,
ρυλαί, θρησκεῖαι τοῦ Μαρόκου, Τύνητος, Τριπόλεως, Σαχάρας.
Ποῖαι εἶναι αἱ ἐπισημότεραι δάσεις τῆς Σαχάρας.

Ταξίδια.—Απὸ *Κωρ*/πόλεως μέσω *Πειραιῶς* εἰς *Μαρόκον*. Απὸ
Παρισίους εἰς *Βεγγάζην*, ἀπὸ *Πεκίρου* εἰς *Αλγέριον*.

ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ

(Κάτοικοι 12 έκατομμύρια).

Σενεγαμβία καλείται ή πρός Ν. της Σαχάρας χώρα μέχρι της Σιέρρας Λεόντης, ητις διαρρέεται ύπό τῶν ποταμῶν Σενεγάλη καὶ Γαμβία, βρέχεται δὲ ύπό τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ νοσῶδες διὰ τοὺς Εύρωπαλους. Τὸ δὲ ἔδαφος λίαν εὔροφον, παράγει δὲ σιτηρά, κόμμι, καρυδέλαιον κλπ.

Κάτοικοι, Θρήσκεια. — Οἱ κάτοικοι Μωαμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα εἶναι μίγμα Νέγρων (Αἰθιόπων) Βερβέρων καὶ Αράβων.

Πολιτικὴ κατάστασις. — Τὸ πλεῖστον τῆς Σενεγαμβίας (κ. 8 ἑκατ.) εἶναι κτήσις Γαλλικὴ τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα Ἀγριος Λουδοβίκος (20 χιλ. κ.) ἐκτισμένη ἐν μέρει ἐπὶ νησίδος τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Σενεγάλη, εἶναι ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς μετὰ τοῦ Σουδὰν ἐμπορίας. Τὸ δὲ ὑπολειπόμενον μέρος κατέχεται ύπό τῶν Ἀγγλῶν μὲ πρωτεύουσαν Ἀγιαρ Μαριαρ Βαθούρστον (3 χιλ. κ.) καὶ ύπό τῶν Πορτογάλων μὲ πρωτ. Βουλάμ (4 χιλ. κ.) ἐπὶ νησίδος τοῦ Ριογράρδου.

Πρὸς Α. τῆς Γαλλικῆς Σενεγαμβίας υπάρχουσι διάφορα πράτη ιθαγενῶν (Σαμόρα, Τιέλα κ. ἄλ.) ύπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας διατελοῦντα.)

ΣΟΥΔΑΝ

(Ἐκτασις 5 ἑκατ. □ χλμ.—κάτ. 60 ἑκατ.).

Τὸ Σουδᾶν ὅπερ ἐπονομάζεται καὶ χώρα τῶν Μαύρων, εἶναι ἐκτεταμένον ὄροπέδιον ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς Σαχάρας

έχου τῆς Γουΐ-έας καὶ ἡπὸ τῆς Σενεγαμβίας μέχρι τοῦ Νελου Διαιρεῖται εἰς Αυτικὸν Σουδάρ, Κεντρικὸν Σουδάρ καὶ Ανατολικὸν ἢ Αίγυπτιανὸν Σουδάρ. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τῶν οταμῶν Νίγερ, Σενεγάλη καὶ Γαμβία.

Κλιμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἶναι παντοῦ ίαν θερμόν, εἰς δὲ τὸ Δελτα τοῦ Νίγερ καθὼς καὶ εἰς τὸ ιεντρικὸν Σουδάν, τὸ ὅποιν ἀρίστεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νίγερ καὶ τινων ὄλλων ποταμῶν εἶναι ἐν γένει εὔφρον. Τοῦ δὲ ιεντρικοῦ Σουδάν, ἐνθα εἶναι ἡ μὲ πολλὰς νησίδας λίμνη Τσάδα, ἥτις ἀφθονεῖ ιρριοδελών καὶ ιπποποτάμων, εἶναι ποὺ ἐν εὔφρον καὶ κατάφυτον, ποὺ δὲ ἐλῶδες. Τοῦ δὲ ἀνατολικοῦ Σουδάν ἐκτὸς τοῦ παρὰ τὸν Νεῖλον μέρους, ἐνθα ὑπάρχει πλουτα φυτέος, εἶναι στεππῶδες.

Προϊόντα. — Κυριατερα εἶναι δημητριεκοὶ καρποί, βάμαξ, στισχμον, ἐλεφαντόδους, ποικίλα περιζήτητα ύφασματα, περὰ στρουθοκαμήλου, χρυσόκονις κτλ.

Κάτοικοι, Θρησκεία. — Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ιθιοπικὴν φυλὴν (Νίγροτες, καὶ μιγάδες ἐκ Νιγρήτων καὶ Αραβῶν). Ως πρὸς τὸ θρήσκευμα ὄλλοι εἶναι Μωαμεθανοὶ αἱ ὄλλοι εἰδωλολάτραι.

(ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Α. ΣΟΥΛΤΑΝΑΤΑ. — 1) **Βαδάϊ** ($2\frac{1}{2}$ ἔκ. κ.) πρὸς Α. ἡς Τσάδας πρωτ. Αἴθεχρ (30 χιλ. κάτ.). 2) **Βορνοῦ** (5 ἔκ. κ.) πρωτ. Κούκα (60 χιλ. κ.). 3) **Σοκότον** (4 ἔκ. κάτ.) πρωτ. Βούργον (15 χιλ. κ.). 4) **Μασδίνα** (4 ἔκ. κ.) πρωτ. Βαρδιαγόρα. Καὶ ὄλλα μικρότερα κράτη ιθαγενῶι ὑπάρ-

χουσιν, ἐκ τῶν ὅποιων πολλὰ κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ Ἀγγλῶν.

Β' ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ, ὅπερ ἔκτείνεται καθ' ἀπαν τὸ ΒΑ. τμῆμα. Εἰς τοῦτο ὑπάγεται καὶ τὸ Σουλτανᾶτον **Μασσίνα** τοῦ ὅποιου ἡ πόλις **Τιμβούκτο** (20 χιλ. κ.) κατεχόμενη ὑπὸ τῶν Γάλλων, εἶναι σπουδαιότατον κέντρον τῶν καραβανίων τῆς Σαχάρας.

Γ' ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΑΓΓΛΙΚΗ ΝΙΓΕΡΙΑ (15 ἑκ. κάτ.). — Αὕτη περιλαμβάνει τὰ κράτη **Γάνδον** καὶ τὸ **Σόκοτον** ἐνθα ἡ μεγάλη πόλις **Γράκοβα** (150 χιλ. κ.).

Δ' ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ. — Περιλαμβάνει τὸ κράτος **Άδσαμάουα** πρὸς Ν. τοῦ Βορνοῦ μὲ πρωτεύουσαν **Τόλαρ** (18 χιλ. κάτ.).

Ε' ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ πρὸς Α. — (Διαρρούρ Κορδοφάν) ὑπαγόμενον εἰς τὸ Αίγυπτιακὸν κράτος.

ΑΝΩ ΓΟΥΓΙΝΕΑ

***Ακω Γουγιέα** καλεῖται ἡ παραλία χώρα ἥτις ἔκτείνεται ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Σιέρρας Λεόνης μέχρι τοῦ Δέλτα τοῦ Νίγρου ποταμοῦ, ὑπὸ τοῦ ὅποιου καὶ διαρρέεται.

Κόλποι. — Ο τῆς Γουγιέας.

Κλῖμα, ἔδαφος, ποσιϊόντα. — Τὸ κλίμα εἰς τὰ παράλια είναι υγρόν, θερμὸν καὶ λίαν νεανῶδες, εἰς δὲ τὰ μεσογειακά υγιεινότερον. Τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορον. Κυριώτερα αὐτῆς προϊόντα είναι φοίνικες, φοινικέλχιον, πέπερι, χρυσόκονις, ἐλεφάντιγον ὄστοιν καὶ ἄλλα.

Κάτοικοι, Θρησκεία. — Οι κάτοικοι είναι Νίγρητες είδωλολάτροι, καὶ τινες χριστιανοί, ἀλλ' ὅλγα μέρη κατοικοῦσι καὶ Εύρωπαιοι.

Πολιτικὴ κατάστασις. — Η Ἀνω Γουΐνεα ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ἀνεξάρτητων κρατῶν, καὶ ἐξ εὐρωπαϊκῶν κτήσεων. Ἐκ τῶν ἀνεξάρτητων είναι ἡ Λιθερία (ἐκτ. 96 χιλ. $\square$ χλμ. κατ. $1\frac{1}{2}$ ἑκατ.) μὲν πρωτ. *Mongobla* (5 χιλ. κ.). Η Λιθερία είναι ἀπὸ τοῦ 1847 δημοκρατία ἀνεξάρτητος, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Αμερικανικῆς συμπολιτείας (1822) ἐκ δούλων Νιγρητῶν ἀπελευθέρων.

Πλωσσα τοῦ κράτους είναι ἡ Αγγλικὴ, θρησκεία δὲ ἡ τῶν Διακαρτυρομένων. Τα λοιπὰ ἀνεξάρτητα κράτη είναι μεσόγεια.

Αἱ δὲ Εύρωπαικαὶ κτήσεις ἔχουσιν ὡς ἔξης:

Α'. ΑΓΓΛΙΚΑΙ. — 1) Η Παραλία τῆς Σιέρρας Λεσ-
νη μὲν πρωτ. *Φρετόβηνη* (20 χιλ. κ.).

2) Η Παραλία τοῦ Χρυσοῦ (όνομασθεῖσα οὔτως ἐκ τῆς ἔξαγωγῆς χρυσοκόρνεως), ἐν ᾧ καὶ τὸ πρώτην βασίλειον Ασχαντην μὲν πρωτ. *Κάπ. Κώστ* (10 χιλ. κ.) καὶ

3) Μέρος τῆς Παραλίας τῶν δούλων (όνομασθεῖσης οὔτω διότι ἔξήγοντο ἐκ τοῦ λιμένος δούλοι πρὸς πώλησιν) μὲν πρωτ. *Λάγος* (40 χιλ. κ.), ἐν δὲ περὶ τὰ 2 ἑκατ. πληθυσμός.

Β'. ΓΑΔΑΙΚΑΙ. — 1) Μέρος τῆς Παραλίας τοῦ Ελέφαντος (κληθείσης οὕτω ἐκ τῆς ἔξαγωγῆς ἐλεφαντόδοντος) μὲν πρωτ. *Βασσάμην*.

2) Μέρος τῆς Παραλίας τῶν δούλων μὲν πρωτ. *Μέγα Πόλον* καὶ τὸ κατακτηθέν *Βασίλειον* τῆς Δαχομένης, τοῦ ὄπείου οἱ βασιλεῖς εἶχον φρουράν ἐκ γυναικῶν,

έφημι! Κοντό δέ διὰ τὰς ἀνθρωποθυσίας. Πρωτ. Ἀβομέη (20 χιλ. κ.), ἐν ὅλῳ πληθυσμὸς περὶ τὰς 500 χιλ. κ.

Γ'. ΤΕΡΜΑΝΙΚΑΙ. — Η Ἀποικία Τόγγο (μετὰ τῶν ἀποικιῶν αἰτινες κείνται εἰς τὴν κάτω Γουϊνέαν πληθ. 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. κάτ.).

Δ'. ΠΟΡΤΟΓΑΔΙΚΑΙ.—Μέρος τῆς Ιαραλίας τῶν δούλων μὲν πρωτ. Βυδά.

Ἄσκησεις. — Ποῦ κείται ἡ Σενεγαμβία; ποῦ τὸ Σουδάν; ὑπὸ ποίων ποταμῶν διαρρέονται; Τί γνωρίζετε περὶ τοῦ κλίματος; καὶ τοῦ ἔδαφους τῶν χωρῶν τούτων; Εἴπατε τὰ σπουδαιότερα προϊόντα. Εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκουσιν οἱ κάτοικοι, τίνα θρησκείαν πρεσβεύουσι; Ποῖα εὐρωπαϊκὰ κράτη ἔχουσι κτήσεις εἰς τὴν Σενεγαμβίαν καὶ εἰς τὸ Σουδάν; Εἴπατε τὰς σπουδαιοτέρας πόλεις τῆς Σενεγαμβίας. Ποῖα κράτη ταύτης εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας; Εἴπατε τὰς εἰς τὸ Σουδάν Γαλλικάς, Ἀγγλικάς, Γερμανικάς καὶ Πορτογαλικάς κτήσεις. Ποῖος εἶναι ὁ πληθυσμὸς καὶ ποῖαι αἱ κυριώτεραι πόλεις ἐκάστης κτήσεως; Εἴπατε τὰ εἰς τὸ Σουδάν ἀνεξάρτητα Σουλτανάτα. Πόσοι οἱ κάτοικοι καὶ ποῖαι αἱ ἐπισημότεραι αὐτῶν πόλεις;

Παραπλέων τις τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν ἀπὸ τοῦ Γουαρδαφουσοῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν ἐκθολῶν τοῦ Νίγερ διὰ τίνων κρατῶν, ἀκρωτηρίων, παραλίων πόλεων, πορθμῶν, νήσων, θαλασσῶν;

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

"Ολη ἡ N. Ἀφρικὴ ἀποτελεῖ ὄροπέδιον (1000 μ. ὅψη περίου ἐνω τῆς Θαλάσσης), ὅπερ καταπίπτει κατὰ βαθμίδας πρὸς τοὺς ὠκεανοὺς σχηματίζον τὴν ἔρημον *Ka.laχáρην* καὶ τὰς παρακτίους πεδιάδας.

Περιλαμβάνονται δέ ἐν τῇ N. Ἀφρικῇ αἱ ἔξης χῶραι:

1. ΚΑΤΩ ΓΟΥΓΙΝΕΑ

(Έκτ. $5\frac{1}{2}$ έκατ. □ χλμ.—κάτ. ύπερ τὰ 45 έκατ.).

Αὕτη εἶναι συνέχεια τῆς **Ανω Γουγινέας*, κείται δὲ μεταξύ Σουδάν καὶ τοῦ ποταμοῦ *Níger* (πρὸς Β.), τοῦ *Astlantikού* (πρὸς Δ.), τοῦ ποταμοῦ *Kouréne* (πρὸς Ν.) καὶ τῶν λιμνῶν **A.Ibértoν* καὶ *Tayyariκας* πρὸς (Α.).

Κλῖμα, έδαφος, προϊόντα.—Τὸ κλῖμα εἰς πολλὰ μέρη καὶ ιδιως εἰς τὰ παράλια νοσῶδες, παντοῦ δὲ θερμόν, τὸ δὲ έδαφος εἰς τὰ παράλια εἶναι βραχώδες, πολλαχοῦ δὲ ἐλώδες· εἰς δὲ τὰ μεσόγεια λίκην εὔφηρον. Κυριώτερα προϊόντα φοίνικες, καφές, κάρυα, κόμμι, κακάδον, ἐλεφαντόδοους κτλ. Ενταῦθα υπάρχουσιν ἔκτεταμένα δάση (Κόγγον) ἐνθα ζῶσιν ἄγριοι πυγμαῖοι.

Κάτοικοι, Θρησκεία.—Οἱ ἐγγάριοι εἶναι διάφοροι Νιγηρικὰ φῦλα, ἀτινα ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν εἶναι Μωαμεθῖνοι καὶ εἰδωλολάτραι.

Πολιτικὴ κατάστασις.—“Οπος ἡ **Ανω Γουγινέα* σύτῳ καὶ ἡ Κάτω ἀποτελεῖται ἐξ ἑνεζαρτήτων κρατῶν καὶ ἐξ εὐρωπαϊκῶν κτήσεων, **Αγγλικῶν, Γερμανικῶν, Γαλλικῶν, Ισπανικῶν* καὶ *Πορτογαλικῶν*.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ.—Αὕται κείνται μεταξύ τοῦ ποταμοῦ *Níger* καὶ τοῦ ὄρους *Kameroún*. (Κάτ. ύπερ τὰ $8\frac{1}{2}$ έκ.).

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ.—Αὕται κατέχουσι τὴν περὶ τὸ ὄρος *Kameroún* καὶ μένην παραλίαν. (Κάτ. $1\frac{1}{2}$ έκατ.).

ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ.—Αὕται κατέχουσι τὴν χώραν ἥπεις καλεῖται *Γαλλικὸν Κόγγον* ($8\frac{1}{2}$ έκατ. κάτ.), ἔκτεινό-

μενον ἀπὸ τοῦ Καμερούντ μέχρι τοῦ Κόγγου, καὶ ἀπὸ τοῦ 'Ατλαντικοῦ μέχρι τοῦ Ζαΐζου.

Πόδησις. — Βρατσαβέλλη καὶ Λιθρεβέλλη.

Μεταξὺ δὲ τῶν Γερμανικῶν καὶ Γαλλικῶν κτήσεων κείνται αἱ Ἰσπανικαὶ κτήσεις (26 χιλ. □ χλμ., κάτ. 140 χιλ.) εἰς τὰς ὁποῖας ὑπάγονται καὶ αἱ ησιδεὶς Κορτκορ καὶ Ἐλόθιε.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ. — Αὗται κατέχουσι τὴν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κουνέκε ποταμοῦ παραλίαν χώραν, ἥτις καλεῖται "Ἀγγολα, Βεγγουέλα, Μασδανέδα καὶ Λοάνδα (ἐκτ. 1,300,000 □ χλμ., κάτ. 4 ἑκατ.). Πρωτ. Ἀγιος Παῦλος τῆς Λοάνδης (20 χιλ. κ.).

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ. — 1) Τὸ Βασίλειον τῶν ιθαγενῶν Λούνδα, κείμενον πρὸς Α. τῆς Λοάνδης.

2) Τὸ Ἀνεξάρτητον Κράτος τοῦ Κόγγου (ἐκτ. 2 1/2 ἑκατ. □ χλμ. περίπου, κάτ. 19 ἑκατ.).

Τὸ κράτος τοῦτο κείται εἰς τὸ κέντρον τῆς Ν. Ἀφρικῆς πρὸς Α. τοῦ Γαλλικοῦ Κόγγου, τὸ ὅποιον χωρίζει διὰ στενῆς λωρίδος γῆς ἀπὸ τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων· ἡ λωρίς αὗτη φθάνει μέχρι τοῦ 'Ατλαντικοῦ ὥκεανοῦ, ἀπασχ δὲ ἡ χώρα αὐτοῦ εἶναι πεδινὴ καὶ εὐφοριωτάτη διαφέρομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Κόγγου ὃστις εἶναι ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὸν δύκον τῶν ὑδάτων (ὑπὲρ τὰ 3 1/2 ἑκατ. □ χλμ. ὑδατοπέδιον).

Πολιτικὴ διαίρεσις, κλῖμα, προϊόντα. — Πρότερον ἡ χώρα ἀπηρτίζετο ὑπὸ πολλῶν μικρῶν καὶ ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἄλληλων ιθαγενῶν κρατῶν, ὅτινα αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις, ἐν τῷ ἐν Βερολίνῳ γενομένῳ συνεδρίῳ τῷ 1885,

συνήνωσαν εἰς θμοτπονδίαν. Ἡτις ἀπετέλεσε τὸ νῦν ἀνεξάρτητον καὶ οὐδέτερον τοῦ Κόργγου κράτος, ὅπερ ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως τοῦ Βελγίου.

Ἡ κεντρικὴ διοίκησις ἔδρεύει ἐν Βρυξέλλαις, ἡ δὲ ἐπιτόπιος ἐν Βόρμα ἐπὶ τοῦ κάτω Κέργγου· ἡ συγκοινωνία ἀναπτύσσεται καθ' ἑκάστην διὰ τῆς κατασκευῆς σιδηροδρόμων.

Τὸ κλίμα εἶναι λίαν θερμόν, τὸ δὲ ἔδαφος εὐφορώτατον. Προϊόντα ἐλεφαντόδους, καυτσούκ, φοινικέλαιον, καφές, κάρυκα, κλπ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Νίγρητες, Μωαμεθανοὶ καὶ περὶ τὰς 3 χιλ. Εὐρωπαῖοι.

Πόλεις.—Βόρμα πρωτ. Λεοπολδβίλη (6 χιλ. κ.) σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμήν. Βανάρα παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κέργγου· αἱ πόλεις αὗται συνδέονται ἀνχυεταξέντων διὰ σιδηροδρόμου.

2. ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(Ἐκτ. 800 χιλ. □ χλμ. — κάτ. 300,000).

Ἡ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Κουνέρε καὶ Ὁράνη δυτικὴ τῆς Αφρικῆς παραλία (Ναυκκούχ, Χερέρος, Δαμάρα), εἶναι κτῆσις Γερμανική, πλὴν τοῦ κόλπου τῆς Φαλατρης, δῆστις ἐνήκει εἰς τοὺς Ἄγγλους.

Πρωτ. Ἀγγρα Πεκονάνα

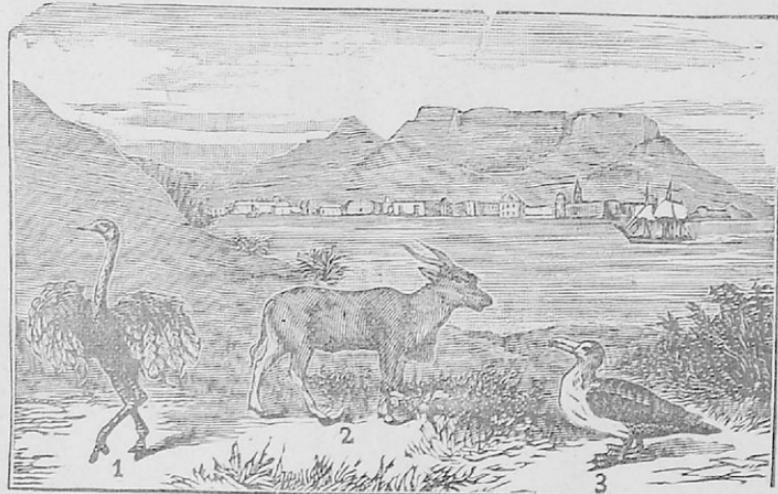
3. ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(Ἐκτ. 1,347,000 □ χλμ. — κάτ. 6 ἑκατ.).

Ἡ Μεσημβρινὴ Ἀγγλικὴ Ἀφρικὴ περιλαμβάνει τὴν Καπλανδιαρ., Ὁράνη, Νατάλ, Τρανσβάλ. Ἡ δὲ Κεντρικὴ Ἀγγλικὴ Ἀφρικὴ τὴν Ροδεζιαρ.

1) Καπλανδία ἡ χώρα τοῦ Ἀκρωτηρίου ($2\frac{1}{2}$ ἑκατ. περίπου κάτ.). — Γοιουτοτρίπως, καλεῖται τὸ εἰς τοὺς "Αγγλους ἀνήκον νότιον τῆς Ἀφρικῆς μέρος, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐπίδος μέχρι τοῦ Ὁράρη ποταμοῦ ὑπὸ τοῦ ὅποιου διαρρέεται. Ἡ νοτιωτάτη ἄκρα καλεῖται ἀκρωτήριον τῆς Μαργητικῆς Βελόνης ("Άγουλᾶ"). ἐκλήθη δὲ οὗτω διότι δε τὸ πρώτον ἔπλεον οἱ Πορτογάλοι παρέτηροσαν ἀλλοιώσιν τῆς διευθύνσεως τῆς μαγνητικῆς βελόνης.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἶναι λα-

ΖΩΙΑ ΤΗΣ ΠΟΔΕΩΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΚΑΛ. ΕΛΠΙΔΟΣ

1. Στρουθοκάμηλος. 2. Ἀληη. 3. Ἀλάβαστρος.

πρόν. Τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορον καλυπτόμενον ὑπὸ πυκνῶν δασῶν καὶ πλούσιωτάτων βοσκῶν. Προϊόντα τοξιολογώτερον είναι δημητριακοί καρποί, σάιχαρον, λαμπροὶ οἶνοι, καφές, ἀδαμαντες, ζῷα, μυλλίχ, κτλ.

Συγκοινωνία. — Ἡ συγκοινωνία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη.

Δίκτυον σιδηροδρόμων διασχίζει τὴν χώραν ἐκ τῶν παραλίων πρὸς τὰ μεσόγεια.

Κάτωκοι. — Οἱ κάτοικοι εἶναι ιθαγενεῖς μαῦροι Ὀττεντόται καλούμενοι, ἀγαθοί, ἀλλὰ ὄκνηροι καὶ ἀκαθόρτοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ποιμένες, καὶ οἱ ἄποικοι Ὄλλανδοι Βόερς.

Πολιτικὴ κατάστασις. — Πρῶτος ὁ Πορτογάλος Βάσκης δὲ Γάμα (1497 μ. Χ.) διέπλευσε τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος τὸ ὅποιον ἀνεκάλυψεν ὁ Βαρθολομαῖος Λιάζος (1436). Τῷ 1601 ἡ Ὄλλανδικὴ ἐταιρεία κατέλαβε τὴν Εὐελπίδα Ἀκρανθίδας τὸ Καπ-Τάουν, ὅπερ τῷ 1795 κατέλαβοι οἱ νῦν κυριαρχοὶ Ἀγγλοι.

Ηδη ἡ Καπλανθίδια διοικεῖται ὑπὸ Ἀγγλου γενικοῦ διοικητοῦ μετὰ ιδίας κυβερνήσεως καὶ δύο βουλῶν.

Πόλεις. — Καπ-Τάουν (80 χιλ. κ. καὶ μετὰ τῶν πέριξ 200 χιλ. κ.), ἡ πόλις τοῦ Ἀκρωτηρίου, εἰς ώραίαν θέσιν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, σπουδαίᾳ ἐμπορικῇ πόλις καὶ σταθμὸς πλοίων. Πόρτ-Ἐλισάβετ (30 χιλ. κ.). Κωνσταντία παράγουσα λαμπροὺς αἵνους. Κιμπερλάη (35 χιλ. κ.), μεσογειος μὲν ἀδαμαντοφόρους τόπους.

2) Ὁράνη (385 χιλ. κ.). Τοάνθεαλ (1355000 κ.). — Αμφότεραι αὗται εἰς χῶραι πρότερον ἀπετέλουν ἐλευθέρας δημοκρατίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1902 κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Εκατέρα διοικεῖται ὑπὸ Ἀγγλου διοικητοῦ μετὰ νομοθετικοῦ σώματος.

Τὸ κλίμα ἔξασιον, τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορον καὶ μεταλλοφόρον (μεταλλεῖα χρυσοῦ, σιδήρου, χαλκοῦ, κλπ. Τράνσεαλ) καὶ ἀδαμαντοφόρον (Ὁράνη).

Οι κάποιοι εἶναι ιθαγενεῖς, μαῦροι καὶ λευκοί, 80 χιλ. κ. λευκοί ἐν Ὀράνη, καὶ 100 χιλ. ἐν Τράνσβαλ (Βόερς).

Πόλεις.—Τῆς Ὀράνης πρωτ. *Βλεμφοντάϊ* (6 χιλ. κ.), τοῦ δὲ Τράνσβαλ *Πραιταρία* (40 χιλ. κ.). *Γιοχαννεσβούργ* (158 χιλ. κάτ.).

Σιδηροδρομικῶς ἀμφότεραι αἱ πρωτεύουσαι συγκοινωνοῦσι μετὰ τοῦ *Κὰτ-Τάουν* καὶ *Πòρτ-Ἐλισάβετ*.

3) **Νατάλ.**—ΝΑ. τῆς Ὀράνης πρὸς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανὸν κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία *Νατάλ* (1 ἑκατ. κάτ.), μεθ' ἣς ἡγώθη καὶ ἡ *Zouloύlárδη* τῆς ὁποίας ἡ πρωτ. *Πίτερ* *Μαριτζούργη* (15 χιλ. κ.) συγκοινωνεῖ σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν *Δουρπάλ* ἥτις εἶναι ἐμπορικὸς λιμένην.

4. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Βορείως τῆς Καπλανδίας ἔκτείνονται αἱ χῶραι τῶν ιθαγενῶν **Βαδουτολάνδον** (350 χιλ. κ.), ἡ **Βεχουάνη** (148 χιλ. κάτ.) ἐν ἣ ἡ ἔρημος *Καλαχάρη* καὶ βορειότερον ἡ **Ροδέζια** (1 ἑκατ. 300 χιλ. κ.), ἥτις ἔκτείνεται μέχρι *Κόργου* καὶ τῶν λιμνῶν *Ταγγαρίκας* καὶ *Νυάρσης*. ἡ **Ροδέζια** χωρίζει τὰς ἀνατολικὰς Πορτογαλικὰς κτήσεις ἀπὸ τῶν Δυτικῶν.

5. ΣΟΦΑΛΗ ΚΑΙ MOZAMBIKH

(Κάτοικοι 2300000).

Αἱ χῶραι αὗται αἵτινες ἔξαπλοῦνται ἀπὸ τοῦ *Δελλάδον* ἀκρωτηρίου καὶ τοῦ ποταμοῦ *Ροβούμα* μέχρι τοῦ κόλπου *Δελαγδά*, κατοικοῦνται ὑπὸ *Κάφρων* καὶ *Ζουλού*, εἶναι δὲ κτή-

σεις Πορτογαλίκαι. Μεταξύ αὐτῶν ρέει ὁ Βαθύς καὶ μέγας ποταμὸς Ζαμβέζης, ὃστις σχηματίζει τοὺς μεγαλοπρεπεῖς καταρράκτας τῆς Βικτωρίας.

Πόλεις.—Μοζαμβίκη (10 χιλ. κ.). Σοφάλη (4 χιλ. κ.) καὶ νοτιώτερον σπουδαῖα ὑπὸ ἐμπορικὴν ἔποψιν πόλις Λορέντζο Μαρκουνὲς συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Πρατωρίας.

6. ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(Ἐκτ. 950 χιλ. □ χλμ.—κάτ. περὶ τὰ 7 ἑκατ.).

Αὕτη ἔκτείνεται ἀκό τοῦ ὄρους Κιλιμαντζάρου (6000 μ. ὅψ.) καὶ τῆς λίμνης Βικτωρίας πρὸς Β., μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Άσ.λ.λάδου καὶ τοῦ ποταμοῦ Ροβόνα πρὸς Ν. καὶ μέχρι τῆς Νυάρσης καὶ Ταργαρίκας, ἐνθα τὰ ὑποτελῆ τῶν ιθαγενῶν κράτη Ούθαγάρα, Νχουροῦ, κλπ.

Λιμένες ἀνήκοντες εἰς τὴν Γερμανίαν εἶναι ὁ Χοεντζόλερν-Χάρφεν καὶ Άρ-ες-Σαλάμ. Ἡ παραλία ἔχει κλῖμα θερμὸν καὶ νοσηρόν.

7. ZANZIBARH

(Ἐκτασὶς 25 χιλ. □ χλμ.).

Ἀπέναντι τῆς Γερμανικῆς Ἀνατολικῆς Αφρικῆς καίνται αἱ νῆσοι Ζαρζιβάρη, Πέμβα καὶ Μαρία, αἵτινες μετὰ στενῆς παραλίας χώρας τῆς ἡπείρου, ἀποτελοῦσι τὸ Σουλτανᾶτον τῆς Ζαρζιβάρης (210 χιλ. κ.). Τὸ ἕδαφος τῶν νήσων εἶναι εὔφορώτατον, προϊόντα μεταξύ ἄλλων συνήθων τῆς Αφρικῆς ἔχουσι καὶ λίθανον, σμύρναν, πέπερι, ἐλεφαντόδοντα.

Οι κάτοικοι Νίγρητες Μωαμεθανοί. Τὸ Σουλτανᾶτον εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. Πρωτ. Zarζιβάρη (100 χιλ. κ.) ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ, ὁ σπουδαιότερος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς.

8. ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(Ἐκτ. 468 χιλ. □ χλμ.—κάτ. 4 ἑκατομ.).

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Γερμανικῆς Ἀνατολ. Ἀφρικῆς ἀπὸ Κιλιμαντζάρου καὶ λίμνης Βικτωρίας πρὸς Ν. μέχρι τῶν χωρῶν τῶν Γάλλα πρὸς Β. Παρὰ τὴν λίμνην Βικτωρίαν κεῖται τὸ ὑποτελές Βασίλειον Οὐγγάνδα (1 ἑκατ. κάτ.), τοῦ ἕποιου ἡ πρωτεύουσα Πόρτ-Φλωράρες συνδέεται σιδηροδρομικῶς (900 χλμ. μῆκος) μετὰ τῆς παραλίας πόλεως Μομβάζα (20 χιλ. κ.). Ἐνταῦθα ὁ μᾶλλον ψυχρὸς μήν εἶναι ὁ Ἰούλιος καὶ ὁ μᾶλλον θερμὸς ὁ Μάρτιος.

9. ΙΤΑΛΙΚΗ ΣΟΜΑΛΗ

Ἡ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γοναρθαφούτου μέχρι τῶν ἰκνεολῶν τοῦ ποταμοῦ Ἰούβα παραλία χώρα, συνορεύουσα πρὸς τὰ ΒΔ. μετὰ τῆς Ἀβησσινίας καὶ πρὸς τὰ ΝΔ. μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀνατ. Ἀφρικῆς, ἔκτεινεται ἡ Ἰταλικὴ Σομαλή.

Ἡ εἰς τὸν κόλπον τοῦ "Aden" Σομαλή εἶναι Ἀγγλικὴ καὶ Γαλλικὴ κτῆσις. Οἱ Σομαλὲς εἶναι λαὸς νομαδικὸς καὶ φιλοπλεμορος, συγγενῆς πρὸς τοὺς Γάλλα καὶ Ἀβησσινούς.

3. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΤΩΙ ΙΝΔΙΚΩΙ ΩΚΕΑΝΩΙ.—1) Η Σοκότρα (12 χιλ. κάτ.) παρά τὸ Γουαρδαφούιον, παράγουσα ἀρίστην ἀλόγην, ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

2) Άι Σεϋχέλλαι καὶ Ἀμιράνται (όμοι 200 χιλ. κ.) ἐπίσης ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

3) Άι Μασκαρέναι (400 χιλ. κ.), ἐξ ὧν ἡ Μαυρίκιος, Ροδρίγος καὶ ἄλλαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ δὲ Ἐρωσίς εἰς τὴν Γαλλίαν.

4) Η Μαδαγασκάρ (περὶ τὰ 3 περίπου ἑκατ. κάτ., ἐξ ὧν 900 χιλ. Μαλαϊοί, Χοθᾶς καλούμενοι): ἡ μεγίστη νῆσος τοῦ Ἰνδικοῦ ὥκεανοῦ ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλους. Τὸ κλῖμα αὐτῆς εἰς τὰ πεδινὰ εἰναι θερμὸν καὶ νοσηρὸν (χολερικὸς πυρετοί), εἰς δὲ τὰ ὑψίπεδα ὑγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος πρὸς Α. εὔφορον, πρὸς Δ. ξηρόν καὶ πρὸς Β. ἡφαιστειογενές· ἐξάγει βράχις, κηρόν, δέρματα, κόμμι, ἐλαστικόν, ἀραβικὸν κέμμι, λιθάνθρακας, κλπ.

Θρησκεία. — Ἐπίσημες εἶναι ἡ χριστιανική. Διακιεῖται ὑπὸ γενικοῦ διοικητοῦ Γάλλου.

Πόλεις. — Πρωτ. Tararaçibή (60 χιλ. κ.). Ταματάβα (25 χιλ. κ.) λίαν ἐμπορικὴ πόλις.

5) Άι Κουμόραι καὶ Μαϋόττη (85 χιλ. κ.) ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Γάλλους.

ΕΝ ΤΩΙ ΑΤΛΑΝΤΙΚΩΙ ΩΚΕΑΝΩΙ.—1) Αζόραι (9 νῆσοι 256 χιλ. κ.) καὶ Μαδέϊρα (150 χιλ. κ.), ἔχουσα λαμπρὸν κλῖμα καὶ παράγουσα ὄνοματούς σίγους, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Πορτογάλους.

Γεωγραφία Τεῦχος Γ'.

6

2) Αἱ Κανάριαι (358 χιλ. κ.), ἡ νησῖδοι τῶν Μακάρων ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἰσπανούς· ἡ μεγίστη τῶν Καναρίων καλεῖται Τερερίγα, ἡ δὲ μικροτάτη Φέρρος διὰ τῆς δημοτικῆς διέρχεται ὁ πρῶτος Μεσημβρινός.

3) Αἱ τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου Πορτογαλικαῖ. Αἱ ἐν τῷ κελπῷ τῆς Γουινέας: "Ἄγιος Θωμᾶς καὶ ἡ τοῦ Πρίγκιπος Πορτογαλικαῖ· ἡ τοῦ Φερδινάνδου Ήφαῖ· καὶ Αοπέζ Ἰσπανικαῖ.

4) Ἡ τῆς Ἀναδήψεως καὶ τῆς Ἀγίας Ἐλένης, ἐνθα ἀπέθανεν ἔξοριστος ὁ Μέγας Ναπολέων, Ἀγγλικαῖ.

"Δεκτήσεις. — Ποῖαι νῆσοι κείνται εἰς τὸν Ἰνδικὸν καὶ ποῖαι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν; Ποία εἶναι ἡ μεγίστη; (ἐκτασίς, πληθυσμός, χλίμα, προϊόντα, φυλαί, πολιτικὴ αὐτῆς κατάστασις). Τίνες νῆσοι εἶναι κτήσεις Ἀγγλικαῖ, τίνες Ἰσπανικαῖ, τίνες Πορτογαλικαῖ, τίνες Γαλλικαῖ; (πληθυσμός, προϊόντα καὶ θέσις ἐκάστης νήσου).

Χαρτογραφία ὅλης τῆς Ἀφρικῆς μετὰ τῶν νήσων.

ΠΡΟΣ ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΥΣΙΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ. — 1) Σουλτανάτον Μαρόκου. 2) Αύτοκρατορία Ἀβησσινίας. 3) Δημοκρατία Λιβερίας.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ. — 1) Βελγικὴ Ἀφρική, Κόγγος.

2) Βρεττανικὴ Ἀφρική. — Γαμβέτα, Σιέρρα Λεόνη, Παραλλα χρυσοῦ, Λάργος μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νίγρου, Νότιος Βρεττανικὴ Ἀφρικὴ ('Αποικία Ακρωτηρίου, Νατάλ,

Τράνσεχλ, 'Οράνη, Βετουζίνα, Ροδέζικ). Βρετταρική Κερτρώφα 'Αφρική, 'Αρατολική Βρετταρική 'Αφρική, ή νῆσος Σοκότρα, ή νῆσος Ζανζιβάρη, ή νῆσος του Μαυρικίου ('Αιμάράνται, Σεϋχέλλαι) καὶ ή νῆσος 'Αγία Ελένη.

3) Γερμανική 'Αφρική. — Γερμανική 'Αρατολική 'Αφρική, Γερμανική Νότιος 'Αφρική, Καμερούν, Τόγγορ.

4) Γαλλική 'Αφρική. — 'Αλγέριον, Τύνης, ή Γαλλική Δυτική 'Αφρική, Γαλλικὸν Κόγγορ, Γαλλ. Σομάλη, ή νῆσος "Ερωσίς (Ρεουνιόν) καὶ ή νῆσος Μαδαγασκάρ.

5) Ιταλική 'Αφρική. — Ερυθραία καὶ Ιταλ. Σομάλη.

6) Πορτογαλική 'Αφρική. — Αἱ νῆσαι 'Αζόραι, Μαδέρα, αἱ του Πρασίνου 'Ακρωτηρίον, ή Πορτογαλική Γουινέα, δύο νῆσοι ἐν τῷ κόλπῳ Γουινέας ("Αγ. Θωμᾶς καὶ η του Περγκιπός), ή 'Αγγόλα κλπ. ή Μοζαμβίκη καὶ Σοφάλα.

7) Ισπανική 'Αφρική. — Αἱ νῆσαι Καράριαι, Φερδινάνδου Πῶ καὶ Ρίο δὲ ὅρο (Δ. παραλία 'Αφρικῆς).

8) Τουρκική 'Αφρική. — Τείπολις, Αίγυπτος, Αιγυπτιακὸν Σουδάν.

ΗΙΓΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Κάϊον	600 χιλ. κ.	Μαρόκον	50 χιλ. κ.
'Αλεξάνδρεια	320 »	Πλότ-Σάιδ	42 »
Τύνης	170 »	Λάγος	40 »
Γιοχάννεσβούργ	158 $\frac{1}{2}$ »	Κιμβερλάη	35 »
Φέζ	150 »	Τρίπολις	35 »
'Αλγέριον	100 »	Πλότ-Έλισάβετ	30 »
Ζανζιβάρη	100 »	Δάρ-ές-Σαλάμ	20 »
Κάπ-Τάουν	80 »	Τιμβούκτού	20 »
Ταναναρίβη	60 »	Σουεζ	17 »

Ασκήσεις. — Ποίας χώρας περιλαμβάνει ή Νότιος Ἀφρική; Ποῦ κείται ή Κάτω Γουΐνεα, ποῖα εἶναι τὰ ἀνεξάρτητα αὐτῆς κράτη; Πότε ἰδρύθη τὸ ἀνεξάρτητον κράτος τοῦ Κόγγου, ὅποι τὴν προστασίαν τίνος βασιλέως διατελεῖ, ποῦ ἔδρεύει ή κεντρικὴ Διοίκησις, πόσην δὲ ἔκτασιν, πόσον πληθυσμόν, ποίας ἐπισημότερας πόλεις ἔχει; Ποιὸν εἶναι τὸ χλῖμα, τὸ ἐδαφος, τίνα δὲ θρησκείαν πρεσβεύουσιν οἱ κάτοικοι; Εἴπατε τὰς κτήσεις τῶν Εζρωπαϊκῶν κρατῶν, τῆς Κάτω Γουΐνεας.

Ποῦ κείται ή Δυτικὴ Γερμανικὴ Ἀφρική, πόσους κατοίκους ἔχει καὶ τίνα πρωτεύουσαν πόλιν;

Πόση εἶναι ή ἔκτασις καὶ πόσοι οἱ κάτοικοι τῆς Μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς; Τίς ποταμὸς διαρρέει τὴν χώραν; Τίνες πρῶτοι κατέλαθον τὴν χώραν, ἀπὸ πότε δὲ κατέχουν αὐτὴν οἱ Ἀγγλοι καὶ πῶς διαιτοῦσι; Ποιὸν τὸ χλῖμα τῆς χώρας, ποῖα τὰ προϊόντα καὶ ποῖας αἱ ἐπισημότεραι πόλεις;

Πότε ή Ὁράη καὶ πότε τὸ Τράσοβαλ κατεκτήθησαν ὅποι τῶν Ἀγγλῶν καὶ πῶς διοικοῦνται; Προϊόντα καὶ ἐπισημότεραι αὐτῶν πόλεις. Ποῦ κείται ή Ἀγγλικὴ ἀποικία Νατάλ, πόσους κατοίκους ἔχει, ποία δὲ πόλις εἶναι πρωτεύουσα;

Ποίαι χῶραι ἀποτελοῦσι τὴν Κεντρικὴν Ἀγγλικὴν Ἀφρικήν; ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς αὐτῶν. Τί γνωρίζετε περὶ Σοφάλης καὶ Μοζαρβίκης; τίνος κράτους κτήσεις εἶναι καὶ τίνες ποταμοὶ διαρρέουσι μεταξὺ αὐτῶν; Τίνες εἶναι αἱ ἐπισημότεραι πόλεις;

Ποῦ κείται ή Γερμανικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ (λίμναι, ὅρη, λιμένες, ἔκτασις, πληθυσμός). Τίς ὁ σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς ποιὸν κράτος ἀνήκει; Πόσους κατοίκους ἔχει ή πρωτεύουσα τοῦ Σουλτανάτου Ζανζιβάρης; ὅποι τὴν προστασίαν τίνος διατελεῖ;

Ταξίδια. — Ἀπὸ Θεσσαλονίκης διὰ Γιβραλτάρ εἰς Καπ-Τάουν καὶ ἔχειθεν διὰ Σουέζ εἰς Σμύρνην.

3. ΑΜΕΡΙΚΗ

(Έκτ. 39,200,000 □ χλμ. — κάτ. 150 έκατ.).

Θέσης. — Η Αμερική ή Νέος Κόσμος κείται εἰς τὸ Δυτικὸν ἥμισφαῖρον, μεταξὺ τοῦ Βορείου, Ἀτλαντικοῦ καὶ Ειρηνικοῦ ὥκεανος, χωριζομένη τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Βερίγγελου πορθμοῦ. Εἶναι ἡ μεγίστη ἡπειρος κατὰ τὸ μῆκος (16 χιλ. χιλιομ.), ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος καὶ ἡ τετάρτη¹ κατὰ τὸν πληθυσμόν. Διαιρεῖται δὲ διὰ τοῦ ισθμοῦ τοῦ Παναμᾶ (75 χλμ. πλάτος) εἰς δύο τριγωνικὰ τμήματα. Καὶ τὸ μὲν πρὸς Β. λέγεται Βόρειος Αμερική τὸ δὲ πρὸς Ν. Νότιος Αμερική.

Τὴν Αμερικὴν ἀνεκάλυψε τῷ 1492 μ. Χ. ὁ ἐκ Γενούης τῆς Ἰταλίας Χριστόφορος Κολόμβος.

Θάλασσαι. — Εἰς τὸν Μέγαν ὥκεανὸν ἡ Βερίγγειος, εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν ἡ Καραϊβικὴ θάλασσα.

Κόλποι. — Πλείστους κόλπους ἔχει ἡ Αμερική, ὡν ἐπισημότεροι εἰς τὸν Β. Πηγ. ὥκεανὸν ὁ Βαρρίνιος, εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὁ Οδδσώνειος, ὁ τοῦ Αγ. Λαυρεντίου καὶ ὁ Μεξικανικός, καὶ εἰς τὸν Μέγαν ὥκεανὸν ὁ τῆς Καλλιρροΐας καὶ τοῦ Παναμᾶ.

Πορθμοί, ισθμοί. — Καὶ πορθμοὶς πολλοῖς ἔχει ἡ Αμερική· ἐκ τούτων οἱ μᾶλλον ἄξιοι λόγου εἶναι ὁ Βερίγγειος (11 χλμ. πλάτος) χωρίζων τὴν Ἀσίαν τῆς Αμερικῆς, ὁ Δαβίς, ὁ Οδδσώνειος, δι' οὗ συγκοινωνεῖ ὁ ὄμώνυμος κόλπος

1. Κατά τινας θεωρεῖται ἡ Αμερική ως τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμόν, διότι ὑπολογίζουν τὸν πληθυσμὸν τῆς Αφρικῆς εἰς 142 ἑκατ.

μετά τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, ὁ τῆς Φλωρίδος, μεταξὺ τῆς χερσονήσου Φλωρίδος καὶ τῆς γῆσου Κούβας καὶ ὁ τοῦ Μαργαρίταρου, ὅστις χωρίζει τὴν Παταγορίαν ἀπὸ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός. Ἰσθμὸς δὲ ὁ τοῦ Παραμᾶ, ὅστις συδέει τὴν Βόρειον μετά τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ τοῦ ὄπολου ἡ τομὴ ἀπὸ πολλοῦ ἥρξατο νὰ γίνηται.

Χερδόνησοι. — 'Ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ἡ Λαβραδώρ, ἡ Νέα Σκωτία, ἡ Φλωρίδας καὶ ἡ Τουκατάρη εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ἐν δὲ τῷ Μεγάλῳ ὥκεανῷ ἡ Αλάσκα καὶ ἡ κάτω Καλλιφορία.

Νῆσοι. — 'Ἐπισημότεραι εἰς τὸν Β. Π. ὥκεανὸν τὸ Ἀρπτικὸν Ἀρχιπέλαγος καὶ ἡ Γροιλλαρία· εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἡ Νέα Γῆ παρὰ τὴν Λαβραδώρ, αἱ Βαχάμαι, αἱ Δυτικαὶ Ἀρτιλλαὶ καὶ Μικραὶ Ἀρτιλλαὶ πρὸς Α. τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου· πρὸς Ν. ἡ γῆσος Γῆ τοῦ Πυρός χωρίζομένη ἀπὸ τῆς ἡπείρου διὰ τοῦ Μαργαρίτικοῦ πόρθμοῦ.

Ακρωτήρια. — 'Ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ τὸ Βάρροβορ (ΒΔ.), τὸ τοῦ Πρέγκιπος τῆς Οβαλλίας παρὰ τὸν Βερλίγγειον, καὶ ὁ "Άγ. Λουκᾶς ἐν τῇ Καλλιφορίᾳ". 'Ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ τὸ τοῦ "Άγ. Ρόκκου καὶ τὸ Χόρη, τὸ νοτιώτατον ἄκρον.

Ορον. — Καθ' ἀπασαν τὴν Δ. παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς ἔκτεινεται μακρότατον σύστημα ὄρέων μεταλλοφόρων μετὰ πολλῶν ἡφαιστείων τὰ ὅποια καλοῦνται Κορδιλλιέραι, καὶ τὰ ὅποῖα ὑποδιαιροῦνται εἰς τὰ ἑζής τμήματα:

1) Εἰς τὰς "Άρδεις τῆς Β. Ἀμερικῆς αἴτινες ὑποδιαιροῦνται εἰς τὰ ὄρη τῆς Αλάσκας (ύψιστη κορυφὴ τῶν ὄρέων τῆς Β. Ἀμερικῆς *Māx Klr.lev 6240 μ. ὥψ.*), τὰ Βραχώδη, τὴν Σιέρραν *Nebádar καὶ Σιέρραν Μάδρε* ἐν Μεξικῷ, ὅπου καὶ τὰ ἡφαί-

στεια Ποποκατεπέτλ (5421 μ. υψ.) και Όροιζάβα (5540 μ. υψ.)

2) Εις τὰς Κορδιλλείρχς τῶν Ἀνδεων τῆς N. Ἀμερικῆς, τῶν ὁποίων τὸ ἡφαίστειον Ἀκογκάουα ἐν Ἀργεντίνῃ (7035 μ. υψ.) εἶναι τὸ ὑψηστον ὄρος τῆς Ἀμερικῆς, καὶ μετ' αὐτὸ τὸ Χιμόρασον (6310 μ. υψ.) ἐν τῇ Ἰσημερινῇ. Μεμονωμένα ὄρη εἶναι τὰ Ἀλλεγάρεια πρὸς A. εἰς τὴν B. Ἀμερικήν, τὰ τῆς Γουιάρας καὶ τὰ Βρασιλιαρὰ εἰς τὴν N. Ἀμερικήν.

Πεδιάδες. — Τὰ δύο τρίτα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι πεδινά. Καὶ τῆς μὲν B. Ἀμερικῆς τὸ ἥμισυ ἔδαφος εἶναι πεδινόν, τῆς δὲ Νοτίου τὰ τρία τέταρτα αὐτῆς. Εἰς τὴν B. Ἀμερικὴν ἀξιολογώτεραι πεδιάδες εἶναι ἡ Οὐδσώρειος καὶ αἱ ἀρδευόμεναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν Μισσισιπῆ καὶ Μισούρη, εἰς δὲ τὴν N. Ἀμερικὴν αἱ διαρρέεμεναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ὁρεούχον, τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων καὶ τοῦ Λαπλάτα.

Ποταμοί. — Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει τοὺς μεγίστους ποταμούς τῆς γῆς. Ἐκ τούτων ἐπισημότεροι τῆς μὲν B. Ἀμερικῆς εἶναι ὁ Μακέντζης χυνόμενος εἰς τὸν B. ὡκεανόν, ὁ Ἀγιος Λαυρέντιος ἐκβάλλων εἰς τὸν ὄμώνυμον κόλπον· οὗτος δέχεται τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν τοῦ Κεναδᾶ, σχηματίζει δὲ μεταξὺ τῶν λιμνῶν Ἑρίης καὶ Ὁντάριο τὸν μεγαλοπρεπῆ καταρράκτην τοῦ Μιαγάρα (50 μ. υψ.) εἰς δύο διχαζόμενον, ὑπεράνω τοῦ ὅποιου ὑπάρχουσι 4 γέφυραι, ἐξ ὧν ἡ μία σιδηροδρομική· ὁ Μισσισιπῆς ὁ μέγιστος ποταμὸς τοῦ κόσμου κατὰ τὸ μῆκος (6730 χλμ. μῆκος καὶ 3250000 □ χλμ. ὑδατοπέδιον)· οὗτος δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους χύνεται εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον.

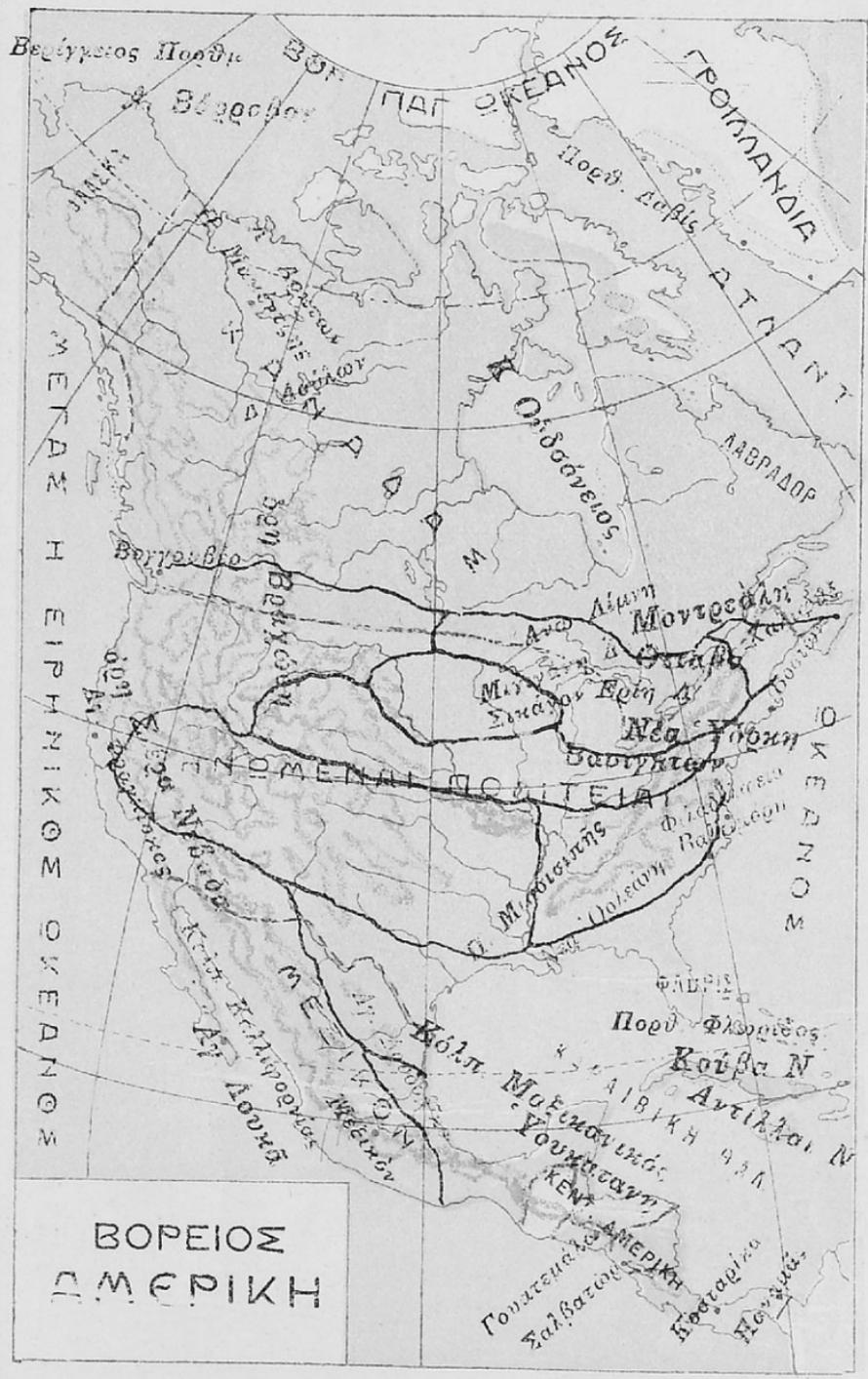
Εἰς δὲ τὴν N. Ἀμερικὴν ὁ Ὁρεούχος διαρρέων τὴν Βενεζουέλην· ὁ ποταμὸς τῶν Ἀμαζόνων (7 ἑκατ. □ χλμ. ὑδα-

τοπέδιον ήτοι τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς Εύρωπης), ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Γῆς κατὰ τὸν ὄγκον τῶν ὑδάτων. Εἰς ἔκαστον δὲ δευτερόλεπτον χύνει εἰς τὸν ωκεανὸν 80 χιλιάδες κυβικὰ μέτρα ὑδάτος· οὗτος δέχεται ύπερ τοὺς 200 παραποτάμους, διαρρέων δὲ χώρας δασώδεις ἐκβάλλει διὰ 3 στομάτων εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἐνθα σχηματίζει Δέλτα, (πλάτους 250 χλμ.). Οἱ λαπλάτας (3700 χλμ. μῆκος) ὁ δεύτερος μετὰ τὸν ποταμὸν τῶν Ἀμαζόνων ώς πρὸς τὸν ὄγκον τῶν ὑδάτων (ύπερ τὰ 4 ἑκατομμύρια □ χλμ. ὑδατοπέδιον)· ὁ ποταμὸς οὗτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ Παραρά καὶ Οὐρουγουάνη ἐκβάλλει εἰς τὸν δράμνυμον κόλπον. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ποταμοὶ συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους διὰ διωρύχων πλωτῶν σχηματίζοντες οὕτω μέγιστον δίκτυον ποταμοπλοΐας.

Δίγυναι. — Η τῶν Ἀρκτωρ, τῶν Δοθλωρ, αἱ 5 Καρδικαὶ, ἐξ ᾧ πηγάζει ὁ Ἀγ. Λαυρέντιος, (δηλ. Ἀρω Αιμηνη, Μιχιγάνη, Οὐρόη, Ἐρία καὶ Ὀρτάριο) καὶ ἄλλαι εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν ἡ Τιτικάρα καὶ ἡ Λαουρικόχη, ἐξ ἣς πηγάζει ὁ τῶν Ἀμαζόνων ποταμός, εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Ενεκα τῆς ἀπὸ τοῦ ΒΔ. πρὸς τὰ ΒΑ. μεγάλης ἐκτασεώς της ἡ Ἀμερικὴ ἔχει κλῖμα ποικίλον. Τὰ βρειότατα μέρη εἶναι κατάψυχρα καὶ παγετώδη, τὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν εὔκρατα. Εἴς τινα τῶν περιλίων καὶ ἴδιως εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας ἀναπτύσσεται κλητινος πυρετός. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι εὐφρόντατον.

Τὰ κυριώτερα φυτικὰ προϊόντα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι δημητριακοὶ κκριποί, βάρβαροι, καρές, καπνός, κίνα, ἐλαστικὸν κόμμι, γεώμηλο, βανίλλη, κακάον, ζαχαροκάλαμον, ἀνανάς, βανάναι· οἱ κοκκιοφύλικες καὶ τὸ ἀρτόβενδρον πυκνὰ ἀπαντώσι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεγάλα δέ καὶ παρθένα δύση παρέχοντα πολύτιμα ξύλα
(ἀνακάρδιον, Βρασιλιανὰ κτλ.) σκεπάζουσιν ἀρκετὴν ἔκτασιν.

Καὶ ζώων κατοικιδίων καὶ ἄγριων ἔχει ἡ Ἀμερικὴ μεγάλην
ποικιλίαν. Τὰ μᾶλλον
ἄξια λόγου ἄγρια εἶναι
τὰ ἐξῆς: ὁ πούμα, ὁ
ἱγκουάρ (ζῷα λεοντο-
ειδῆ), ἡ λευκὴ ἄρκτος,
ὁ βόνασσος, οἱ πίθηκοι,
ὁ ἄγριος ταῦρος κτλ.
ἐκ τῶν ἑρπετῶν ὁ κρο-
ταλίας, ὁ βόας κλπ.
ἐκ τῶν πτηνῶν ὁ κόν-
δωρ, τὸ μέγιστον τῶν
πτηνῶν, ὁ ἀετός, ὁ
ψιττακός, τὸ κολύ-
βριον, ὁ κύκνος κλπ.
κλπ.

'Ορυκτά.—'Ο δέ
όρυκτός πλοῦτος εἶναι
καὶ ποικίλος καὶ ἄρθο-
νος. Εξάγεται δὲ χρυ-
σὸς ('Αλάσκα, Καλ-
λιφορνία, Χιλή, Περου-
βία κ. ἄλ.). ἄργυρος
(Καλλιφορνία, Ισημε-
ρινός)· λευκόχρυσος (Πε-
ρουβία)· ἀδάμαντες
(Περουβία)· σίδηρος, γαιάνθρακες ('Ηνωμέναι Πολιτεῖαι κ. ἄλ.).

ZΩΑ ΤΗΣ Β. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. Φάλαινα.
2. Θαλάσσιος ἐλέφαντες.
3. Φώκαι.
4. Ωτασία (εἶδος φώκης).
5. Διπαρόχην.
6. Πολικὴ ἄρκτος.
7. Ἄγριαι νῆσσαι.
8. Εἰδέρη (εἶδος νήσσης).
9. Ἄγριοι χῆνες.
10. Τάρανδος.
11. Κάστορες.
12. Ινδόρνιθες ἄγριαι.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλώσσα.—Οι πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς εἰναι ἔποικοι Εὐρωπαῖοι (*Αγγλοί,
Ισπανοί, Γάλλοι, Πορτογάλοι, Γερμανοί, Ολλανδοί) καὶ Ἑλληνες
ἄνω τῶν 200 χιλ., οἵτινες ἀπό τινων ἐπών μετηνάστευσαν. Οι δὲ
λοιποὶ μιγάδες Μαύροι, Σιναι καὶ οἱ ιθαγενεῖς
Ἰνδιάνοι, οἱ ὄποιοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν φυλήν, καὶ
ἄλλοι. Ως πρὸς τὸ θρήσκευμα δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς
εἰναι καθολικοί καὶ διαμαρτυρόμενοι, οὐδέ.
Ιουδαῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ αὐτόχθονες εἰδωλολάτραι.

ΖΩΑ ΤΗΣ Β. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. Φαιά ἄρκτος.
2. Λευκοκέφαλος ἀετός.
3. Ἄλκη.
4. Μουφλὼν (ἄγριος κριός).
5. Τρυγονοπέρδιξ.
6. Κύνες λειμώνων.
7. Βόνασσος.

εἰναι ἡ Ἀγγλική, ἡ Ισπανική, ἡ Πορτογαλική καὶ ἡ Γαλλική.

*Εμπορία, βιομηχανία, συγκοινωνία.— Καὶ ἡ ἄμπορία καὶ ἡ βιομηχανία ίδιως τῶν κτηνοτροφικῶν καὶ μεταλλουργικῶν προϊόντων εἰναι λαν γένετυγμένη, καθὼς καὶ ἡ συγκοινωνία, ἥτις διενεργεῖται διὰ τῶν πολλῶν πο-

ταμῶν, ὃν οἱ πλεῖστοι συνδέονται πρὸς ἄλλήλους διὰ διωρύχων καὶ διὰ τῶν ἐκτεταμένων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει τὸ μᾶλλον ἐκτεταμένον σιδηροδρομικὸν σύμπλεγμα· 426 χιλ. χιλιόμετρα εἶναι τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἐκ τούτων τὰ 327 χιλ. χλμ. ἀνήκουσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Αἱ κυριώτεραι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ αἵτινες διασχίζουσι τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Μεγάλου ὥκεανοῦ εἶναι αἱ ἔξης : α') ἡ ἀπὸ Νέας Σκωτίας (Χάλιφχεξ) εἰς Βαγγούβρεην ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τοῦ Καναδᾶ· β') ἡ ἀπὸ Νέας Υόρκης εἰς "Αγιορ Φραγκίσκον, ἥτις εἶναι ἡ σπουδαιοτάτη ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις· γ') ἡ ἀπὸ Νέας Υόρκης διὰ νέας Ορλεάνης μετὰ διακλαδώσεως εἰς "Αγ. Φραγκίσκον καὶ εἰς Βερακρούζην (ἐν Μεξικῷ) καὶ δ') ἡ ἀπὸ Βονέρος-Αὔρες μέχρι Βαλπαραϊζο ἐν τῇ Ἀργεντίνῃ. Ἡ συγκοινωνία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς διενεργεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ποταμοπλοΐας.

Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

(Ἐκτ. 21 ἑκατ. □ χλμ.—Κάτ. 111 ἑκατ.).

Ἡ Β. Ἀμερικὴ φθάνει πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναγία. Περιλαμβάνει δέ τὴν Γροιλλαρδίαν, τὴν ἐπιχρίτειαν τοῦ Καναδᾶ, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Μεξικανικὴν Συμπολιτείαν καὶ τὰς Δημοκρατίας τῆς Κεντροφάς Ἀμερικῆς.

1. ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΙΑ

("Εκτασις 2 έκατ. □ χλμ.—κάτ. 12 χιλ.).

Η Γροιλλανδία είναι χώρα έκτεταμένη, πιθανώτατα δὲ υπησος, καὶ ως τοιαύτη ἡ μεγίστη τῆς Γῆς κεῖται μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανου, Βαφφινίου κόλπου, καὶ Β. Παγωμένου ὥκεανου.

Είναι χώρα κατάψυχρος, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ νοτίου θερμοῦ ὥκεανος ρεύματος θερμαϊνομένης παραλίας, ἥτις καὶ είναι κατφημένη.

Οι κάτοικοι είναι ιθαγενεῖς Ἐσκιμῶοι, καὶ τινες Δανοὶ ζῶντες ἐκ τῆς θήρας τῶν Ταράνδων, τῆς ἀρκτοῦ, τῶν πτηνῶν, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἀλιείας τῶν φωκῶν. Ἐκ τῶν Ἐσκιμώων οἱ περὶ τὰς Δανικὰς ἀποικίας κατοικοῦντες είναι Χριστιανοί.

Η Γροιλλανδία είναι κτήσις Δανική. Πρωτ. Σουκκερτόπη (1000 κατ.).

2. ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΑΝΑΔΑ ἢ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

("Εκτασις 9 έκατ. □ χλμ.—κάτ. 5600000).

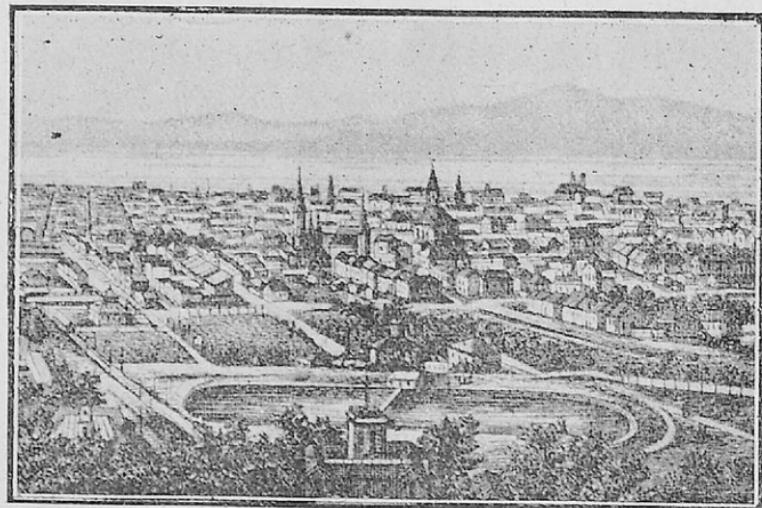
Η ἔκτεταμένη αὕτη χώρα κείται πρὸς Β. τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μεταξὺ τοῦ Βορ. Ἀτλαντικοῦ καὶ Μεγ. ὥκεανου, ἐκτὸς τῆς χερσονήσου Ἀλάσκας ἥτις ἀνήκει εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

"Ορη, ποταμοί.—Πρὸς Δ. είναι τὰ Βραχώδη ὅρη. Ἐκ τῶν πολλῶν ποταμῶν δὲ οἵτινες ἀρδεύουσι τὴν χώραν σπουδιότεροι είναι οἱ "Αγιος Λαυρέντιος.

Λίμναι. — Πλείσται λίμναι ύπαρχουσιν, ὃν μᾶλλον ἔξιας λόγου εἶναι ἡ τῆς Μεγάλης Αρκτού, ἡ τῶν Δούλων καὶ αἱ πρὸς Ν. Καραδίκαι λεγόμεναι λίμναι (Σουπεριώρ, Ὄντάριο).

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλῖμα εἶναι εὐρετάβολον καὶ τὸν μὲν χειμῶνα ψυχρότατον, τὸ δὲ θέρμοτάτον. Τὸ δὲ ἔδαφος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καλύπτεται ύπὸ ἀπειρων δασῶν, ἐξ ὃν κόπτεται σπουδαῖα οἰκοδομήσιμος ξυλεῖα. Ἐκ τῶν προϊόντων προεξέχουσιν ἡ ζυλεία, ὁ σῖτος, ὁ σιδηρός, τὸ πετρέλαιον καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα (κτήνη, δέρματα, ἀλίπαστα κρέατα κτλ.).

Κάτοικοι, θρησκεία. — Οἱ κάτοικοι εἶναι τὸ πλεῖστον

Μοντρεάλη.

Γάλλοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀγγλοί, Γερμανοί, ὅλιγοι Ἰνδιάνοι καὶ Ἐσκιμώοι. Θρησκεία δὲ ἡ καθολικὴ καὶ ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

Ποδιτικὴ κατάστασις. — Ἡ Ἐπικράτεια τοῦ Καναδᾶ οὖσα πρότερον Γαλλικὴ κτήσις ἀποτελεῖ ἥδη συμπολιτεῖαν αὐτόνομον ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Ἀγγλίας. Διοικεῖται ὑπὸ Ἀγγλου Γενικοῦ Διοικητοῦ μετὰ γερουσίας καὶ βουλῆς.

Πόδεις. — Ἐπισημότεραι Ὀτιάδα (60 χιλ. κ.) ἔδρα τοῦ Φεν. Διοικητοῦ καὶ Β. ταύτης Μοντρεάλη (268 χιλ. κ.) ἡ μεγίστη τῆς ἐπικρατείας πόλις μετὰ Πανεπιστημίου, κέντρον τῶν σιδηροδρόμων (Χάλιφαξ·Βαγγούβερης) συνδεομένη σιδηροδρομικῶς καὶ μετὰ τῆς Ν. Τόρκης (Ηνωμ. Πολιτ.). Τορόρδη (210 χιλ. κ.) παρὰ τὴν Ὄντάριο λίμνην. Χάλιφαξ (45 χ. κ.) εἰς τὴν Νέαν Σκωτίαν ἐμπορικὴ καὶ πανεπιστημιακὴ πόλις καὶ ἀφετηρία τῶν ἀνατολ. σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ. Κερέκη (69 χιλ. κ.) παρὰ τὰς ἱκετολάς τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου.

Σημ. Μέρος τῆς Λαβραδώρ καὶ ἡ Νέα Γῇ ὄνομαστη διὰ τοὺς θραύσους κύνας καὶ τὴν ἀλιείαν τῶν γαδῶν (βακαλάου) εἶναι ἄμεσοι Βρεττανικοὶ κτήσεις, αἱ δὲ νησίδες Ἀγιος Πέτρος καὶ Μικονελὼρ εἶναι κτήσεις Γαλλικαῖ.

3. ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

(Ἐκτ. περὶ τὰ 10 ἑκατ. □ χλμ.—Κάτ. 85 ἑκατ.).

Ἡ ἴση σχεδὸν πρὸς τὴν Εὐρώπην δλῆν κατὰ τὴν ἔκτασιν Συμπολιτεία τῆς Β. Ἀμερικῆς κείται μεταξὺ Karadā, Ἀτλαντικοῦ ὥκειαροῦ, Μεξικανικοῦ κόλπου, Μεξικοῦ καὶ Μεγάλου ὥκειαροῦ.

Κόλπος πρὸς Ν. εἶναι ὁ Μεξικανικός, χειροδόνηδος δὲ ἡ διπλαΐα τῆς Ἑλλάδος, Φ.λωρίς.

Ποταμὸς τὸ σύστημα τοῦ Μισσισιπῆ ὅπερ διαρρέει ἀπαλλαγὴν τὴν χώραν.

"Ορο. — Πρὸς Δ. συνέχεια τῶν Βραχωδῶν ὁρέων καὶ τῆς Σιέρρα Νεβάδα. Λίμναι αἱ Καραδικαὶ.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — "Ἐνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τὸ κλῖμα εἶναι ποικίλον. Εἰς τὰ ΒΑ. ἔχει δριμυτάτους χειμῶνας καὶ θερμότατα μέρη· εἰς τὰ ΝΑ. τὸ κλῖμα εἶναι ποῦ θερμόν, ποῦ εὔκρατον· εἰς τὰ Ν. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μισσισιπῆ θερμόν καὶ νοσῶδες (ιλτρινος πυρετός)· αἱ δὲ ἀκταὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ἔχουσι κλῖμα γλυκού. Καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι ποικίλον· δρη μὲν δάση ἀπέραντα, κοιλάδες καὶ πεδιάδες μεγάλαι καὶ εὐφορβώταται διαφερεόμεναι ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ποταμῶν ἀρισταὶ δὲ καλλιεργούμεναι παρέχουσιν ἀφθονίαν ποικίλων προϊόντων ἐκ τῶν ὅποιων τὰ κυριώτερα εἶναι δημητριακοὶ καρποὶ (μετὰ τὴν Ρωσίαν ὃς πρὸς τὴν παραγωγὴν τῶν δημητριακῶν εἶναι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι) δρυζα, καπνός, βάμβαξ, ζαχαροκάλαμον, λίνον, ἴνδικόν, γεώμηλα· περὰς τούτοις ἀφθονα προϊόντα κτηνοτροφίας, πλείστα μέταλλα (χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, σιδηρός, ψευδάργυρος κλπ.) πετρέλαιον, γαιάνθρακες, ἀφθονος ξυλεία κτλ.

Βιομηχανία, ἐμπορία. — Τὸ εὔφερον τοῦ ἔδαφους καὶ ἡ δραστηριότης τῶν κατοίκων τὰς Ἡνωμένων Πολιτεῖῶν ἔδωκε μεγίστην ὥθησιν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὰς ἐμπορίαν.

Τὰ κυριώτερα βιομηχανικὰ προϊόντα εἶναι ἀλεύρα, διάφοροι μηχαναὶ, ύφασματα, ὥραλγια κλπ. κλπ. Ἡ ἐμπορία διευκολυνομένη ὑπὸ τοῦ μεγίστου σιδηροδραμικοῦ δικτύου τοῦ κόσμου (327 χιλ. χλμ.) καὶ πολλῶν διωρύχων δι' ᾧ ἐνώνονται

πάντες οἱ λιμένες καὶ πᾶσαι αἱ μεγαλοπόλεις τοῦ κράτους καὶ διενεργουμένη ὑπὸ λαοῦ τὰ μάλιστα ἐπιχειρηματικοῦ ἔφθασεν εἰς μεγίστην ἀνάπτυξιν· ἡ Νέα Ύδρη εἶαι ἡ δευτέρα μετὰ τὸ Λονδίνον ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κόσμου.

Ἐκπαίδευσις. — Παραλλήλως πρὸς τὴν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀνάπτυξιν βάλνει καὶ ἡ παιδεία. Πολυάριθμοι καὶ ποικίλαι σχολαὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας: πανεπιστήμια, ἐπιστημονικαὶ σχολαὶ, ἐμπορικαὶ σχολαὶ, διδασκαλεῖα, τεχνικαὶ σχολαὶ, σχολαὶ κωφαλάλων, τυφλῶν, ὄφρανῶν, ἀπειρα δημοτικὰ σχολεῖα κλπ. κλπ.

Τούτων δὲ ἔνεκα λίαν ταχέως προήχθη εἰς τὸν πολιτισμόν, ὅστε ἀπέβησαν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτείαι ἐφάμιλλοι πρὸς τὰ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ κράτη· ὁ δὲ πολὺς πλοῦτος τῆς χώρας προκαλεῖ μεταναστεύσεις εἰς αὐτὰς ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς γῆς.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλώσσα. — Οἱ κάτοικοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἀγγλοι καὶ λαίποι Εὐρωπαῖοι, ἐν τοῖς καὶ οὐκ ὀλίγοι Βελληνες. Θρησκεία δὲ ἐπικρατοῦσα ἡ τῶν διαμαρτυρομένων, γλώσσα δὲ ἡ Ἀγγλική.

Πολιτικὴ κατάστασις. — Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτείαι ήσαν μέχρι τοῦ 1776 ἀποικία Ἀγγλική. Μετὰ μέγαν ἀγῶνα (1776—1783) ἀπέβη ἀνεξάρτητος δημοκρατία ἀποτελουμένη ἐκ 45 δημοκρατιῶν, ᾧν ἐκάστη ἔχει ἴδιον πρόεδρον μετὰ βουλῆς, ἐξ νομῶν καὶ ἐκ μιᾶς οὐδετέρας ἐπαρχίας, ἐν ᾧ ἡ πρωτεύουσα ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδρεύει ὁ πρόεδρος τῆς Δυμπολιτείας (νῦν Θεόδωρος Ρούζελτ).

1) Πόλεις τῶν παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανον Πολιτειῶν. — Βοστὼν (560 χιλ. κ.) πατρὶς τοῦ

ρραγκλίνου, έμπορική και πανεπιστημιακή πόλις. Νέα Υόρκη (περί τὰ 4 έκατ. κατοίκους μετά τοῦ Βρούχλερ) παρά τὸν ὕδσων, ἡ μεγίστη και έμπορικωτάτη πόλις τῶν Ηνωμένων ολιτειῶν. Βούρζαλορ (360 χιλ. κ.) παρά τὴν λίμνην Ερίην, Ιλανθέλεια (1400000 κ.) ΝΔ τῆς Ν. Υόρκης, σπουδαίοτετη έμπορική πόλις. Πιτσούργορ (325 χιλ. κ.) πρὸς Δ.

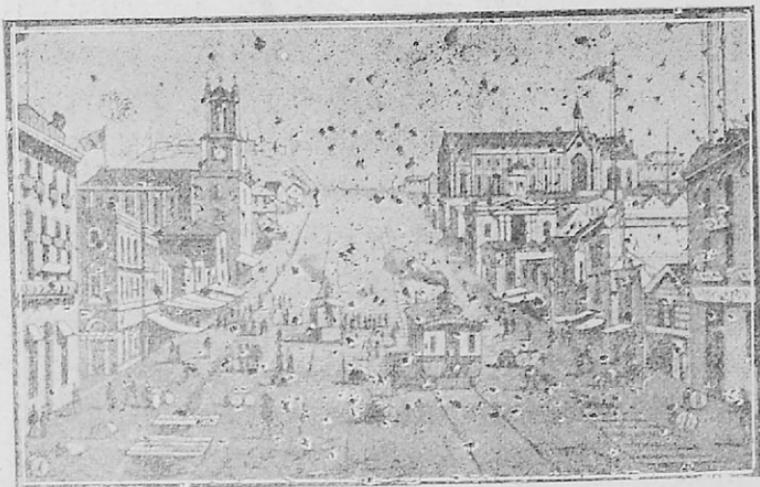
Νέα Υόρκη.

Φιλαδελφείας, βιομήχανος και κέντρον τῆς εξαγωγῆς πετλαίου και γυανθράκων. Βαλτιμόρη (510 χιλ. κ.) ΝΔ της Φιλαδελφείας, ἔχουσα σημαντικὸν ἐμπόριον. Βάσιγκτων (300 χιλ. κ.) καθέδρα τοῦ προέδρου τῆς Συμπολιτείας. Νέα φλεάρη (290 χιλ. κ.) εἰς τὸν Μεζικανικὸν κόλπον παρά τὰς βολὰς τοῦ Μισσισιπῆ, πόλις έμπορική.

Γεωγραφία Τεῦχος Γ'.

2) Πόλεις τῶν Μεσογείων Πολιτειῶν πρὸς Α.
 τῶν βραχωδῶν ὁρέων. — Σικάρος (1900000 κ.), ἡ
 δευτέρη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῶν Ἕνωμένων Πολι-
 τειῶν παρὰ τὴν Μασσιγάρην λίμνην, ἐν ᾧ ύπέρχουσι καὶ
 πολλοὶ Ἑλλῆνες εἰναι πόλις πλουσία, διενεργεῖ δὲ σπουδαίαν
 ἐμπορίαν σιτηρῶν καὶ χοιρῶν. Κιγκιτάρι (330 χιλ. κ.) τὸ
 πρῶτον ἐμπορεῖον χοιρῶν τοῦ κόσμου, μὲ λαμπρὸν ἀστεροσκο-
 πεῖον. "Άγιος Λουδοβίκος (600 χιλ. κ.) παρὰ τὴν συμβολὴν
 τοῦ Μισσούρη εἰς τὸν Μισσισιπήν, ἐμπορικὴ πόλις.

3) Εἰς δὲ τὸν Μέγχν ὠκεανὸν σπουδαία πόλις εἶναι ὁ "Άγ-

"Άγιος Φραγκίσκος.

Φραγκίσκος (350 χιλ. κ.), ὁ σπουδαιότερος λιμὴν καὶ τὸ
 κέντρο τῶν μεταλλείων τῆς Σιέρρας Νεβάδας· ἡ πόλις αὖτη
 τῷ 1906 σπουδαίας ὑπέστη καταστροφὴς ἐκ φοβεροῦ σεισμοῦ
 καὶ πυρκαϊδῆς.

Πρὸς Α τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κείνται αἱ νῆσοι Βερμοῦδαι ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἀνήκει ὁ νομὸς τῆς Ἀλάσκας (ἔκτ. $1\frac{1}{2}$ ἑκατ. □ χλμ.—κάτ. 65 χιλ.), διτὶς κείται εἰς τὰ ΒΔ τῆς ἐπικρατείας τοῦ Καναδᾶ. Εἶναι χώρα κατάψυχρος· ἀλλοτε ἦτο κτῆσις Ρωσική, ἥτις διὰ συνθήκης παρεχωρήθη εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Ἡ Ἀλάσκα ἔχει πλούσια χρυσωρυχεῖα.

Κτήσεις τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εἶναι τὸ Πόρτο Ríoxo (955 χιλ. κ.) καὶ αἱ Φιλιππίται (7640000 κάτ.).

4. ΜΕΞΙΚΑΝΙΚΗ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ

(Ἐκτ. 2 περίπου ἑκατ. □ χλμ.—κάτ. 13606000).

Αὗτη κείται πρὸς Ν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν μεταξὺ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ. Ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ τοῦ ΒΔ πρὸς τὰ ΝΑ μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ Τεχουαντεπέκ καὶ τοῦ πορθμοῦ Υουκατάρης.

Χερδόνησοι.—Ἡ τῆς Notίou Καλλιφορίας καὶ τῆς Υουκατάρης.

Ποταμοί.—Ο Ríoγράνδης καὶ ὁ Κολοράδος.

Όροι.—Τὰ ἡφαίστεια Ποποκατεπέτλ, Όρυζάβα καὶ ἄλλα.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα.—Τὸ κλῖμα εἰς τὰ παράλια καὶ χαμηλὰ μέρη θερμόν, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια καὶ ὑψηλότερα εὔκρατον καὶ γλυκύ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινὸν ἀλλ' εὐφορώτατον καὶ πλουσιώτατον εἰς μέταλλα. Κυριώτερα προϊόντα: καφές, κακάον, κα-

πνήσ, ἐσπεριδοειδῆ, ξυλεία, κοχενίλλη (κιρμίζι), χρυσός, μόλυβδος, δέρματα, βρυμένα καιρά υφάσματα κτλ.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλώσσα.—Οι κάτοικοι είναι Ινδιάνοι κρεοί λοὶ καὶ ἄλλοι μιγάδες Ισπανικής καταγωγῆς, καθολικοί τὴν θρησκείαν, οἵτινες ὀμιλοῦσι τὴν Ισπανικήν γλῶσσαν.

Πολιτικὴ κατάστασις.—Τὸ Μεξικὸν κατεκτήθη τῷ 1522 ὑπὸ τοῦ Ισπανοῦ Κορελέα ὑπὸ τὴν Ισπανικὴν κυριαρχίαν ἔμεινε μέχρι τοῦ 1822 δὲ τε ἐκηρύχθη ὁμόσπονδος Δημοκρατία. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔνεκα ἐμφυλίων πολέμων καὶ ἔνεκα ὑποχρεώσεων χρηματικῶν πρὸς τὴν Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ισπανίαν κατηργήθη ἡ ὁμόσπονδος Δημοκρατία καὶ ἀνεκρύχθη τῷ 1863 εἰς Αὐτοκρατορίαν, ἡς Αὐτοκράτωρ ἐγένετο ὁ ἀρχιδούξ τῆς Αὐτορίας Μαξιμιλιανός. Τῷ 1868 κατελύθη ἡ αὐτοκρατορία, ἀνεκηρύχθη δὲ τὸ Μεξικὸν πάλιν ὁμόσπονδος Δημοκρατία ἐποτελουμένη ἐκ 57 πολιτειῶν, ἐνδὸς διαμερισμάτος καὶ δέο νομῶν, διοικεῖται δὲ ὑπὸ προέδρου (Πορφύριος Διάζος ὁ νῦν) κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένου.

Πόλεις.—Ἐπισημότεραι Μεξικὸν (350 χιλ. κ.), κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τῆς συμπολιτείας ἐν μέσῳ λιμνῶν καὶ χιονοσκεπῶν ἥψατστειων. Γουαδαλαχάρα (101 χιλ. κ.) πρὸς Δατοῦ Μεξικοῦ. Πουέρτα (95 χιλ. κ.) βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις. Βερακρούνη (30 χιλ. κ.) σημαντικὸς λιμὴν ἐν τῷ Μεξικκικῷ κόλπῳ.

5. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἡ χώρα ἦτις ὡς γέφυρα συνδέει τὴν Β μὲ τὴν Ν Αμερικὴν καλεῖται Κεντρικὴ Αμερική. Είναι ὄρεινή καὶ ἥψα-

στειώδης· ἔχει κλίμα θερμὸν καὶ νοσῶδες, ἔδαφος δὲ εὔροφον παράγον κακάον, όρυζαν, βύχα, βακκα, καφέν κτλ.

Περιλαμβάνει 6 δημοκρατίας χνεζχρτήτους καὶ μίαν Βρετανικὴν κτῆσιν, ἣτοι: 1) τὴν **Δημ. Γουατεμάλας** (1580000 κατ.) μὲν πρωτ. **Γουατεμάլαρ** (75 χιλ. κ.). 2) τὴν **Δημ. Σαλβατώρ** (1 ἑκατ. κάτ.) μὲ δύμώνυμον πρωτ. (60 χιλ. κ.) 3) τὴν **Δημ. Χονδούρας** (545 χιλ. κ.) εὔροφον καὶ μεταλλοφέρον μὲ πρωτ. **Τερούσιγγάλπα** (26 χιλ. κ.). Πρὸς Α τῆς Γουατεμάλας κείται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποκλία **Χορδούρα** (40 χιλ. κ.) παράγουσα ξυλείαν. 4) τὴν **Δημ. Νικαράγουας** (430 χιλ. κ.) πρωτ. **Λέωρ** (45 χιλ. κ.). 5) τὴν **Δημ. Κοσταρίκας** (330 χιλ. κ.) πρωτ. **"Αγιος Ιωακεὶ** (25 χιλ. κ.) καὶ 6) τὴν **Δημ. Παναμᾶ** (228 χιλ. κατ.) πρωτ. **Παναμᾶς** (30 χιλ. κ.) ἐνθα καταλήγει ὁ σιδηρόδρομος καὶ ἐνθα θὲν καταλήξῃ ἡ μέλλουσα νὰ συνδέσῃ τοὺς δύο ὡκεανοὺς διώρυξ.

Σημ. Ἡ Δημοκρατία αὕτη τοπογραφικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν N Ἀμερικὴν.

ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

Τοιουτοτρόπως ὀνόμασεν ὁ ἀνακαλύψας **Χριστόφορος Κολόμβος** τὰς Β Α τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς κατὰ 3 στίχους κειμένας νήσους, διέτι ἐνόμισεν διτοι αἱ νῆσοι σύνται ἐπετέλουν τὸ Δυτικὸν μέρος τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἰνδιῶν. Εἶναι ἡφαιστειώδεις καὶ εὔρορώταται, παράγουσαι καφέν, καπνόν, ζαχαροκάλαμον καὶ ἄλλα.

Τοπογραφικῶς διαιροῦνται 1) εἰς τὰς **Βαχάμας** ἡ **Λον-**

και ἕτερας νήσους· 2) εἰς τὰς Μεγάλας Ἀρτιλλας καὶ 3) εἰς τὰς Μικρὰς Ἀρτιλλας.

1) **ΒΑΧΑΜΑΙ ΝΗΣΟΙ** (55 χιλ. κ.). — Αὗται ἀποτελοῦσι κτῆσιν Ἀγγλικήν. Ἐπισημ. ἡ Γουαναχάν, ἣν πρώτην ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος μετονομασθεῖσχν διὰ τούτο ὑπ' αὐτοῦ "Ἄγιος Σωτὴρ (Σχλεζετώ).

2) **ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΝΤΙΔΔΑΙ** (4800000 κατ.). — Ἐκ τούτων ἐπισημέστεραι εἶναι τέσσαρες· α') ἡ Κούβα (1573000) ἡ μεγίστη πασῶν καὶ εύρορωτάτη προϊόντα· ζάχυχρον, καφές, ὁ ἄριστος καπνὸς τοῦ κόσμου κλπ. Αὕτη πρότερον ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἰσπανούς ἀπὸ τοῦ μεταξὺ Ἰσπανίχς καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν πολέμου (1901) ἐκηρύχθη δημοκρατία ἀνεξάρτητος ὑπὸ τὴν προστατίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Πρωτ. Αβάνα (260 χιλ. κ.) ὥρατα πόλις μετὰ Πανεπιστημίου. Σαρτιάγον (60 χιλ. κ.) ὄνομαστὴ διὰ τὰ εύωδη καπνά της. β') Ἰαυάϊκα (742 χιλ. κ.) ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλούς, ὄνομαστὴ διὰ τὸ ὄμώνυμον ποτὸν (Γάμπτικα). Πρωτ. Κιργιστόνη (50 χιλ. κ.) ἐδρᾷ τοῦ Ἀγγλου διοικητοῦ. γ') Ἄϊτην (1½ ἑκ. κ.) Ἰσπανιόλα ὄνομασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κολόμβου, διαιρούμενη εἰς δύο ἀνεξαρτήτους δημοκρατίχς Μαύρωι, τὴν τῆς Ἀϊτης πρὸς Δ μὲν πρωτ. λιμένα τοῦ Πρίγκιπος (65 χιλ. κ.) καὶ τὴν τοῦ Ἀγίου Δομίγγου πρὸς Α μὲν ὄμώνυμον πρωτ. (20 χιλ. κ.). Πόρτο-Ρίκον (955 χιλ. κ.) ἀνήκον πρότερον εἰς τὴν Ἰσπανίχν, ἀπὸ δὲ τοῦ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἡνωμένων Πολιτειῶν πολέμου ἀποτελεῖ αὐτόνομον ἀποικιαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Πρωτ. Ἅγιος Ἰωάννης (32 χιλ. κ.).

3) **ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΤΙΔΔΑΙ** (πληθ. 1 ἑκ.). — Αὗται εἶναι μικραὶ νῆσοι κυριλικῶς κείμεναι πρὸ τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους.

Εἶναι ἄπασαι εἰφορώταται, ἀνήκουσι δὲ ἄλλαι εἰς τοὺς Αγγλούς (*Βαρδάβος, Ἀγία Γριάς, Ταβάγος κλπ.*), ἄλλαι εἰς τοὺς Γάλλους (*Μαρτυρίη, Γοναδεῖοντη, Ἀγιος Βαρθολομαῖος*), ἄλλαι εἰς τοὺς Ολλανδούς (*Ἀγιος Εὐστάθιος, Κιουρασὼ* (όνομαστὴ διὰ τὰ μυχνδχρινγικά της καὶ διὰ τὸ ἐκτῶν φλοιῶν τούτων κατασκευαζόμενον ποτὸν *Κιουρασὼ*) καὶ ἄλλαι Δανικαὶ (*Ἀγιος Θωμᾶς, Τίμιος Στιυρὸς κλπ.*).

Ασκήσεις. — Θέσις, ἔκτασις, πληθυσμός, θάλασσαι, κόλποι, πορθμοί, ίσθμοί, χερσόνησοι, ὅρη, πεδιάδες καὶ ποταμοὶ ὄλης τῆς Αμερικῆς. Ποῖα ἵκ τῶν ἀνωτέρω κείνται εἰς τὴν Β. Αμερικήν; Ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς αὗτῆς. Εἴπατε τὰς κυριωτέρας λίμνας τῆς Β. Αμερικῆς. Τί γνωρίζετε περὶ Νιαγάρα; Ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα προϊόντα; Ποίας δημοκρατίας καὶ ποίας εὐρωπαϊκής κτήσεις περιλαμβάνει ἡ Β. Αμερική; Ποῖαι γῆραι τῆς Αμερικῆς εἶναι αἱ μαζίλλον σιτοφόροι; Ποῖαι αἱ μαζίλλον πλούσιαι εἰς πολύτιμα δρυκτά; Ποῖον εἶναι τὸ κλῖμα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τοῦ Καναδᾶ, τοῦ Μεξικοῦ; Ποῖαι εἶναι αἱ μαζίλλον σπουδαῖαι καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, τοῦ Μεξικοῦ, τῆς ἐπικρατείας τοῦ Καναδᾶ, τῶν Δυτικῶν Ἰνδῶν; ποῦ κείναι αὗται, καὶ τίνα τὰ κυριώτερα αὐτῶν προϊόντα; Ποίας γῆραι διαρρέει ὁ Μισσισιπῆς, τίνας ὁ Αμαζόνιος, τίνας ὁ Δακλάτας καὶ ποῦ χύνονται οἱ ποταμοὶ οὗτοι; Τίνες αἱ σπουδαῖότεραι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῆς Β. Αμερικῆς; Τί γνωρίζετε περὶ Γροιλλανδίας;

Εἰς ποίας δημοκρατίας κείνται αἱ πόλεις Λάνιφαξ, Βούφραλετ, Βερακρούζη, Νέα Υόρκη, Κοσταρίκα, Ἀγιος Σωτήρ, Ἀγιος Φραγκίσκος, Κετχιτάντοι, Όττάβα, Φιλαδέλφεια, Σαλβατώρ, Πόρτο-Ρίκο, Κιουρασώ, Κεβέκη, Ιαμαϊκα, Σικάγο. Ἔκτασις, πληθυσμός, κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα, θρησκεία, φυλαὶ καὶ πολιτικὴ κατάστασις τῶν κρατῶν τῆς Β. Αμερικῆς.

Ταξίδια. — 1) Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Λονδίνου εἰς Ν. Υόρκην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βερακρούζην.

2) Ἀπὸ Ὀρλέάνης εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον, ἐκιθεν εἰς Σικάγον καὶ ἐκ Σικάγου εἰς Βαγγούθερην.

3) Ἀπὸ Ὅδηστον εἰς Βλαδιβοσιάκι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον.

4) Περίπλους τῶν ἀπὸ Καναδῶν παραλίων τῆς Β. Ἀμερικῆς μέχρι τῶν παραλίων τῆς Νικαραγοΐης.

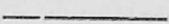
B' ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

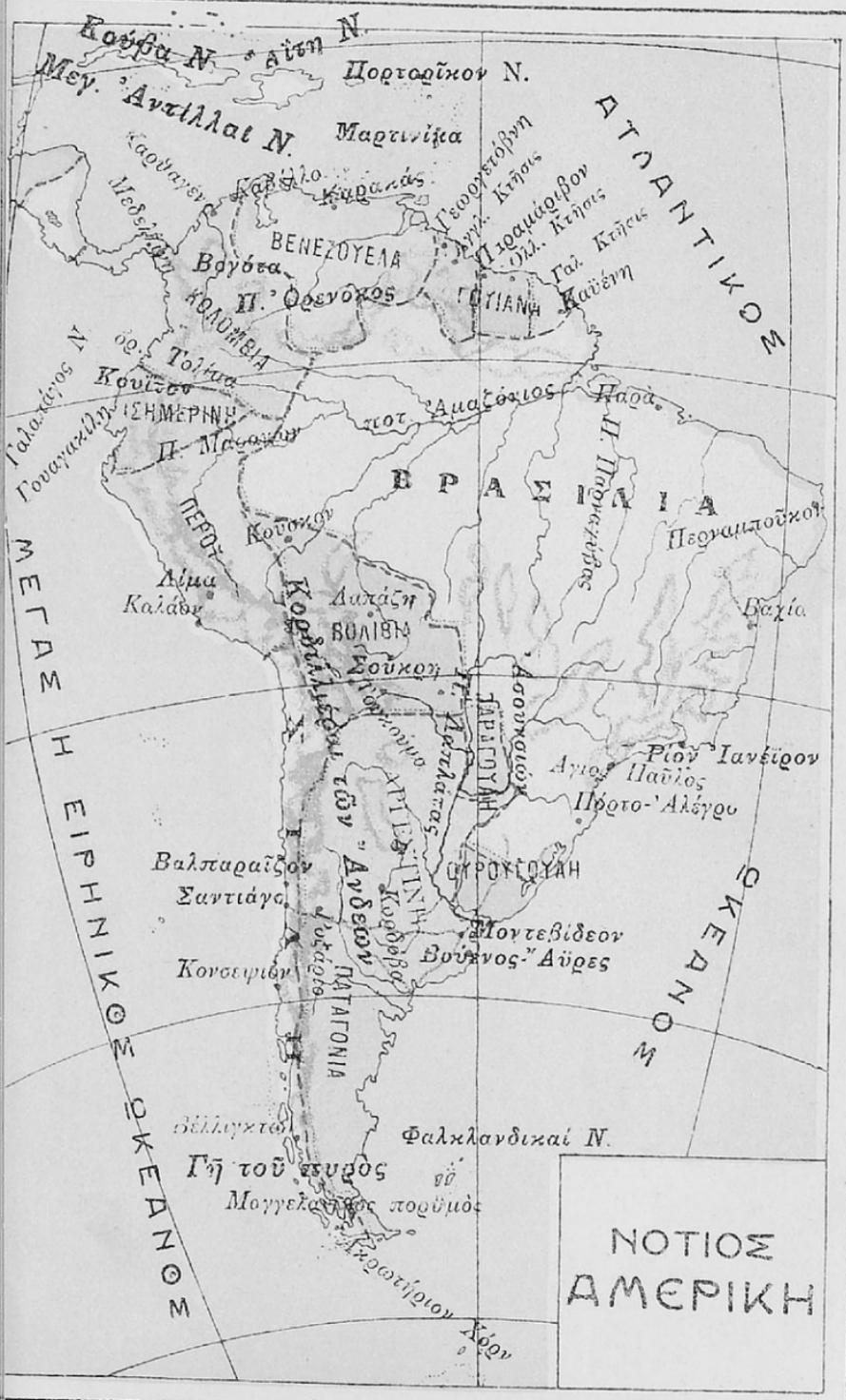
(Ἐκτ. 18 ἑκ. □ χλμ.—κάτ. 39 ἑκ.).

Ἡ Ν. Ἀμερικὴ ἥτις ἔκτενεται ἐπὶ τοῦ Παναμί μέγος τοῦ ἀκρωτηρίου Χόρη, ἔχει σχῆμα τριγωνικόν, περιλαμβάνει δὲ δέκα δημοκρατουμένας χώρας καὶ μίαν Εὐρωπαϊκήν κτησίαν, τὴν Γουϊάνην, ἥτις κατέχεται ὑπὸ Ἀγγλῶν, Ολλανδῶν καὶ Γάλλων.

Αἱ δημοκρατούμεναι γῶραι εἰναι αἱ ἔξης: 1) Κολομβία, 2) Βενεζουέλα, 3) Ισημερινὴ (Ἐκουατόρ), 4) Περού, 5) Βολιβία, 6) Χιλή, 7) Ἀργεντίνη, 8) Παραγουάη, 9) Οὐρουγουάη καὶ 10) Βραζιλία.

"Ἐδαφος, κέτοικοι, θρησκεία, γλωσσα. — Τὸ ἔδαφος τῆς Ν. Ἀμερικῆς εἰναι εύρωπώτατον καὶ πλούσιον εἰς μέταλλα, οἱ δὲ κάτοικοι καθοικούσι τὸ θρήσκευμα, εἰναι Ισπανικῆς καταγωγῆς, ἔκτος τῶν κατοίκων τῆς Βρασιλίας, οἵτινες εἰναι Πορτογαλικῆς· μπάρχουσι δὲ καὶ μιγάδες: καὶ ιθαγενεῖς εἰδωλολάτραι. Γλώσσα ἐπιερχούσα τὴς Ισπανικής διδοτε ἄπαντα της Ν. Ἀμερικῆς πλὴν τῆς Βρασιλίας; ἥτο κατήνεις τῆς Ισπανίας.

1. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

(Έκτ. 1 έκατ. □ χλμ.—κάτ. 4 έκατ.).

Η Κολομβία πρότερον έκαλετο Νέα Γρεατία, ἀπὸ δὲ τοῦ 1861 ὀνομάσθη Κολομβία πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνακαλύψαντος τὴν Ἀμερικὴν Χριστοφόρου Κολόμβου. Τῷ 1831 ἐγένετο αὐθυπόστατος δῆμονοςτια, ἀποχωρισθεῖσα τῆς συμπολιτείας Κολομβίας, ἥτις περιελάμβανε τὴν Βενεζουέλαν καὶ Ἐξονατόρο. Διοικεῖται ὑπὸ προέδρου ἐπὶ ἔξαετίαν ἐκλεγομένου.

Ορη, ποταμοί, προϊόντα. — Ορη πρὸς Δεῖναι ἡ συνέχεια τῶν Κορδιλλερῶν, ἐνθα πολλὰ ἡφαίστεια (Τόλιμα 5584 μ. ὅψ.)· ποταμοὶ δὲ ὁ τῆς Μαγδαληνῆς, ὁ Κάσουχας καὶ ἄλλοι, οἵτινες διαρρέουν τὴν χώραν καὶ καθιστῶντιν αὐτὴν εὔφορωτάτην παράγουσαν δημητριακά, καφέν, καπνὸν κλπ. Εχει δὲ καὶ πλούσια μεταλλεία χρυσοῦ, λευκοχρύσου, ἀργύρου, χαλκοῦ, λιθανθράκων, καὶ βιομηχανίαν ψιαθίνων πίλων (Παναχα), σιγάρων καὶ ζαχάρεως.

Πόλεις. — *Βογότα* (120 χιλ. κ.) ἐπὶ ὁροπεδίου παρὰ τὰς δύο θαλασσινέμενους ποταμοὺς μὲν Πανεπιστήμιον. *Μαδελίνη* (53 χιλ. κ.). *Καρθαγένη* (25 χιλ. κ.) ὡραία εὐλίμενος πόλις.

2. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

(Έκτ. περὶ τὰ 943 χιλ. □ χλμ.—κάτ. 2600000).

Η Βενεζουέλα ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον δῆμόσπονδον δημοκρατίαν ἀπὸ τοῦ 1831 διοικουμένη ὑπὸ προέδρου καθ' ἔξαετίαν ἐκλεγομένου, μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Η χώρα διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ορενόχου.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα, κάτοικοι. — Τὸ κλῖμα

εἰς τὰ ὄρη εὔκρατον καὶ ύγιεινόν, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας καὶ ἀκτὰς ύγρον, θερμὸν καὶ νοσῶδες.

Τό ἔδαφος διακρινόμενον εἰς ὄρεινόν καὶ πεδίνον εἶναι εὐφορώτατον· κυριώτατα προϊόντα: ὄρυζα, καφές, κακάον, βάμβαξ, καπνός, ζυχαροκάλαμος, βανίλιη, ίνδικόν, βανάναι, φοίνικες κλπ., ξυλεία ἀφθονος, δέρματα, χρυσός, χαλκίς κλπ.

Οἱ κάτοικοι εἶναι κράμα τῆς Καυκασίας, τῆς Αιθιοπικῆς καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ('Ινδιάνοι) φυλῆς, καθολικοί τὸ θρήσκευμα, τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν λαλοῦντες.

Πόλεις.—*Καρακάς* (75 χιλ. κ.) πόλις πανεπιστημιακή, διενεργοῦσα σπουδαίον ἐμπόριον κακάου, καφέ, καπνοῦ κλπ. *Βαλερσία* (40 χιλ. κ.) ὀνομαστὴ διὰ τὸν καφέν της. *Λαργοναϊάρα*, *Πόρτο Καβέλλο* (12 χιλ. κ.) σπουδαῖοι ἐμπορικοὶ λιμένες.

3. ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ (Ἐκουατόρ).

(*Εκτ. 307 χιλ. □ χλμ. — κάτ. $1\frac{1}{2}$ ἑκατ.).

Ἡ Δημοκρατία αὗτη κειμένη μεταξὺ Κολομβίας, Βρασιλίας καὶ Περού, ἀποτελεῖ ἀπὸ τοῦ 1831 δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον κυβερνωμένην ὑπὸ προέδρου κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένου μετὰ Γερουσίας καὶ Βουλῆς.

"Ορος, ποταμοί, κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα.—"Ορη ἔχει τὰ ὑψιστα ἐνεργὰ ἡφαίστεια *Χιμβόρασον* (6310 μ. ὅψ.) καὶ *Κοτοπάξι* (5943 μ. ὅψ.).

Πλείστοι δὲ ποταμοὶ μεγάλοι, οἵτινες συμβάλλουσι τὰ ὕδατά των εἰς τὸν μέγιστον τῆς γῆς ποταμὸν τῷ *Άμαζονω*, διαρρέουσι τὴν χώραν. Ἐκ τούτων μέγιστος εἶναι ὁ *Νάπος*.

Τό κλῖμα εἶναι ποικίλον ἐπὶ τῶν ὄροσειρῶν εἶναι γλυκύ, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας, αἵτινες καλύπτονται μὲ παρθένα δάση, μὲ λίμνης καὶ ἔλη, εἶναι θερμόν, ύγρον καὶ νοσώδες. Τό ἔδαφος πρὸς Δ., ἐνθα ἐκτείνονται αἱ Κορδιλλιέραι ἔνεκα τῶν φυτικῶν καλλονῶν κατέχει μίαν τῶν ἑξάρχων ὄρειν ὃν θέσεων τῆς οἰκουμένης παντοῦ δὲ εἶναι εὔφορώτατον. Κυριώτερα προϊόντα : βάμβαξ, καπνός, κακάον, καφές, ζάχαρις, κόμμι, βανάναι, πλεῖστα φαρμακευτικὰ φυτά (φλοιός κίνας), διάφορα μέταλλα, χρυσός (εἰς τοὺς ποταμούς), ἀργυρός καὶ ἄλλα, βαφικὰ ξύλα, ἀφθονος ξυλεία κλπ.

ΖΩΙΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
2. Σαζοῦς (είδος πιθήκου). 3. Άλλουρόπαρδος. 4. Ψιττακός. 5. Τάπινδος.
6. "Άγαμι (πτηνὸν ἀλεκτροειδὲς τῆς Γουιάνης). 7. Βόας.

Κάτοικοι. — Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἰσπανοί καὶ ιθαγενεῖς Ἰνδιάνοι ὡμιλοῦντες ἴδιαν γλῶσσαν, πεπολιτισμένοι καὶ ἄγριοι.

Πόλεις. — *Koutor* (80 χιλ. κ.) ἐπὶ ὄροπεδίου. *Gouaya-*

κιλη (51 χιλ. κ.) ἐπίνειον τοῦ Κουΐτου, μεθ' οὗ συνδέεται σιδηροδρομικῶς.

Εἰς τὴν Δημοκρατίαν Ἐκουατόρο ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι Γαλαπάγος ἢ τῶν Χελωνῶν, ἐνθαύ πάρχουσι φυτὰ καὶ ζῷα παράδοξα, ἵδια δὲ πληθυσμὸς χελωνῶν.

4. ΠΕΡΟΥ

(Ἐκτ. 1137000 □ χλμ.—κάτ. 4600000).

Τὸ Περού κεῖται πρὸς Ν. τοῦ Ἐκουατόρο, τοῦ ὥποιου τὸ παράλια βρέχονται ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὥκεανοῦ. Πρότερον, 1531—1856 μ. Χ., ἦτο κτήσις Ἰσπανική, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι δημοκρατίαι, ἀπὸ δὲ τοῦ 1856 κατέστη δημοκρατία ἀνεξάρτητος κυβερνωμένη ὑπὸ προέδρου, μετὰ Γερουσίας καὶ Βουλῆς.

"Ορη, λίμναι, ποταμοί, ἔδαφος, προϊόντα, κλῖμα.—Αἱ Κορδιλλέραι διασχίζουσι τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ ΒΔ πρὸς τὸ ΝΑ σχηματίζουσαι παραλλήλους σειρὰς μετὰ οὐφηλῶν κορυφῶν (4500—5500 μ. ὕψ.). μεταξὺ τούτων ἐκτείνονται μακραὶ κοιλάδες, καὶ εὐρέα ὄροπέδια πλήρη δασῶν. Λίμνην ἀξιανθόγου ἔχει τὴν Τιτικάκην εἰς τὰ ΝΑ (3840 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης), διαπλεομένην ὑπὸ πολλῶν ἀτμοπλοίων. Παραπόταμοι δὲ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων, ἐξ ὧν σπουδαιότερος ὁ Μαραγώρ, ἀρδεύουσι τὴν χώραν, τῆς ὅποιας κυριώτερα προϊόντα εἰναι βάμβαξ, ὅρυζα, ζάχαρις, γεώμηλος, κίνη, μυρδέζυλον, (περιυσβιανὸν βάλσαμον), χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, νίτρον, κοιτάσματα γουάρου (κόπρος θαλασσῶν πτηνῶν). Ὁπερ ἡδη σχεδὸν ἐξηντλήθη κλπ. Εἰς τοὺς λαμπροὺς λειμῶνας βόσκουσι λάμαι (προβατοκάμηλοι).

καὶ ἄλλα διάρορχα ἄγρια καὶ κατοικίδια ζῷα, ἀτινα ἀρθίνως τρέφει. Τὸν κλῖμαν εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη θερμόν, εἰς δὲ τὰ ὑψηλὰ εύκρατόν είναι.

Κάτοικοι, Θορσκεία. — Πλέον τοῦ ήμίσεος πληθυσμοῦ είναι Ἰνδιάνοι ἀνεξάρτητοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ εἰδωλολάτραι, μιγάδες, λευκοί, Σιναί, καὶ ὀλίγοι Νέγροι. Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ καθολική.

Πόλεις. — Λίμα (113 χιλ. κ.) ἔχουσα τὸ ἀρχαιότατον τῆς Ἀμερικῆς Πανεπιστήμιον, πόλις ἐμπορική, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ λιμένος αὐτῆς *Kalláou* (50 χιλ. κ.) καὶ τοῦ *Kούσκου* (ΝΔ. 30 χιλ. κ.) ἐπὶ ὡραίας τοποθεσίας. *Άρεχίτα* (35 χιλ. κ.) συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς λίμνης *Titicácas*.

5. ΒΟΛΙΒΙΑ

(^πΕκτασις 1227000 □ χλμ — κάτ. 1750000).

Η δημοκρατία αὗτη ὁρίζεται πρὸς Β καὶ Α ὑπὸ τῆς Βρασιλίας, πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Παραγουάνης καὶ Αργεντίνης, καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Χιλῆς καὶ τοῦ Περού. Τῷ 1825 ἀνεκηρύχθη ἀνεξάρτητος δημοκρατία ἀνήκουσα πρότερον εἰς τὸ Ισπανικὸν ἐν Ἀμερικῇ κράτος *Pio-de-lá-P. láta*. Εκλήθη Βολιβία μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν πρὸς τιμὴν τοῦ ἐλευθερωτοῦ αὐτῆς *Bo. libára* πρότερον καλουμένην *Ana P. erou*. Ἡδη διοικεῖται ὑπὸ προέδρου κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένου μετὰ Γερουσίας καὶ Βουλῆς.

Όροι, ποταμοί, κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Πρὸς Δ ἔκτεινονται αἱ *Andeis*, τῶν ὅποιων ὑψηλοτέρα κορυφὴ είναι *Ll. limari* (6862 μ. ὑψ.) καὶ *Soráta* (6525 μ. ὑψ.).

Ἐκ τῶν πολλῶν ποταμῶν κυριώτερος εἶναι ὁ Μαδέιρα, παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων.

Τὸ κλίμα εἰς τὰ ὄρεινά ψυχρόν, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας θερμὸν καὶ νοσηρόν. Τὸ ἔδαφος γονιμώτατον, καλυπτόμενον ὑπὸ παρθένων δασῶν. Κυριώτερα πρεσβύτατα: δημητρικοὶ καρποί, ὅρκα, κκκάδον, καρές, καπνός, καουτσούκ, κίνα, σασσαπάριλλια, μαλλία, διάφορα ζῷα, βρέες, ήμίονοι, λάρμαι, ἀλπάκαι (εἰδος προβάτων ἐκ τῶν μαλλίων τῶν ὄποιων κατασκευάζονται τὰ πολύτιμα υφάσματα ἀλπαγᾶς), χρυσός, ἀργυρός, χαλκός κλπ.

Κάτοικοι, Θρησκεία, Γλώσσα.—Οἱ κάτοικοι εἶναι Εύρωποι, μιγάδες Μαύροι καὶ Ἰνδιάνοι. Θρησκεία δὲ ἡ καθολικὴ καὶ γλωσσα ἡ Ἰσπανική.

Πόλεις.—Σούχρη (28 χιλ. κ.) πρωτ. μετὰ Πανεπιστημίου. Λαπάζη (63 χιλ. κ.) ἐπὶ ὁροπεδίου λακιάν ἐμπορικὴ πόλις. Κοχαβάμβα (30 χιλ. κ.). Ποτόση (16 χιλ. κ.) περίφημος ἀλλοτε διὰ τὰ μεταλλεία της.

6. ΧΙΛΗ

Ἡ Χιλή κειμένη κατὰ μῆκος τῆς Δ παραλίας τῆς Ν Ἀμερικῆς (μήκ. 4400 χιλμ. καὶ πλάτος 350 χιλμ.) μεταξὺ Βολιβίας, Ἀργεντίνης, Παταγονίας καὶ Μεγάλου ὥκεανου. ἔκτεινεται πρὸς Ν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χόρη. Κατέχει τὸ Δ μέρος τῆς Παταγονίας καὶ πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς Γῆς τοῦ Πυρός⁽¹⁾. Εἰς δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον ἀνεκηρύχθη τῷ 1820 ἀποσπασθεῖσα τῆς Ἰσπανίας.

1. Ἐκλήθη Γῇ τοῦ Πυρὸς ὑπὸ τοῦ Μαγελάνου, ὅστις, ὅτε κατὰ τὴν νύκτα διέπλεε τὸν ὑπὸ τοῦ ὀνόματός του κληθέντα πορθμόν, εἶδεν εἰς τὴν παραλίαν πολλὰ πολλαχοῦ πυρά.

"Ορος, κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.— Μεταξὺ Χιλῆς καὶ Ἀργεντίνης κείται τὸ ὑψηστὸν ὅρος τῆς Αμερικῆς Ἀκογχάνα (7035 μ. ὑψ.).

Τὸ κλίμα πρὸς τὰ Β. εἶναι θερμὸν καὶ ξηρόν, πρὸς δὲ τὰ

Ν. εὔκρατον καὶ ύγρόν, παντοῦ δὲ ύγιεινόν. Τὸ ἔδαφος πρὸς τὰ Β. ἄγονον (ἔρημος Ἀτακάμα), διότι στερεῖται βροχῆς, πρὸς δὲ τὰ Ν καλύπτεται ὑπὸ λειμώνων καὶ δασῶν.

Προϊόντα κυριώτερα εἶναι μαλλία προβάτου καὶ ἀπάκας, σίτος, μεταλλαχαλκός, χρυσός, γύτροι, γαιάνθρακες, γουάνον κλπ.

Κάτοικοι, Θρησκεία.— Οἱ κάτοικοι εἰναι κατὰ τὸ $1/4$ Ισπανικῆς

καταγωγῆς, οἱ δὲ λοιποὶ μιγάδες καὶ Ινδιάνοι. Επικρατοῦσα θρησκεία ἡ καθολική.

ZΩΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.—1. Βέες τοῦ Δαστίντα. 2. "Αγριοί λίτων. 3. Φυσητὴρ εἰς τὸ Μεγαλούκουλον.

Πόλεις. — Σαρτιάγος (330 χιλ. κ.) ἐν εύρδῳ πεδιάδι μετὰ πανεπιστημού. Ἐπίνειον ταύτης Βαλπαραϊζον (150 χιλ. κ.) συνδέομενον σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ Σαντιάγου

Ἄλλαι πόλεις Κοροεψίδον (Σόλληψίς) (55 χιλ. κάτ.), Ἰκουτέη (43 χιλ. κ.) καὶ Πουντα Αρένας ἡ νοτιωτάτη τῆς Αμερικῆς πόλεις.

7. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

(*Εκτ. 2806400 □ χλμ. — κάτ. 5 έκατ.).

Η Αργεντίνη εἶναι διμόσπονδος ἀρεξίρτητος Δημοκρατία ἵνακηρυχθεῖσα τοιαύτη τῷ 1816, ἀφ' οὗ κατελύθη ἡ κυριαρχία τῆς Ισπανίας· ἀποτελεῖται ἐκ 14 πολιτειῶν καὶ 3 διαιμβρισμάτων.

Θέσης, ὅροι, ποταμοῖ, κλιμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Κείται ἡ Αργεντίνη πρὸς Α τῆς Χιλῆς. Τὸ δυτικὸν αὐτῆς τμῆμα διασχίζεται ἀπὸ Β πρὸς Ν ὑπὸ τῶν Ανδεών αἰτιγες εἶναι δασώδεις, ἐνῷ μεταξὺ τῶν ὄφεων καὶ τῶν ποταμῶν ἐπάρχουσιν ἐκτεταμέναι πάμπας (¹) ἔνθι βόσκουσιν ἀπειραι ἀγέλαι ἀγρίων βιῶν, προβάτων, ἵππων, ταράνδων καὶ ἄλλων. Πρὸς Α δὲ ἐκτείνονται πεδιάδες εύφορωταται, αἵτινες διαρρέονται ὑπὸ πλειστων ποταμῶν, ἐξ ᾧ ἄλλοι ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὄδατοσύστημα τοῦ Λαπλάτα ως ὁ Παραράς, Ούρουγουάης, Σαλάδος κλπ. ἄλλοι δὲ εἶναι ἐκτὸς τοῦ συστήματος τούτου (Κολοράδος, Νέγρος κλπ.).

1. Αἱ πάμπας εἶναι πεδιάδες κεκαλυμμέναι ὑπὸ δύμαιογενοῦς βλαστήσεως ἀδενόδροι ως τὸ πολύ, γρησιμεύουσι δὲ πρὸς βοσκήν αἱ τοιαῦται πεδιάδες καλοῦνται καὶ λιάρος (ισπανιστὶ) ιδίᾳ ἐν Βενεζουελῇ.

Τὸ κλίμα εἶναι εὔκρατον· ὁ χειμών εἶναι γλυκύς· δι' ὃ δύο
ώραι τοῦ ἔτους κυρίως ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ἀργεντίνην· ἡ
θερμὴ ἀπὸ Ὁκτωβρίου μέχρι Μαΐου, καὶ ἡ δροσερὰ ἀπὸ
Μαΐου μέχρι Σεπτεμβρίου.

Τὸ δὲ ἔδαφος παντοῦ γονιμώτατον. Τὸ ζαχαροκάλαμον
εἶναι αὐτοφυές. Κυριώ-
τερα προϊόντα εἶναι
σίτος, βάμβαξ, οῖνος,
ἰνδικόν, κακάον, κα-
φές, γεώμηλα, μαλ-
λία, δέρματα, ἀλίπα-
στα κρέατα κλπ. Τὰ
δάση εἶναι πλήρη με-
λισσῶν. Ἐκ τῶν πτη-
νῶν διακρίνονται τὰ
κολύβρια καὶ οἱ ψιτ-
τακοί. Ἐκ τῶν ἀ-
γρίων ζώων, ἔκτος τῶν
μνημονευθέντων καὶ Ποου-
μαι (εἶδος λέοντος) καὶ
αἱ μεγάλαι ἀλώπεκες·
ἐκ δὲ τῶν ὄρυχτῶν ὁ
ἀχάτης, οἱ σάρδιοι,
οἱ λάσπιδες, πολύτι-
μοι λίθοι, εὑρίσκονται
οἱ οὐρουργούσιν.

**Κάτοικοι, θρο-
σκεία, γλώσσα.**
—Οἱ κάτοικοι εἶναι ἀπόγονοι τῶν κατακτητῶν Ἰταχνῶν, με-

ΖΩΙΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. Στρουθοκάμηλος.
2. Πούμα.
3. Μυρ-
μηκοφάγος.
4. Τατοῦ (μαστ. νωδόν).
5. Κόνδωρ.
6. 7. Προβατοκάμηλοι (λάμαι).
8. Περούβιανδς σκίουρος.
9. Ἰνδ. χοῖρος.

γάδες καὶ Ἰνδιάροι, σέτινες ὁσημέρχι ἐκπολιτιζούται δεχόμενοι καὶ τὸν Χριστιανισμόν.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ καθολικὴ καὶ γλώσσα ἡ Ἰσπανική.

Πόλεις.—*Bouένος* *Αἴρες (880 χιλ. κ. μετὰ τῶν προστελέων 1 ἑκατομμ.), ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ν Ἀμερικῆς, ἐμπορικωτάτη μὲ λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ ἀξιόλογον πανεπιστήμιον. ἔχει κλῖμα γλυκύ, ἔξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά της (=εὐάρερον). *Pολέριον* (125 χιλ. κ.), πρὸς τὰ ΒΔ τῆς προηγουμένης, παρὰ τὸν ποταμὸν Παρανᾶν. *Κορδόβα* (50 χιλ. κ.), εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς χώρας μετὰ Πανεπιστημίου. Τουκόνια πρὸς Β καὶ Λαπλάτα εἰς τὴν δεξιὰν παραλίαν τοῦ ὄμωνύμου κόλπου, ἀνὰ 50 χιλ. κατοίκων.

Ἡ Ἀργεντίνη ἔχει τὸ πικνότερον πιδηροδρομικὸν δίκτυον ἔξ ὅλων τῶν κρατῶν τῆς Ν Ἀμερικῆς.

Εἰς τὴν Ἀργεντίνην ἀνήκει καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Παταγονίας, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ ιθαγενῶν ἡμιαγρίων ὑψηλοῦ ἀναστήματος, καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

Αἱ πρὸς Α τοῦ πορθμοῦ κείμεναι *Φαλκλαρδίκαι* καὶ *τῆσσαι* εἶναι *Ἄγγλικὴ* κτῆσις. Εἰς τὰ παρόλια τούτων διατίθενται πλῆθος θαλασσῶν πτηνῶν, θαλασσῶν ἵππων, καὶ θαλασσῶν κυνῶν.

8. ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

(*Εκτ. 253 χιλ. □ χιλμ.—κάτ. 640 χιλ.)

Ἡ μικρὰ αὖτη ἀπὸ τοῦ 1835 ἀρεξάρτητος δῆμοκρατίας κείται πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Ἀργεντίνης, δικρέεται δὲ ὑπὸ τῶν ποταμῶν *Παραρᾶ*, *Παραγούάη* καὶ *Πιλκομάγρουν*.

"Αν καὶ μεσόγειος συγκοινωνεῖ διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανου.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμόν, ἀλλ' ὑγιεινόν. Τὸ ἔδαφος εὔροφώτατον· προϊόντα: τέινον, καπνός, ἀρχότιτος, πορτοκάλια, πολύτιμα μέταλλα, δέρματα, ξυλεῖα, βρέες, πρόβατα κλπ. Πρωτεύουσα Ἀσσυρία (60 χιλ. x.), Κορσεψία (12 χιλ. x.).

9. ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ

(Ἐκτ. 179 χιλ. □ χιλμ.— κάτ. 980 χιλ.)

Ἡ Οὐρουγούαη, ἡτις εἶναι δημοκρατία ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ 1830, κεῖται πρὸς Α τῆς Ἀργεντίνης· ἔχει κλίμα εὔκρατον, καὶ ἔδαφος πρὸς Β ὄρεινόν, πρὸς Ν δὲ πεδινόν.

Προϊόντα: καπνός, ζαχαροκάλχιον, καφές, σιτηρά. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων, ἀποτελουμένων ἐξ εύρωπαίων καὶ ιθαγενῶν, εἶναι ἡ κτηνοτροφία. Δι' ὃ ἐνεργεῖ μεγάλην ἵξαγωγὴν ἀλιπάστων κρεάτων καὶ ἐκχυλίσματος κρέατος, πρὸς δὲ δερμάτων καὶ μαλλιών. Πρωτ. Μορτεβίδεορ (260 χιλ. x.), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὅχθης τοῦ Ααπλάτα, πόλις ἐμπορικὴ καὶ πανεπιστημιακή, καὶ ὁ κυριώτατος; ἵξαγωγικὸς λιμὴν ἐκχυλίσματος κρέατος.

10. ΒΡΑΣΙΛΙΑ

(Ἐκτ. 8 $\frac{1}{2}$ ἑκτ. □ χιλμ.— κάτ. 17 ἑκατομμ.)

Ἡ Βρασιλία εἶναι ὁμοσπονδιακὴ δημοκρατία, ἀποτελουμένη ἐξ 20 πολιτειῶν καὶ ἐξ ἑνὸς διαμερίσματος· διοικεῖται ὑπὸ προέδρου κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένου, μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Η Βρασιλίκη μέχρι του 1822 χρειάζεται Πορτογαλικήν ἀποικίαν, στην οποία υπάρχει συνταγματική αύτοκρατορία· τῷ 1889 κατελύθη ή αύτοκρατορία καὶ ιδρύθη ή δύμοσπονδιακή δημοκρατία.

Ορια, ἔκτασις. — Η Βρασιλίκη συνιστάει μεθ' ὅλων τῶν κρατῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ἐκτὸς τῆς Χιλῆς. Είναι τὸ μέγιστον τῆς Ν. Ἀμερικῆς χρήστος περιλαμβάνει τὸ ημισύνο πρὸς Αμέριο αὐτῆς.

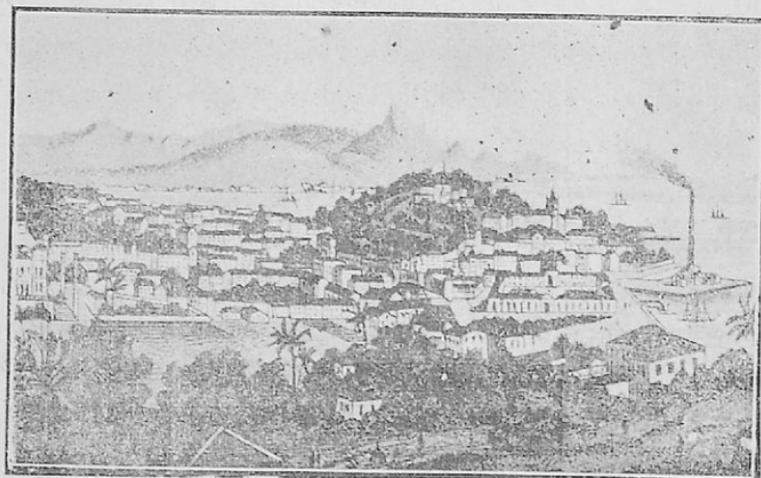
Οροι, ποταμοί. — Τὰ σπουδαιότερα τῶν ὄρέων εἰναι ή κεντρικὴ ὁροσειρὰ Σιέρρα δὲ *Martineira* (3400 μ. ὅψ.) ποταμοὶ δὲ τὸ ποτάμιον σύστημα τοῦ μεγίστου τῆς γῆς ποταμοῦ τῶν *Amaçôrav* (7 ἐκ □ χιλιμ. ὑδατοπέδιον), ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ *Paraçubas*, *Tocantíros* καὶ ἄλλοι.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα. — Τὸ κλίμα εἶαι γλύκυν καὶ υγιεινόν, ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τοῦ Ιτημερινοῦ πεδιάδων, ἐνθικὸν καύσων εἰναι ὑπερβολικὸς καὶ αἱ βροχαὶ ἄφθονοι· τὸ δὲ ἔδαφος εὔφορώτατον. Ἀπέραντα καὶ πυκνότατα δάση καλύπτονται μέρος τῆς χώρας· ἐνταῦθα εὑρίσκεται τὸ χρωματιστικὸν ἔύλον *Braasilicarò* (εἴσ οὖ ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ή χώρα), ὁ ἔθενος, τὸ σιδηρόξελον καὶ ἄλλα. Κυριώτερος δὲ προϊόντα εἰναι καρές, ζαχαροκάλαμον, βάμβαξ, σίτος, καπνός, κακάον, δέρματα, καουτσούν, ἀδάμαντες, λευκόχρυσος, γχιάνθρακες καὶ ἄλλα. Ἐπποι, βάες καὶ ἄλλα ζῷα κερκοφόρα ζῶσι κατ' ἀγέλας εἰς τὰ δάση, καθὼς καὶ πάμπολλα εἰδὴ πτηνῶν, ἐν τοῖς στρουθοκάμηλοι, κολύθρωι, φιτταῖσι κλπ. εἰς δὲ τοὺς ποταμούς κροκόδειλοι, καὶ εἰς τὰ πυράλια φάλαιναι.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλώσσα. — Οἱ κάτοικοι εἰναι ἀπόγονοι τῶν Πορτογάλων, μαύροι, μιγάδεις, καὶ Ἰνδιάνοι.

άγριοι (περί τὰ; 600 χιλ.), οὗτινες βαθύτηδὸν ἐκλείπουσι. Θρησκεῖα δὲ ἐπικρατοῦσα ἡ κυθολικὴ καὶ γλῶσσα ἡ Πορτογαλικὴ.

Πόλεις.—*Pior-Ianéïgor* (830 χιλ. κ.), πόλις πανεπιστημιακὴ καὶ ἡ ἐμπορικωτάτη τῆς Βρασιλίας, ἔχουσα ἀκμαλαγμούς καὶ χρυσοχοΐς, διενεργοῦσα δὲ σπουδαῖον ἐμπόριον καφέ καὶ ἄλλα χράντων. Τὸ κλῖμα εἶναι γοστηρόν· ὁ κιτρινός πυρετός λυμαίνεται τὴν πόλιν. *"Άγιος Παῦλος* (260 χιλ. κ.). *Bachia* (ἢ "Άγιος Σωτὴρ" 230 χιλ. κάτ.), γραφικωτάτη πόλις ἔξαγουσα καπνόν καὶ ζάχαριν. *Περαμβοῦχορ* (190 χιλ. κ.),

Pior Ianéïgor.

κέντρον τῆς ἑξαγωγῆς τοῦ βρασιλιανοῦ ξύλου (διὸ δὲ καὶ Περναμβούχου ξύλον καλεῖται), Βάμβακος, καφέ καὶ ζαχάρεως. Ἐχει λαον ὕγιεινὸν κλῖμα. ἄλλαι πόλεις ἄξιαι λόγου εἰναι: *Παρά* (70 χιλ. κ.), πρὸς Α τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ τῶν Αμαζόνων. *Πόρτο Αλέγρο* (60 χιλ. κ.). *Παραχύβα*, *Μαραράορ*, *Piorgárdη* (25 χιλ. κ.).

ΓΟΥΪΑΝΑ

(Έκτ. 455 χιλ. □ χλμ.—κάτ. 425 χιλ.).

Η Γουϊάνα κειμένη πρὸς Β τῆς Βραζιλίας εἶναι χώρα εύφορος παράγυστα καφέν, ζάχαριν, κακάον, βάμβακα κλπ.

Τό κλιμακούτης εἰς μὲν τὰ παράλια εἶναι θερμὸν καὶ ύγρον, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια εὔκρατον, παντοῦ δὲ νοσηρόν, διέτι ἐν αὐτῇ ἀναπτύσσεται ὁ κίτρινος πυρετός.

Η Γουϊάνα εἶναι ἡ μόνη Εὐρωπαϊκὴ κτήσις ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ καὶ οἱ μὲν Ἀγγλοι κατέχουσι τὸ δυτικὸν αὐτῆς τμῆμα (300 χιλ. κ.) μὲ πρωτ. Γεωργετόβηντ (50 χιλ. κ.). Οἱ δὲ Ολλανδοὶ τὸ μέσον τμῆμα (91 χιλ. κ.) μὲ πρωτ. Πλαμάριβορ (31 χιλ. κ.) Οἱ δὲ Γάλλοι τὸ ἐναντολικὸν τμῆμα (32 χιλ. κ.), ἔνθα κυρίᾳ παραγωγὴ εἶναι ἡ χρυσῖτις κόνις τῶν ποταμῶν, μὲ πρωτ. Κανέρντ (12 χιλ. κ.), τόπον ἔξοριας τῶν Γάλλων ἐγκληματιῶν.

Ἀσκήσεις.—Εἴπατε τὴν ἔκτασιν, τὸ σχῆμα καὶ τὸν πληθυσμὸν τῆς Ν Ἀμερικῆς. Διὸ τίνος χώρας συνδέεται ποὺς τὴν Β Ἀμερικήν; Ποῖοι κόλποι καὶ ποῖαι νῆσοι κείνται πρὸς Β; Πόσας δημοκρατίας περιλαμβάνει; δινομάσατε ταύτας, εἴπατε τὴν ἔκτασιν, τὸ πληθυσμὸν, τὸ κλίμα, τὸ ἔδαφος, τὰ προϊόντα, τοὺς κατοίκους ἐκάστης δημοκρατίας. Ποῖαι πόλεις ἐπισημότεραι παράλιοι τῆς Ν Ἀμερικῆς κείνται εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ ποῖαι εἰς τὸν Μέγαν ὥκεανόν Εἰς ποίας δημοκρατίας ἀνήκουσιν αἱ πόλεις Βοργότα, Σαρτιάγος Μορτεβίδεορ, Παρά, Καρακάς, Βουέρος-Άρες, Ρίο-Ιαρέίρο;

Ποία εἶναι ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς γῆς; προϊόντα, πληθυσμὸν ἐκάστης πόλεως.

Ταξίδια.—Απὸ Κωνσταντινουπόλεως σιδηροδρομικῶς εἰς Λονδίνον καὶ ἔκειθεν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Περγαμβοῦχορ. Απὸ Μορτεβίδεορ εἰς Βαλπαραΐζορ (σιδηροδρομικῶς καὶ δι' ἀτμοπλοίου), ἔκειθεν εἰ-

Παραμέτροι και "Άγ. Φραγκίσκος." Από "Άγιου Φραγκίσκου εἰς Ιαπωνίαν και Βλαδιβοστόκ." Έχει Βλαδιμοστόκ (σιδηροδρομικώς) εἰς Μόσχαν και "Οδησσόν" και ἔχειθεν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, "Αλεξάρδρειαν.

Περιγραφὴ ὅλων τῶν μερῶν, ἀτινα θὰ διέλθῃ ὁ ταξιδεύων ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν. Χαρτογραφία ὅλης τῆς "Αμερικῆς."

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Βόρειος Αμερικὴ 21 ἑκατ. χλμ.—111 ἑκατ. κάτ.

Νότιος Αμερικὴ 18 ἑκατ. χλμ.—39 ἑκατ. κάτ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

1) **ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ:** Καναδᾶς, Νέα Γῆ, Λαθραδώρ, αἱ νῆσοι Βερμοῦδαι, Ιαμαϊκα, Βαχάμαι, ἡ Βρεττανικὴ Χονδούρα, ἡ Βρεττανικὴ Γουϊάνα καὶ αἱ Φαλκλανδικαὶ νῆσοι.

2) **ΓΑΛΛΙΚΑΙ:** Αἱ νῆσοι "Άγιος Πέτρος, Μικελώ, Γουαδελούπη, Μαρτινίκα, "Άγ. Βαρθολομαῖος καὶ ἡ Γαλλικὴ Γουϊάνα.

3) **ΟΔΑΝΑΪΚΑΙ:** "Άγιος Εὐστάθιος, Κιουρασόβ.

4) **ΔΑΝΙΚΑΙ:** "Άγιος Θωμᾶς, Τίμιος Σταυρός.

Σημ. "Ολαι ὄμοι αἱ Εύρωπαιαι κτήσεις ἔχουσι 10 ἑκατ. χλμ. ἑκατασιν, τὸ $\frac{1}{4}$ περίπου τῆς ὅλης ἡπείρου, μὲ 8 $\frac{1}{2}$ ἑκ. κατ. περίπου.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1) ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ	
Μοντρεάλη	268 χμ. κάτ.
Τορόντη	210 » »
Κεβέκη	69 » »
Ότταβα	60 » »
Χάλιφαξ	45 » »

Βούφφαλον	360 χμ. κάτ.
Άγ. Φραγκ.	350 » »
Κιγκινάτοι	330 » »
Πιτσούργον	325 » »
Νέα Όρλεάνη	290 » »
Βάσιγκτων	280 » »

2) ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ	
Νέα Υόρκη	4000000 κάτ.
Σιαγάγον	1900000 »
Φιλαδέλφεια	1400000 »
Άγ. Λουδοβ.	600000 »
Βοστώνη	560000 »
Βαλτιμόρη	510000 »

3) ΜΕΞΙΚΟΝ, 4) ΔΗΜ. ΚΕΝΤΡ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ και 5) Δ. ΙΝΔΙΑΙ	
Μεξικόν	350 χμ. κάτ.
Άβάνα	260 » »
Γουατεμάλα	75 « »
Βερακρούζη	30 » »
Παναμᾶς	30 » »

Β' ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Βουένος-Άιρες	880 χμ. κ.
Ρίον-Ιανέζον	830 » »
Σαντιάγο	330 » »
Μοντεβίδεον	260 » »
Περοναμβούκον	190 » »
Βαλπαραϊζον	150 » »

Ροζάριον	125 χμ. κάτ.
Βογότα	120 » »
Λίμα	113 » »
Κονίτον	80 » »
Καρακάς	75 » »
Άσουνσιόν	60 » »

4. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

(Έκτ. 9 έκατομμ. □ χιλμ.—Κάτ. 6 $\frac{1}{2}$ έκατομμ.)

Αύστραλλα, ήτοι Νότιος χώρα, διότι κείται εἰς τὸ Νότιον ήμισφαίριον, καλοῦνται ὑπὸ εύρυτέραν σημασίαν αἱ ἐν τῷ Ἰνδικῷ καὶ Μεγάλῳ ὀκεανῷ κείμεναι νῆσοι. Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ τῆς Ἡπειρωτικῆς Αύστραλλας, ητις καὶ ἴδιας ὄνομάζεται Αύστραλλα, εἰς τὴν ὄποιαν ἀνήκει καὶ ἡ πρὸς Ν ταύτης κειμένη νῆσος Τασμανία, καὶ ἀπὸ τῆς Νησιωτικῆς Αύστραλλας, ητις ἄλλως καὶ Ωκεανία ὄνομάζεται.

1. ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ἡ ίδιως ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

(Έκτ. 7700000 □ χιλμ.—Κάτ. 4 έκατομμ.)

Ἡ Αύστραλλα, ητις κυρίως εἶναι νῆσος, ἔνεκα δὲ τοῦ μεγέθους αὐτῆς συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν πέντε Ἡπείρων τῆς γῆς, εἶναι ἡ πέμπτη Ἡπειρός καὶ ἡ μικροτέρα ὄλων, ἀποτελεῖ δὲ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς τὸν Νέον Κόσμον.

Τῆς χώρας ταύτης, ητις ἀνεκαλύφθη τῷ 1606 ὑπὸ Ὁλλανδῶν (δι' ὃ καὶ Νέα Ὁλλανδία ἐκλήθη), ἐλάχιστον μέρος κατ' ἀρχὰς ἦτο γνωστόν. Κατὰ τὰ ἔτη 1768—1779 ὁ Ἀγγλος Θαλασσοπόρος Κούκ διὰ τριῶν θαλασσοποριῶν ἐξηρεύνησε τὴν νότιον θάλασσαν, ἀνακαλύψκες καὶ νέαν θαλασσίαν ὅδὸν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὀκεανὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Μαργελάρου, ὃν εἰς Ἀγγλοι ἀποκαλοῦσι πορθμὸν τοῦ Κούκ.

Κόλποι, χερσόνησοι, πορθμοί, ἀκρωτήρια.—Ἡ Ἡπειρός Αύστραλλα ἐλαχίστους ἔχει κόλπους καὶ χερσο-

νήσους ως καὶ ἡ Ἀφρική, διότι ἡ θάλασσα ἀσθενῶς διαμελίζει ταύτην.

Καὶ πρὸς Β μὲν ἔχει τὸν κόλπον τῆς Καρπενταρίας καὶ τὴν χερσόνησον Ὑόρκην, ἣτις καταλήγει εἰς τὸ ὄμώνυμον ἀκρωτήριον, ἐνθε καὶ ὁ πορθμὸς Τόρρες, ὅστις διαχωρίζει τὴν Αὐστραλίαν ἀπὸ τῆς νήσου Νέας Γουϊρέας· πρὸς Ν δὲ τὸν Μέραρ Αὐστραλιανὸν κόλπον, τὸν τοῦ Σπίτσεα καὶ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου, μεταξὺ τῶν ὅποιων ἔκτείνεται χερσόνησος, Ὑόρκη ἐπίσης καλουμένη· πρὸς τὰ ΝΑ δὲ τοῦ κόλπου Ἀγίου Βικεντίου κείται ὁ πορθμὸς Βάς, ὅστις χωρίζει τὴν Αὐστραλίαν ἀπὸ τῆς Τασμανίας.

"Ορον, ποταμοί.—Τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἡπείρου τμῆμα εἶναι τὸ μᾶλλον ὄρεινὸν ἐνθε τὰ Κvarā ὅρη (πρὸς Δ τῆς Σύδνεη) καὶ αἱ Αὐστραλιανὲς Αλπεῖς (ὑψηλὴ κορυφὴ Κοσκιοῦσκο 2241 μ. ὅψ.), ἐξ ὧν πηγάζει ὁ μόνος ἀξιος λόγου ποταμὸς τῆς Αὐστραλίας Μουρράχ, ὅστις δεχόμενος καὶ ὕλλους παραποτάμους, ἐν οἷς καὶ τὸν Δάρλιγγον ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰνδικὸν ωκεανόν. Ωσαύτως πρὸς Β τοῦ κόλπου Σπένσερ ἔκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ Φλίντερς Ράγγες, ἐξ οἵς πηγάζει ὁ ὄρωνυμος ποταμός. Τὸ πλειστον ὄμως τῆς Ἡπείρου εἶναι μέγα ὄροπέδιον ἐξ ἀμυλίθου, αὐχμηρὸν καὶ ἀιατούχητον, ὄμοιάζον πρὸς τὴν Σαχάραν καὶ ἴδια τὸ δυτικὸν αὐτῆς τμῆμα, ἐνθε καὶ ἔκτεταμέναι ἔρημοι Γίγων καὶ Σάρδης καὶ Βικτωρίας.

Λίμναι.—Ἡ Ἐδρη, Τιρρένη, Γαϊρήνερη καὶ ἄλλαι, ἀπασαι ἀλμυροί.

Κλῖμα, ἔδαφος, προϊόντα.—Τὸ κλῖμα, εἰς μὲν τὰ δυτικὰ εἶναι τροπικόν, εἰς δὲ τὰ Ν εὔκρατον, παντοῦ δὲ υγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος, ἔκτος τῶν πρὸς τὸ Δ

μέρος έρήμων. οὐδέ του με πηγέθισαν ἐκ τῆς Εύρωπης τὰ σι-
τηρά, οὐδὲ ποτέ λόγος καὶ ὄλλα πολλὰ φυτά καὶ καρποφόρα δέν-
δρα καὶ διάφορα κατοικεῖα ζῷα, εἶναι εὔροξώτατον. Τὰ κυ-
ριώτερα πρινό τα εἶναι: σίτος, γεώργια, λίνον, καπνός,
διάφοροι ὄπωραι, μαλλία, ἄλευρον, ζάχχρις, ἀλιπαστον κρέας,

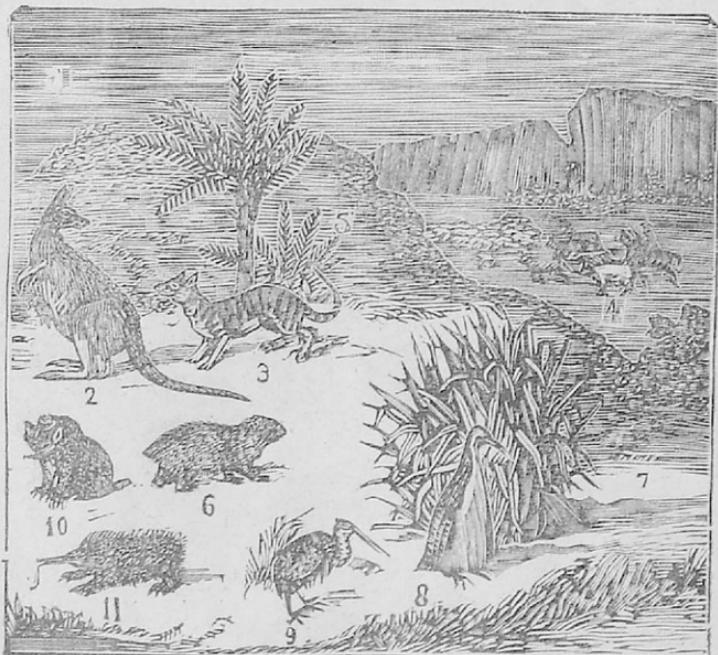

ΖΩΙΑ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

1. Καζουαρίνα καὶ Εύκαλυπτος.
2. Παραδείσιον πτηνόν.
3. Οὐραγγοτάγκος.
4. Κακάτουος (εἶδος ψιττικοῦ).
5. Καζοάρ (εἶδος σιρουθοκαμήλου).
6. Σερέοψις (εἶδος πέρδικος).
7. Λύρα.
8. Ὁπόσος (Μῦς θυλακοφόρος).
9. Ορνιθόρρυγχος.
10. Μα-κρόπονος (εἶδος Καγκουρώ).
11. Δασύνουρος.
12. Ξανθορέα.

κλπ. εἰς τὰ παράλια ἀλιεύονται καὶ μηρυαρίται, ἔξιρύσσονται δὲ ἐκ τῶν πλουτίων μεταλλείων χρυσός, χαλκός, μβλυθδός γαιανθρακες κλπ.

Ἐκ τῶν αὐτοτυῶν φυτῶν τὰ μᾶλλον ἄξια λόγου είναι τὰ εἰδὴ τῶν εὐκαλύπτων, (ὕψ. αὐτῶν μέχρις 130 μ.)· ἐκ δὲ τῶν ἐντοπίων ζώων ὁ καγγουρός, ὁ ὀπόσος (θυλακοφίρος μῆς),

ΖΩΑ ΚΑΙ ΦΥΤΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

2. Καγκουρός. 3. Θυλακίνος (νυκτόβιον ἀρπακτικὸν ζῷον).
4. Βόες καὶ πρόβατα. 5. Κόκκινος (φυτὸν καλαποείδες). 6. Φασιλόμος. 7. Λίνον N. Ζηλανδίας. 8. Μανσῶτος. 9. Απτέρευξ.
10. Καόλας. 11. "Εριδνα (ζῷον μυρωηκοφάγον).

ὁ ὄρνιθρον γχος, ἡ λέρα ωραιότατον πτηνόν, ἡ ταραντέλλα (δηλητηριώδης ἀράχνη) κλπ. Ἀτινχ εἰς ούδεμίκιν ὅλλην ἥπειρον ἀπιντῶσι.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλωσσα. — Οι κάτοικοι τῆς Αὔστραλιας είναι Εὐρωπαῖοι, Σιέραι καὶ ὄλιγάριθμοι ιθαγενεῖς Μαΐροι Αὔστραλιανοί, είτινες δικτελοῦσιν εἰς ζωώδη κατά-

στασιν, λατρεύοντες πινεύματα ἀγχθοποιά καὶ κκκοποιά, καὶ εῖτινες μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐκλείπουσι (ἡδη ἐν ὅφ 30 χιλ. ὑπάρχουσι). Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ τῶν δικυρχτυρομένων, γλῶσσα δὲ ἡ Ἀγγλική.

Πολιτικὴ κατάστασις.— Η Αύστραλια εἶναι Βρετανική, ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς ἕτα νομὸν καὶ πέντε αὐτογόμους ἀποικίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκάστη ἔχει ἴδιον Ἀγγλον διοικητήν, ἵδιαν Κυβέρνησιν καὶ ἴδιαν Βουλήν. Ἀπὸ τοῦ 1901 ἀπασαι αὗται μετὰ τῆς πρὸς Νεαριμένης νήσου Τασμανίας καὶ τοῦ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἀνήκοντος τμῆματος τῆς νήσου Νέας Γουϊρέας συνηγώθησαν εἰς αὐτόνομον Αυστραλιακὴν Συμπολιτείαν, ἥτις διοικεῖται ὑπὸ Γενικοῦ Διοικητοῦ Ἀγγλου, ὃστις ἐδρεύει ἐν Σύδνεῃ, μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

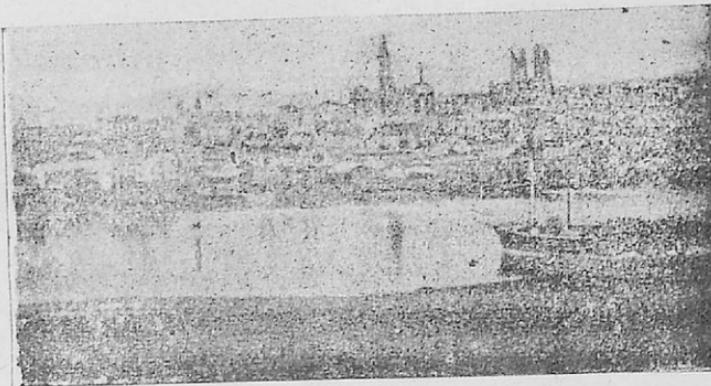
1) **Ἀποικία Κινδλανδίας** (520 χιλ. κ.) ἡ χώρα τῆς Βασιλίσσης. Αὕτη κατέχει τὸ ΒΑ τμῆμα μετὰ τῆς χερσονήσου Ὑόρκης, ἐξάγει δὲ πολὺν χρυσὸν πρωτ. Βρισβάνη (125 χιλ. κ.), συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Σαρλεβίτης. Ροχαμπτὼρ καὶ Γοβροβιλῆη παράλιοι πόλεις.

2) **Ἀποικία Νέας Μεσσηνίας Ούαλλιας** (1430 000 κ.) πρὸς Ν τῆς προηγουμένης. Εἶναι ἐνομαστὴ διὰ τὸν χρυσόν, τοὺς γχιάνθρωκας καὶ τὸ πλῆθος τῶν ζφων πρωτ. Σύδνεη (510 χιλ. κ.), ἡ μεγίστη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Αύστραλιας, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Μελβούρης, Χάης καὶ Βούρκης.

3) **Ἀποικία τῆς Βικτωρίας** (1210000 κ.) πρὸς Ν τῆς προηγουμένης. ἔχει καὶ αὕτη πλούσιον χρυσωρυχεῖον καὶ ἀνεπτυγμένην πτηνοτροφίαν πρωτ. Μελβούρη (500 χιλ. κ.),

πόλις, ἐμπορική καὶ πανεπιστημιακή, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Σύδνεης καὶ Ἀδελάτδος.

4) Ἀποικία Μεσημβρινῆς Αὐστραλίας (370 χιλ. κ.) κείται πρὸς Δ τῆς Βικτωρίας καὶ Μεσημβρινῆς Οναλλας ἔχει χλίψις γλυκύ, δύο ὥραι τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα ἕτερη

Σύδνεη.

καὶ θέρος· ἡ μεγίστη θερμοκρασία είναι κατὰ τὸν Φεβρουάριον (45° έκ.) πρωτ. Ἀδελάτης (170 χιλ. κ.), εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀγ. Βικεντίου, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν λίμνην Ἐνέρην.

Ἐξάγει σῖτον, χαλκόν, ἔρια, δέρματα, ἀλίπαστα κτλ.

Εἰς τὴν ἀποικίαν ταύτην ὑπάγεται διοικητικῶς καὶ ὁ νομὸς τῆς βορείου Αὐστραλίας (ἐκτασις 1356130 □ χιλμ.). Οἱ κατ. 5 χιλ. τὸ πλεῖστον Σίνας καὶ ὄλιγοι Malalos εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκει καὶ ἡ χώρα τῆς Ἀλεξάνδρας πρωτεύουσα Πάλμερστορ, δι' ἣς ἐνεργεῖται ἡ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τηλεγραφικῶν συρμάτων μετὰ τῆς Ἀδελατδος καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Αὐστραλίας πόλεων, ἀφ'

έτερου δὲ διὰ καλωδίου μετὰ τῆς Σιγγαπούρης (Ν Μαλάκκας) καὶ ἔκειθεν μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ κλίμα τῆς Β Αύστραλιας, ἀπὸ τοῦ Ματου μέχει Σεπτεμβρίου, εἶναι δροσερόν· ἀπὸ τοῦ Ὁκτωβρίου δὲ καθίσταται υγρόν, ἵτε καὶ ὁ καύσων ἐπιτελεῖται. Προϊόντα: βάμβαξ, ζαχαροκάλαμος, ὄρυζα, χρυσός, χαλκός, καὶ σιδηρός.

5) Αποικία Αυτικῆς Αύστραλιας (ἔκτ. 2 1/2 ἑκ.)

□ χλμ. 255 χιλ. κ.) Αὕτη περιλαμβάνει τὸ 1/3 τῆς οἰλης ἡπείρου Αύστραλιας. Κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν κείται πεδιάς ἄγοιος καὶ ἀμμώδης, τῆς ὅποιας μέρος μόνον καλύπτεται υπὸ δασῶν, μέρος δὲ υπὸ ὀάστεων, λειμώνων καὶ εὐφορωτάτων κοιλάδων, λίχν δὲ ἀραιὰ κατοικεῖται. Τὸ κλίμα γλυκὺ, καὶ υγιεινόν. Προϊόντα κυριώτερα ἀλευρα, ἕριξ, δέρματα, στέαρ, ἰχθύες, μαργαρῖται· πρωτ. Πέρθη (45 χιλ. κ.), συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Ἀλβάνης, ἥτις εἶναι ὁ κυριώτερος σταθμὸς τῶν ταχυδρομικῶν ἀτμοπλοίων.

Τασμανία (68 χιλ. □ χιλμ.— κάτ. 180 χιλ.).— Η πρὸς Ν τῆς ἀποικίας Βικτωρίας αὕτη νῆσος ἀποτελεῖ αύτοντον ἀποικιαν, συμπεριλαμβανομένην εἰς τὴν Αύστραλιανήν Συμπολιτείαν. Είναι νῆσος ὀρεινὴ μὲ κλίμα υγιεινότατον καὶ ἔδαφος εὐφορώτατον, κτηνοτρόφον καὶ μεταλλοφόρον (ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, καστερέου, κλπ.)· πρωτ. Χοβάρτη (35 χιλ. κ.), συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς πρὸς Β. Λαογχεστόρης.

2. ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ἢ ΩΚΕΑΝΙΑ

(Έκτ. 1300000 □ χιλμ — Πληθ. $2\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια).

Ἡ Νησιωτική Αἰστραλία ἢ Ωκεανία ἀποτελεῖται ὑπὸ πολυαριθμῶν νήσων, αἵτινες κείνται εἰς τὸν Μέγαν Ωκεανὸν ἐπὶ τῶν δύο ήμισιφαῖρίων, αἱ πλεῖσται ὅμως ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ. Ἐν τούτων ἄλλαι εἰναι ὑψηλαὶ καὶ ἡραίστειογενεῖς, ἄλλαι δὲ χαμηλαὶ καὶ γοράλλογενεῖς. Ἐκ τῶν τελευταίων τινὲς ἔχουσι σχῆμα δακτυλοειδίες καὶ ἐγκλείουσι θάλασσαν. Τῆις διὰ πόρων συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ωκεανοῦ· κί τοικῦται νῆσοι καλούνται Ἀτόλαι (Καρολίναι, Μαρσάλαι καὶ ἄλλαι).

Ἐκ τῶν ιθαγενῶν φυτῶν τὰ σπουδαιότερα εἰναι ὁ κοκκοφοῖνος καὶ ὁ ἀρτόκαρπος, τοῦ ὅποιου ἔκαστος καρπός, ζυγίζων μέχρι 2 χιλιογράμμων, ἔχει μέγεθος ἀνθρώπινης κεφαλῆς καὶ χρησιμεύει ὡς κυρία τροφὴ τῶν κατοίκων, ὡς παρ' ἡμῖν ὁ σῖτος. Ἐθνογραφικῶς ἡ Ωκεανία διαιρεῖται εἰς τὰς νήσους τῶν Παπούων καὶ εἰς τὰς νήσους τῶν Malaitών.

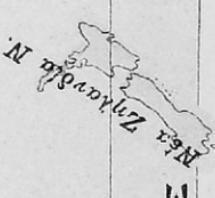
Νῆσοι Παπούων.—Αὗται δρεπανοειδῶς περιβάλλουσι τὸ ΒΔ μέρος τῆς Αὐστραλίας· εἰναι δὲ αἱ ἔξης:

1) Ἡ Νέα Γουϊνέα (786 χιλ. □ χιλμ.), ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Γροιλανδίαν (ἀν αὖτη θεωρηθῆ νῆσος) τῆς γῆς νῆσος, κειμένη ἀντικρυ τῆς χερσονήσου Υόρκης, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ παρθεοῦ Τόρρες. Ἐχει ὅρη ὑψηλὰ (μέχρι 4230 μ. ὕψ.) καὶ δάση πυκνά, ἐντὸς τῶν ὁποίων διαιτῶνται παραδείσια πτηνά· καὶ τὸ μὲν ἡμισυ πρὸς Δ αὐτῆς μέρος κατέχουσιν εἱς Ολλαγδοὶ (240 χιλ. κ.), τὸ ΒΑ οἱ Γερμανοὶ (360 χιλ. κ.) μετὰ τῶν νήσων τοῦ Λρχιπελάγους Βίσμαρκ καὶ μιᾶς τῶν νήσων Σολομῶντος, καὶ τὸ ΝΑ εἱς Αγγλοι (350 χιλ. κ.).

ΙΝΔΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Παραλίες της Αυστραλίας

Παραλίες της Αυστραλίας

Παραλίες της Αυστραλίας

Νέα Καληδονία

Φίλιππος Ν.

Σανία Ν.

Ειρηνίκη Ν.

Μαρχήσια Ν.

Ειρηνίκη Ν.

Μαρχήσια Ν.

Μαρχήσια Ν.

Καρολίνα Ν.

Μαρχήσια Ν.

Χαρβάκια

Χαρβάκια

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οι Παποῦοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν Μαύρην, οἱ δὲ Μαλαῖοι εἰς τὴν Μαλαικὴν φυλήν.

2) Αἱ ἡφαιστειογενεῖς, Νέαι Ἐθρίδες (70 χιλ. κάτ.), ἔχουσαι κλείμα γοσῶδες· αὗται κατοικοῦνται ὑπὸ ἀνθρωποφάγων Πχπούων, κατέχονται δὲ ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων.

3) Ἡ Νέα Καληδονία, ἥτις μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδών (50 χιλ. κ.) εἶναι κτῆσις Γαλλική.

4) Αἱ Νησίδες Φίτση (225 τὸν ἀριθμὸν μὲ 117 χιλ. κ.).— Αὗται ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, οἱ κάτοικοι ἀνθρωποφάγοι ἄλλοτε, ἐγένοντο Χριστιανοί.

ΝΗΣΟΙ ΜΑΛΑΙΩΝ.— 1) Ἡ νῆσος Νέα Ζηλανδία (900 χιλ. κ.) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγγλικῆς καταγωγῆς διαμαρτυρόμενος τὸ θρήσκευμα. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ δύο μικρῶν τμημάτων χωροζημένων διὰ τοῦ πορθμοῦ Κούκ. Εἶναι εὔφορος καὶ πλουσία εἰς ἀγέλας βιων καὶ προσβάτων καὶ ὄρεινή (ἡ ὑψηστη κορυφὴ 3768 εἶναι πάντοτε χιονοσκεπής). Πρωτ. Ἀουκλάρδη (35 χιλ. κ.), ἔχουσα τὸν ἀσφαλέστατον καὶ ώραιότατον λιμένα τοῦ κόσμου: Βέλλιγχτων (50 χιλ. κ.).

2) Αἱ νῆσοι Τόγγαι (Φιλίσι) (21 χιλ. κ.), μὲ iθαγενῆ βασιλέα υπὸ τὴν προστατίκην τῆς Ἀγγλίας.

3) Αἱ Σαμόαι, ἥρκιστειώδεις εὔφορώταται, κατεχόμεναι ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (4 χιλ. κ.) ἐπὶ πλεῖστοι τῶν κατοίκων ἡσπάσθησαν τὸν Χριστιανισμόν. διαμαρτυρόμενοι).

4) Αἱ τοῦ Σολομῶντος, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἀγγλίαν 140 χιλ. κ.) καὶ Γερμανίαν (60 χιλ. κ.).

5) Αἱ Μαρσάλλαι (15 χιλ. κ.), ἀνήκουσαι τῇ Γερμανίᾳ.

καθώς καὶ αἱ Καρολίναι (49 χιλ. κ.) καὶ αἱ Μαριάνναι (2 χιλ. κ.).

6) Αἱ Νῆσοι τῆς Έπαιοσίας (19 χιλ. κ.) καὶ αἱ Μαρκήδιαι (20 χιλ. κ.), ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Γάλλους.

7) Χαβαϊκαὶ νῆσοι (130 χιλ. κ.), ἀνήκουσαι ἐπὸ τοῦ 1897 εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Αὗται ἀποτελοῦσι δημοκρατίαν, ἡς ἡ πρωτεύουσα ἐπὶ τῆς νήσου Όάχου, Χορολουλοῦ (40 χιλ. κ.) εἶναι σπουδαῖος σταθμὸς συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν ἀκτῶν Ἀσίας, Ἀυστραλίας.

Οἱ κάτοικοι εἶναι ώρχιοι καὶ ρωμαλέοι Μαλκιοί, διαμαρτυρόμενοι τὸ θρήσκευμα. Αἱ νῆσοι εἶναι ἡραιστειώδεις μὲν ύψηλὸς ὅρη (Μάσυνα-Κέα 4253 μ. ὅψει ἐνεργὸν ἡραίστειον τὸ ὑψηστὸν τῆς Αὔστραλίας) καὶ κλίμα γλυκύ.

Ἀσκήσεις.— Ποῦ κεῖται ἡ Αὔστραλία; ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς αὐτῆς.— Ποῖαι γῆραι ἀποτελοῦσι τὴν Ἡπειρωτικὴν Αὔστραλίαν;— Πότε ἀνεκκλύθη, καὶ πότε κυρίως ἐγνώσθη καὶ ὑπὸ τίνος; εἴπατε τὴν ἔκτασιν, τὸν πληθυσμὸν, τὰ ὅρη, τοὺς κόλπους, τὰς λίμνας καὶ τοὺς σπουδαιεστέρους ποταμούς.— Ποῖον μέρος εἶναι εὔφορον καὶ ποιὸν ἔρημον;— Κλῖμα καὶ προϊόντα· ὀνομάσατε τὰ πλέον ἀξιοπέριεργα ζῷα καὶ φυτά.— Εἰς ποίας φυλὰς ἀνήκουσιν οἱ κάτοικοι;— Πῶς διοικεύται; ποίου κράτους ἀποικία εἶναι, καὶ εἰς πόσας ἀνεξαρτήτους ἀποικίας διαιρεῖται;— Ποία εἶναι ἡ μεγίστη πόλις τῆς Αὔστραλίας;— Τίνα προϊόντα ἔχει ταύτης καὶ ἵκ τῶν πόλεων Μελβούρνης, Ἀδελαΐδος, Σούρπης καὶ ἄλλων;— Ποῦ κεῖται ἡ Τασμανία; (προϊόντα, πληθυσμὸς, ὥραι τοῦ ἔτους εἰς τὰ διάφορα διοικητικὰ τμήματα τῆς Αὔστραλίας).— Εἰς πόσα συστήματα ἐθνογραφικῶς διαιροῦνται αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ησιωτικὴν Αὔστραλίαν νῆσοι;— Ποίας φυλῆς εἶναι οἱ Παχποῦοι καὶ ποίας οἱ Μαλέσιοι;— Εἴπατε τὰς νήσους κατ' ἐθνογραφικὴν διάταξιν.— Τίνας ἔζουσιάζουσιν οἱ Γάλλοι, τίνας οἱ "Αγγλοί, τίνας αἱ Ἡνωμέναι

Πολιτεῖαι, τίνας οἱ Γερμανοί, τίνας οἱ Ὀλλανδοί; — Ποία εἶναι ἡ μεγίστη νῆσος τοῦ κόσμου; ποῦ κεῖται καὶ ὑπὸ τί· ω / κατέχεται; — Ποῖαι νῆσοι καλούνται Ἀτόλαι; — Ποῦ κεῖται τὸ ὑψηλότερον ἡφάστειον ὅρος τῆς Αὐστραλίας; — Τί γνωρίζεις περὶ Χονολουλοῦ, Σαμοῶν, Νέας Ζηλανδίας, Παλαιρίστον;

Ταξίδια. — 1) Ἐπὸ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Σουὲζ-Ἀδεν (Κεϋλάνης) Ἀλβάνης-Ἀδελαΐδος-Μελβούρνης εἰς Σύδνεη.

2) Ἐπὸ Νέας Γύρκης δι' Ἀγίου Φραγκίσκου (σιδηροδρομικῶς), καὶ ἔκειθεν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Χονολουλοῦ, Ν. Ζηλανδίαν καὶ ἔκειθεν εἰς Σύδνεην.

3) Ἐπὸ Πετρουπόλεως εἰς Tīer-tōlīr (ἐπίνειον τοῦ Πεκίνου) σιδηροδρομικῶς· ἔκειθεν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Σαγγάην, Nēar Γονινέαρ, Ἀρχιπέλαγος Βίσμαρκ καὶ Σύδνεην.

4) Ἐπὸ Λοθάρτης (Τασμανίας) εἰς Kāp-táouν, Γιθραλτάρ, Ma-σαλίαρ, Κωνσταντινούπολις¹.

Περιγραφὴ τῶν μερῶν δι' ὃν θὰ διέλθῃ ὁ ταξιδεύων. Χαρτογραφία τῶν δύο ἥμισφαιρίων.

1. Ο διδύσκαλος ἀς προτείνη εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀλλα τοιαῦτα νοερὰ ταξίδια, ὁνομάζων μόνον τὰς πόλεις ἐξ ὃν ἀργεται καὶ εἰς ἄς τελειώνει ἔκαστον ταξίδιον, καὶ ἀπαίτῶν ἵνα οἱ μαθηταὶ ὁνομάσωσι καὶ περιγράψωσι τὰς θαλάσσας, πορθμούς, ἀκρωτήρια, πόλεις, θρη, χράτη κλπ. κλπ. δι' ὃν θὰ διέλθῃ ὁ ταξιδεύων, εἴτε σιδηροδρομικῶς, εἴτε διὰ θαλάσσης.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

1) Ἡπειρωτικὴ Αὐστραλία μετὰ τῆς Τασμανίας (7700000 □ χλμ. ἔκτ. — Κάτ. 4 ἔκατ.)· ἀπαστολή ποιεῖται Βρεττανικῇ.

2) Νησιωτικὴ Αὐστραλία ἢ Ωκεανία (1300000 □ χλμ. ἔκτ. 2 1/2 ἔκατ. κάτοικοι).

ΚΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΙ ΕΝ Τῇ ΩΚΕΑΝΙΑ

1) Βρεττανικαὶ Νέα Ζηλανδία, Νήσοι Φίτση καὶ Τόγγα, Βρεττανικὴ Νέα Γουϊνέα, νήσοι Σολομονίων καὶ τινες ἄλλαι μικροί νήσοι.

2) Γερμανικαὶ. Ἀρχιπέλαγος Βίσμαρκ, νήσοι Μαρσάλαι, Καρολίται, Μαριάνναι καὶ αἱ δυτικαὶ Σαμόδαι.

3) Γαλλικαὶ. Νέα Καληδονία, νήσοι Εταιρείας καὶ Μαρκήσιαι.

4) Ουαλλανδικαὶ. Νέα Γουϊνέα (τὸ ὅμισυ δυτικὸν μέρος).

5) Αμερικανικαὶ (Ηνωμένων. Πολιτειῶν) Χαϊβάη καὶ αἱ Αρατολίκαι Σαμόδαι.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Σύδνεη	510 χιλ. κάτ.	Βέλλιγκτων	50 χιλ. κάτ.
Μελβούρνη	500 > >	Χονολουλοῦ	40 > >
Άδελαΐς	170 > >	Χόβαρτ	35 > >
Βρισβάνη	125 > >	Άουκλάνδη	35 > >

ΠΟΛΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ

Αἱ χῶραι αὗται κείνται περὶ τοὺς πόλους (Βόρειον καὶ Νότιον) τῆς Γῆς· καὶ εἰς μὲν τὸν Βόρειον πόλον ἀνήκουσιν ἡ Απωρία, τὸ ΒΑ ἄκρον τῆς Ρωσίχες, τὰ βορειότατα τῆς Σιβηρίας, τὸ Β άκρον τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Γρούττλανδία, ἡ Σπιτζέργη, ἡ Νέα Ζεμλα, ἡ Νέα Σεωτία, καὶ ἡ πελαγία συντάξεως τοῦ Φραγκίσκου Ιωσήφ.

Εἰς δὲ τὸν Νότιον πόλον εἶναι γιωσταὶ οἱ ἔξης χῶραι: ἡ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἡ τοῦ Πάλμερ, ἡ τοῦ Λευδοβίκου Φιλίππου, ἡ τοῦ Γράχαμ, ἡ τοῦ Ούιλκου ἡ τῆς Ἀδελίας καὶ ἡ τῆς Βικτωρίας, ἐνθα ἔιεναν λύρθησαν καὶ δύο ἡραίστειαν ὁ Τρόμος καὶ τὸ Ἐρεβος.

Τὸ ψῦχος εἶναι δημύτατον κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅστις εἶναι λίαν διαρκῆς εἰς τὰς χώρας ταύτας Διὸς δὲ πάγοι αἰώνιοι καλύπτουσι τὸ ἔδαφος, ἐνεκκ δὲ τούτου εἶναι ἀπρόσιτον καὶ ἔκατοντον.

Ἐχουσιν ἐν τούτοις καὶ θέρος, τὸ ὅποιον εἶναι θερμότατον, ἔλλαξ

Πολικαὶ χῶραι.

βραχύτατον. Ἡ βλάστησις εἰς τὰς βορείους πολικὰς χώρας μόλις φθάνει μέχρι τοῦ 70—71 παραλλήλου. Εκ τῶν ζώων τῶν βορείων πολικῶν χωρῶν κυριώτερα εἶναι τάρχιδοι,

λευκαὶ ἄρκτοι, λύκοι, ἀλώπεκες, πτηνά, κήτη καὶ ιχθύες.

Πολικαὶ χῶραι.

καὶ φθάνει μέχρι δύο μηνῶν διαρκεῖας, διε τε ἐπὶ τοῦ 70οῦ παραλλήλου πρὸς Ν ὑπάρχει νῦν διαρκῆς δύο μηνῶν. Τουγαντίον δὲ συμβαίνει ἀπὸ τῆς χειμεριῆς ισημερόπλας. Ἐπὶ δὲ τοῦ 80οῦ παραλλήλου ἡ μεγίστη ἡμέρα καὶ ἡ μεγίστη νῦν διαρκοῦσι πλέον τῶν τριῶν μηνῶν. Τέλος δὲ ὁ Β καὶ ὁ Ν πόλος ἔχουσι διαδοχικῶς ἐξ μῆνας διαρκῆς ἡμέραν καὶ ἐξ μῆνας διαρκῆς νύκτα. Τὰς διαρκεῖς νύκτας τῶν βορείων πολικῶν χωρῶν φωτίζει τὸ βόρειον σέλας, τὸ ὅποιον ἐπιτρέπει εἰς τοὺς κατοικους κατὰ τὰς μακροτάτας ταύτας νύκτας νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὰς συγκίθεις βιοποριστικὰς ἐργασίας.

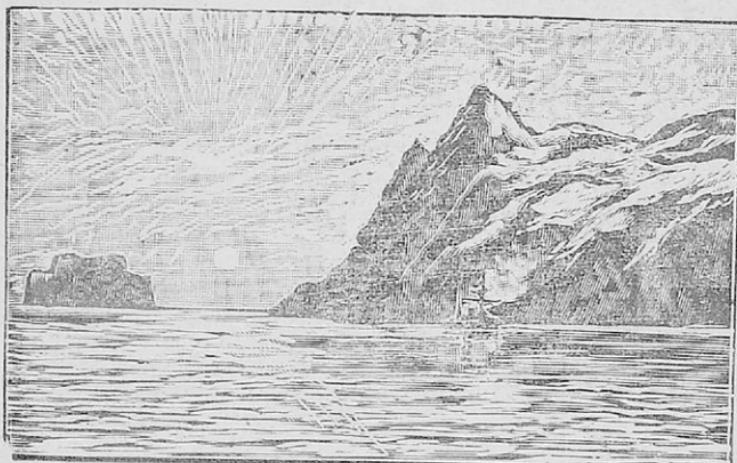
Σημ. Οἱ διατημότεροι ἔξερευνηται τῶν πόλων εἶναι ὁ Νορδερσκιό. ὁ ἐκ Φινλανδίας, δοτις τῷ 1878 ἀποπλεύσας ἐκ Γε-

Ανθρωποι κατοικοῦσται μέχρι τοῦ 8ου παραλλήλου εἶναι δὲ οὗτοι οἱ Ἔσκιμοι (ἐν Ἀμερικῇ καὶ Γροιλλανδίᾳ), οἱ Λάππωνες (ἐν Εύρωπῃ), οἱ Σαμογέται (ἐν Εύρωπῃ καὶ Ἀσίᾳ), οἱ Ιακοῦτοι (ἐν Ἀσίᾳ) καὶ ἄλλοι.

Πολὺ ποικίλλει ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας.

Ἐπὶ τοῦ 70οῦ παραλλήλου πρὸς Β ἡ ἡμέρα ἀπὸ τῆς ἔχουσης ισημερόπλας ἀρχεται αὐξάνουσα

τερμόουργή τῆς Σουηδίας περιέπλευσε τὰς ἀκτὰς τῆς Σιβηρίας, διηλθε τὸν Βεργίγγειον παρθεύον, διέπλευσε τὸν Ειρηνικὸν καὶ Ἰνδικὸν ὥκεανόν, καὶ διὸ τοῦ Σουέζ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Εύρωπην. Οἱ Νάρσερ ἐκ Νορβηγίας οὗτος διὰ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1895 εἰς τὸν Β πόλον ἐκδρομῆς του κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν

Βόρειον Σέλας.

86ον παράλληλον. Οἱ πρίγκιψ Λουδοβίκος ἐκ Σαβοΐας τῷ 1900 προύχώρησε μέχρι 86° 33' ὡς μέχρις ἀποστάσεως 388 χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ Β πόλου. Οἱ Αὐδρέ, ὅστις εὗρε οἰκτρὸν θάνατον δοκιμάσας νὰ ἔξερευνήσῃ τὰς Β πολικὰς χώρας, ταξιδεύων ἐπὶ ἀεροστάτου. Οἱ Ἀγγλος Ιάκωβος Ρώς, ὅστις τῷ 1839 ἐπεχείρησε τὴν ἔξερεύνησιν τοῦ Ν πόλου, ἀνεκάλυψε δὲ τὴν χώραν τῆς Βικτωρίας προχωρήσας μέχρι τοῦ 78ου παραλλήλου πρὸς Ν, καὶ ἄλλοι.

ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑΙ ΕΞΑΓΩΓΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ ΑΥΤΩΝ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΕΞΑΓΩΓΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ
Α' ΟΡΥΚΤΑ	
<i>Χρυσός</i>	Ήνωμέναι Πολιτεῖαι, Αύστραλία, Καναδᾶς, Ρωσία, Τράνσβαλ.
<i>"Αργυρός</i>	Μεξικόν, Ήνωμ. Πολιτεῖαι, Νότ. Αμερική, Αύστραλία, Γερμανία.
<i>Σίδηρος</i>	Ήνωμ. Πολιτεῖαι, Γερμανία, Αγγλία, Ρωσία, Τσπανία.
<i>Χαλκός</i>	Ήνωμ. Πολιτεῖαι, Τσπανία, Μεξικόν, Χιλή, Ιαπωνία, Γερμανία, Αύστραλία.
<i>Γαιάνθρακες</i>	Μεγ. Βρετανία, Ήνωμέναι Πολιτεῖαι, Γερμανία, Βέλγιον.
<i>Πετρέλαιον</i>	Ήνωμ. Πολιτεῖαι, Ρωσία, Ρουμανία.
<i>Πολύτιμ. λίθοι</i>	Νότ. Αφρική, Βραζιλία, Ανατολ. Ινδίαι (έκειθεν τοῦ Γάγγον), Ρωσία.
<i>"Αλας</i>	Ήνωμ. Πολιτεῖαι, Γερμανία, Ρωσία, Αύστροουγγαρία.
<hr/>	
Β' ΦΥΤΙΚΑ	
<i>Σιτηρά</i>	
<i>"Ορυζά</i>	Ρωσία, Ήνωμ. Πολιτ. Βρεττ. Ανατολ. Ινδίαι, Αύστροουγγ., Καναδᾶς, Αργεντίνη, Αύστραλία.
<i>Καφές</i>	Ανατολ. Ινδίαι, Σινική, Αϊγυπτος, Ιταλία
<i>Τέιον</i>	Βραζιλία, Ινδίαι, Κεντρώα Αμερική, Ινδικαὶ νῆσοι, Κεϋλάνη, Αραβία.
<i>Κακάον</i>	Σινική, Βρεττ. Ανατολ. Ινδίαι, Κεϋλάνη, Ιαπωνία.
<i>Oīnoi</i>	Δημοκρ. Ισημερινοῦ, Βραζιλία, Δυτ. Ινδίαι, Κεϋλάνη, Μεξικόν, Κόγγον, Καμερούν.
<i>Zάχαρης</i>	Γαλλία, Ιταλία, Τσπανία, Πορτογαλία, Αλγέριον, Αύστροουγγαρία, Έλλας, Τουρκία
<i>"Ελαια</i>	Δυτ. καὶ Ανατολ. Ινδίαι, Νότ. καὶ Κεντρώα Αμερική, Μαυρίκιος, Χαβάη, Γερμανία, Αύστροουγγαρία, Ρωσία, Γαλλία.

ΠΡΟ·Ι·ΟΝΤΑ	ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΕΞΑΓΩΓΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ
<i>Καπνός</i>	Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Έλλάς, Τουρκία.
<i>Βάμβαξ</i>	Ηνωμ. Πολιτεῖαι, Ανατολ. Ινδίαι, Τουρκία, Φιλιππίναι, Βραζιλία, Δυτ. Ινδίαι, Έλλάς.
<i>Φελλός</i>	Ηνωμ. Πολιτεῖαι, Ανατολ. Ινδίαι, Αϊγυπτος, Βραζιλία, Τουρκεστάν.
<i>Κίνα</i>	Ισπανία, Πορτογαλία, Γαλλία, Ιταλία, Άλγεριον.
—	Ιάβα, Κεϋλάνη, Κολομβία, Βολιβία, Περού, Βρεττ. Ινδίαι.
Γ' ΖΩ·Ι·ΚΑ	
<i>Κρέας καὶ ἐμπορεύματα ἐκ κρέατος</i>	Ηνωμ. Πολιτεῖαι, Αύστραλια, Νότ. Αμερική, Καναδᾶς.
<i>Δέρματα ἀκτέργαστα καὶ κατειργασμένα</i>	Αργεντίνη, Οὐρουγουάη, Βραζιλία, Βρεττ. Ανατολ. Ινδίαι, Αύστραλια.
<i>Σφριά</i>	Αύστραλια, Αργεντίνη, Οὐρουγουάη, Καπλανδία.
<i>Μέταξα</i>	Σινική, Ιαπωνία, Τουρκία, Ιταλία, Γαλλία, Ινδίαι.
<i>Μέλι</i>	Γερμανία, Δυτ. Ινδίαι, Ιταλία, Γαλλία, Ρωσία Ούγγαρια.
<i>Ιχθύες</i>	Καναδᾶς, Νορβηγία, Σουηδία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Τύνης, Έλλάς.
<i>Σισύραι</i> (γονναρικά).	Καναδᾶς, Αλάσκα, Ρωσία (Σιβηρία).

ΜΕΡΟΣ Β'

—οοειο—

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

—πρότυπη—

Η ΓΗ ΕΝ ΤΩΙ ΣΥΝΟΔΩΙ ΦΥΣΙΚΩΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ

Αἱ πέντε Ἡπειροὶ: Ἔνδρων, Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερικὴ καὶ Ὡκεανία, καὶ οἱ πέντε Ὡκεανοί: ὁ Βόρειος παγωμένος Ὡκεανός, ὁ Νότιος παγωμένος Ὡκεανός, ὁ Ἀτλαντικὸς Ὡκεανός, ὁ Μέγας ἢ Εἰρηνικὸς Ὡκεανός καὶ ὁ Ἰνδικὸς Ὡκεανός μετὰ τῶν νήσων αἰτινες κείνται εἰς αὐτοὺς ἀποτελοῦσι τὴν ὅλην γῆν.

Συνισταται λοιπὸν ἡ γῆ, τὴν ὅποιαν κατοικοῦμεν, ἐκ δύο μερῶν, ἀπὸ τῆς στερεᾶς, τὴν ὅποιαν ὄνομάζομεν καὶ λιθόσφαιραν, καὶ ἀπὸ τῶν ὑδάτων, τὰ ὅποια ὄνομάζομεν καὶ θερόσφαιραν.

ΠΕΡΙ ΛΙΘΟΣΦΑΙΡΑΣ

Οἱ ἐπιστήμονες, ὅσοι ἐμελέτησαν περὶ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῆς γῆς, παραδέχονται ὅτι αὗτη κατ' ἀρχὰς ἦτο μάζα ἀεριώδης διάπυρος, ὡμοίαζε δὲ πρὸς μικρὸν ἥλιον. Ἐπειτα, ἐπειδὴ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐψύχετο, ἐστερεοποιήθη καὶ ἐσχημάτισε τὸν σερεὸν φλοιόν, τὴν λιθόσφαιραν, ἐνῷ τὰ σπλαγχνα τῆς γῆς ἀκόμη εἶναι εἰς κατάστασιν τετηκοῖσαν. Εἰ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἥτις ἔχει ἑκτασίν περίπου

510 έκ. □ χλμ. τὰ 27 % (144,110,600 □ χλμ.) ἦτοι τὸ $\frac{1}{4}$ περίπου εἶναι ἡ στερεά, τὰ λοιπὰ 73 % ἦτοι τὰ $\frac{3}{4}$ περίπου εἶναι τὰ ὕδατα. Ἡ λιθόσφαιρα, ἐπειδὴ διαμελίζεται πολλαχῶς ὑπὸ τῆς θαλάσσης, διαιρεῖται εἰς διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος τμήματα, ἀπινα καλοῦνται **"Ηπειροι"**, **Χεροδόνιοι** καὶ **Νησοί**, καταλήγουσι δὲ εἰς παραλίας καὶ ἀκρωτήρια².

'Ο τοιοῦτος διαμελισμὸς λέγεται θαλάσσιος ἢ ὅριζόντιος τῆς χέρσου διαμελισμός. **"Έχει δὲ καὶ ἄλλον διαμελισμὸν ἢ χέρσος, διτις καλεῖται κάθετος διαμελισμός.** Ο διαμελισμὸς οὗτος γίνεται ἐκ τῶν καθέτως πρὸς τὸν ὅριζοντα καταπιπτόντων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὕδατων. Ταῦτα διαμελίζουσι τὴν λιθόσφαιραν ἢ χέρσον εἰς ὅρη, λόφους, κοιλάδας, πεδιάδας.

Σημ. α'. Αἱ πεδιάδες διαιρένονται εἰς βαθύπεδα καὶ ὑψηπεδα. Καὶ ὅταν μὲν ἡ πεδιάς ἔξεχη τῆς θαλάσσης ἴλιγον (300 τὸ πολὺ μέτρο) λέγεται βαθύπεδον, ὅταν δὲ ἔξεχη περισσότερον ὑψηπεδον. Τινὲς πεδιάδες εἶναι χαμηλότεραι τῆς ἐπιφύνειας τῆς θαλάσσης ('Ολλαχνδία)· τὰ τοιαῦτα βαθύπεδοι λέγονται συνιζήματα.

Σημ. β'. Τὰ ὅρη σπανιώτατα εἶναι μεμονωμένη. Τὰ τοιαῦτα μεμονωμένα ὅρη εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡραιστεια. Συνήθως δὲ σχηματίζονται τὰ ὅρη σειράς (όροστοιχίας) ἢ σωρείας περιφρεζεῖς. Ως πρὸς τὸ ὑψός δὲ τὰ ὅρη διαιροῦνται εἰς δύηλα, δια ἔχουσιν ἀπόλυτον ὑψός ὑπέρ τὰ 1500 μέτρα, εἰς

1. Περὶ τῶν ὁρισμῶν τούτων, ὡς καὶ ἄλλων ίσε Πατριδογραφίαι Αγγελίδου, σελ. 23 καὶ ἔξῆς ἐν σύκειώ τόπῳ.

2. Πολλαὶ νῆσοι κείμεναι πλησίον ἄλλήλων καθ' ὅμιδας ἢ στίχους σχηματίζουσι τὰ καλούμενα ἀρχιπελάγη (Κυκλαδίες).

μεσαῖα, ὅτα ἔχουσιν ἀπόλυτον ἕψος ἀπὸ 500—600 μ. καὶ εἰς χαμηλὰ ἀπὸ 500 μέτρων καὶ κάτω¹.

Οἱ πακιμέγιστοι στερεοὶ ὄγκοι, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ φλοιὸς τῆς Γῆς, λέγονται πετρώματα· ἀ αὐλγῶς δὲ τῆς φύσεως καὶ τῶν συστατικῶν τῶν πετρωμάτων τὸ ἔδαφος εἶναι πετρώδες, ἀμμώδες, εὔφορος, ἐλάδες².

ΥΔΡΟΣΦΑΙΡΑ

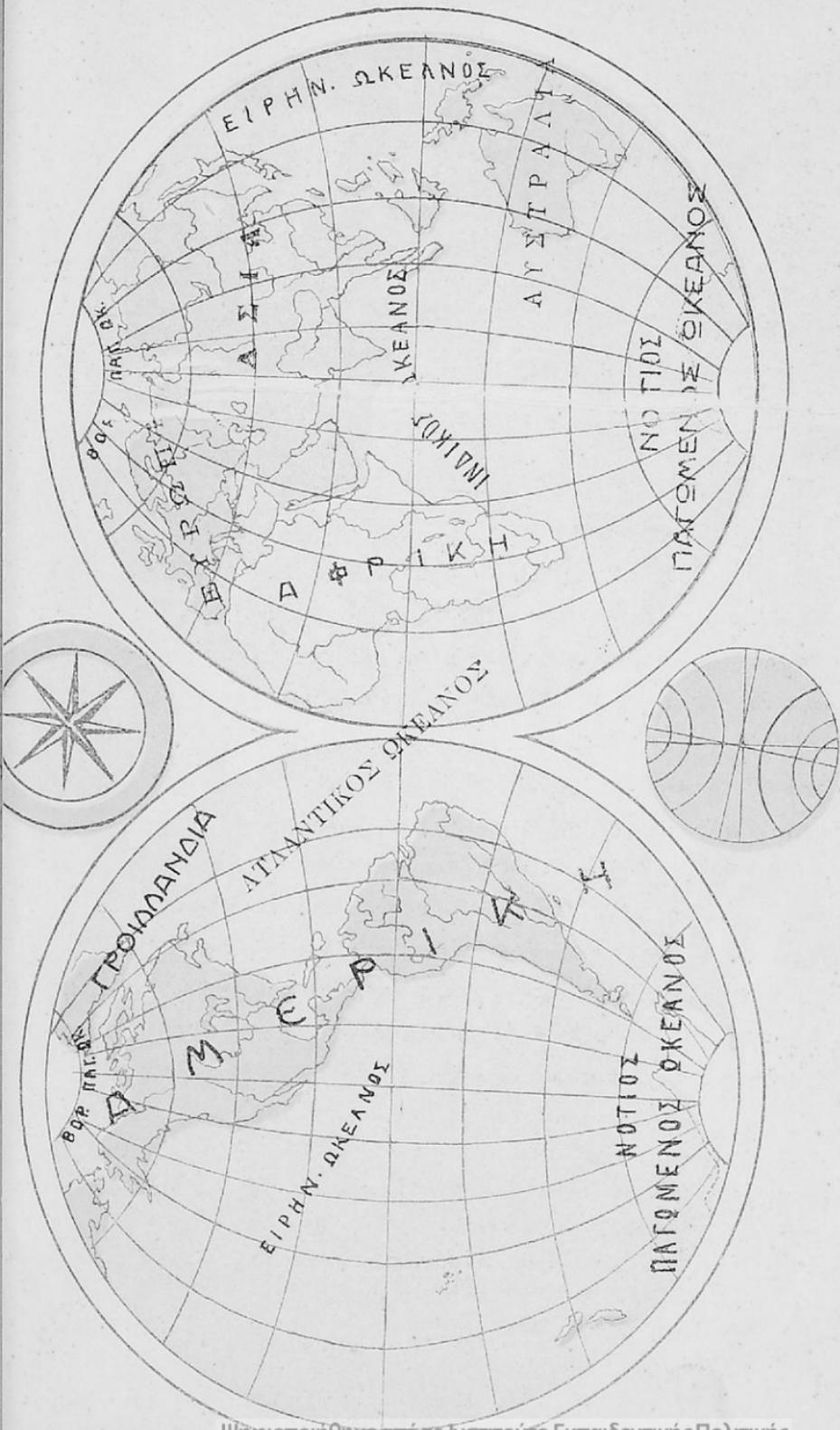
α' Θαλάσσια ὕδατα. — Εἴπομεν προηγουμένως ὅτι ὅλη ἡ Γῆ κατάρχας ἦτο μᾶλα χεριώδης, καὶ ὅτι μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐψύχη καὶ ἐσκληροποιήθη. Τότε οἱ εύρισκμενοι ἐν τῇ ἀτυποσφρίρᾳ ἀτμοὶ συνεπυκνώθησαν καὶ κατέπεσον. ἴσχυράτεσσαν δὲ ἔνα ἀρχέγονον ωκεανόν, ὅστις κατεκαλυψε ὅλην τὴν γῆνον σφαῖραν. Μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἀνέδυσαν ἐκ τοῦ ωκεανοῦ τυγματα τῆς λιθοσφαίρας, ὅτινα τὸν ἔνα τοῦτον ἀρχέγονον ωκεανὸν διήρεσαν εἰς πέντε ωκεανούς.

Οἱ ὥλειχοι δὲν ἀποτελοῦτι κεχωρισμένα τυγματα, ὅπως αἱ ἄκηπειροι, ἀλλ' εἶναι ἡνωμένοι, καταλαμβανούσες σχεδὸν τὰ 3/4 ἢ τοι 73% τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς.

"Εκτασίς καὶ θέσις τῶν ωκεανῶν καὶ αἱ σπουδαιότεραι αὐτῶν θάλασσαι. — 1) 'Ο Β. Παγωμένος ωκεανὸς ἔχει ἔκτασιν ὑπέρ τὰ 11 1/2 ἑκ. □ χλμ. Περιβρέχει

1. Ἀπόλυτον ἕψος ὅρους τινὸς λέγεται ἡ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μέχρι τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κάθετος ἀπόστασις, σχετικὸν δὲ ἡ τοιαύτη ἀπόστασις ἐκ παρακειμένης πεδίου ἢ λίμνης.

2. Περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἔδαφους ἵδε Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου, σελ. 32.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲ τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Εύρωπης, 'Ασίας καὶ 'Αμερικῆς καὶ συγχοιωνεῖ μετὰ μὲν τοῦ 'Ατλαντικοῦ δι' εὐρείας θάλασσας ἐκτάσεως, μετὰ δὲ τοῦ Μ. ωκεανοῦ διὰ τοῦ Βιρυγγείου πορθμοῦ.

2) 'Ο 'Ατλαντικὸς ωκεανός, δοτις ἔχει ἔκτασιν 89 περίπου ἑκατομ. □ χλμ. περιβρέχει ἀφ' ἑνὸς τὴν Εύρωπην καὶ 'Αφρικήν, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν 'Αμερικήν. οὗτος ἔχει πρὸς Β. τὸν Β παχυλένον ωκεινόν, πρὸς Ν τὸν Ν παχυμένον ωκεινόν καὶ πρὸς τὰ ΝΔ τὸν 'Ινδικὸν ωκεανόν.

Σπουδαιότεραι θάλασσαι αὐτῶν εἰναι: ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Βαλτική, ἡ Μεσόγειος, ὁ Εὖξειρος πόντος καὶ ἡ Μεσόγειος 'Αμερικανικὴ θάλασσα (Μεξικανικὸν καὶ Καρχίδιον πέλαγος.)

3) 'Ο 'Ινδικὸς 'Ωκεανός, μὲν ἔκτασιν 80 περίπου ἑκατ. □ χλμ. κείται μεταξὺ 'Αφρικῆς, 'Ασίας καὶ Αύστραλίας φθίνων πρὸς Ν μέχρι τοῦ Ν. Παχυμένου 'Ωκεανοῦ, πρὸς τὰ ΝΔ μέχρι τοῦ 'Ατλαντικοῦ καὶ πρὸς τὰ Α μέχρι τοῦ Μεγάλου 'Ωκεανοῦ.

Σπουδαιότερα θάλασσα αύτοῦ εἰναι: ἡ 'Ερυθρὰ θάλασσα, καὶ οἱ κόλποι Περσικός, 'Αραβικός καὶ Βεγγαλικός.

4) 'Ο Μέρας 'Ωκεανός, δοτις ἔχει ἔκτασιν 175 ἑκ. □ χλμ.. ἦτοι τὰ 34,3 % τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς, χωρίζει τὴν 'Ασίαν ἀπὸ τῆς 'Αφρικῆς. Εἶναι δὲ ὁ μέγιστος δλων, σχεδὸν τόσον μέγας, ὃσον οἱ λοιποὶ ωκεανοὶ δόμοι, μεγαλύτερος δὲ τῆς ὅλης ξηρᾶς.

Σπουδαιότεραι θάλασσαι αύτοῦ εἰναι: ἡ Βεργίγειος θάλασσα ἡ 'Ιαπωνικὴ θάλασσα, ἡ 'Αραβικὴ καὶ Νότιος Σιρικὴ θάλασσα, ἡ θάλασσα Κελέβης καὶ ἡ τῆς Σούρδης.

5) Νότιος Παγωμένος ωκεανὸς ἔχει 14 $\frac{1}{2}$ ἑκ. □ χλμ..

έκτασιν. Ο ωκεανὸς οὗτος οὐδεμίαν ἔκ τῶν 5 ἡπείρων περιβρέχει περὶ τὸν Νότιον Πόλον, συνενοῦται δὲ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, Μεγάλου καὶ Ἰνδικοῦ ωκεανοῦ.

Μέρη τοῦ ωκεανοῦ διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος εἶναι αἱ θαλασσαὶ (Μεσόγειος κλπ.), τὰ πελάγη (Αἰγαῖον κλπ.), οἱ κόλποι, οἱ λιμένες, οἱ πορθμοὶ¹

Σημ. α'. Τὰ θαλάσσια ὄχατα εἶναι ἀλυսιδόπικρα τὴν γεύσιν, ὑπὸ τῶν ἀνέμων δὲ τίθενται εἰς κυκατισμούς. Τὰ κύματα φθάνουσιν ἐν καιρῷ τρικυμίας εἰς ὕψος 12 μέτρων περίπου.

Σημ. β'. Τὸ θαλάσσιν ὅδωρ ἐλκεται ὑπὸ τοῦ Ἡλίου καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τῆς Σελήνης καὶ παράγει τὰς παλιρροίας. Δι' ὃ ἐν διαστήματι 24 ὥρῶν δις τὸ ὅδωρ ἀνέρχεται πρὸς τὰ παράλια (πλημμυρίς) καὶ δις ἀποσύρεται (ἀκπωτις).

Σημ. γ'. Ἐνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμάνσεως τῶν παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν θαλασσῶν, μεγάλη ποσότης ὅδατος ἐξατμίζεται τούτου δὲ ἐνεκα παράγονται τὰ ὠκεάνεια ρεύματα.

Ἐκ τῶν ὠκεανείων ρευμάτων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὸ Μεξικανικὸν ρεύμα καὶ τὰ Πολικὰ ρεύματα. Τὸ Μεξικανικὸν ρεύμα δρχεται ἀπὸ τῆς μεταξὺ τῆς χερσονήσου Φλωρίδος καὶ τῆς νήσου Κούβας θαλάσσης. Καὶ εἰς μὲν βραχίων αὐτοῦ μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὰ ΒΑ φθάνει μέχρι Νέας Φουνδλανδίας (Νέας Γῆς ἐν Ἀμερικῇ), εἰτα στρέφεται πρὸς Α καὶ διαχείται εἰς τὰς ΒΔ ἔκτας τῆς Εύρωπης (Νορβηγίας), ἡς καὶ θερμαίνει.

Ἔτερος δὲ βραχίων μὲ διεύθυνσιν ΝΑ διαχείται εἰς τὰς ἀφρικανικὰς ἀκτὰς.

1. Περὶ τῶν ὄρισμάν τούτων ἔθε πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου, σελ. 29—31.

Τὰ δὲ πολικὰ ρεύματα, ἀτινά εἶναι ψυχρά, φέρονται ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ισημερινόν.

Δευτερεύοντα ρεύματα εἶναι τὰ τοῦ Βοσπόρου, τοῦ Γρεβαΐταρ καὶ ἄλλα.

Πρὸς σχηματισμὸν τῶν ρευμάτων, ἔκτος τῆς ἔξτριψεως, οὐχ ἦτοι συντελοῦσι καὶ οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴ τῆς γῆς. "Οπου δύο ρεύματα συναντῶνται ἔκει σχηματίζεται δίκη, ἢτις καταβιθίζει πᾶν τὸ προσεγγίζον αὐτὸν.

Σημ. Βάθη ωκεανῶν. Τὸ μέγιστον βάθος τοῦ Μεγάλου ωκεανοῦ εἶναι 9610 μ., τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ 8340 μ., τοῦ Ἰνδικοῦ 6200 μ., τοῦ Β. Περιγιανοῦ 3400 μ., τοῦ Ν. Παγ. ωκεανοῦ 3000 μ. Ἡ Μεσόγειος θάλασσα ἔχει μέγιστον βάθος 4570 μ., τὸ δὲ Αἰγαίον πέλαγος 1000 μέτρα.

Χεοδαῖα ὅδατα. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τῶν ὕδάτων τῶν βροχῶν καὶ τῶν τηκομένων χιόνων, ἀτινά ἀπορροφούμενα ὑπὸ τοῦ ἐδάφους ἀναβλύζουσιν ἐκ χαμηλοτέρων μερῶν διὰ ρωγμῶν καὶ ἀποτελοῦσι πηγάς. Ἐκ τῆς συνενώσεως δὲ τῶν πηγῶν καὶ ἐι τῶν μὴ ἀπορροφουμένων ὕδάτων τῶν βροχῶν προέρχοται οἱ ρήνακες, οἱ χείμαρροι, τὰ ποτάμια καὶ οἱ ποταμοί. Πολλὰ ὅδατα συναθροίζονται ἐντὸς κοιλοτήτων τῆς στερεᾶς καὶ σχηματίζουσι τὰς λίμνας. Τῶν περισσοτέρων λιμνῶν τὰ ὅδατα εἶναι γλυκέα, τινῶν δὲ εἶναι ἀλμυρά (Κασπίας, Νεκρᾶς, θαλάσσης κλπ.). Ἀβύθης δὲ συρροή ὕδάτων καλεῖται ἔλος ἢ τείλμα¹.

1. Ιδὲ Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου σελ. 25—28.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ—ΜΕΤΕΩΡΑ—ΚΛΙΜΑ

Τὴν γῆν περιβάλλει πανταχόθεν ἀήρ ὡς σφαῖρα ἀεριώδης. Οἱ ἀήροις ὅστις συγίσταται ἐξ 79 μερῶν ἀζώτου καὶ 21 ὀξυγόνου, καὶ ὅστις εἶναι ἀναγκαιότατος διὰ τὴν ὑπαρξίν ζῴων καὶ φυτῶν καλεῖται ἀτμόσφαιρα. ἔχει δὲ πάχος περὶ τὰ 60—70 χιλιόμετρα. Τὰ κατώτερα τῆς ἀτμοσφαίρας στρώματα εἰναι πυκνότερα τῶν ἀνωτέρων, ἢ δὲ θερμοκρασίᾳ αὐτῆς ἐλαττοῦται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Τοῦτο συμβαίνει διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. Τὰ ἀνώτερα στρώματα ὡς ἀραιότερα δὲν ἀπορροφοῦσι τὴν θερμότητα τὴν ἐκπεμπομένην ὑπὸ τοῦ ἡλίου εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἵσσον τὰ κατώτερα, ἥτινα εἶναι πυκνότερα. Ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινόμενον ἔδαφος τῆς γῆς ἀνακλᾷ τὴν θερμότητα, ἥτις θερμαίνει τοιευτοτέρως τὴν πλησίον τῆς γῆς ἀτμόσφαιραν. Διὰ τοῦτο οἱ χαρηλοὶ τόποι εἰναι θερμότεροι τῶν ὑψηλῶν, ὅπου ἢ ἀτμόσφαιρα εἶναι ἀραιωτέρα. Συμβαίνει ὥμως τόποι εἰς τὸ αὐτὸν ὕψος νὰ ἔχωσι διάφορον θερμότητα, ἐπειδὴ διαφέρως θερμαίνονται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ή διαφορὰ τῆς τοιαύτης θερμότητος προέρχεται ἐκ τῆς θέσεως τέπου τινὸς πρὸς τὸν ἡλιον. "Οσῳ περισσότερον αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου πλησιάζουσι τὴν διεύθυνσιν τῆς καθέτου, τοσούτῳ περισσότερον καὶ θερμαίνουσι. Τούτου ἔνεκα τὰ περὶ τὸν Ἰσημερινὸν μέρη εἶναι περισσότερον θερμά παρὰ τὰ περὶ τοὺς πόλους.

Η θερμοκρασία λοιπὸν τόπου τινὸς ἐξαρτάται ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ ἐκ τοῦ ὕψους αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ἐκτὸς τούτων καὶ ἀλλα αἰτία ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας ἐνὸς τέπου. Π. χ. ἡ γειτνίασις θαλάσσης, ὁρέων

κλπ. "Ενεκα τῆς ἀνομοίου θερμάνσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ὁ ἀήρ κινεῖται καὶ παράγει τοὺς ἀέρους, οἵτινες εἶναι ἐτήσιοι (μελτέμιχ) καὶ περιοδικοί (αὔρα, θύελλα, λαίλαψ, καταιγίς, τυφών, σέφων).

"Ωσταύτως ἔνεκα τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὅδατα ἔξατμιζόμενα ἀνέρχονται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἔνθι ψύχονται, συμπυκνοῦνται καὶ καταπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν ἢ ὡς δρόσος, ἢ ὡς πάχη, ἢ ὡς βροχή, ἢ ὡς χιών, ἢ ὡς χάλαζα. Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν παρατηροῦμεν πρὸς τούτοις νὰ γίνωνται ἀστραπαὶ καὶ βροταταὶ, νὰ πίπτωσι δὲ ἐξ αὐτῆς κεραυνοί, νὰ σχηματίζηται δὲ ἐν εἴδει τόξου ἡ Ἱρις.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα καὶ ἄλλα, ἐπινα παράγονται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, λέγονται μετέωρα.

"Ο δὲ μέσος βαθμὸς τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ἐνὸς τόπου καλεῖται κλίμα.

Σημ. Τὸ κλίμα διακρίνουσιν εἰς διακεκαμένορ, θερμόρ, συγκερασμένορ ἢ εὔχρατορ, ύγρορ καὶ κατεύγυρμένορ πρὸς δὲ εἰς ἔηρόρ, εἰς ὑγρόρ καὶ εἰς νοσῶδες καὶ ὑγιεινόρ. Ἐπιστης διακρίνεται τὸ κλίμα εἰς ὠκεάνειορ καὶ ἡπειρωτικόρ. Τὸ ὠκεάνειον κλίμα ἐπικρατεῖ εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὰ παράλια τῶν ἡπείρων· εἰς τὰ μέρη ταῦτα ὁ μὲν χειμὼν δὲν εἶναι πολὺ ψυχρός, τὸ δὲ θέρος δροσερόν, ἐνῷ τούναντίον εἰς τὰς μακρὰν τῆς θαλάσσης (μετογιόους) χώρας, ἔνθι ἐπικρατεῖ τὸ ἡπειρωτικὸν κλίμα, ὁ μὲν χειμὼν εἶναι λίαν ψυχρός, τὸ δὲ θέρος σχετικῶς πολὺ θερμόν¹.

1. Περὶ ἀτμοσφαίρας, κλίματος κλπ. ίδε Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου σελ. 45—53.

*Ασκήσεις.—Έκ πόσων μερῶν συνίσταται ἡ γῆ ; πῶς ἐσχηματίσῃ ἡ λιθόσφαιρα ; Πόσην ἔκτασιν ἔχει ἡ λιθόσφαιρα ; πόσην ἡ θύροσφαιρα ; Πούδος καλεῖται δριζόντιος καὶ ποιὸς κάθετος διαμελισμὸς τῆς γῆς ; Εἴπατε καὶ δρίσατε τὰ μέρη εἰς ἣν γῆν διαιρεῖται διὰ τοῦ δριζόντιου καὶ καθέτου διαμελισμοῦ.

Τί καλεῖται βαθύπεδον, τί ὑψίπεδον, τί συνίζημα ; Πόθεν ἐξαρτᾶται ἡ ποιότητα τοῦ ἐδάφους ; Εἴπατε τὴν θέσιν, τὴν ἔκτασιν, τὸ βαθός καὶ τὰς χυριωτέρας θαλάσσας τῶν ωκεανῶν. Τίνα εἶναι τὰ χυριώτερα ωκεάνεια ρεύματα ; Αὕτια τῆς ὑπάρχεως αὐτῶν. Πόθεν σχηματίζονται τὰ γερσαῖα βάθατα ; Ορίσατε τί ἐστι θύλασσα, λίμνη, κόλπος, λιμήν, δρυμός, ἔλος.

Τί εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα ; Τί εἶναι ὁ οὐράνιος θόλος, πόθεν προέρχεται τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ Οὐράνου ;

"Εγειρέτε μεγαλυτέραν παντοῦ τὴν αὔτην θερμοκρασίαν ; Ποῦ ἔχει μεγαλυτέραν ; Ποῦ μικροτέραν καὶ διατί ; Πόθεν ἐξαρτᾶται ἡ θερμοκρασία ἑνὸς τόπου ; Τί συμβαίνει ἐκ τῆς ἀνομοίου θερμάνσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ;

Τί εἶναι ἄνεμος καὶ ποῖοι εἶναι οἱ κύριοι ἄνεμοι ; Ποῖα φαινόμενα κκλοῦνται μετέωρα ; Πῶς σχηματίζεται ἡ ιμέχλη, τὰ νέφη, ἡ βροχή, ἡ γιών, ἡ χάλαζα, ἡ βροντή, ἡ ἀστραπή, ὁ κεραυνός, ἡ Ήρις ;

Τί καλεῖται κλῖμα ; Πόσα εἰδη κλίματος διακρίνομεν ; Πούνον κλίμα λέγεται ωκεάνειον καὶ ποιὸν ἡπειρωτικόν ; Εἴπατε τόπους μὲν ωκεάνειον κλίμα, Εἴπατε τόπους μὲ κλίμα ἡπειρωτικόν. Εἴπατε τόπους οἵτινες ἔχουσι κλίμα νοσοδόξει.

ΠΡΟΤΟΝΤΑ¹

Προϊόντα λέγονται ὅσα παράγει καὶ τρέφει ἡ γῆ, ἄτινα λέγοντα φυσικὰ προϊόντα, καὶ ὅτα παράγει ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν δικράνων φυσικῶν σωμάτων, ἄτινα λέγονται τεχνητὰ

1. Περὶ προϊόντων ἵδε Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου σελ. 35.

προϊόντα. Τὰ φυσικὰ προϊόντα εἰναι ὄρυκτά, φυτά, ζῷα.
 Ὄρυκτὰ λέγονται τὰ ϕύχα καὶ ἀνδργχνα φυσικὰ σώματα
 οὐρά (ὑδωρ, οὐράργυρος, πιτρέλαιον), ἢ στερεά (μάρμαρα, γαι-
 ἀνθρακες, ἀδάμας, ὄρυκται ὑλαι). Φυτὰ λέγονται τὰ ἐνόρ-
 γατα φυσικὰ σώματα, ὅτα τρέφονται διὰ τροφῶν ἀνοργάνων,
 φύονται δὲ ἐκ τῆς γῆς π. χ. ὁ σῖτος, ἡ ἄμπελος, ἡ δρῦς, κτλ.
 Ζῷα λέγονται τὰ ἐνόργανα φυσικὰ σώματα, ἂτινα τρέφονται
 διὰ τροφῶν ἀνοργάνων, ἔχουσι δὲ ιδίαν καὶ αὐτενεργὸν κίνησιν,
 (ἄνθρωπος, λέων, ἄρδαν, ἰχθύς, ἔντομα).

Τὰ ζῷα ἀτινα ἐξημερώθησαν λέγονται κατοικίδια (εύων,
 γχλῆ βιοῦς, πρόβατα, κτλ.)· ὅτα δὲ δέντρα ἐξημερώθησαν κα-
 λοῦνται ἄγρια (λέων, ἄρκτος, τίγρις, κλπ.).

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ—ΦΥΛΑΙ ΑΝΘΡΩΠΩΝ—ΓΛΩΣΣΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ—ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο ἄνθρωπος εἶναι τὸ τελειότερον τοῦ Θεοῦ δημιούργημα,
 διοκρίνεται δὲ τῶν λοιπῶν ζώων ἐκ τῆς κατατκευῆς τοῦ σώ-
 ματος καὶ πρὸ πριτὸς τοῦ λογικοῦ.

Ἄν καὶ ἀσθενέστερος πολλῶν ζώων, ἐπειδὴ ὅμως ὑπερτερεῖ
 πνευματικῶς καθυπέταξε ταῦτα καὶ τὰ κατέστησε χρήσιμα
 εἰς τὸν βίον του· ἐφεῦρε διάφορα ἔργα λειτεῖ καὶ μηχανήματα,
 ἔγινε δὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ κύριος τῆς γῆς.

Φυλαί¹.—Οἱ δοιαὶ κατοικοὶ τῆς γῆς ἀνέργονται εἰς 1520
 ἐκκτομμύρια. Διαιροῦνται δὲ εἰς 5 φυλάκες. 1) Τὴν Καυκασίαν
 (790 ἑκ.). Αὗτη κατοικεῖ εἰς τὴν Εὐώπην, ΝΔ Ἀσίαν
 Β' Ἀφρικήν, καὶ ὡς ἔποικες τὴν Ἀμερικήν, Αὔστραλίαν καὶ Ν
 Ἀφρικήν.

1. Περὶ φυλῶν ἵδε Γεωγραφίαν Ἀγγελίδου, τεῦχος Β', σελ. 145.

2) Τὴν *Μογγολικήν* φυλὴν (470 ἔκ.) ἥτις κατοικεῖ χυ-
ρίως τὴν βόρειον ἀνατολικὴν καὶ μέσην Ἀσίαν, καὶ τὰς ὑπερ-
βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης.

Καυκασία φυλή. *Ἀμερικανική* φυλή. *Μαλαιϊκή* φυλή.
Νιγριτική φυλή.

3) Τὴν *Αἰθιοπικήν* (200 ἔκ. μετὰ τῶν Παπούων καὶ μι-
γάδων, εἵτινες κατοικοῦσιν ἐν Νέῃ
Γουΐνεᾳ), ἥτις κατοικεῖ τὴν μέ-
σην καὶ νότιον Ἀσίαν καὶ τὴν
Αὐστραλίαν.

4) Τὴν *Ἀμερικανικήν* (8, 10
ἔκ.) εἰς ḥη ἀνήκουσιν οἱ αὐτόχθο-
νες κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς.

5) Τὴν *Μαλαιϊκήν* (45 ἔκ.)
ἥτις κατοικεῖ τὴν χερσόνησον
Μαλάκκαν καὶ τὰς γῆσους τοῦ
Ἰνδικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ.

Μογγολική φυλή.

Γλῶσσαι.—Οἱ ἀνθρώποι διὰ τοῦ λάρυγγος, τῆς γλώσ-

σης, τῶν ὁδόντων καὶ τῶν χειλέων, παράγουσι φωρὰς ἐνάρθρους ἢ λέξεις διὰ τῶν ὄποιων συγεννοῦνται πρὸς ἀλλήλους. Αἱ λέξεις τὰς ὄποιας μεταχειρίζονται εἰς ἄνθρωποι καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν συνάπτουσι τὰς λέξεις πρὸς ἀλλήλας πρὸς ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων των καλεῖται γλῶσσα.

* Άνω τῶν 12 χιλ. εἶναι αἱ διάφοροι γλῶσσαι· ἐκ τούτων σπουδαιότεραι εἶναι:

Ἡ Ἀρραβώνη, ἣ τις ὅμιλεῖται ὑπὸ 120 ἑκ. περὶπου ἀνθρώπων· ἡ Ρωσικὴ ὑπὸ 93 ἑκ., ἡ Γερμανικὴ ὑπὸ 82 ἑκ., ἡ Ισπανικὴ ὑπὸ 55 ἑκ., ἡ Γαλλικὴ ὑπὸ 50 ἑκ., ἡ Ιταλικὴ ὑπὸ 34 ἑκ., ἡ Τουρκικὴ ὑπὸ 24 ἑκ., ἡ Ελληνικὴ ὑπὸ 8 ἑκ., ἡ Ιαπωνικὴ ὑπὸ 47 ἑκ. καὶ ἡ Σιρικὴ ὑπὸ 370 ἑκ.

Θρησκείαι.—Ἐκ τῶν δὲ αφόρων περὶ Θεοῦ δοξασιῶν ἡς πρεσβεύουσιν οἱ ἄνθρωποι παρήχθησαν καὶ διάφοροι θρησκεῖαι. Αὗται διαιροῦνται εἰς Μορθεῖστικὰς καὶ Πολυθεῖστικάς.

Εἰς τὰς μονοθεῖστικὰς θρησκείας ἀνήκουσιν ὁ Ιουδαισμὸς (ὑπέρ τὰ 10 ἑκ.), ὁ Χριστιανισμὸς¹ (περὶ τὰ 570 ἑκ.) καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς (περὶ τὰ 240 ἑκ.).

Εἰς τὰς πολυθεῖστικὰς ὁ Βούδισμὸς (380 ἑκ.), ὁ Βραχμαϊσμὸς (220 ἑκ.), καὶ οἱ διάφοροι εἰδωλολάτραι (100 ἑκ.).

Πολιτισμός.—Οἱ ἄνθρωποι, ἀναλόγως τοῦ βχθμοῦ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως, διαιροῦνται εἰς πεπολιτισμένους καὶ βαρβάρους. Εἰς τῶν πέντε φύλῶν ἡ μᾶλλον πεπολιτισμένη εἶναι ἡ Κακκαστική.

1. Οἱ Χριστιανοὶ διαιροῦνται εἰς Ὀρθοδόξους (125 ἑκ.), εἰς Καθολικούς, εἰς οὓς ὑπάγονται οἱ Μελγίται, οἱ Κόπται κλπ. (260 ἑκ.) καὶ εἰς Διαμαρτυρομένους (185 ἑκ.).

Οι εύρισκόμενοι εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς βαρβάροτητος λέγονται ἄγριοι.

"Εθνος λέγεται τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἔχουσι τὴν αὐτὴν καταγωγήν, ὅμιλοισι τὴν αὐτὴν γλώσσαν ἃς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, τὴν αὐτὴν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θρησκείαν.

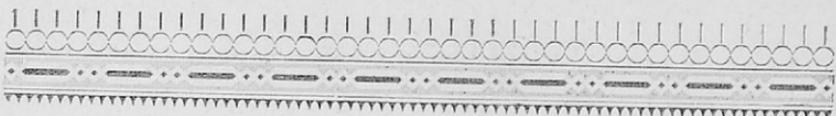
Κράτος ἡ πολιτεία λέγεται ἡ σχετικῶς μεγάλη τοπικὴ περιφέρεια, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦσιν ἀνθρώποι ἀποτελοῦντες οίκογενεῖας καὶ κοινότητας, δ. οικούμενοι δὲ ὑπὸ κοινῆς τινος ἀρχῆς καθ' ὠρισμένους νόμους. Τὸ σύνολον τῶν νόμων καθ' εὑ; διοικεῖται ἐν κράτος λέγεται πολιτείμα. Τὸ πολιτευμα λέγεται μοναρχικόν, ὅταν ἡ ὑπερτάτη ἀρχὴ εὑρίσκηται εἰς τὰς χειρας ἐνὸς ἴσοβου κληρονομικοῦ ἀρχοντος. ἡ μοναρχία διακρίνεται εἰς μοναρχίαν ἀπόλυτον, ὅταν μόνον ὁ μονάρχης συγκεντρῇ εἰς χειράς του πάταν ἔξουσίαν, καὶ εἰς μοναρχίαν συνταγματικήν, ὅταν ἐπὶ τῇ βάσει νόμου θεμελιώδους τοῦ συνταγματος, κυβερνᾷ ὁ μονάρχης, μετέχη δὲ καὶ ὁ λαός διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν.

Δημοκρατικὸν δὲ λέγεται τὸ πολιτευμα, ὅταν πάταν ἔξουσία εἴναι εἰς χειρας τοῦ λαοῦ, ὅστις διαχειρίζεται ταύτην δι' ἀρχόντων ὑπευθύνων, οὓς ὁ λαός ἐκλέγει.

'Εκτὸς τούτων ὑπάρχει καὶ δημοσποριδιακὸν πολιτευμα, καθ' ὃ πολλαὶ πολιτεῖαι συνενοῦνται διὰ συνθήκης, οἵτως ὡστε ἐκάστη νὰ τηρῇ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, νὰ ἀναγνωρίζῃ δὲ μίαν κοινὴν κυβέρνησιν μοναρχικήν (Γερμανία) ἡ δημοκρατική (Ἐλβετία, Συμπολιτεῖαι Ἀμερικῆς).

"Ασκήσεις. Πόσοι εἶναι ὅλοι οἱ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι; Εἰς πόσας φυλὰς διαιροῦνται; πόσοι ἀνήκουσιν εἰς ἑκάστην φυλὴν καὶ ποῦ ἑκάστη φυλὴ κατοικεῖ;

Εἴπατε τὰ διαχριτικὰ γνωρίσματα ἑκάστης φυλῆς. Πόσοι τῶν κατοίκων τῆς γῆς εἶναι Χριστιανοί; Πόσοι Βουδδισταί καὶ πόσοι Βραχμαϊσταί; Πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι Χριστιανοί δρούδος; Τί καλεῖται ἔθνος, θρησκεία, κράτος, πολίτευμα, πολιτισμός; Εἴπατε τὰ κυριώτερα κράτη τῆς Εὐρώπης, τὸν πληθυσμόν, τὴν θρησκείαν, τὸ πολίτευμα καὶ τὰς κυριωτέρας πόλεις αὐτῶν. Ποῖαι εὖ τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν εἶναι: αἱ μᾶλλον διαδεδομέναι; Ποιὸν πολίτευμα λέγεται ἀπόλυτος μοναρχίᾳ, ποιὸν συνταγματικὴ μοναρχία, ποιὸν δημοκρατικόν, καὶ ποῖον δμοσπονδιακόν; Εἴπατε τὰ κυριώτερα προϊόντα τοῦ νομοῦ εἰς ὃν εὑρισκόμεθα; Πόσα εἰδη προϊόντων ἔχομεν; Εἴπατε τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Γερμανίας.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η ΓΗ ΩΣ ΟΥΡΑΝΙΟΝ ΣΩΜΑ

Σχῆμα τῆς Γῆς. — Η ἐπιράνεια τῆς γῆς, ἥτις αἰωρεῖται ἐν τῷ διυστήματι, εἶναι κυρτή διότι τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι σφαιροειδὲς καθὼς τὸ τοῦ περτοκαλίου. Αἱ ἀνωμαλίαι αὐτῆς, ἥτοι ὅρη, λόγοι, κλπ. ἀν παραβληθῶσι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ὅλης γῆς εἶναι λίγην σμικραὶ καὶ σχεδὸν ἀνεπαίσθητοι, ὥστε νὰ μὴ κατατρέφηται τὸ σφαιρικὸν αὐτῆς σχῆμα, καθὼς αἱ ἔξοχαὶ τοῦ περτοκαλίου δὲν παραβλάπτουσι πιστὸς τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Άποδείξεις περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος τῆς γῆς. "Οἱ τὸ σχῆμα τῆς γῆς εἶναι σφαιρικὸν. ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἔξης :

1) Ἐκ τοῦ δια, δταν μακρόθεν πλησιάζῃ τις ἀντικείμενα ψηλὰ (ὅρη, πύργους, κωδωνοστάσια κτλ.), βλέπει πρῶτον τὰ ἄνω μέρη τῶν ἀντικειμένων καὶ τελευταῖον τὰ κάτω. "Οταν δὲ ἀπομακρύνηται κατὰ πρῶτον ἔξαφανίζονται τὰ κάτω καὶ ἔπειτα τὰ ἄνω μέρη αὐτῶν.

2) Ἐκ τοῦ δια, ὁ "Ηλιος καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες δὲν ἀντέλλουσι πχντοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅπερ θὰ συνέβαινεν ἂν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς δὲν ἦτο κυρτή. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δταν ταξιδεύῃ τις ἐκ Β πρὸς Ν ἀναφαίγονται ἄλλα ἀστρα.

3) Ἐκ τοῦ περίπλου τῆς γῆς, καθ' ὃν οἱ ἔκτελέσαντες τοῦτον θαλασσοπόροι προχωροῦντες πάντοτε πρὸς τὰ ἐμπρός ἐπανῆλθον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἐξ οὗ ἐξεκίνησαν.

4) Ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ ὁρίσοντος¹, ὅστις ἐξ ὅλων τῶν στριμείων τῆς γῆς φαίνεται στρογγύλος.

5) Ἐκ τῆς κυκλικῆς σκιᾶς, ἣν βίπτει ἡ γῆ εἰς τὴν σελήνην κατὰ τὴν ἕκλειψιν τῆς σελήνης.

Πόλοι, "Αξων.— Εἰς ἑκάστην σφαῖραν περιστρεφομένην ὑπάρχουσι δύο ἀπέναντι ἀλλήλων κείμενα σημεῖα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς περιστρεφομένης σφαῖρας, τὰ ὅποια δὲν συμπερι- στρέφονται. Ταῦτα λέγονται πόλοι. Καὶ ἡ γῆ, ἥτις ὡς γυναικίζομεν περιστρέφεται περὶ ἑαυτήν, ἔχει δύο πόλους, τὸν Βόρειον πόλον πρὸς Β., καὶ τὸν Νότιον πόλον πρὸς Ν. Η δέ μπονοουμένη εὐθεῖα γραμμὴ, ἥτις ἐνώνει τοὺς δύο πόλους διερχομένη διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς, καὶ περὶ τὴν δυοῖς περιστρέφεται ἡ γῆ εἰς διάστημα 24 ὥρων, καλεῖται ἄξων.

Ο ἄξων τῆς γῆς ἔχει 12700 χλμ. μῆκος.

ΚΥΚΛΟΙ² ΤΗΣ ΓΗΣ

Διὰ νὰ δυνάμεθα νὰ καθιστούμεν τὴν θέσιν τόπου τινός ἐπει τῆς γῆς φανταζόμεθα ὅτι σύρομεν περὶ αὐτὴν διαφόρους κύκλους, οἱ οποῖοι ὀνομάζονται παράλληλοι καὶ μεσημβριοι. Έκ τῶν παρακλήλων κύκλων ὁ μέγιστος εἶναι ὁ Ἰσημεριός.

1. Περὶ ὁρίζοντος ἵδε Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου σελ. 21 καὶ ἔξτις.

2. Κύκλος λέγεται ἐπίπεδος ἐπιφάνεια, ἥτις περατοῦται εἰς καμπύλην γραμμὴν καλουμένην περιγρέσια, τῆς διοίας ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέγουσιν εἰς ἴσου ἔκ τενος σημείου, ὅπερ κεῖται εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου καὶ καλεῖται κέντρος.

"Ο Ισημερινός είναι ο νοούμενος περὶ τὴν γῆν μέγιστος κύκλος, ὁ ὅποιος ἀπέχει ἐξ ἵσου καὶ ἀπὸ τοὺς δύο πόλους, διαιρεῖ δὲ τὴν γῆν εἰς δύο ἵσα ἡμισφαίρια εἰς βόρειον καὶ εἰς νότιον.

Καλεῖται δὲ Ισημερινός, διότι οἱ ἐπ' αὐτὸν κείμενοι τόποι ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νύκτας ἵσας.

Σημ. "Εκαστος κύκλος διαιρεῖται εἰς 360 μέρη, ἣτινα καλοῦνται μοίραι. Εκάστη μοίρᾳ διαιρεῖται εἰς 60' πρῶτα λεπτὰ καὶ ἔκαστον πρῶτον λεπτὸν εἰς 60'' δεύτερα. Παρίσταται δὲ οὕτω: 32°, 48', 35'', (32 μοίραι 48 πρῶτα λεπτὰ καὶ 35 δεύτερα).

"Η περιφέρεια τοῦ Ισημερινοῦ είναι μήκους 40000000 μέτρων διαιρεῖται δὲ εἰς 360 μέρη, κακλούμενα μοίρας, δι' ᾧ διέρχονται οἱ ἡμιμεσημέρινοι." Παραλλήλως πρὸς τὸν Ισημερινὸν καὶ πρὸς Β καὶ Ν αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν 111 χλμ., ἥτοι μιᾶς μοίρας, ὑπονοοῦμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἀνὰ 89 κύκλοι (178 καὶ εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια), οἵτινες λέγονται παράλληλοι κύκλοι. Μεταξὺ τῶν παραλλήλων κύκλων διαιρείνομεν εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸν Τροπικὸν καὶ τὸν Βόρειον πολικὸν κύκλον, εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον τὸν Τροπικὸν τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὸν Νότιον πολικὸν κύκλον καὶ οἱ μὲν δύο τροπικοὶ ἀπέχουσιν ἐκ τοῦ Ισημερινοῦ ἀνὰ $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἔκαστος, οἱ δὲ δύο πολικοὶ ἐπίστις ἀνὰ $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τῶν οἰκείων πόλων.

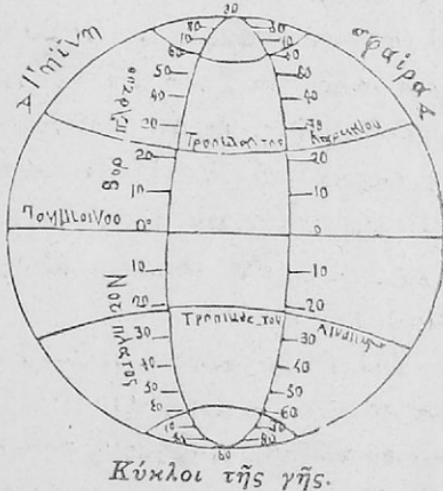
Καὶ οἱ Τροπικοὶ καὶ οἱ Πολικοὶ κύκλοι είναι σπουδαιότατοι καὶ οἱ μὲν Τροπικοί, διότι ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομενικὴν αὐτοῦ κίνησιν ἀμαρτιάνη εἰς αὐτοὺς τρέπεται καὶ πάλιν πρὸς τὸν Ισημερινόν. Καὶ ὅταν μὲν ἐγγίσῃ (τῇ 9 Ιουλίου) τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου, ὅτις κείται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον,

τότε ἐν τῷ βορείῳ ήμισφαῖρᾳ εἶναι ἡ μακροτάτη ἡμέρα, ὅταν δὲ ἔγγιση (τῇ 9 Δεκεμβρίου) τὸν Τριπικὸν τοῦ Αἰγαίου, ὅτις κείται ἐν τῷ νοτιῷ ήμισφαῖρᾳ, εἶναι ἐν τούτῳ ἡ μικροτάτη ἡμέρα, ἐν δὲ τῷ βορείῳ ἡ μακροτάτη νύξ. Τότε ἔχομεν θερινὸν (9 Ιουνίου), καὶ χειμερινὸν (9 Δεκεμβρίου) ήλιοστάσιον.

Οἱ δὲ πολικοὶ κύκλοι εἶναι ἐπίσης σπουδαῖοι, διότι εἰς τοὺς ἐπ' αὐτοὺς τόπους ἀπαξῆς τοῦ ἑτοῦ ὁ ήλιος δὲν δύει, ἥτοι τῇ 9 Ιουνίου εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου τόπους, καὶ τῇ 9 Δεκεμβρίου εἰς τοὺς εἰς τὸν Νότιον πολικὸν κύκλον τόπους, καὶ ἀπαξῆς δὲν ἀνατέλλει ἥτοι τῇ 9 Δεκεμβρίου εἰς τοὺς ἐπὶ τὸν Βόρειον πολικὸν κύκλον καὶ τῇ 9 Ιουνίου εἰς τοὺς ἐπὶ τὸν Νότιον πολικὸν κύκλον τόπους.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΙ ΚΥΚΛΟΙ

Μεσημβρινοὶ κύκλοι λέγονται οἱ κατὰ φαντασίαν καθέτως πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν ἄγμενοι μέγιστοι τῆς γῆς κύκλοι, οἵτινες διέρχονται διὰ τῶν πόλων καὶ διαιροῦσι τὴν γῆν εἰς δύο ἵσα ήμισφαῖρα, εἰς τὸ Ἀρατολικὸν ήμισφαῖριον, ὅπερ περιλαμβάνει τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Αὔστραλίαν, καὶ τὸ Δυτικὸν ήμισφαῖριον, ὅπερ περιέχει τὴν Ἀμερικὴν. Καλοῦνται δέ οἱ κύκλοι οὗτοι μεσημβρινοὶ, διότι πάντες οἱ ἐπὶ

Κύκλοι τῆς γῆς.

τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν τόπον ἔχουτι σύγχρονοι μεσημβρίαιν.

Οἱ μεσημβρινοὶ εἰναι 180, τὰ ἡμίση δὲ τῶν μεσημβρινῶν καλοῦνται ἡμιμεσημβρινοὶ. Τοιοῦτοι εἰναι 360 καὶ διέρχονται διὰ τῶν 360° τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Μεταξὺ τῶν μεσημβρινῶν κύκλων κατὰ συνθήκην λαμβάνεται εἰς ὁρὶς πρῶτος, ἀπὸ τοῦ ὅποιου ἀριθμοῦνται οἱ λοιποὶ. Ὡς τοιοῦτον ἄλλοι λαμβάνουσι τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρρου (μιᾶς τῶν Καναρίων), ἄλλοι τὸν διὰ Γρῆνιτς (προστείου τοῦ Λονδίνου) καὶ ἄλλοι τὸν διὰ τῶν Παρισίων.

Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ γεωγραφικὸν μῆκος.—Καλεῖται γεωγραφικὸν πλάτος ἡ πρὸς Β ἢ πρὸς Ν ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Δι' ὃ δικαριούμεν πλάτος Βόρειον (ΠΒ) καὶ πλάτος Υδρίον (ΠΝ). Γεωγραφικὸν δὲ μῆκος λέγεται ἡ ἀπόστασις πρὸς ἀνατολὰς (Α) ἢ πρὸς δυσμὰς (Δ) τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ (Φέρρου ἢ Γρῆνιτζ), ὅστις εἰναι 18° 20' ἀνατολικώτερον τοῦ μεσημβρινοῦ Φέρρου, ἢ Παρισίων, ὅστις εἰναι 20° ἀνατολικώτερον τοῦ τῆς Φέρρου. Δι' ὃ ἔχομεν μῆκος ἀνατολικὸν (ΜΑ) καὶ μῆκος δυτικὸν (ΜΔ). Οἱ ἀριθμὸς τῶν μοιρῶν φθάνει μέχρις 180° ἀνατολικοῦ μῆκους καὶ 180° δυτικοῦ μῆκους.

Σημ. α'. Τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος μᾶς χρησιμεύουσιν ὅπως καθερίζωμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου ἢ ἐπὶ τῆς θέραγελού σφραγίας τὴν θέσιν τόπου τινός. Οὕτω π. χ. ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει ΒΠ 41° 0' 16'' καὶ ΑΜΠ (ἀνατ. μῆκ., ἀπὸ Παρισίων) 26° 38' 50'', ἢ ἀπὸ Γρῆνιτζ 28° 58', ἢ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς Φέρρου 46° 38' 50''. Άλι 'Αθηναὶ ΒΠ 37° 58', ΑΜΠ 21° 22' ΑΜΦ (=Φέρρου) 41° 22' κτλ. Τέπος

εύρισκόμενος κατά μίαν μοίραν ἀνατολικώτερον ἄλλου ἔχει.
Ανατολὴν ἡλίου καὶ μεσηλίβραν 4' λεπτὰ ἐνωρίτερον.

Σημ. β'. Έκαστη μοίρα περιλαμβάνει διάστημα 15 γεωγραφικῶν μιλίων περίπου. "Έκαστον δὲ γεωγραφικὸν μίλιον 7420 μέτρον μία λοιπὸν μοίρα = 111 χιλιόμετρα περίπου. "Εν δὲ □ γεωγραφικὸν μίλιον = 7420 □ μέτρον.

Σημ. γ'. Επὶ τοῦ χάρτου οἱ ἀριθμοὶ οἱ ἑκατέρωθεν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ (δεξιῶν, ἀριστερῶν) φανερώσουσι μοίρας πλάτους, οἱ δὲ ἀνώθεν καὶ κάτωθεν μοίρας μήκους.

ΖΩΝΑΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

Διὰ τῶν δύο τροπικῶν καὶ τῶν δύο πολικῶν κύκλων ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διαιρεῖται εἰς 5 ζώνας, αἵτινες φανερώνουσε τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας.

Η ζώρη, ἥτις ἔχει εἰς τὸ μέσον τὸν Ισημερινὸν κεῖται δὲ μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν λέγεται διακεκαυμένη ζώρη. Έν ταύτῃ τῇ ζώρη ἐπικρατεῖ μεγίστη θερμότης, ἐπειδὴ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου πέτουσι καθέτως. Η μείστη θερμότης ἐνταῦθη επειδήζεται καὶ εἴς ἄλλων αἰτίων (χνέμων, θαλασσῶν διευμάτων), καὶ ὡς ὅμως ἐκ τῶν ἀφθόνων βροχῶν, αἵτινες πέπτουσιν ὅταν ὁ ἡλιος μεσουρχνῇ. Η

Ζώναι τῆς Γῆς.

διακεκαυμένη ζώνη κατέχει τὰ 0,40 τῆς ολης ἐπιφάνειας τῆς γῆς.

Αἱ ἑκκαθαρίαι τῆς διακεκαυμένης, μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ πολικῶν κύκλων, λέγονται εὔκρατοι ζῶναι· βόρειος εὔκρατος καὶ νότιος εὔκρατος ζώη. Εἰς τὰς ζῶνας ταύτας καὶ ἡ θερμότης καὶ τὸ ψῦχος εἶναι μέτριον. Η ἔκτασις ἀμφοτέρων τῶν ζωνῶν εἶναι τὰ 0,52 τῆς ολης ἐπιφάνειας τῆς γῆς.

Αἱ δὲ ζῶναι, αἵτινες κείνται μεταξὺ τῶν δύο πολικῶν κύκλων καὶ τῶν πόλων, λέγονται κατεψυγμέναι ζῶαι (βόρειος κατεψυγμένη καὶ νότιος κατεψυγμένη). Εἰς τὰς ζῶνας ταύτας ἐπικρατεῖ ὑπερβολικὸν ψῦχος, διότι ὁ μὲν χειμὼν εἶναι διαρκής, ὁ δὲ ἥμερος, δὲ ἐθδομάδες ἀποτελοῦσι τὸ θέρος. ἔκτασις ἀμφοτέρων εἶναι τὰ 0,08 τῆς ἐπιφάνειας τῆς γῆς.

Διαφορὰ τῶν ἡμερῶν εἰς ἔκαστην ζώνην.
Ωραι τοῦ ἔτους. —'Ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώῃ ἡ διαφορὰ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν εἶναι ἀσήμαντος π. χ. εἰς τὸ Koultor (πρωτ. τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ) ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας εἶναι πάντοτε 12 ὥρων· εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώην ἐπικρατεῖστέρα ὥρα τοῦ ἔτους εἶναι τὸ θέρος. Εἰς τὰς δύο εὐκράτους ζῶνας κατὰ τὰς δύο ισημερίας αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες εἶναι ἵσται. 'Αλλ' ὅταν ἐπὶ τῆς βορείου εὐκράτου ζώης αὖξανται ἡ ἡμέρα, ἐπὶ τῆς νοτίου τούγαντον ἐλαττοῦνται καὶ τὸνάπαλιν. Συμβίλνει δὲ ὅτῳ πλησιέστερον κείται τόπος τις πρὸς τοὺς τροπικούς, τοσούτῳ ὀλιγώτερον ἐπαισθητὴ εἶναι ἡ διαφορὰ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν. "Οσφ δὲ πλησιέστερον πρὸς τοὺς πολικούς, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπαισθητὴ καθίσταται ἡ διαφορὰ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν. Παραβέτομεν ἐνταῦθα παραδίειγματα πρὸς κατανόησιν: Εἰς τὸ Koultor ἡ ἡμέρα ἔχει

πάντοτε 12 ώρας. Εἰς τὸ Καϊρον ἡ μεγίστη ἡμέρα ἔχει 14 ώρας, εἰς τὴν Βαρκελώραν (Ισπανίας) καὶ Κωνσταντινούπολιν ἡ μεγίστη ἡμέρα 15 ώρας. Εἰς τὸ Βερολίνον 16 $\frac{1}{2}$ ώρας, εἰς τὴν Πετρούπολιν 18 $\frac{1}{2}$, εἰς τὸν Ἀρχάγγελον 21 ώρας, εἰς τὴν Χαπαράνδην (πόλιν τῆς Σουηδίας, εἰς τὰν μυχὸν τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου) 23 ώρας, εἰς τὴν Ὁθδύρον (ἐν Σιβηρίᾳ, ἐπὶ τοῦ πολικοῦ κύκλου) 24 ώρας, εἰς δὲ τοὺς πόλους ἡ ἡμέρα ἔχει διάρκειαν 6 μηνῶν.

Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ἐναλλάσσονται καὶ αἱ 4 ώραι τοῦ ἔτους· ἀλλ' εἰς τοὺς τόπους τοὺς κειμένους πλησίον τῶν τραπικῶν κύκλων ὁ χειμὼν εἶναι ἐλάχιστος, ἐνῷ καθ' ὅσον πλησιάζομεν πρὸς τοὺς τόπους τῶν πολικῶν χωρῶν τόσον ἐλαττοῦνται ἡ ἄνοιξις καὶ τὸ φθινόπωρον, ἐπικρατοῦσι δὲ ὁ χειμὼν καὶ πρὸ πάντων τὸ θέρος.

ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ¹

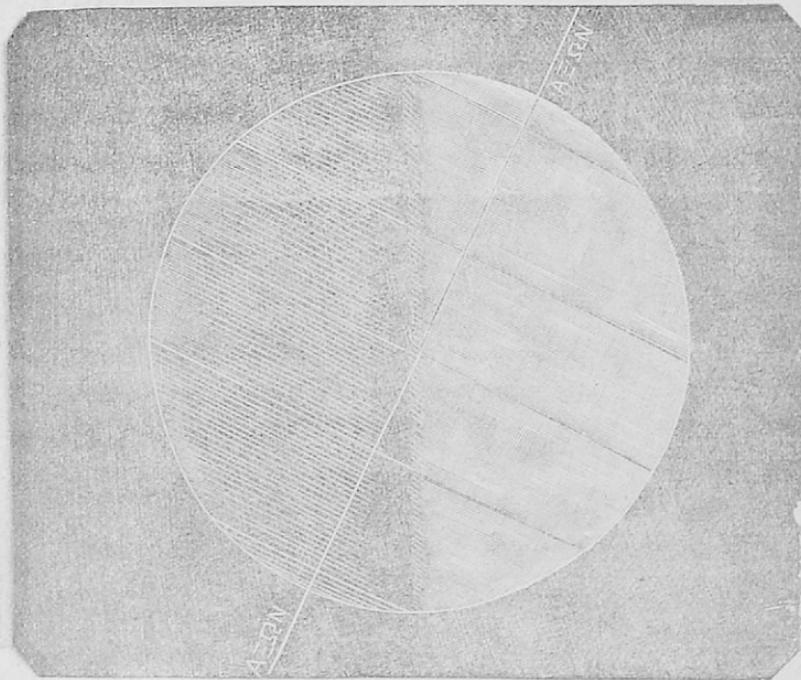
Ἡμέρα καὶ Νύξ. Αἱ τέσσαρες ώραι τοῦ ἔτους.—Ἡ γῆ ἔκτελει δύο κινήσεις, μίαν περὶ διαυγῆν καὶ περὶ τὸν ἀξονά της, καὶ μίαν περὶ τὸν ηλιον.

Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἀξονά της, ἥτις ἔκτελεται εἰς διάστημα 24 ώρῶν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, φέρει τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν. Ἡ δὲ περὶ τὸν ηλιον ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς κίνησις τῆς γῆς, ἥτις γίνεται εἰς διάστημα ἑνὸς ἔτους παράγει τὴν ἀνισότητα τῶν ἡμιρῶν καὶ τὰς τέσσαρας ώρας τοῦ ἔτους.

Καὶ τὰ δύο ταῦτα συμβαί-

1. Ἐδὲ καὶ Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου, σελ. 57—59;

νουσι διότι ὁ ἄξων τῆς γῆς κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφοράν της δὲν εἶναι κάθετος πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιᾶς ἀλλὰ κακολιμένος. "Αν ἦτο ὁ ἄξων τῆς γῆς κάθετος θὰ ἐφώ-

"Ἄξων τῆς Γῆς.

τιζεν ὁ ἥλιος εἰς ἵσον χρονικὸν διάστημα τὸ ἡμισυ ἡμισφαῖρων μὲ διαρκῶς ὠρισμένην καὶ σταθερὰν θερμοκρασίαν. Κατ' ἀκολουθίαν θὰ εἴχομεν ἵσας ἡμέρας καὶ τὸν αὐτὸν βιθυνὸν θερμοκρασίας.

'Αλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄξων τῆς γῆς εἶναι κεκλιμένος πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιᾶς του μερικοὶ τόποι διαγράφουσι κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰν τῆς γῆς μεγαλύτερον τόξον πρὸ τοῦ ἥλιου, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσι καὶ ἡμέρας μεγαλύ-

τέρας (θέρος) και θερμοκοκσίχι ανωτέρων. "Οσοι δέ τόποι διαγράφουσι μικρότερον τόξον ἔχουσι και ἡμέρας μικροτέρας (χειμῶνα) και θερμοκρασίαν κατωτέρων.

"Ο χρόνος τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ θέρους εἰς τὸν χειμῶνα καλεῖται φθινόπωρος, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὸ θέρος ξαρ.

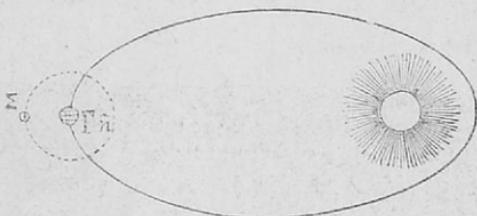
Σελήνη. — Η σελήνη εἶαι δυορύρος τῆς γῆς, ἀπὸ τῆς ὅποιας ἔπεχε: 384 χλ. χλμ. Στρέφεται περὶ τὴν γῆν ἐκ δυσιῶν πρὸς ἀνατολὰς εἰς διάστημα $29 \frac{1}{2}$ περίπου ἡμερῶν καὶ εἶναι 49 φορᾶς μικροτέρα τῆς γῆς.

Τὸ φῶς, καὶ ἡ σελήνη λαμβάνει, ὅπως καὶ ἡ γῆ, παρὰ τοῦ ἡλίου. "Οταν φωτίζηται ὄλοκληρον τὸ πρὸς τὴν γῆν ἐστραμμένον ἡμισφαίριον τῆς σελήνης τότε ἔχουεν πανσέληνος. Κατὰ τὴν πανσέληνον εἶναι δύνατὸν νὰ γίνῃ ἕκλειψις σελήνης μερικὴ ἢ ὅλη, ἀν ἡ γῆ εὑρεθῇ μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

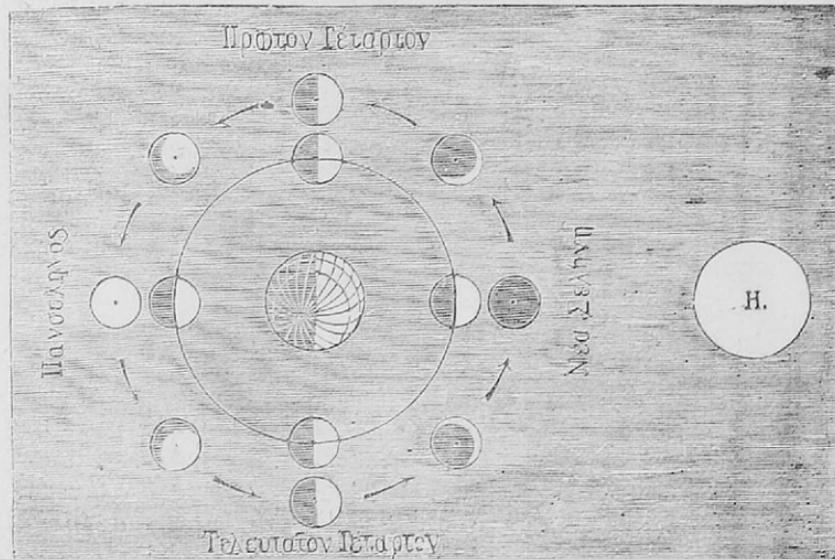
"Οταν φωτίζηται τὸ ἡμιτυ τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένου ἡμισφαίριον τῆς σελήνης, ἔχουεν πρῶτον ἥτελεντατον τέταρτον, ὅταν δὲ οὐδόλως φωτίζηται ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένον τῆς σελήνης ἡμισφαίριον, ἔχουεν τριῶν μηνῶν.

Αἱ διάφοροι αὗται μορφαὶ τῆς σελήνης λέγονται φάσεις.

1. Ήδὲ καὶ Πατριδογραφίαν Ἀγγελίδου, σελ. 59—61.

Σημ. Ή σελήνη ἔχει ὅρη πολλά, περισσότερα τῆς γῆς καὶ μεγαλύτερα σχετικῶς πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ στρεῖται ὑδάτος καὶ ἀτμοσφαίρας, συμπεραίνουσιν οἱ ἀστρονόμοι ὅτι είναι ἀκατοίκητος.

Φάσεις τῆς σελήνης

ΠΛΑΝΗΤΑΙ—ΚΟΜΗΤΑΙ—ΔΙΑΓΤΤΟΝΤΕΣ ΛΑΣΤΕΡΕΣ ΠΛΑΝΗΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ἡ γῆ καὶ οἱ ἄλλοι ἀστέρες, οἱ ὅποιοι περιστρέφονται καὶ περὶ τὸν ἄξονά των καὶ περὶ τὸν ἥλιον, λαμβάνουσι δὲ παρ' αὐτοῦ τὸ φῶς, λέγονται πλανῆται.

Οἱ κυριώτεροι περὶ τὸν ἥλιον κινούμενοι πλανῆται εἰσὶ κατὰ σειρὰν ἀποστάσεως οἱ ἔξης :

1) Ὁ Ἔρμης (58 ἑκατ. χλμ. ἀπέχων τοῦ ἥλιου) ὁ πλησιέστατος εἰς τὸν ἥλιον. 2) ἡ Ἀφροδίτη (Αὔγερινδ, Ἔσπερος).

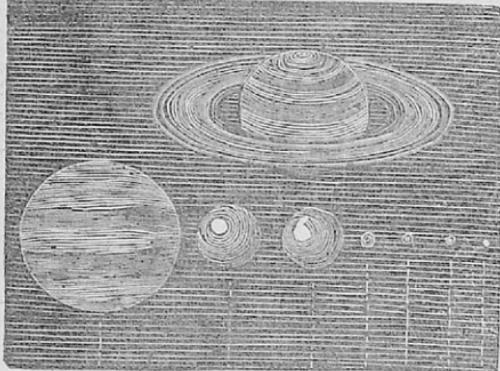
3) ἡ Γῆ μετὰ τῆς Σελήνης· 4) ὁ Ἀρης μετὰ δύο δορυφόρων.
 5) οἱ ἀστεροειδεῖς (περὶ τοὺς 500). 6) ὁ Ζεὺς μετὰ 5 δορυφόρων, ὁ μέγιστος τῶν πλανητῶν, 13 φοράς ὅγκωδέστερος τῆς γῆς· 7) ὁ Κρόνος μετὰ 9 δορυφόρων καὶ 3 δακτυλίων·
 8) ὁ Οὐρανὸς μετὰ 4 δορυφόρων καὶ ὁ Ποσειδῶν μετὰ δύο δορυφόρων, ὅστις ἔχει τὴν μεγίστην ἀπὸ τοῦ ήλιου ἀπόστασιν (4470 ἑκ. χλμ.).

Σελήνη.

Οἱ Κομῆται εἰναι παράδοξοι ἀστέρες, οἵτινες αἰφνιδίως ἐμφανίζονται ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ φωτεινόν τι σημείον, τὸ ὃποιον λέγεται πυρήνη, καὶ ἀπὸ νεφελοειδῆ κόμην τῇ οὐράρ.

Ἐκ τῶν κομητῶν τινες ἐμφανίζονται καθ' ὥρισμένας περιόδους, δι' ὃ λέγονται περιοδικοί.

Πλανῆται.

Διάττοντες ἀστέρες λέγονται μικρὰ οὐράνια σώματα, ἀτινα διασχίζουσι τὸν οὐρανὸν κατὰ τὰς ἀνεφέλους νύκτας ὡς πύραυλοι. Οσάκις πλησιάζουσι τὴν γῆν, ἔλκογται ὑπὸ ταύτης, εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἀναφλέγονται ἕνεκα τῆς ἐκ τῆς προστριβῆς ἀναπτυσσομένης θερμότητος.

Οι πλανήται, οι κομῆται, οι διάττοκτες ἀστέρες καὶ αἱ βολίδες, ἀποτελοῦσι τὸ πλανητικὸν σύστημα, ὅπερ, ὡς εἶπο· μεν, περιστρέφεται περὶ τὸν ἥλιον.

Ο ΗΛΙΟΣ—ΑΗΔΑΝΕΙΣ ΑΣΤΕΡΕΣ—ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΙ

Ο ἥλιος εἶναι ἀστὴρ ἀπλανής, 1,300,000 περίπου φοράς μεγαλύτερος τῆς γῆς.

Ἡ ἀπὸ τοῦ ἥλιου ἀπόστασις τῆς γῆς λογιζεται εἰς 148 ἔκ. χλμ. Ο ἥλιος εἶναι σῶμα αὐτόφωτον, εἴται δῆλα δὴ μὲν φωτόσφαιρα, ἐκ τῆς ἵπολας πηγαδῖει φῶς καὶ θερμότης.

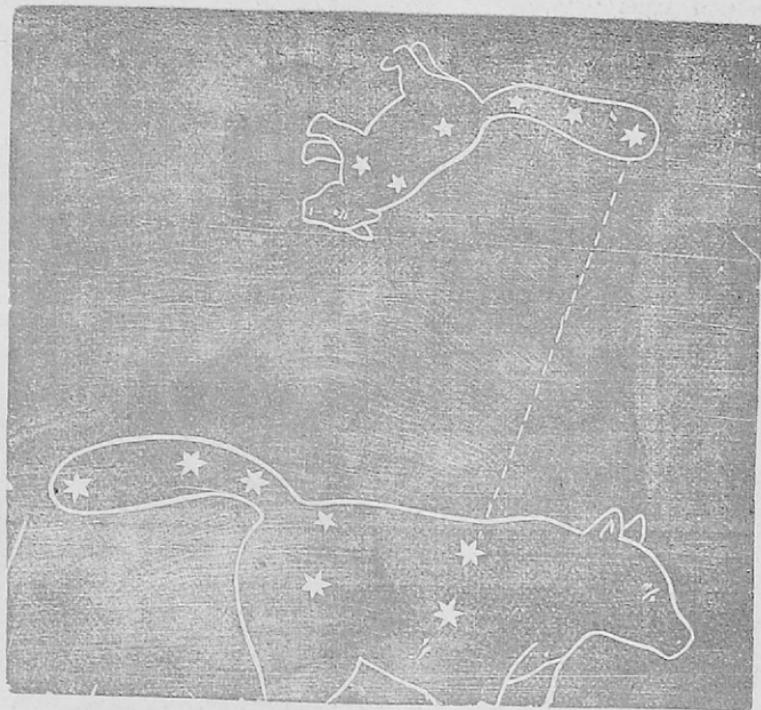
Τιπάρχουσι καὶ ἄλλοι ἀπειροὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες· οἱ διὰ γυμνῶν ὄφθαλμῶν μετρούμενοι ἀνέρχονται περὶ τὰς 5—6 χιλιάδας, οἱ δὲ διὰ ισχυροῦ τυλεσκοπίου εἰς 20 τούλαγ-στον ἐκατομμύρια.

Οἱ ἀστέρες οὗτοι ἐκλιθησκν ἀπλανεῖς, διότι ἔνεκ τῆς ἀ-πείρως μεγίστης ἀφ' ἥμῶν ἀποστάσεως φύκονται ὡς νὰ μὴ μεταβάλλωσι τὴν σχετικὴν ἀναμεταξὺ τῶν θέσιν, ἐν ᾧ πραγματικῶς καὶ οὕτοι κινοῦνται μετὰ καταπληκτικῆς ταχύ-τητος. Ἐν τῷ κόσμῳ οὐδαμοῦ ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀκινησία.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἶναι ἥλιοι καὶ μάλιστα πολὺ μεγα-λύτεροι τοῦ ἥλιου, ὅστις εἶναι ὁ μικρότερος ἐκ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων. Ἀν ὁ ἥλιος φάίνεται πολὺ μεγαλύτερος τῶν ἄλλων ἀπλανῶν, οἵτινες μόλις διακρίνονται ὡς φωτεινὰ σημεῖα, τοῦτο προέρχεται, διότι ὁ ἥλιος εἶναι πλησιέστερον ἥμῶν, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἀπλανεῖς ἀπειροὶ ἀπέχουσι.

Σημ. Ὅταν συμβῇ κατὰ τὴν νέαν Σελήνην νὰ διέλθῃ ἡ Σελήνη μεταξὺ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Γῆς τότε ἔχομεν ἔκλειψιν Ἡλίου μερικὴν ἢ ὅλην.

Άστερισμοί. Πρὸς εύκολωτέρων σπουδὴν καὶ εὔρεσιν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, οἱ ἀστρονόμοι κατέλεξαν τούτους εἰς ἀστερισμοὺς ἢ ἀστροθετήματα, εἰς τὰ ὅποια ἔδωκαν ὄνδρατα

Μεγάλη καὶ μικρὰ Ἀρκτος.

ζώων, ἡρώων, πραγμάτων κλπ. π.χ. Μεγάλη Ἀρκτος, Μικρὰ Ἀρκτος, ἐνθα κατται ὁ πολικὸς ἀστῆρ, Περσιὺς, Λέρα, Ἀνδρομέδα, Όρεων κλπ.

Γαλαξίας. Τοιοῦτοι ἀναρθρητοὶ ἀπλατικοὶ ἀστέρες, οἵτινες φένονται ὅτι εἶναι πολὺ πλησίον ἀλλήλων (δ.χτι;) ἐνῷ ἀπέχουσι ἀπέριως, ἀποτελοῦσι τὸν Γαλαξίαν, ὅστις κατὰ τὰς ἀπελήνους καὶ ἀνεφέλους νύκτας φαίνεται ως ζώνη λευκὴ καὶ φωτοβόλος.

Τὸ σύμπαν. Ἐκτὸς τοῦ Γαλαξίου τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι Γαλαξίαι, ἔξι ἐκατ. ἀστέρων ἀποτελούμενοι καὶ ἄλλοι ἀπειροὶ ἥλιοι, οἵτινες κινοῦνται κατὰ τοὺς αἰώνους νόμους τοῦ Πανσόφου Δημιουργοῦ.

"Απαντες οὕτοι ἀποτελοῦσι τὸ Σύμπαν, τὸ ὅποιον εἶναι χῶρος ἀχαρής καὶ ἀπειρος.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Ἡ ἐπιστήμη ἐκείνη, ἣτις περιγράφει τὴν γῆν, καλεῖται Γεωγραφία.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Γεωγραφία ἔζετάζει τὴν Γῆν ως κατοικητήριον τοῦ ἀνθρώπου, ως σῶμα φυσικὸν καὶ ως σῶμα οὐράνιον, διὸ τοῦτο διαιρεῖται εἰς Πολιτικὴν Γεωγραφίαν, Φυσικὴν Γεωγραφίαν καὶ εἰς Μαθηματικὴν Γεωγραφίαν.

Καὶ ἡ μὲν πολιτικὴ Γεωγραφία ἔζετάζει τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κράτη, τὸν πληθυσμὸν, τὰς φυλές, τὰς θρησκείας, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιωμηχανίαν, τὴν συγκοινωνίαν καὶ ἐν γένει τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς γῆς ἐθνῶν.

Ἡ δὲ φυσικὴ Γεωγραφία ἔζετάζει τὴν γῆν ως φυσικὸν σῶμα. Ἐρευνᾷ δηλαδὴ τὴν διάπλασιν τῆς γῆς (ῦδωρ καὶ ξηράν), τὴν ἀτμόσφαιραν, τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, τὸ κλίμα, τὰ διέφορά φυσικά προϊόντα κτλ.

Ἡ δὲ μαθηματικὴ Γεωγραφία θωροῦσα τὴν γῆν ως οὐράνιον σῶμα ἔζετάζει τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὰς κινήσεις καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα.

Ασκήσεις. — Ποϊον εἶναι τὸ σχῆμα τῆς γῆς καὶ πῶς ἀποδειχνύεται τὸ τοιοῦτον; Τί λέγονται πόλοι; τί ἄξων; (μέγεθος αὐτοῦ). Ποϊοι λέγονται χύκλοι παράλληλοι; ποϊοι μεσημβρινοί, καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ὑπονοοῦμεν τούτους καὶ εἰς πόσας μοίρας διαιρεῖται ἔκαστος. "Τυποδιάρεσις τῶν μοιρῶν.

Τίνες τῶν παραλλήλων χύκλων εἶναι σπουδαιότατοι καὶ διὰ τί; Τίνες ἔχ τῶν μεσημβρινῶν χύκλων κατὰ συνθήκην λαμβάνονται ὡς πρῶτοι μεσημβρινοί; Τί καλεῖται Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ τί Γεωγραφικὸν μῆκος (ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων) τῶν ἔξης πόλεων: Σμύρνης, Θεσσαλονίκης, Κερκύρας, Νίας, Υόρκης, Καπ-Τάουν, Ρώμης, Ηετφουπόλεως, Τοκίου, Σύδνεη, Καΐρου, Ἀγίου Φραγκίσκου, Καρακίς (Βενεζούελα), Μοντεβίδεο (Οὐραγουάη), Λονδίνου, Οδησσοῦ κλπ

Καθορίσατε ἔναλογως τοῦ Γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ Γεωγραφικοῦ μήκους τὰς ζώνας, τὸ χλίμα, τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, τὴν διάρκειαν τῆς ήμερας τῶν ἄνω πόλεων.

Εἰς πόσας ζώνας διαιρεῖται ὅλη ἡ γῆ; (Θέσις καὶ ἔκτασις τῶν ζωῶν). Ποϊα χράτη κείνται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ποῦ εἰς τὴν εὔχρατον; (διαφορὰ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, τῆς διαρκείας τῶν ήμερῶν εἰς τὰς εὔχρατους καὶ τὴν διακεκαυμένην ζώνην).

Πόσας κινήσεις ἔχει ἡ γῆ; Εἰς πόσας ὥρας ἐκτελεῖται τὴν περὶ τὸν ἄξονά της κίνησιν, καὶ τί προέρχεται ἐξ τῆς τοιαύτης κινήσεως; Εἰς πόσας ήμέρας ἐκτελεῖται τὴν περὶ τὸν ἥλιον κίνησίν της καὶ τὸ προέρχεται ἐξ ταύτης; Διὰ τί νὰ μὴ ἔχωμεν παντοῦ ἴσας ήμέρας καὶ ἴσας νύκτας καὶ τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν; Πότε τόπος τις ἔχει μεγαλυτέραν ήμέραν καὶ θερμοκρασίαν; Τί εἶναι ἡ Σελήνη, ποῦ σώματα λέγονται δορυφόροι; Ἀναπτύζεται πῶς γίνονται αἱ φάσεις τῆς Σελήνης, πότε ἔχομεν ἔκλειψιν σελήνης καὶ πότε ἔκλειψιν ἥλιου καὶ διὰ τί. Τί εἶναι ὁ ἥλιος, πόσον εἶναι μεγαλύτερος τῆς γῆς καὶ πόσον ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν.

Εἴπατε τοὺς κυριωτέρους πλανήτας τοῦ πλανητικοῦ συστήματος.
Τί εἶναι οἱ κομῆται, τί οἱ διάττοντες ἀστέρες, τί οἱ ἀστερισμοί, τί
δ Γαλαξίας, τί τὰ σύμπαν;

Τί εἶναι Γεωγραφία; εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται;

Τί ἔξετάζει ἡ Πολιτική, τί ἡ Φυσικὴ καὶ τί ἡ Μαθηματικὴ
Γεωγραφία;

Τ Ε Λ Ο Σ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΑΣ

Ἐν Γαλατᾷ, ὁδῷ Μαχμούδιε, ἀριθμ. 19,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑ πρὸς χοῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων
ἀμφοτέρων τῶν φύλων, μετὰ πολλῶν εἰκόνων, ἀφθόνων ἀσκήσεων
καὶ ἐνὸς ἐγχρόμου πίνακος πρὸς ἐποπτικὴν διδασκαλίαν τῶν στοιχειωδῶν θεμελιωδῶν Γεωγραφικῶν γνώσεων.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ εἰς τεύχη 3, συντεταγμένη κατὰ τὸ νέον πρόγραμμα τῆς Π. Κ. Ε. Ἐπιτροπῆς μετὰ πολλῶν εἰκόνων, γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ ἀσκήσεων.

Τεῦχος Α'. — Ἡ Ὀθωμ. Ἀντοκρατορία (ἐν ἐκτάσει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία) καὶ ἡ Ἑλλάς. Τὰ λοιπὰ πράτη τοῦ Αἴμου, τὰ παρὰ τὴν Μεσόγειον μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς. Ἡ Εὐρώπη μετὰ τῶν κρατῶν αὐτῆς.

Τεῦχος Β'. — Γενικὴ ἀποψις τῆς Ὀθωμ. Ἀντοκρατορίας (ἡ Ἀσιατ. Τουρκία ἐν ἐκτάσει.) Τὰ Εὐρωπαϊκὰ πράτη πλὴν τῶν κρατῶν τοῦ Αἴμου. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης.

Τεῦχος Γ'. — Ἡ Ἀσία (πλὴν τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας), Ἀφρική, Ἀμερικὴ καὶ Ὡκεανία. Φυσικὴ καὶ Πολιτικὴ Γεωγραφία.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ πρὸς χοῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων εἰς τεύχη 3.

Τεῦχος Α'. Ἔτος Σχολ. Α'. Οἱ ἀριθμοὶ 1- 20

*   Β'.   >   >   Β'.   »   1- 100

*   Γ'.   >   >   Γ'.   >   1-1000 καὶ ἐπέκεινα.

Ἀπαντα τὰ ἄνω βιβλία, ἐκδοθέντα μετ' ἐπισταμένης ἐπιμελείας
καὶ φιλοκαλίας, ἐνεργοῦθεν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς
Ἐπιτροπῆς τῶν Πατριαρχείων, ἵνα ἀκολύτως εἰσάγωνται εἰς
ἀπαντα τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα.

